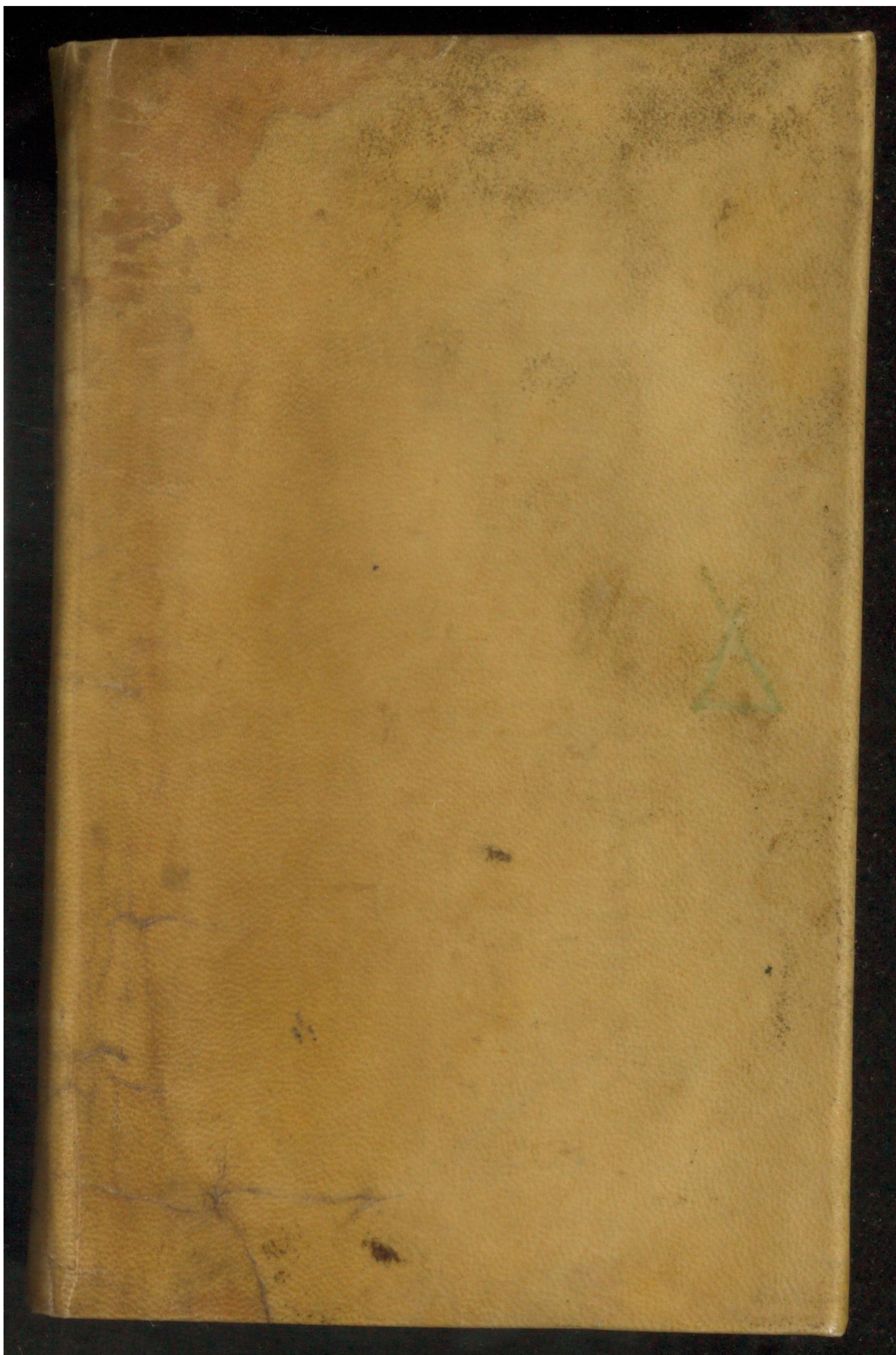
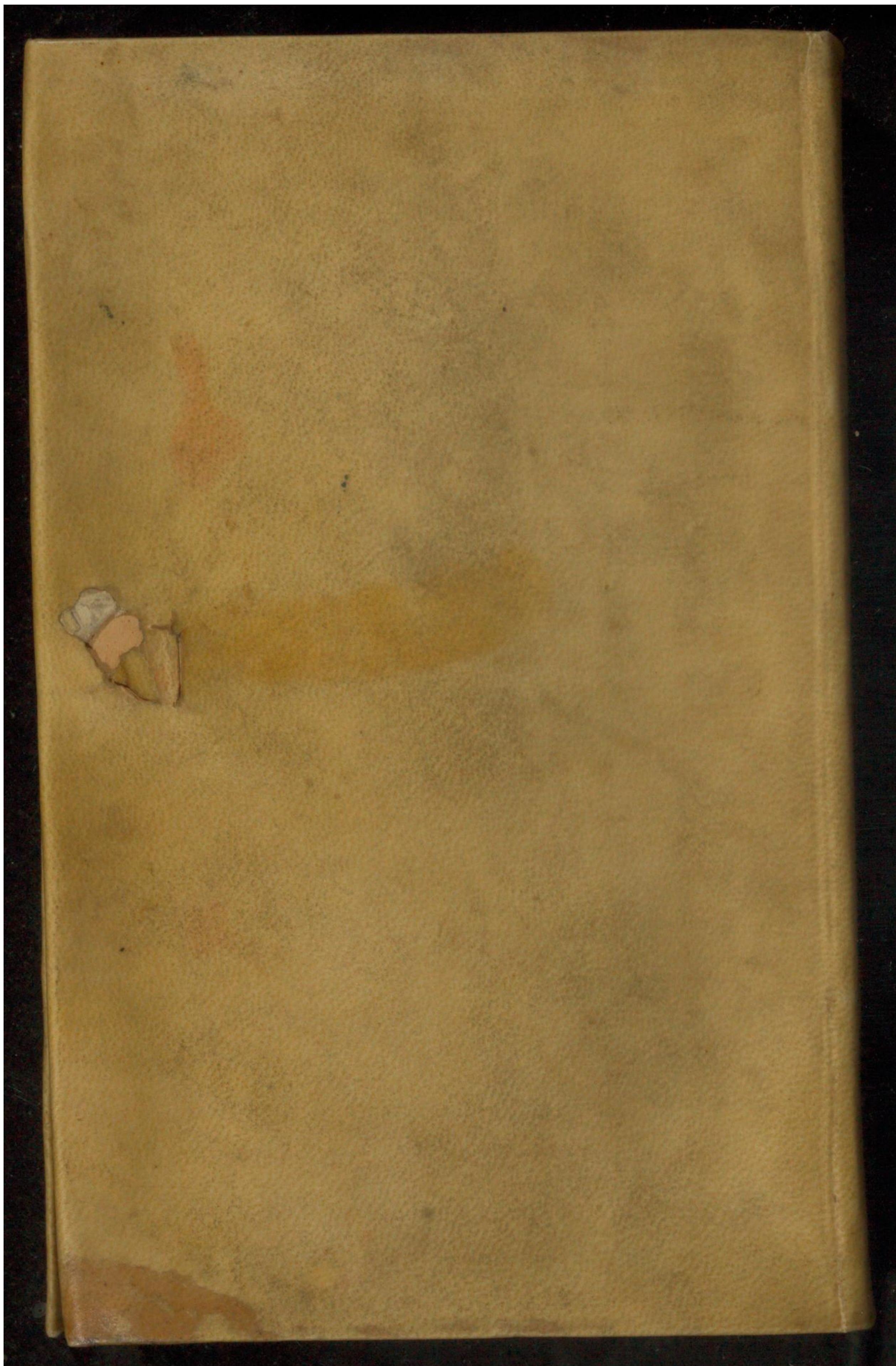

FONTA-
NONO
DE
MORBO-
RUM
1553

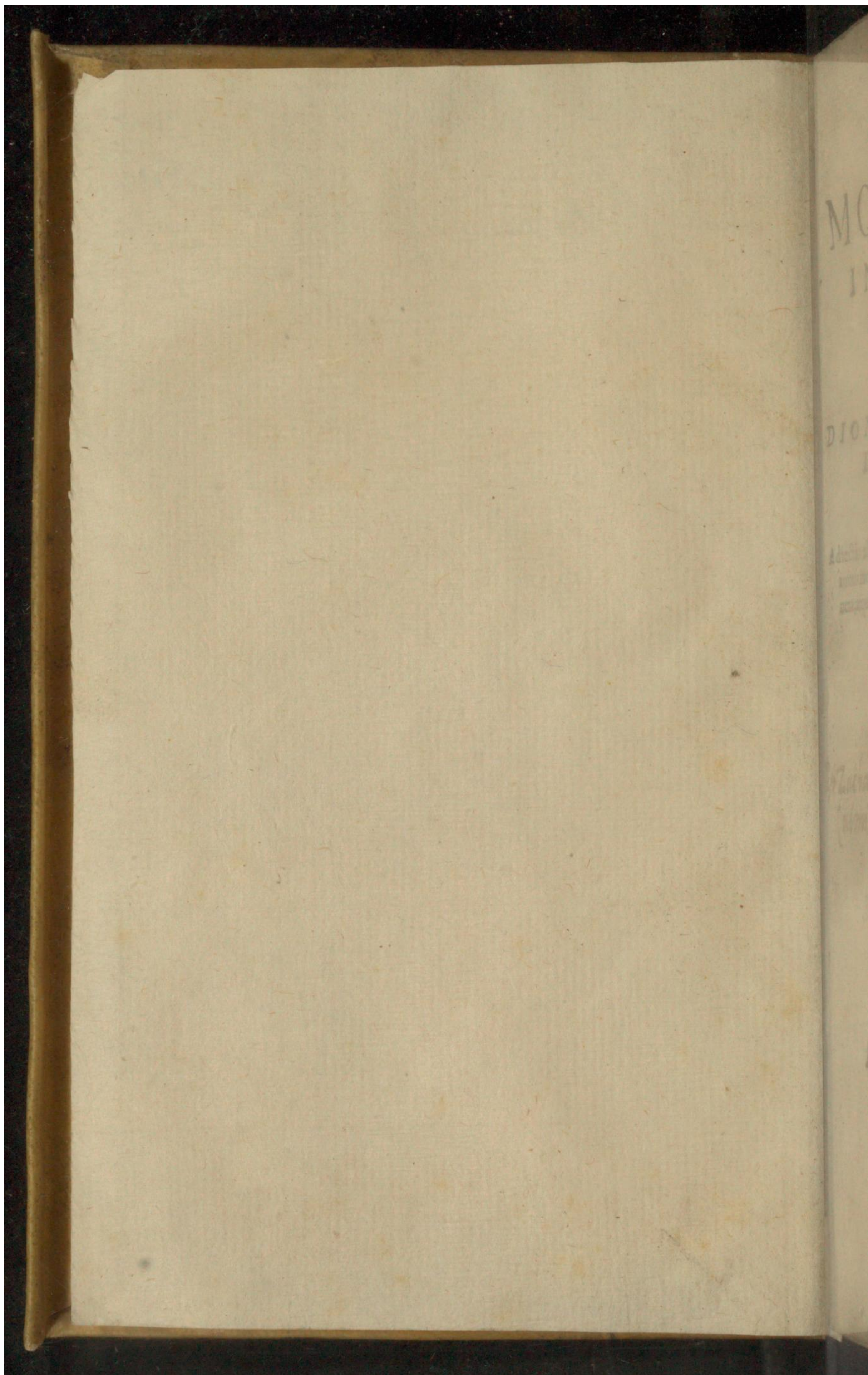

Medecine

750 -

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE LIBRI QVATVOR,

DIONYSIO FONTANONO Doctore Medico Mompessulensi Authore.

Adiectis ab Ioanne Rænerio Medico in singulis Capitum initiis morborum causis,& signis,ex Galeno,Paulo Aegineta,atque Aetio desumptis.

Ex Zacharie Caimi

LVGDVNI,

Apud Ioannem Frellonium,

1553.

Cum Priuilegio Regio.

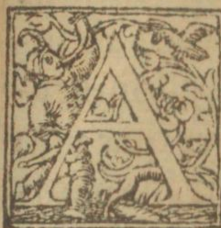

Par lettres patentes du Roy est permis à Iehan Frellon imprimeur à Lyon, d'imprimer, & vēdre la practique de Dionysius Fontanonus, & deffendu à tous libraires, & Imprimeurs, de non imprimer, ne distribuer aultres que celles dudict Frellon, sur les peines contenues esdictes lettres, deuant le terme de cinq ans, à conter du iour quelle à estè acheuée d'imprimer. Donné à Lyon le xxii. d'Aoust, 1548.

Par le Roy, en son Conseil.

Le picard.

IOANNES RAENE-
RIVS MEDICVS PHILI-berto Girineto apud Lugdunen-sem diui Ioannis ædem equiti γνωριμωτάτῳ S.

NNO superiore proximo Dionysii Fontanoni, mei in re medica præceptoris, apud Mompessulum quondam celeberrimi, omníque laude dignissimi, practicam Græcanico vocabulo appellatam imprimendam curaui. Quam quidem ad rem obeundam, Ioannem Frellonium bibliopolam, & typographum solertissimum delegi, quòd eius ea sit laus, vt studiosorũ vtilitati magis, quàm suo quæstui studeat. Vt enim quæ ex sua officina chalcographica prodeunt, quàm emẽdatissima sint, eorũ hanc ad rem literatorũ, nulli parcens sumptui, operã cõducit, qui οὐ μόνον ἔμπροσθεν, ἀλλὰ καὶ ὄπισθεν ὄμματα ἔχουσι. In liminari autem prioris editionis epistola lectorem monui, excellentissimum illum virum, cuius sapientiæ claritas, & incomparabilis doctrinæ fama innumeros à remotissimis regionibus Mompessulum perducebat, morborum internorum curandi rationẽ sin-

gulis propè annis, iis qui ipsi operã dabant, dictare solitum fuisse, cùm aliis abeuntibus alii succederent, se illi in medicam disciplinam tradentes. Cuius rei testis est numerosa medicorũ caterua, qui ex eius ludo arte medica instructissimi prodiere, nunc per varia orbis loca sparsi, dispalatíque languentibus salutem restituentes, penéq; mortuos ab interitu vindicantes. Porrò hæc Frellonii typis excusa, omniũ postrema fuit, vt quæ vno aut altero anno priùs, quàm rebus humanis excederet, ab eo dictata est. In qua sanè se ipse superauit, suauiùs morti vicinus canens, olorem imitatus, qui, vt ait poeta,

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cygnus funeris ipse sui.

Hæc autem dictare homo laudis minimè cupidus, vt in lucem emissum iri alíquando speraret, nunquam est aggressus, satis illi erat eos ad praxim formare, atq; instituere, quos erudiendos susceperat. At sanè iniquũ erat tantum virum merita gloria, & tot artis medicæ studiosorum millia tanta commoditate fraudari. Hoc enim authore, longissimo medicorum operum vsu exercitatissimo, remediorum syluam, curandíque ordinem nemo feliciùs tradidit. Morborũ autem causas, eorúmque notas non vnà cum remediis dictabat,

bat,discipulos excipientes ad Galenũ, quem per idem tempus magna cum gloria profitebatur, vt hac in re ipsis abundè satisfacturum, allegabat. Ego verò ne quid studiosus lector in practico mei præceptoris opere desideraret, eas ex Galeno, Paulo Aegineta, Aetio, aliísque homotechnis viris desumptas, quàm potui maximè in compendium redactas, adieci. Indoctis enim nihil satis est longũ, doctis verò τρία ἔπεα διαρκεῖ. At verò quoniã nostra ætate medicinæ plurimum pristini sui nitoris accessit, ac multum antiqui splendoris recuperauit, rudiórque dictio fastidiri cœpta est, orationem paulò cultiorem reddidi, barbaras officinarum voces sustuli, earúmq; in locum à Dioscoride, Galeno, aliísq; eiusdem classis viris vsurpatas suffeci. Porrò vbi prior editio euulgata fuit, eam ἐκ παρόδου, καὶ ἀρχῆς ἄχρι κορωνίδος relegi, & vt dicitur, ἀτενὲς ἑώρακα: mutata multa deprehendi, multa prætermissa. Id quod cùm in aliis operibus, quando primùm typis excuduntur, quod malè picta sunt, vt ferè sunt, euenire est facile, tum in opere medico, cuius vocabula, & notæ, quibus & pondera, & mensuræ designantur, non omnibus nota sunt. Totum itaque hoc opus incudi reddidi, mendis emaculaui, mutata restitui, quæ prætermissa deerant, suis locis reposui.

Ipſum autem in libros quatuor partitus ſum,
habita ratione capitis, thoracis, ventris imi,
& generis venoſi, de quarũ partium morbis
ſeparatim libris illis adamuſſim diſſerit. Nũc
igitur nitidum, numeríſq; omnibus abſolu-
tum publicum accipit. Verùm cùm anno ſu-
periore in lucem ἄνευ ὑπερασπιστοῦ exiſſet, mul-
torum imperitorum calumniis impetitum
fuit, quibus quiduis facilius carpere, quàm
aut imitari, aut facere. Quod hominũ genus
Deorum gaudia tum demum ſe aſſecutum
putat, ſi doctiores re vel minima reprehen-
dere poſſit, ex aliena obſcuratione clarius ſi-
bi nomẽ proferre exiſtimans. Hæc apud illi-
teratos agũt, apud quos illis eſt αἰσχρὸν σιωπᾶν,
ne inerudíti videantur. Sine cuiuſquam igi-
tur patrocinio rurſum in lucem prodire recu
ſabat, illos reformidans, atque eos, qui etiam
ἐν θεῶν ἀγορᾷ malè ominata loquuntur. Multis
autem illi oblatis, qui ipſum à calumnian-
tium ſannis inconcuſſum tueri poſſent, te,
humaniſſime Girinete, cunctis prætulit, no-
ménque tuum ſibi inſcribi efflagitauit, quo
& fieret honeſtior, & aduerſus maledicos
inſtructior. Neque id temere, cùm fide, &
obſeruantia, ac incredibili ſtudio in amicos,
præcipua in cunctos beneficentia, omnium
ſis & beneuolentia & amore digniſſimus.

Bene

Bene mediusfidius ſibi conſuluit ſub tui nominis auſpicio in publicum prodire volens, cùm vir ſis impigro, ac acri ingenio, multiplici eruditione exculto, qui ſi quempiam oppugnare aggrederis, nunquàm niſi eo expugnato quieſcis: pro his autē, quos tibi in animo tueri eſt, ſtrenuiſsimè depugnas, nec vnquam quiſquā, quem protegendum ſuſcepiſti, tuum aut conſilium, aut inceptum fruſtra eſſe ſenſit. At verò iſta tua ingenii dexteritate, atq; ſolertia, indefeſſóq; in rebus obeūdis labore, ac vigilanti cura, haud vulgari cū doctrina coniuncta, in tantam claritudinē peruenisti, vt nō modò excellentibus illis dominis in diui Ioannis æde apud Lugdunū comitibus, ſed & Reuerēdiſsimo D. cardinali Ferrarienſi, Lugdunenſi archiepiſcopo vehemēter carus ſis, téq; omnes magis ac magis in dies amplectantur. Tantum quoq; tuæ prudenti induſtriæ tribuunt, vt per te res omneis & arduas, & aſperas agāt: quippe qui ὡς ἰάνος ἄλλος εἰδὼς τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα. His accedit ingenita quædam tibi morum ſuauitas, & elegantia, ac animi munificentia, quæ cùm aliis quidem eſt cognita, tum mihi in primis perſpecta, quem multis, & ὡς ἀληθῶς magnis beneficiis cumulaſti, quorum memoriam immortalem fore percupio.

Nostrum igitur hunc tibi laborem qualemcunque nuncupo, non quòd tuis in me meritis parem esse putem, sed quòd nostri amoris monumentū, ac pignus aliquod extare exoptem. Etenim tuis in me meritis parem referre gratiam haud possum, aliquam tamen pro virili parte bene & sentiendo, & loquēdo, interdum & scribendo, λαβῆς ζηθείσης, referam. Interea nostrum hunc tibi dicatum laborem, qua me soles frontis serenitate suscipe. Deus Optimus Maximus, te diuitissime incolumem, & florentem seruet. Vale.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS EORVM QVAE IN HIS QVATVOR

Libris cōtinentur, Morbos internos, & eorū antidota cōplectens.

Colici

D

E

mit

I

L.

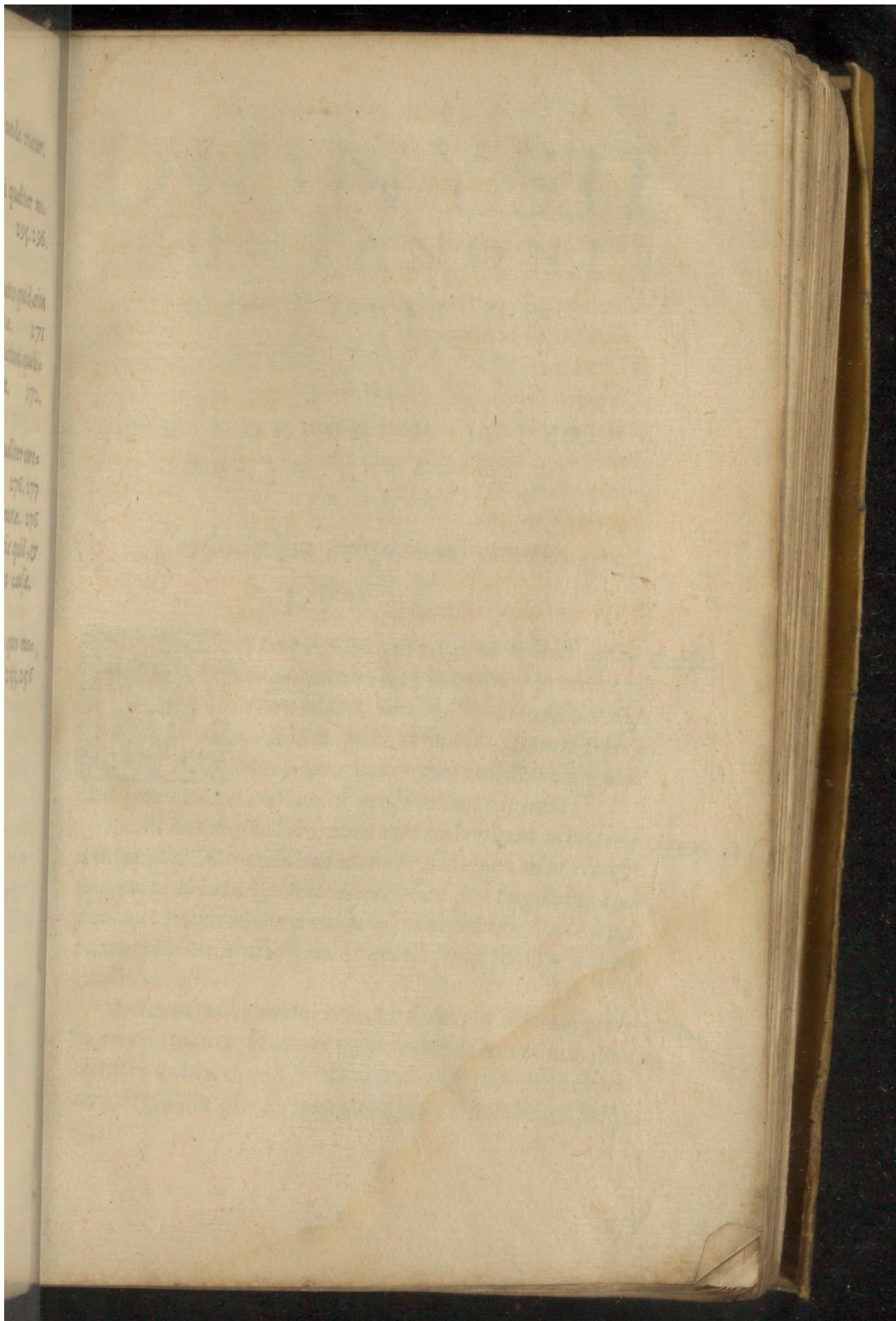
R

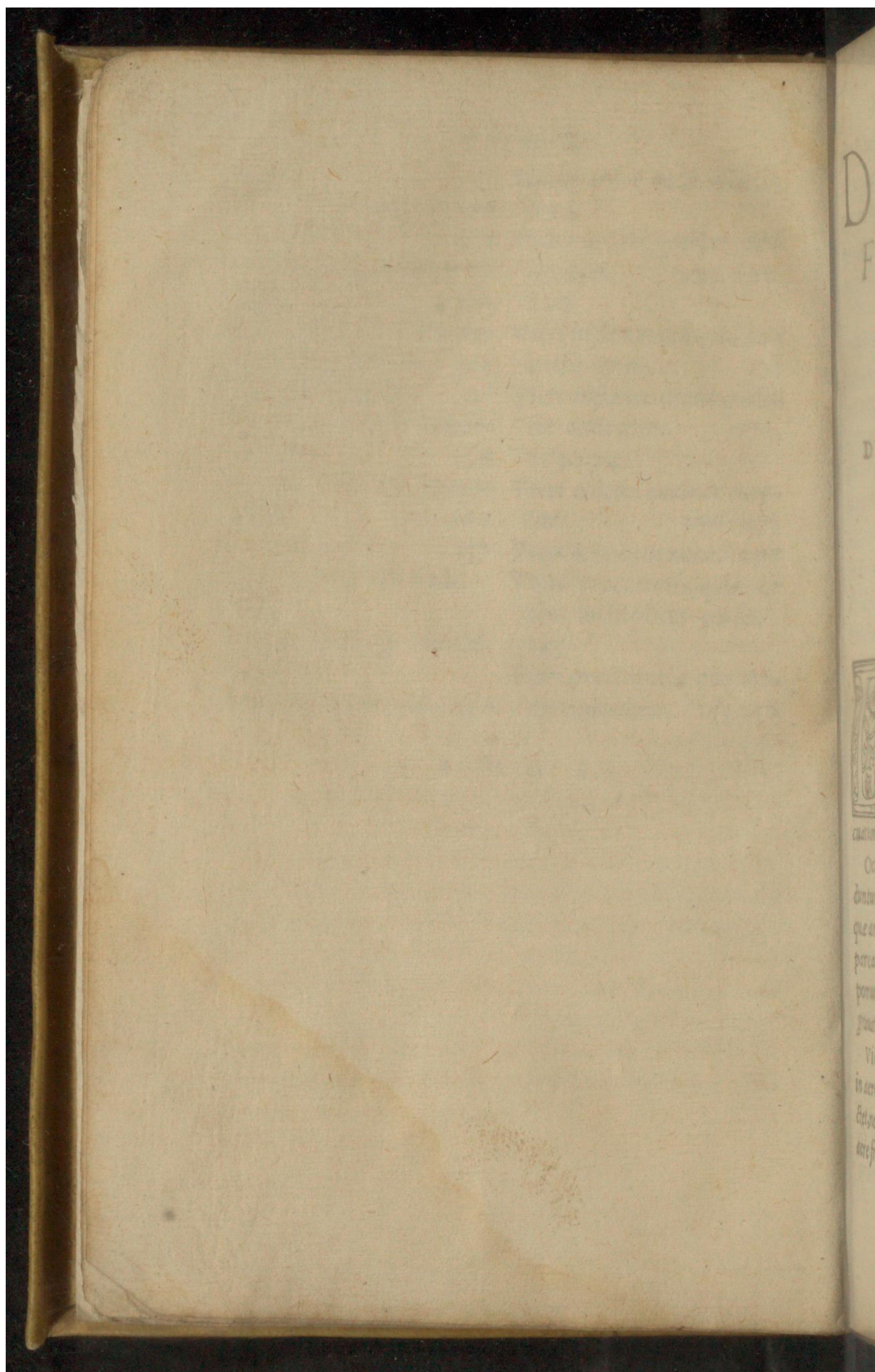
S

T

V

FINIS.

DIONYSII FONTANONI DOCTORIS MEDICI MOMPESSVLENSIS,

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE LIBER PRIMVS.

Cephalalgiæ ſanguineæ Curatio. Caput I.

OLOREM hunc facere poſſunt, quæcunque plenitudinẽ in corpore procreant: ut ſunt cibi & potus huberiùs ſumpti, & ij præſertim, qui boni ſunt ſucci, cum ſudoris, balneorum, & exercitiorum, aliarúmq; uacuationum & naturalium, & artificialium neglectu. Cauſæ.

Oculi hoc morbo laborantis cum facie rubent, uenæ tenduntur adeò, ut non ſolùm maiores, ſed etiam minores, & quæ anteà ob paruitatem latebant, uiſúmque effugiebant, appareant. Pulſus magnus redditur, ac uehemens. Venæ temporum pulſant. Vrina flaua & craſſa. Qui ſentitur dolor, grauatiuus eſt. Signa.

Victus ratio ſit refrigerans, & ſiccans. Verſetur igitur in aere frigido & ſicco: aer igitur cubiculi Aquilonem ſpectet, non Solem. Quòd ſi talis naturâ non ſit, arte paretur, aere frigidiore per euripos immiſſo, & floribus & folijs Victus ratio.

nymphea, salicis, uitis, arundinum, & iuncorum sparsis per cubiculi aream. Arceatur inde hominum turba, ne suo halitu, & transpiratu aerem calefaciat. Vitet copiosè nutrientia, qualia sunt oua sorbilia, & carnes. Vescatur piscibus carne friabili præditis, prisana hordeacea, oleribus frigidis, utroque intybo satiuo, portulaca, lactuca, cucumere, cucurbita. Vinum fugiat, aquam pluuiam bibat, aut aquam cum hordeo coctam. Quòd si aut consuetudo, aut uirium imbecillitas aliter suadeat, aut morbi paruitas, uinum non negetur, sit tamen imbecillum, oligophorum, ac etiã aqua multa dilutum. Condimentum ex omphacio, aceto, aranciorum succo, aut citreorum, aut oxalidis utile est. Et nisi frigida uentriculi intemperies repugnet, sint hæc omnia actu frigida: aut si opus fuerit, calefiant, deinde refrigerentur. Motus & corporis & animi sint remißi, somnus mediocris, & solito parcior. Venus nulla, gaudeat, omnísque animi perturbatio absit.

Curatio. *Curandi ratio statim à uenæ sectione (re quidem nulla repugnante) auspicanda. Incidatur igitur primùm (si magna quidem plenitudo fuerit) uena interna brachij, matutino tempore, ieiuno uentriculo, postridiè uerò humeralis eiusdem brachij: aut media, si per humeralem malignè fluxerit sanguis. Si pars una capitis altera magis doleat, incidendæ erunt uenæ iam dictæ brachij eiusdem partis: si uerò totum caput æquè doleat, dextri. Quantitas autem sanguinis mittendi sit pro ratione uirium & plenitudinis. Porrò prius quàm uena secetur, corporis excrementa deijcienda sunt, quòd si sua sponte non contigerit, hoc enemate, aut decocto subducatur aluus.*

ENEMA.

Recipe Maluæ, altheæ, uiolariæ, betæ, hordei. ana. Manipul. j. pruna damascena. x. quatuor seminum frigidorum maiorum,

maiorum, ana.ʒ.j.oxyphœnicωn, ℥.j.decoquantur in ſ.q. aquæ ad tertias. Déin accipe iuris decocti per colum transfuſi lib.j.ß.caſ. recèns extractæ, ſacch. rub. ana.unc.j.olei uiolacei, unc.iij.omnibus commiſtis fiat enema, quod mane ante paſtum infundatur.

DECOCTVM.

Recipe Trium *florum communium, ana.pugil.j.quatuor ſeminum frigidorum maiorum ana.ʒ.j.pruna damaſcena. viij.oxyphœnicωn.℥.ß.Coquantur in ſ.q.aquæ fontanæ donec dimidium abſumatur, poſteà manibus exprimãtur & colentur, deinde accipe decocti huius ℥.iiij.ß.caſ. recèns extractæ, ℥.j.ſerapij uiol.℥.ß.commiſtis omnibus, fiat potio, quæ detur diluculò, prandeat horis pòſt quatuor ad ſummum, non expectata operatione potionis: uertetur enim in alimentum ſi diutiùs inediam ſuſtinuerit.* Poterit *loco unc.j. caſ.poni.unc.j.ß.mannæ.*

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe,*caſ.recèns extractæ ℥.j.baccas oxyacanthæ.iiij. cum ſacch.q.ſ.fiat bolus, quem capiat diluculò, prandeat hora non inſolenti, ad ſummũ quarta à bolo ſumpto. Cùm utetur enemate, eodem die fiat uenæ ſectio, enemate eiecto ſtatim: cùm uerò utetur decocto, aut bolo, poſtridie circiter ſeptimam horam incidatur uena.* Poterit *& bolus dari hora una ante cœnam, & poſtridie ieiuno uentriculo uena incidi. Si uerò aut ætas, aut uirtus imbecilla, uenæ ſecandæ conſilium interpellet, affigantur cucurbitæ non quidem capiti, ſed partibus capiti continuatis, & coniunctis. Quòd ſi dolor his perfectis intra diem quartum aut quintum non ſedetur, appareátque adhuc in oculis, fronte, & facie rubor, ſanguinis fluxus è naribus excitetur, immiſsis ſetis porcinis. Vel aperiantur uenæ frontis, præcipuè ſi dolor ſit in poſteriore capitis parte, aliàs aperiantur uenæ temporum. Déinde*

purgetur, humore priùs concocto in hunc modum. Recipe Serap. nymphcæ, ſerap. acetati ſimp. ana. ℥. j. ß. ſtillatitiorum liquorum, oxalidis, cichorij, bugloſſi, ana. unc. iij. Miſceantur omnia, & quatuor unc. appetente diluculo à ieiuno bibantur per triduum. Recipe trium ſantal. ℥. ß. utatur cum ſerapijs.

SOLVTIVVM.

Recipe pruna damaſcena. xij. florum nymphea, trium florum communium. ana P. j. quatuor ſeminum frigidorum maiorum. ana. drach. v. coquantur in. ſ. q. aquæ donec dimidium abſumatur, accipe decocti huius. ℥. iiij. ß. in quibus macerentur corticum myrobalan. flauarum, confricatarũ oleo amygdal. dulc. ʒ. iij. manè lento igni fricentur, & colentur, adiectis caſ. recèns extractæ. ℥. ß. antidoti è ſucco roſa. ʒ. ij. ſerapij uiolacei, ℥. ß. commiſtis omnibus fiat potio purgans.

Sumat hora quarta, prandeat decima, ſed horæ dimidio antè quàm prandeat utatur hoc lotorio. Recipe pul. ſacch. rub. ℥. ß. aquæ hor. unc. vj. aut iuris pulli ſalis expertis tantundem, miſceat, & bibat. Poſtridiè diluculò edat conſer. roſa. ℥. ß. Si uerò ægrotus opulentus fuerit, mutabis antidotum è ſucco roſato in rhabar. ſelecti unciam unam ſemis, ſpicæ grana quinque, quæ minutatim conciſa ſingula macerabis in ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris, & uini albi. q. ſ. ſuperet autem ſtillatitius liquor uinum. Ad hæc reuulſio fiat fricationibus crurum & brachiorum, cucurbitulis ſine ſcarificatu affixis ſcapulis, & lotione brachiorum, & crurum facta ut infrà. Recipe foliorum ſalicis, florum & foliorum nymphea, foliorum uitis albæ ſatiuæ. ana. M. ij. coquantur in ſufficienti aqua, qua calida lauentur crura, & brachia ante paſtum. Alteranda præterea eſt intemperies calida à calidis humoribus relicta, frigidis. Idq́; poteſt fieri ſtatim poſt uenæ ſectiones dictas. Recipe olei roſac.

unc. iij.

unc.iij.ol.nymph.℥.j.ß.aceti. unc.j.commista applicentur fronti frigida actu, æstate: hyeme, tepida.

AVT SIC FIAT.

Recipe, succi lactucæ, succi foliorum salicis, stillatitij liquoris rosarum, ana. unc. iij. aceti.℥.j.his commistis immergatur pannus lineus, qui fronti applicetur. Quòd si magna sit caliditas, addatur caphur.℈.j. Prætereà lauetur facies stillatitijs liquoribus rosar. & plantag. Ista etiam quæ fronti applicantur, non diu retineantur ad frontem, ne fiat reflexio caloris ad caput. Meminerit ægrotus frequenter olfacere stillatitium liquorem rosar. cum pauco caphuræ.

Cephalalgiæ biliosæ simplicis Curatio. Caput II.

INedia, ira, dolor, labor, uigiliæ, exercitatio nimia, uictus ratio ex biliosis cibis, ut allijs, porris, & similibus, & quæcunque uniuersum corpus, atque adeò caput calefaciunt, & exiccant, unde flaua bilis procreatur, hoc genus doloris capitis efficiunt. Huc accedit hominis tēperatura calidior, anni tempus, ætas uigens, uitáq; sollicita, quæ omnia faciunt ad flauæ bilis coaceruationem. Qui sic dolent, facie pallent, oris adest amaritudo, cum linguæ, narium, & oris siccitate. Deligendus aer, in quo moretur ægrotus, qui naturâ sit frigidus, & humidus, aut qui nostra industria sic præparatus sit, sparsis floribus, ac germinibus frigida facultate præditis per solum cubiculi, quales sunt rosæ, uiolæ, nymphee flores, uitium capreoli, & id genus alia. Aer quoque refrigeretur aqua frigida de uase in uas subinde transfusa. Sit ægrotans hilaris, omnes animi perturbationes declinans. Somno longiore, quietéque utatur. Cibi quibus uescetur, sint humidi, boníq; succi, qualis lactuca, portulaca, intybus, oxalis, spinacium. Conueniunt fructus etiam crudi,

Causæ.

Signa.

Victus ratio.

poma, pyra acida, & saxatiles pisces. Vino prorsus absti-
Curatio. nendum, potus sit aqua. Sectio uenæ in hoc affectu non inutilis, præsertim si bilis à sanguine nõ multùm distet. Deinde utemur bilis impetum obtundentibus, eiúsq; furorem reprimentibus in hunc modum. Recipe serapij acetati simpl. serap. nympheæ, serap. uiolacei. ana unc. j. ß. stillatitiorum liquorum, intybi satiui latioris, bugloss. cicborij. ana. unc. iij. Misceantur omnia, & appetente diluculo ab ægrotante ieiuno, unc. iiij. bibantur. Recipe trium santalo. unc. ß. utatur cum serap.

POTIO PVRGANS.

Recipe Rhabar. selecti. ℥. j spice gran. v. oxiphœnicωn, unc. j. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris & pauco uino albo per noctem minutatim priùs concisa, déinde ualidè exprimantur & colentur, adiectis serap. rosa. purgatorij unc. ij. fiat potio purgans, quæ circiter crepusculum sumatur, horis quinque ante quemuis pastum.

VEL FIAT SIC.

Recipe cas. recèns extractæ drachm. vj. antidoti è succo rosa. drachm. iij serapij rosati solut. unc. j. cum decocto prunorum, trium florum communium, & hordei fiat potio purgans, quæ sumatur ut dictum est.

VEL IN FORMA BOLI.

Recipe cas. recèns extractæ. unciam unam. rhabar. selecti drachm. j. antidoti succo rosa. drachm. j. ß. cum saccharo fiat bolus: capiatur ut dictum est.

VEL IN FORMA PILVLARVM.

Recipe pil. aggreg. scrupul. iij. ß. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris fingantur pil. vij. quæ sumantur circiter mediam noctem finitis serapijs. Postridie uerò appetente diluculo edat conseruæ rosa. unc. ß. Localia remedia adhibeantur ut dictũ est in Cephalalgia sanguinea, uerùm maior

refrig

refrigeratio in hoc affectu requiritur, fiat igitur in hunc modum. Recipe ole.uiolacei, ole.nymphea, ole.de salicibus, ana. unc. j ß. Cõmistis omnibus liniantur frons & tempora frigidè manè & uesperi, & inijciantur in nares & aures. Præterea olfaciat sæpè caphuram dissolutam in stillatitio liquore rosarum. Fiant quoque lotiones crurum & brachiorum, ut dictum est capite proximo superiore. Quòd si dolor intensus sit, nec prædictis præsidijs cedat, dissoluantur gran. ij. opij in stillatitio liquore rosa. quæ in nares & aures inijciantur: cæterùm istud rarenter fiat: frequens enim huius præsidij usus magis obesset, quàm prodesset.

Cephalalgiæ biliosæ compositæ Curatio. Caput III.

Fit autem hic affectus, ubi flaua bilis cum pituita miscetur. Causæ. Curandi ratio auspicanda statim à materiarũ communium uacuatione. Curatio. Vacuabuntur autem & educentur aut hoc, aut simili enemate. Recipe maluæ, altheæ, betæ, uiolarum, ana. M. j. florũ chamæmeli, P. j. ß. oxyphœnicõn. unc. ß. coquantur in. s. q. aquæ fontanæ ad tertias, & colo transfundantur. déin accipe iuris decocti, & colati libr. j. ß. cas. recèns extractæ, saccha. semel dúntaxat cocti. ana drach. j. ß. mel. ros. col. unc. ij. ole. uiola. & chamæmeli. ana unc. j. ß. commistis omnibus fiat enema: detur ante pastum. Quòd si in ægroto plenitudo apparuerit, humórq; morbi causa non multùm à sanguine recesserit, fiat sectio uenæ humeralis. Déinde concoquatur humor, hoc est alteretur, & edometur, naturæq; obsequens reddatur, ut per loca euacuationi conuenientia sine molestia purgante medicamento trahatur. Id quòd ad hunc, aut similem modum fiet.

Recipe Serapij acetati simpl. uncias ij. mel. ros. colati unc. j. ß. serapij è succo intybi satiui latioris unc. j. Stilla-

titiorum liquorum, betonicæ, cichorij, buglosſi. ana.℥.iij. Miſceantur omnia, & appetente diluculo bibantur à ieiuno ℥.iiij. per triduum. Si bilis non fuerit (ut loquuntur) citrina, ſed uitellina, pro melle roſaceo ſubſtituatur oxymeli ſimplex, uel ſcilliticum. Recipe *Diarrhod. abb. unc.ß. utatur cum ſerapijs.*

POTIO PVRGANS.

Recipe *Rhabar. ſelecti.* ℈. *iiij. agar. in paſtillorum formam redacti, ſcrup. ij. cinnamomi optimi gra.* v. *Infundantur ſtillatitijs liquoribus beton. & intybi ſatiui latioris, ac pauco uino albo horis xij. déinde exprimantur, & colentur, adiectis ſerapij roſa. purgatorij unc. ij. fiat potio purgans. Poteſt aliquando addi ſcrupul. j. rhabar. puluerati ad partes debiles roborandas.*

VEL SIC.

Recipe *Cathol.* ℥.*ß. diaphœnici* ʒ.*ij.ß. antidoti è ſucco roſa. drach. j. ſerapij adianti.* ℥.*ß. excipiantur communi medicinæ decocto, fiátque potio. Sumatur ad crepuſculam finitis ſerapijs concoquentibus.*

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe *Cathol.* ℥. *j. antidotorum è ſucco roſar. & diaphœnici. ana.* ʒ.*j.ß. cum ſaccharo, fingatur bolus, qui ſumatur hora quarta à media nocte.*

AVT IN FORMA PILVLARVM.

Recipe *pilul. aggr. ſcrup. iiij. cum ſtillatitio liquore beton. fingantur pilul. vij. quæ ſumantur ad mediam noctem.* Recipe, *conſer. roſa. & buglo. ana.* ʒ.*j.ß. pulu. diamoſchi dul. ſcrupul. j. miſceantur, & ſumantur poſtridie manè.*

VEL SIC.

Reci. Theria. ueter. ſcrup. ij. cōſer. roſa. & bugl. ana. ʒ.*j. miſceantur, & ſumantur ſex horis ante paſtū. Déinde utendū apophlegmatiſmis, errhinis, & ſternutamentum cientibus.*

APOPHLEGMATISMI.

Recipe Mastich. unc. ß. fingantur pastilli mansiles lupinorum forma, quorũ unus à ieiuno horæ dimidium mandatur.

ERRHINA.

Recipe iuris decocti sampsuch. ℥. j. ß. mannæ granulosæ ʒ. vj. misceantur, & per nares attrahantur à ieiuno.

AVT SIC.

Recipe succorum betæ & sampsuch. ana. unc. j. mel. com. unc. ß. misceantur, & fiant errhina. Sternutamentum cient pul. pip. aut zinzib. in nares immissus. Vti licebit tam apophlegmatismis, quàm errhinis, ac sternutamentum cientibus dies quatuor, aut ad summum quinque post purgationem. Deinde adhibenda erunt localia præsidia. Recipe Alo. unc. ß. farinæ fabarum, uncias duas. ole. ros. q. s. aceti parum, misceantur, & temporibus, & fronti admoueantur. Recipe Ole. chamæmeli. ole. rosa. ole. aneth. ana unciam unam, aceti. ℥. ß. misceantur, & iniiciantur intra nares, & aures.

Cephalalgiæ pituitosæ Curatio. Caput IIII.

OLera, pisces, fructus, otium, somnus, curis, & solicitudine uacans uita, satietas, aliáque item id genus, quæ pituitam in uniuerso corpore, atque adeò in capite procreare sunt nata, ut in aere frigido, & humido uersari, & ijs denique cibis uti, qui ea sunt facultate præditi, sunt hæc omnia in huius doloris causa. Somnolentia, pigritia, sensuum inertia, excrementorum capitis copia, capitis grauitate, faciei albore, humiditatéque depræhenditur hic morbus. Causæ. Signa.

Victus ratio calefaciens sit, & siccans. Versetur itaque ægrotus in aere calido, & sicco, qui si talis naturâ non est, ratio. industria fiat, luculento igne, suffitibus aromatum, ut caryo- Victus ratio.

phyllorum, cinnamomi, thuris, ligni aloes, & similium, quæ uidelicet calida sint, & sicca. Inedia huic affectui salubris est, quare alimenta pauca sint, & rara, eáque sinapi, aut alio similibus uiribus condimento prædito condita. Inter olera, saluiam, hyssopum, satureiam, apium, thymum, maioranam, sibi esse usui norit ægrotus. Carnes, quibus uescetur, natura excrementosæ parum sint. Magna autem ex parte sint assæ, odoramentorum (ut dictum est) accessione conditæ. Vino in potu utatur tenui: purgato tamen corpore, uti uino generoso poterit, etiam aromatibus medicato, sed parcè. Panis sit fermentatus, salsus, ualde coctus, habens anisum, aut melanthium, aut aromata, aut saccharum admistum. Motu totius corporis celeri, uehementíque, in aere, præsertim calido, siccóque poterit ægrotus ieiunus exerceri. Vigiliæ, uehementésque animi curæ ad hunc affectum curandum conducunt.

Curatio. Curandi ratio initium sumet ab eductione materiarum communium. Recipe Maluæ, altheæ, braßicarum rub. ana. manipul. j. chamæmeli, meliloti, stœchados Arab. ana. P. ij. Coquantur in. s. q. aquæ ad tertias, & colo transfundantur. Deinde accipe iuris decocti & colati lib. j. ß. casiæ recens extractæ, sacchar. semel duntaxat cocti. ana unc. j. mell. anthosati unc. j. ß. diaphœnici, uel hieræ picræ unc. ß. ol. e. com. unc. iij. salis. drachm. j. fiat enema, detur ante pastum. Quòd si displicuerit enema, aut circa uentriculum grauitas apparet, medicamento hoc, aut simili sumpto educantur.

Recipe Vuarum paß. detractis uinaceis, glycyrrhizæ. ana. unc. ß hyssopi, bugloss. ana. M. ß. stœchados Ara. P. j. coquantur in. s. q. aquæ fontanæ usque ad dimidij consumptionem, quod supererit coletur. Deinde accipe decocti huius unc. iiij. cas. recens extractæ unc. j. mel rosa. col. unc. ß. fiat potio, quæ horis quatuor ante prandium sumatur. Quòd si ægrotus sit iuuenis, appareátque in eo plenitudo, mittatur

sang

sanguis ex humerali uena dextri brachij ad unc. quinque. Quoniam autem materia phlegmatica plerunque multa est, minuatur sumpto medicamento priusquàm concoquatur.

Recipe Pilul. asaier. agar. in pastillorum formam redacti, ana. ℥. ß. cum serap. stœchad. fiant pilul. v. quæ capiantur post primum somnum. Deinde concoquatur humor, si crassius quidem fuerit, in hunc modum. Recipe Mel. rosacei col. unc. ij. ß. oxymel. scillitici, unc. ij. Stillatitiorum liquorũ betonicæ, sampsuchi, florum sambuci. ana. ℥. iij. Misceantur, & ubi diluxerit, à ieiuno bibantur. ℥. iiij. per triduum. Altero statim triduo rursum idem fiat: non enim facilè hic humor concoquitur. Recipe Diamoschi dulc. ℥. j. utatur cum serapijs. Si uerò materia non ita crassa sit, concoquetur ut sequitur. Recipe oxymel. simpl. serapij, stœchad. serapij adianti. ana. unc. j. ß. Stillatitiorum liquorum, betonicæ, melissophylli, sampsuchi. ana. ℥. iij. Misceantur, & triduo. ℥. iiij. à ieiuno bibantur diluculò. Altero item triduo repetantur.

Recipe Diamoschi dulc. unc. j. utatur cum serapijs.

AVT FIAT APOZEMA VT SEQVITVR.

Recipe Radicis acori, quinque rad. com. maceratarum in aceto. ana. unc. ß. melissophylli, betonicæ, sampsuchi. ana. manipul. j. thymi, cassuthæ. ana. tertiam partem manipuli unius, uuarum passarum detractis uinaceis. unc. ß. seminum apij, anisi, fœniculi, ana. unc. ij. florũ stœchados, helichrysi, & rorismarini, ana. pugil. j. ß. Coquantur in. s. q. aquæ, donec dimidiũ absumatur, colo post transfundantur. Dein accipe decocti illius lib. unam ß. & adiecto melle. q. s. suaue redditur, fiátque serapium mediocris consistentiæ depuratum. Adijciantur drach. una nucis moschatæ, &. ℥. ij. cinnamomi selecti iucundioris & odoris, & saporis gratia. Vtetur autem sex diebus appetente diluculo, ieiunus. Solemus enim

decoctis

decoctis uti cùm herbarum est copia, quarum cùm est penuria serapijs utimur.

POTIO PVRGANS.

Recipe *Vuarum passarum detractis uinaceis, glycyrrhizæ, ana. ℥. ß. hyssopi, manip. ß. florum stœchados Arabi. pugil. unum.* Decoquantur *in s. q. aquæ donec dimidiũ relinquatur, quod colo transfundetur: accipiantur autem illius decocti unc. iiij. cass. recens extractæ. ℥. j. diaphœni. unc. ß. serapij stœchados unc. ß. fiat* potio purgans, *quæ sumatur more aliarum medicinarum.*

AVT IN FORMA PILVLARVM.

Recipe Pil. *coci.* ʒ. j. *cum stillatitio liquore beton. fingantur pil.* v. *sumantur ab ægroto ubi primùm à somno excitatus fuerit.* Recipe T*heria. ueter. scrup. ij. conser. florum stœchados, conser. bugloss. ana. drachm.* j ß. *misceantur, & sumantur postridie sex horis ante pastum.*

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe Diaph*œnici unc. ß. cum sacchar. fingatur bolus, qui sumatur hora quinta manè.*

AVT POTERIT VTI HOC PVLVERE.

Recipe Turpeti *selecti.* ʒ. j. *zinzib.* ʒ. ß. *pul. stœchados, pul. seminis pæoniæ, ana,* ℈. j. *sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, qui detur diluculò cum iure cicerum rub. uel cum iure pulli.* Postridiè *uerò detur theriaca ut suprà.* Corpore *purgato utatur errhinis, sternutamentum cientibus, & gargarismis, ac postremò cerebrum corroborantibus.*

ERRHINA.

Recipe Nigellæ *torrefactæ.* ʒ. j. *cum succo maioranæ fiant errhina, quibus utetur tepidis ieiunus.*

VEL SIC.

Recipe Succi *rutæ. ℥. ij. hieræ picræ, uel benedictæ, au-*

reæ Alexandrinæ.ana.ʒ.ij.fiant errhina, quibus tepidis ieiunus utetur.

VEL SIC.

Recipe Succi maioranæ, ſucci betæ, ana.℥.j.ß.uini alni albi.℥ j zinziberis, pyrethri.ana.℈.j.miſceantur, & fiant errhina, ut dictum eſt. Poſſunt etiam fieri è ſucco iridis, cum ſucco helenij.

STERNVTAMENTVM CIENTIA.

Recipe Piperis, pyrethri.ana.ʒ.ij.fiat puluis, qui in nares immittatur. Poteſt etiam fieri de puluere radicis ellebori albi pulueratæ.

GARGARISMVS.

Recipe Hyſſo.M.j.ſaluiæ, thymi.ana.M.ß.Decoquantur in ſ.q.aquæ ad tertias. Deinde accipe iuris decocti lib.j. oxymel.ſcillitici.℥.iij.miſceantur, & fiat gargariſmus, quo utatur ægrotus manè uentriculo uacuo.

CEREBRVM HAEC ROBORANT SVMPTA.

Recipe Electu.diamoſchi dul.aut pliris cum moſcho, aut diamb.℥.ij.fingantur orbiculi, aut morſuli in rhombi formam pro ægrotantis arbitrio, de quibus unum ſumat tribus horis ante paſtum quater per hebdomadam, quo deglutito, bibat parum ſcillatitij liquoris, aut ſucci meliſſophylli. Tempore uerò calido, ſemel in hebdomada ſumat.ʒ.j.theriacæ ueteris, manè ſex horis ante paſtum. Nec temerè dictum eſt ſumenda eſſe ſupradicta electaria quater in hebdomada: nam ſi quotidie ſumerentur, parum prodeſſent, ut quæ fierent nutrimentum potiùs, quàm medicamentum, propter aſſuefactionem.

CEREBRVM HAEC ROBORANT ADMOTA.

Recipe Milij torrefacti partes tres, ſalis communis torrefacti

refacti partem unam, de panno lineo raro fiant duo sacculi, in quibus illa concludantur, & calidè capiti applicentur manè ante pastum alter post alterum, idque fiat per horam. Aut fiat sacculus in modum pileoli, ubi hæc quæ sequuntur insuantur. Recipe Melissoph. beton. sampsuchi, uerbenæ, pulegij. ana. manipul. ß. cocci infectorij, drach. ij. maceros, drachm. j. absinthij sicci, manipul. ß. florum stœchados, florum rorismarini, ana P. j ß. radicis cappar. drachm. ij. hæc diligenter trita in panno serico, rubro, & raro insuantur, fiátque in modum pileoli, qui nocte diéq; duos aut tres menses feratur. Perseuerante autem dolore cum intemperie frigida, irrigetur pileolus stillatitio uini liquore. Potest & epithema ex solo stillatitio liquore uini fronti admoueri.

Cephalalgiæ uentriculi uitio ortæ Curatio. Caput V.

Causæ. Coaceruatur nonnunquam acris quidam humor, & tenuis in ore uentriculi, à quo uapores praui excitantur, sursúmq; ad caput feruntur, unde fit hic dolor. Sunt plerunque humores hi biliosi, quòd bilis flaua sua leuitate promptè efferatur. Signa. Dolor mordax cum nausea in ore uentriculi sentitur, simul cum capitis dolore. Quòd si diutius inediam tulerint, augetur illius humoris malitia, prauitásque, túncque magis dolent: sumpto autem cibo mitigatur dolor, plerunque etiam sedatur. Curatio. Curandi ratio auspicanda ab humoris concoctione. Recipe Serapij rosa. de rosis siccis, serapij de omphacio, serapij de succo intybi satiui latioris, ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum, oxalidis, absinthij, cichorij, ana. unc. iij. Misceantur, & à ieiuno unc. iiij. diluculò bibantur per triduum. Recipe Electa. trium santalo. ℥ ß. utatur cum serapijs. Recipe Myrobal. flauarũ. ℥. ij. rhabar. selecti. scrup. iiij. oxiphœnicωn. un. ß. macerentur in stillatitijs liquori

bus

bus intybi satiui latioris horis .xij. dein ualidè exprimantur, & colentur, & adiectis serapij rosac. purgatorij unc. ij. fiat potio purgans, quæ sumatur finitis serapijs hora quarta à media nocte. Recipe Conser. ros. unc. ß. sumat postridie manè. Infestante dolore, uentriculo per inediam uacuo, sumatur frustulum panis intinctũ in citranguli succo, aut in omphacio. Idem præstabit malorum granatorum succus, si de eo quantum uulgare cochlear capit, hauserit. Curatur etiam hic dolor uomitu, præsertim si ægrotus ad uomitum procliuis sit, cui tunc solus aquæ tepidæ potus ad uomitum prouocandum est satis: si uerò ægrè uomat, ualidioribus uomitum lacessentibus opus erit, Oritur autem hic dolor nonnunquam non à calidis, de quibus dictum est, sed à frigidis humoribus, pituitosis, aut acidis, aut salsis, sed hi magis in uentriculi amplitudine, quàm in ore continentur. Porrò hic dolor omnium facillimè curatur, quòd hi humores facilè ad intestina detrudantur. Recipe Pil. de hiera simpl. pil. a saeret. ana ʒ. j. ß. agar. in pastillorum formã redacti. ʒ. j. Cum mel. rosaceo c. ʒ. fingantur pil. vj. de quibus sumantur tres, bis in hebdomada, hora una ante cœnã. Pro pil. de hiera sumi possunt pil. alephang. atque hæ ac illæ interdum sumantur à laborante, cùm lectum ingredi uolet, duabus non minus horis à cœna. Prohibendi sunt etiam uapores ne à uentriculo ad cerebrum attollantur, quod sic commodè fieri poterit.

Recipe Coriandi præparati unc. iiij. anisi, fœniculi, cinnamomi optimi. ana. unc. iiij. pul. diacydonites sine speciebus. ʒ. ij. ß. maceros. ℈. ij. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, qui sumatur statim à pastu, potúsque sumpto puluere in longum tempus differatur. Prætereà os uentriculi roborandum, firmandáq; ipsius uentriculi concoctrix facultas.

Recipe Pul. aromat. ros. maiore ex descriptione Gabrielis, pul. diamoschi dul. ana. drach. j. ß. corticis citri saccharo

cond

conditi, conser. ros. ana. ʒ. ij. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus absinthij & melissophylli. q. s. fingantur morsuli in rhombi formam, sint autem singuli ponderis. ʒ. ij. ß. Sumatur unus diluculò horis quatuor ante pastum quater per hebdomadam. Negligenda quoq; non sunt localia præsidia.

Recipe Cerati Gal. emendantis uitia stomachi, olei nardini. ana. ℥. ij. Misce, inungatur regio uentriculi calidè manè & uesperi ante pastum.

Cephalalgiæ à pituita per proprietatem cerebri Curatio. Caput VI.

FIt etiam, nonnunquam dolor capitis à pituita per proprietatem cerebri, qui curatur iniectione oleorum, quæ mox dicentur, in nares & aures. Recipe Iasmelæi, olei nardini, ana unc. ij. Inijciantur guttæ duæ tepidæ in nares, & aures. Quòd si dolor ualde diuturnus fuerit, nec prædictis curetur: excitentur uesicæ post aures in parte inferiore.

Recipe Cantharid. abscißis capitibus & alis. iiij. redigantur in puluerem, misceantur cum fermento, & aceto forti, fiátq; in consperssionis modum, quæ applicetur post aures in parte inferiore, ibique maneat per diem & noctem, donec uesiculæ existant. Si autem ualidius id efficere uolueris, misce iam dicta cum melle anacardino. Vbi autem uesicæ extiterint, rumpantur, illisque superponatur folium braßicæ, ibique hæreat, donec quicquid est aquei humoris expulsum fuerit. Cùm autem uesicæ locum curare, exiccaréque uolueris, ungatur unguēto albo Rasis caphurato. Possumus etiam uti, si res postulet, cauterio hoc, quod accipit calcis uiuæ. q. v. misceatur cum sapone, melle, & succo asphodelorum. Applicentur autem loco dicto.

Ceph

Cephalalgiæ Melancholicæ Curatio. Caput VII.

HVius doloris & causæ, & signa posteriùs dicentur in capite de melancholia. Curandi ratio initium sumat Curatio.
ab euacuatione excrementorum communium. Recipe Maluæ, altheæ, uiolar. linozostidos, stœchados Arabi. maioranæ, ana manipul. unum. Coquantur in s. q. aquæ ad tertias, déinde exprimantur, & colentur, accipiantúrque iuris illius decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ, sacchar. semel duntaxat cocti ana unc. j. cathol. ʒ. vj. mel. uiolacei. ℥. j. ß. olei commun. unc. iij. fiat enema, quod ante pastum immittatur. Quòd si enema displicuerit, sumat potionem sequentem.

Recipe Pruna damasc. x. uuarum passarum detractis uinaceis. ℥. ß. stœchados Arab. trium florum communium ana pug. unum. ß. polyp. quer. folliculorum sennæ ana unc. ß. oxyphœnicωn. ʒ. vj. Coquantur in sufficienti q. aquæ usque ad dimidij absumptionem, dein accipe huius decocti unc. iiij. cas. recens extractæ unc. j. serapij uiol. serapij stœchad. ana unc. ß. Commistis omnibus, fiat potio, quæ sumatur diluculò horis quatuor ad summum ante pastum: nec in longius tempus differatur sumptio cibi. Quo die enema immissum fuit, aut postridie quàm potionē sumpsit, si ægrotus iuuenis fuerit, colore subnigro, apparuerítque plenitudo uel mediocris, incidatur uena interna brachij dextri, sanguísque mittatur ad unc. iiij. præsertim si fluens sanguis niger sit. Déinde concoquatur humor melancholicus in hunc modum. Recipe serapij uiolacei, serapij stœchados, oxymel. scillitici ana unc. j. ß. Stillatitiorum liquorum melissophylli, bugloßi, lupi salictarij ana unc. iij. pul. diamoschi dul. drach. j. misceantur, & ab ægrotante ieiuno bibantur triduo unc. iiij. circa diluculum. Id quod altero triduo repetetur.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe corticis rad. cap. v. rad. com. maceratarũ in aceto, ana unc. ß. melissophylli, sampsuchi, buglossi integri, extremitatum lupi salictarij, ana M. j. v. herbarum capillarium, ana M. ß. uuarum passarum detractis uinaceis unc. j. florum stœchados Arab. trium florum com. ana P. j. thymi M. sem. folliculorum sennæ unc. sem. polyd. quer. unc. j. sem. Concoquantur in. s. q. aquæ, donec dimidium absumatur, déinde exprimantur, & colentur, iuris decocti accipiantur libr. ij. & saccharo semel duntaxat cocto. q. s. adiecto, dulce reddatur. depuretur, & adiectis scrupul. iiij. pul. diamoschi dul. & drachm. j. nucis moschatæ, sapore suauiore, odoréque gratiore fiat. Bibat ægrotus diluculò unc. iiij. diebus sex.

POTIO PVRGANS.

Recipe Cathol. ℥. vj. antidoti hamech. ℥. iij. serapij uiolacei, serapij stœchados, ana unc. sem. cas. unc. ß. Excipiantur uncijs quatuor apozematis suprascripti, fiátque potio purgans, quæ sumatur ad auroram. Toto uerò eo die domi se contineat. Hora autem quinta à potione sumpta, sequens lotorium bibat. Recipe Saccha. semel duntaxat cocti unc. sem. cum iure cicerum rub. misceatur. Recipe Mitrid. ℥. j. conser. buglos. drach. ij. misceantur. & sumantur postridie manè. Quòd si Mitrid. displicuerit, fiat in hunc modum.

Recipe Conser. buglos. unc. ß. pul. damoschi dulc. scrup. ß. sumat ut dictum est.

AVT IN FORMA PILVLARVM.

Recipe Pil. ind. drachm. j. pil. cocci scrup. j. cum stillatitio liquore melissophylli, fingantur pil. v. sumantur ad dimidium noctis, obseruentúrque omnia supradicta.

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe Cas. recèns extractæ, cathol. ana unc. ß. antidoti

hamech ℨ.iiij.cum saccharo fiat bolus, sumatur hora quarta à media nocte, cæteráque obseruentur ut suprà. Præterea apophlegmatismis, gargarismis, sternutamentum cientibus, & sacculis utendum: ut in Capite Cephalalgiæ pituitosæ dictum. Porrò apophlegmatismi magis ex usu erunt, si de succo maioranæ, aut eius decocto fiant. Fricationes quoque ad reuellendum faciendæ, & affigendæ cucurbitulæ, ut suprà est dictum. Sumendæ prætereà quotidie, cùm aliud non sumitur, electarij solidi diamoschi dulc. drachm. ij.

Cephalalgiæ à Gallico morbo Curatio. Cap. VIII.

INfestat hic dolor magna ex parte anteriorē capitis partem, & tempora, nonnunquam etiam posteriorem. *Signa.*

Curandi ratio statim auspicanda ab enemate molliter reuellente, ne tanta & uaporũ, & humorũ copia ad caput efferatur. Recipe Malu. mercurialis, betæ, ana M. j. furfuris frumenti, chamæmeli, ana M. ß. calaminthæ, maioranæ, ana tertiam partem M. j. Decoquãtur in s. q. aquæ usq; ad sextæ partis consumptionem. Exprimantur, & colentur. Deinde accipiatur iuris decocti libr. j ß. casiæ. ℥. j ß. sacchari semel duntaxat cocti, mellis à spuma purgati, ana unc. ß. benedictæ laxat. hieræ Archigenis, ana. ℨ. ij. olei antiqui unc. ij. butiri ueteris. ℥. j salis foßilis. ℨ. j. Misceãtur omnia, fiátq; enema, quod immittatur ante pastum. Deinde concoquatur humor. *Curatio.*

Recipe Serap. conseruat. acori, serapij, fumariæ, serapij buglos. ana unc. ij. Stillatitiorum liquorum chamæpityos, melyssophylli, lupi salictarij, buglossi, ana unc. iij. misceantur, & à ieiuno diluculò bibantur per quatriduum.

Recipe electar. diamoschi dulc. unc. ß. utatur cum serapijs. Vbi herbarum copia fuerit, præstiterit hoc apozemate uti.

Recipe radicis acori, glycyrrhizæ ana unc. j. quinque radi.com.maceratarum in aceto,& uino albo ana unc.ſem. meliſſophylli, betonicæ, ſummitatum lupi ſalictarij, fumariæ, bugloßi integri, cirſij ana manipul.unum, hermodactylorum unc.ſem. uuarum paſſarum detractis uinaceis unc. j. trium florum com. florum roriſmarini ana pugil.unum, thymi drach.tres, foliorum ſennæ unc.ſem. polypodij quer. unc. j.ß. Decoquantur in.ſ.q. aquæ donec dimidium abſumatur, déin exprimantur,& colo tranſfundantur. Accipiantur iuris decocti colati unc.uiginti, quæ ſaccharo dulces reddantur, adiectiſque cinnamomi ſelecti drach.duab.& pul. diarrhodi abb. drach.una, reddantur iucundioris & ſaporis, & odoris. Sumantur à ieiuno unc.iiij. diluculò diebus quinque.

POTIO PVRGANS.

Recipe pruna damaſcen. xij. glycyrrhizæ, expurgatæ, oxyphœnicωn, uuarum paſſarum detractis uinaceis, uiolarum ana unc.ß. hordei pugil.j. ſeminum aniſi, & fœniculi ana drach.duas, polypodij quer.unc.ß. foliorum ſennæ, unc. j.ß. hermodactylorum drachm. duas. Decoquantur in.ſ.q. aquæ fluuialis, aut fontanæ uſq; ad dimidij conſumptionem. Déin accipe huius decocti unc.iiij. cathol. drachm.ſex, compoſitionis hamech, diaphœnici ana drach.duas, ſerapij bugloſſ. unc. j.ß. Commiſtis omnibus fiat potio purgans, quæ detur hora quarta à media nocte. Eo die domi ſe contineat, & poſt horam nonam bibat lotorium ſequens.

Recipe Sacchari ſemel duntaxat cocti, unc.ſem. cum iure cicerum rub. fiat lotorium.

Recipe Theria. ueteris, drachmam unam, conſer. bugloſ. drachmas duas, miſceantur,& ſumantur poſtridie, ſex horis ante paſtum.

AVT PVRGETVR PILVLIS.

Recipe Pil. fœtidarum, pil. indarum ana drachm. ſem.

excip

excipiantur stillatitio liquore melissophylli, fiántque pilul. v. quæ sumantur circiter noctis dimidium, aut cùm primùm experrectus fuerit. Cætera deinde ut suprà fiant. Vbi autem quieuerit tres aut quatuor dies, utatur decocto sequenti.

Recipe Scobis tenuißimæ ligni sancti libr. j. decoquatur in libr. quatuor aquæ fontanæ, usque ad dimidiæ partis consumptionem. Cùm autem ad decoctionis terminum propè accesserit, addatur melyssophylli, betonicæ, chamæpityos, buglosi integri, fumariæ, lupi salictarij summitatum ana manipulum unum. Iuris huius decocti, unc. vj. bibat dies quatuor, hora quinta matutina, & prouocetur sudor (ut humores, qui hulcera plerunq; cicatrice obduci prohibent, qui in totius corporis ambitu sunt, nedum capitis, discutiantur) qui quidem accuratè abstergatur. Quòd si ægroto post epotum hoc decoctum somnus obrepat, dormire licebit. Herbæ autem illæ, quæ decocto ligni sancti admiscentur, ligentur, ne se scobi commisceant, ab eáque ut facilè segregari queant. Rursúmque scobs illa, detractis herbis, decoquatur in sex libris aquæ fontanæ, usque ad tertiæ partis absumptionem. Et hoc secundo decocto utatur reliquo tempore quoties sitiet: cui poterit adijci modicum uini, si quidem debilis ualde fuerit ægrotus. His perfectis, topicis præsidijs utendum.

Recipe Emplastri nobilis ab Ioanne de Vigo compositi libr. ß. emplastri filij Zachariæ, emplastri de meliloto, emplastri diuini, emplastri ceronei, emplastri diachyli, cui iris adiecta sit, ana unc. iij. farinæ seminis lini, farinæ fœnogræci ana unc. ß. bdellij, ammoniaci dissolutorum in oleo de lil. ana drach. iij. croci drachm. sem. adiecta terebinthina. q. s. commisceantur, & ex omnibus fingatur massa emplastri, magdaleonem appellant, de qua sumatur. q. s. ut super alutam extendendo fingatur pileolus, qui capiti superponatur, nec

inde auellatur, niſi ſedato dolore. Nec tantùm id capiti fiat, ſed & alijs corporis partibus, ſi qua ſit, quæ ob hunc morbum dolore infeſtetur. Intereà *ſingulis hebdomadis utetur catapotijs ſequentibus.* Recipe *Pil. aſaieret, agarici in paſtillorum formā redacti, ana ʒ.ij. pil. fumariæ, pil. ſine quibus, ana ʒ.j. hermodactylorum. ℈.iiij. maſtich. ℈.j. myrobalanorum flauarum, myrobalanorū cærulearū confricatarum ol. amygd. dul. ana ʒ.j. cum ſerapio cōſeruationis acori fingatur globus, qui diuidatur in drach. & ſingulæ drachmæ, in pil.* vj. *de quibus tres ſumet ſingulis menſibus ter, horis quatuor poſt cœnam frugalem, & tenuem.* Tempore *quoque frigido proderit ægroto nō mediocriter ſumpſiſſe drachm. unam, theriacæ ueteris cum. ʒ.j.ß. conſer. bugloſ. ſex horis ante paſtum, ſingulis hebdomadibus ſemel.* Conducet *etiam plurimùm, ſi quid aliud, ſequenti uti enemate ſingulis menſibus quater, uſq; ad perfectam huius affectus curationē, quod & humores, & uapores, qui ſurſum efferuntur, & iam elati ſunt, qui ſanè doloris ſunt in cauſa, reuellet: & pharmaci ſolutiui uicem deplebit.* Recipe *Maluarum, linozoſtidos, helxines, origani, calaminthæ, betonicæ, rutæ, meliſſophylli, ſaluiæ, ana manipul. unum, hyſſopi, pulegij, ana manipul. ſem. ſeminum aniſi, fœniculi, cumini, ammeos, ana drachm. duas, centaurij minoris manipul. j. polypodij quer. drachm.* vj. *agarici, medullæ colocyntid. ana ʒ.ij. foliorum ſennæ ſcrup. iij. florum ſtœchados, florum roriſmarini, florum chamæmeli, ana* P. j. Decoquantur *in ſ.q. aquæ, donec dimidium abſumatur, déinde colentur, & recipiantur iuris decocti unc. xvj. hieræ picræ, benedictæ laxatiuæ, ana unc. ß. compoſitionis indi maioris, drachm. iij. diaphœnici. ʒ.j. ſucci betæ. ℥.j. mellis roſacei colo tranſfuſi. ℥.j.ß. olei chamæmeli, ol. rutæ, ol. anethi, ana. ℥.j. ſalis foßilis. ʒ.j.ß.* Com*miſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum immittatur,*

cæter

cæteriſq; enematibus diutiùs ab ægrotante retineatur. Vtetur prætereà ægrotus ſequenti compoſitione quotidie, uno tamen aut altero die per hebdomadam prætermiſſo.

Recipe conſeruæ acori, conſeruæ radicis bugl. ana unc. ij.ß. pul. diamoſchi dulc. ℥. ij. pul. diarrhodi abb. pul. roſatæ nouellæ, ana drachm. j.ß. pul. diamargar. frigidi drachmam unam, excipiantur ſerapio conſeruatiuo acori, fiátque electarium molle. Magnæ autem auellanæ magnitudo indicabit quantum de hoc electar. ſumpturus ſit ægrotus, duabus aut tribus horis ante paſtum matutinum.

Scotomatis Curatio.
Caput IX.

EST autem Scotoma, morbus, quo hebeſcunt ægrotantis oculi, ipſiſq; tenebræ obuerſantur. Fit autem interdum cerebro primogenia affectione laborante, interdum quia ori uentriculi conſentit. Vtriuſque & cauſas, & notas qui fuſiùs ſcire uolet, legat Galenum in Tertio de locorum affectorum notitia. Quod ad uictus rationem attinet, ægrotus aerem deuitet nebuloſum, & craſſum, in puro, lucidóque commoretur: paroxyſmo tamen ingruente, præſtabit ipſum in aere obſcuro, & quieto collocari, ubi ſpiritus & uapores moti faciliùs ad quietem deducuntur. Boni ſucci cibis, & concoctu facilibus utatur, qui flatus (quod faciunt herbæ, & legumina) minimè gignant, quales ſunt caporum, perdicum, phaſianorum, uitulorum, piſcium ſaxatilium carnes, oua quoque ſorbilia, & alia id genus multa. Caue peius & angue ea oderit omnia, à quibus uapores ſurſum feruntur, ut ſunt ſpecies, allia, cepæ, porri, ſinapi, acetum, & quæ ſimili ſunt facultate prædita. Vinum bibat album, tenue, & oligophoron. Animi perturbationibus prorſus uacuus ſit. Res non intueatur, quæ in gyrum Victus ratio.

rotantur, aut celeriter mouentur. Hæc enim malum hoc exasperant. non in præcipitijs ambulet, neque in profunda conijciat oculos. Exercitiũ mediocre utile, per horæ dimidium ante cibum. Interdiu à cibo ne dormiat, noctu lectum dormiturus non accedat, ante horam à cœna secundam.

Curandi ratio. Si hic affectus à plenitudine fuerit, curatur ut Cephalalgia sanguinea. Si à bile, ut Cephalalgia biliosa. Si à pituita, ut Cephalalgia pituitosa, nisi quòd subtiliantia à principio non sunt exhibenda. Fiet igitur in hunc modum.

Recipe Oxymel. simplic. unc. ij. mel. rosacei colati unc. j. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, buglossi, melissophylli ana uncias tres: misceantur omnia, fiátq; in zulapij modum, quod depuretur, & adiecta drach. una nucis moschatæ suauiore reddatur & odore, & sapore. Cùm serapijs aut apozematibus aromata ad saporem iucundiorem efficiendum adijcimus, electaria solida non exhibemus: sin minus, contrà. Si tollatur igitur de præcedenti serapio nux moschata, cum eo sumatur unc. ß. elect. solidi, diamoschi dulcis, quod in rhombi fingere solent figuram. Cætera omnia fiant, quæ dicta sunt in Cephalalgia pituitosa demptis errhinis, quæ in hæc mutabuntur. Recipe Succi maioranæ unc. iij. aut tantundem iuris decocti eiusdem, quod tepidè ieiuno uentriculo naribus attrahetur.

Phrenitidis non ueræ Curatio. Caput X.

Causæ. PHrenitis non uera nõ propriè morbus est, sed morbi alterius symptoma, puta febris sanguineæ, aut biliosæ, aut quorundam abscessuum, quos grauissimæ febres comitantur: Fitque à uaporibus putridis, ab humoribus calidis resolutis.

Signa. Cognoscitur hic affectus febre, uigilijs, mentis alienatione. Et nisi accuratè illi succurratur, ueram phrenitidem

plerunque

plerunque parit. Frequens est in febribus paulò antè dictis hora crisis. Crisim tamen interdum præuenit, & cum ipso morbo ingrauescit. Vehementior itaq; est in febris augmento, & statu, quàm in principio, & die exacerbationis, quàm quietis. Cæterùm tutius ei est quietis hora mederi, quàm paroxysmi. Curandi ratio in primis respicit morbi depulsionem, unde originem trahit. Intereà tamen & illi occurrendum, & primùm materiæ communes educantur. Curandi ratio.

Recipe Cas. recèns extractæ, sacchari semel duntaxat cocti ana unc. j. olei uiolacei unc. iij. cum libr. j. & semisse decocti herbarum, quas remollitiuas appellant, addendo foliorum lactucæ, & cucurbitæ, ana manipuli semissem, fiat enema, quod immittendum ante pastum, eóque utetur quoties sua sponte excrementa aluus non deiecerit. Capiti admouenda sunt in ipso statim principio uapores repellentia.

Recipe Olei rosacei uncias tres, aceti unc. j. Misceantur, & fronti tepida applicentur.

AVT SIC.

Recipe Stillatitij liquoris rosar. uncias iij. olei omphac. rosacei unc. j. ß. aceti unc. unam. Misceantur, & fronti tepida admoueantur. Ad conciliandum autem somnum, ubi insomnis permaneret, ungatur unguento populeo. Quod ubi non satis esset, addatur unc. j. unguenti populei scrupul. j. ß. opij, & ungatur. Proderit etiam plurimùm & brachiorum, & crurum lotio in hunc modum.

Recipe foliorum salicis, foliorum uitis, foliorũ lactucæ, florum nymphea, ana M. ij. ros. rub. P. iij. Decoquantur in aqua, & decocto lauentur brachia & crura. Quòd si hæc somnum non conciliauerint, utatur potione sequenti.

Recipe, serapij de papauere ℥. j. ß. stillatitij liquoris lactucæ, uel nympheæ unc. iij. diamargariti frigidi. ℈. j. Misceantur, & bibantur cùm lectum dormiturus ingreditur.

Perseuerante phrenitide hac non uera, ubi uapores iam fluxerint, resoluentia cum repellentibus admista admoueantur in hunc modum. Recipe Ol. rosacei, ol. chamæmeli, ana unc. j.ß. aceti unc. j. Misceantur, & tepida fronti applicentur. Horũ loco, cùm certè phrenitis hæc remittitur, catulus per tergum incisus, detractis intestinis, calidus uertici admoueatur, ad partem anteriorem declinando. Quem ubi refrixisse senseris, aquæ calidæ immerge, sicque calefactum rursum admoue. Idem præstat arietinus pulmo calidus, ut pullus, pulláue, itidem à tergo incisa. Et ad somnum conciliandum, si hoc quoque tempore uigiliæ molestæ sint, aspergatur puluis seminis papaueris albi super ægroti caput, & per catuli exenterati interiora, deinde admoueatur, ut dictum est. Prætereà reuulsiones fiant fricationibus brachiorum, & crurum, & cucurbitulis sine scarificatu affixis spatulis, & natibus. Potißima autem cura sit in curando morbo, qui huius phrenitidis causa est. In hoc affectu, illud memoriæ mandandum, topica nulla adhibenda esse remedia capiti, si sit rheuma, uel humorum multitudo deorsum fluentium.

Phrenitidis ueræ Curatio. Caput XI.

Tres phrenitidis species Libro quarto de Affectorũ locorum notitia à Galeno scribũtur, quæ magis ad phrenitidem non ueram pertinent. Est alia phrenitis cerebro ipso propria, primariáque affectione laborante, quæ est morbus acutißimus, symptomata grauißima inuehens, quæ, ut ait Galenus Libro de Symptom. Causis, est cerebri, aut eius meningum inflammatio. Oritur autem aut ex sanguine exuperante, aut ex humore bilioso cerebrũ, aut eius meningas occupante. Quibus sanguis morbi in causa est, hi cum risu insaniunt: quibus uerò bilis mali huius author est, immaniter insaniunt,

saniunt, sæuiúntq;, ut eos uinculis cohibere sit necesse: præsertim si bilis perusta fuerit. Priusquàm autẽ inualescat, hæc signa præcedere solent. Quæ dicũt, quéue faciunt nõ meminerunt, abolita memoria. Febris cõtinua cum amentia comitatur, præterea uigiliæ, somni difficiles, & interdum turbulenti, ut exurgãt ægroti exilientes, & furibundè uociferantes, uerba nullo ordine, nullóque sensu loquẽtes. Interrogati nihil appositè respõdent, & qui sani mansuetißimi fuerant, nũc furibundo quodã tumultu uerba effundunt. Quum uerò proximè ad phrenitidem accedunt, oculos sæpe perfricant, cruentos, & squallidos, quos tamẽ nonnunquã habẽt aridos, nonnunquam lacrymantes. Lingua tactu aspera percipitur, atq; è naribus aliquãdo destillat sanguis. Floccos auellere, & festucas è uicinis stragulis carpere uidentur. Pulsus illis exiguus, & languidus, sed quodã modo durus. Spiratio magna, & ex longis interuallis. Phrenitis nõ uera magna ex parte uerã antecedit, hoc est, in principio mitis adhuc est, paulatim enim per cerebri affectũ phrenitis euenire solet, cùm morbi pars iam genita est, pars adhuc gignenda. Quo quidẽ tempore danda opera ut genita materia resoluẽdo & uacuãdo curetur, gignenda sublata causa prohibeatur. Accedendũ igitur ipso statim principio ad hunc morbum curandum, ne absoluta inflammatio fiat, quæ si iam est, in ancipiti est salus. Augeri autem materia primùm uictus ratione prohibeatur.

Sit igitur uictus tenuis, qui refrigeret, & astringat. Cibus itaq; erit ptisanæ cremor. hic tamẽ ubi largiore cibo assueuimus, ne ægrotũ fame enecuisse medicus insimuletur, hord. farina aqua cocta concedetur, addito aut omphacio, aut citreorũ, aut granatorũ succo, aut simili, qui humores densare, ac cogere poßit, ut ægrius ad caput ferri ualeãt. Olera quoque quæ refrigerare, atq; humectare sunt idonea, ut intybus lactuca, maluæ, & quæ simili sunt facultate prædita, cõcedãtur. Victus ratio.

tur. Potus sit hordei decoctum cum serapio nymph. aut uio-lac. aut rosaceo, qui per interualla tamen, nō confertim exhibendus est. Viribus autem debilibus, uentriculoque natura imbecillo, ac frigido, ubi quidem se febris uehementia remiserit, uinum oligophoron, aqua dilutum, non negandum: præsertim si sani uinū bibere consueuerint. Quiescat ægrotus, neque huc, atque illhuc moueatur, nam sic fatigatur, uiresque atteruntur. Si igitur diues est, famulorum & domesticorum adminiculo retineatur: si pauper, uinculis. Corpore uacuato, eóque arido, ac squallido existente, aquæ dulcis tepidum balneum conferet, quòd non ariditatem solùm, sed etiam immodicas uigilias, mentísque alienationem, unà cum febre profligare potest. Animi perturbationes summopere uitandæ: quare quæ aut mœrorem, aut bilem concitare possunt, prorsus auertenda. Gratißimi itaque amici ipsum adeant, leniter, blandéque alloquantur, non tamen intempestiue interpellent, licebit tamen ubi opus erit, acerbiùs in-

Curatio. crepare. Quantum ad curandi rationem attinet, si nihil obstiterit, nullum salubrius, aut præsentius remedium, quàm sanguinem mittere. Incidenda igitur uena statim, nulla habita ratione aut temporis, aut horarum diei, etiam uentriculo pleno: priùs tamen materiæ communes educendæ immisso enemate. Recipe Maluarum, helxines, linozostidos, betæ. ana Manipul. j. foliorum lactucæ, foliorum cucurbitæ. ana manipul. ß. hordei manipul. j. quatuor seminum frig. maiorum. ana drachm. j. pruna. xij. Decoquantur in. s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti. lib. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti ana drachm. j. ol. uiolacei unc. iij. fiat enema, quo immisso, & emisso, quæcunque illius operatio fuerit, incidatur uena cubiti exterior. Si tamen plenitudo magna fuerit, uena cubiti interna prior incidatur: sex aut septem horis pòst, aut postridie manè, externa.

Tant

Tantum autem ſanguinis educendum, quantum uires ferre poterunt, non tamen uſque ad animi deliquium: & hoc in affectibus ſanguineis, nam in bilioſis, cùm ſanguis bilem cohibeat, & contemperet, multa ſanguinis eductio bilem feruere, & furere permittit: paucus igitur in hoc affectu cùm bilioſus eſt, ſanguis uacuetur, auerſionis duntaxat, & trãſpirationis cauſa. Si uerò aut ætas, aut uires, aut aliud quidpiam uenæ ſectioni obſtiterit, tunc cucurbitulæ ceruici & omoplatis cum ſcarificatione admouendæ, nam ad cerebrum humorum defluxum in contrarium auertent. Poterunt etiam affigi his, quibus uena ſecta fuit. ſed ſine ſcarificatione. Non abſurdum erit poſtridie quàm uena ſecta fuerit, pharmacum ſolutiuum ſumere, quòd ſoleat ſanguis in bilem mutari.

Recipe Caſ. recens extractæ unc. j. ſerapij uiolacei unc. ß. cum aqua fructuum Meſuæ fiat potio, quæ ſumatur horis quatuor ante prandium.

AVT SIC.

Recipe Rhabar. ſelecti drachm. j. ß. macerentur conciſa minutatim in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, per noctem, dein exprimãtur, & colentur, & adiectis ſerapij roſacei laxatiui de infuſione roſarum unc. ij. fiat potio purgans, quæ ſumatur matutino tempore horis quinque ante paſtum. Proderit ægroto ſequenti electario uti, quod mirè confert ad partium internarum calorem mitigandum.

Recipe Conſer. roſarum, conſer. nympheæ, conſer. bugloſſ. ana drachm. vj. diamargariti frig. drachm. ß. coral. rubri. drach. j. fragmentorũ cõm. precioſorum ana ſcrup. ij. ſeminis portulacæ, ſeminis oxalidis, ſeminis intybi ſatiui latioris ana drachm. ß. bracteas auri, vj. ſacchari. q. ſ. fiat electuarium auro coopertum, quo utetur ſæpe cum aqua cocta, aut cum aqua hordei, & ſine aqua cùm uolet. Sitis in hoc affectu perquàm moleſta eſſe ſolet, cui ſic occurrendum.

Recipe

Recipe Serapij de succo citri, uel de ribes unc. v. utatur cum aqua cocta cùm sitiet. Et cùm calor magnus est, ipsum à corde arcere oportet, epithemate infrà posito.

Recipe Stillatitij liquoris rosa. libr. ß. stillatitij liquoris nymphea. stillatitij liquoris buglossi, ana unc. iij. omniũ santalorum, coral. rubri, ana drachm. j. caphuræ, gran. ij. aceti (quod in pauca quantitate admisceri debet, quoniam uigilijs infestantur) ℨ. ij. croci ℈. ß. Misceantur, & fiat epithema, quo tepido regio cordis liniatur ante pastũ. Conferet etiam epithemate testiculos refrigerare. Recipe stillatitij liquoris rosa. ℥. viij. uini albi ℥. ij. omniũ santalorum, ana unc. j. fiat epithema, quo testiculi liniãtur. Eandem ob causam lauentur crura, & brachia in hunc modum. Recipe foliorum salicis, foliorum arundinum, foliorũ uitis albæ uiniferæ, rosarum rubrarum, ana. q. v. Decoquantur in aqua, & decocto lauentur brachia, & crura. Si uigiliæ ualde infestent, addatur cortex papaueris albi cum eiusdẽ semine. Vt à capite quoque humores auertantur, non parum conferunt uincula extremis corporis partibus iniecta, pedum item & brachiorum fricationes cum sale, & aceto. Quoniã autem perpetuis penè uigilijs infestantur, somnũ hunc in modum prouocabimus. Recipe Syrup. de papauere, unc. j. ß. stillatitij liquoris lactucæ, uel nympheæ, unc. iij. pulueris diamargariti frigidi, ℈. j. Misceantur, & bibantur ab ægroto ad horam somni. Quòd ad remedia topica attinet, primo quidem die repellentia admouenda sunt. Recipe Olei rosacei, unc. iij. aceti unc. j. Misceantur, & tepida fronti & temporibus applicẽtur: & propter uigilias si nimiæ fuerint, adijcere licebit ℈. ß. opij. Recipe Vnguenti populei, uncias quatuor. applicentur fronti, & temporibus. Quòd si rheuma sit, aut humorum multitudo deorsum fluentium, non sunt adhibenda topica remedia capiti.

Lethar

Lethargi Curatio.
Cap. XII.

HIc affectus Phrenitidi contrarius est. Nam in Phrenitide ægroti insomnes permanent, in lethargo uerò inexpugnabilis est dormiendi neceßitas. Fit ab humore pituitoso, præter naturam sua frigiditate, & humiditate cerebrum, & maximè partem eius posteriorem imbuente, & in somnum impellente. Morbum hunc comitatur febris continua lenta, quoniam est à pituita, lento humore, putrescente. Causæ.

Pulsus lethargicorum rarus, magnus, & undosus. Spiratio rara, & imbecilla. Ad uociferationem oculos quandoque aperiunt, & mox claudunt, ad somnúmque redeunt. Si quis uocem attollens eos interroget, respõdent quidem nonnunquam, sed uix & tardè. Oscitant frequenter, & hiante ore, tanquam id claudere obliti, persistunt. Qui huic morbo obnoxij sunt, somnolenti, inertes, desidiosi, obliuiosi, dementésque sunt. In cubiculo lucido, & tepido decumbant. Signa.

Vtatur cibis attenuantibus, exiccantibus, & incidentibus, apio, aniso, cumino, cinnamomo, pipere, caryophyllis, & similibus odoramentis, conditis. Vescatur auiculis montanis, pullis gallinaceis, perdicibus, turdis, aliísque id genus. Inter olera, porris uti licebit, asparagis, fœniculo, & ijs quæ sunt eiusdem facultatis. Hydromeli bibat, aut uinum album, tenue, & oligophoron: sit tamen subastringens. Victus ratio.

Celeriter huic morbo medendum, non propter aut neceßitatem, aut difficultatem, sed propter partis, quæ laborat præstantiam. Si uires permiserint, nihilque aliud obstiterit, initio statim sanguinem mittere conducit, priùs tamen enemate fæcibus eductis. Curandi ratio.

Recipe Maluarum, betæ, linozostidos, chamæmeli, furfuris, ana manipul. j. Decoquantur in quantitate sufficienti

aquæ

aquæ ad tertias, deinde colentur. Accipiantur iuris decocti sesquilibra, caſ. ſacchari ſemel duntaxat cocti, ana unc. j. mellis roſacei col. ſeſquiuncia, olei commun. unciæ tres, ſalis communis drachm. ij. Commiſtis omnibus fiat enema, quod mox immittatur, & eo emiſſo, incidatur cubiti uena humeralis, aut media, ſanguiſque ad unc. iiij. educatur. Poſtridie ante paſtum enema ſequens paretur, & immittatur. Recipe Maluarum, origani, calaminthæ, chamæmeli, centaurij minoris, ana manipul. j. agarici albi ʒ. iij. colocynth. ʒ ij. Decoquantur in ſ. q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. elect. indi maioris ʒ. iiij. diaphœnici ʒ. ij. (Et ſi ualde ſomnolentus fuerit, addatur hieræ Archigenis, aut hieræ Logadij, unc. ß.) mel. anthoſati unc. j. ß. ole. comm. & rutæ, ana unc. j. ß. ſalis foßilis. ʒ. ij. Commiſtis omnibus fiat enema, ut dictum eſt. Si fortè immitti non poſſet, balani fingantur in hunc modum. Recipe Mel. comm. q. ſ. decoquatur perfectè, adiecta hieræ picræ, aut benedictæ laxa unc. j. cum ſalis foßilis ʒ. ij. balani magnæ fingantur, quæ filo ligatæ, & ole. roſa. irrigatæ immittantur in anum, & agitentur ad irritandam facultatē expultricem. Et hæ balani, aut enemata repetantur. Non enim eſt ſatis illis ſemel uti. Poſt hæc eliciatur uomitus in hunc modum. Recipe ſeminis atriplicis, ſeminis anethi, ſeminis raphani, uel radicis eius, ana unc. ſemiſſem. Decoquantur in ſ. q. aquæ, donec dimidiū abſumatur, accipiantur iuris decocti unc. quatuor, oxymelitis ſcillitici unc. ij. Miſceantur, & tepida bibantur ab ægroto. Si non ſponte propter ſomnolentiam, ſumpta ea potione uomat, penna intincta in oxymelite ſcillitico, cui ſinapi admiſtum ſit, in os immittatur, & circa palatum & fauces agitetur. Poſtridie exercitata natura, ſi ſalutis ſpes fuerit, ad noctis dimidium ſumat pilul. cocc. ʒ. j. Aut utatur potione ſequenti. Recipe Diaphœnici drach. iij. elect. indi maioris

ſcrup.

scrup.iiij.agarici in pastillorum formam redacti, infusi in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus betonicæ, & melissophylli per noctem, & ualidè expreßi, drach. j. serapij stœchados, unc. sem. cum iure communis decocti medicinarum, cui additus sit sampsuchi M. semis, stœchad. Arab. P. j. fiat potio purgans, quæ hora quarta matutina sumatur.

Recipe theriacæ ueter. ℥. j. conseru. bugloss. ℥. j. ß. Misceantur, & sumantur postridie manè, sex horis ante pastum. His peractis, non antè, exhibeantur errhina, gargarismi, & sternutamentum cientia, ut dictum suprà in Cephalalgia pituitosa. Remedia quoque topica non prætermittenda. Recipe radicem scillæ sub prunis coctam, uel cæpe, déinde subigatur cum oleo irino, & pauco euforbij, fiat cataplasma, quod occipiti applicetur. Ab ipso statim principio reuulsiones fieri debent, uinculis in partes inferiores iniectis, ipsarúmque, fricationibus, & cucurbitulis primæ & secundæ uertebræ affixis, déinde natibus, & partibus inferioribus. Probat Gal. oxyrrhodinon in ipso principio occipiti admotum, ad depellendos à capite humores, quicunque fuerint, quod posterioribus parum placet, nisi aliquid castorei admisceatur, quoniam materia frigida est, primóque die transacto, ab oxyrrhodino abstinendum.

Cari pituitosi Curatio. Caput XIII.

CAros, somnus est profundus, præter naturã, obstructis meatibus supremi uentriculi cerebri, aut ab humoribus, aut craßis spiritibus, unde sensuum, & uniuersarũ motionum sequitur priuatio, spirãdi facultate illæsa manente. Causæ.

Differt in hoc ab apoplexia caros, quòd in apoplexia spiratio læditur, in caro nequaquam. Præterea apoplexiæ succedere solet paralysis, finito sopore, bona ualetudo ma- Signa.

gna ex parte ſubſequitur. Hoc quoque diſcriminis inter carum & lethargum, quòd caro laborantes tanta ſomni profunditate occupantur, ut quamuis ſtimulentur, & ſentiant, neque tamen oculos aperiunt, neque loquuntur: contrà in lethargo. Prætereà caros morbis comitialibus ſuperuenit, & cerebri compreßionibus, cerebro aut à cranio uentriculos anteriores comprimente, maximéque medium coartato, aut meninge ambiente anteriores ipſos cerebri uentriculos compreſſa. Subſequitur etiam caros uehementiores febres, earúmq; potißimùm acceßiones, quòd propter uehementes dolores concidat robur ſpiritus animalis. Lethargus autem morbus eſt, propriam quandam ſemper conſiſtentiam obtinens: febríſque lethargum comitatur. Caros interdum proprius eſt, & primarius cerebri affectus, interdum eſt per conſenſum aut totius corporis, aut uentriculi, aut matricis: interdum ab intemperie frigida, aut humida, ſine materia. Cùm eſt cerebri proprius affectus, aut eſt à larga ſanguinis copia in capite, & tunc curatur ut Cephalalgia ſanguinea, iiſdémque notis cognoſcitur. Aut eſt à pituita, id quod ferè eſt, & tunc ut Cephalalgia pituitoſa curabitur, aut ut Apoplexia. Præcedit autem capitis dolor, & grauitas. Curabitur etiam commodè ſequentibus præſidijs. In primis, ſi aluus aſtricta fuerit, hoc enemate laxetur.

Recipe maluarum, altheæ, betæ, linozoſtidos, furfuris, ana M. j. florum chamæmelli. P. j. & dimidiatum. Decoquantur in. ſ. q. aquæ ad tertias. Recipiantur iuris decocti libr. j. & dimidiata. caſ. ſacchari ſemel duntaxat cocti, ana ℥. j. mel. roſacei colati. ℥. j. & dimidiata, olei comm. ℥. iij. ſalis triti. ʒ. ij. Commiſtis omnibus fiat enema, quo immiſſo, & emiſſo, non multò pòſt inijciatur ſequens acrius.

Recipe helxines, hyſſopi, maluarum ana M. j. & dimidiatum,

diatum, origani, calamintæ, centaurij minoris, sampsuchi, ana Manip. j. agarici albi, seminis cartami, ana unc. j. polypodij quer. unciæ dimidium, stœchados Arab. P. ij. Decoquantur in. s. q. aquæ donec dimidium tantùm relinquatur. Recipiantur iuris decocti libra una & dimidiata, diaphœnici ʒ. vj. hieræ picræ Galeni ℥. j. olei rutæ ℥. iij. salis foßilis unc. dimidium. Commistis omnibus fiat enema, quod immittatur priore emisso, ut dictum est. hoc enemate utetur tribus prioribus diebus. At intereà irritetur uentriculus ad uomendum, in hunc modum.

Recipe seminis anethi, seminis atriplicis, seminis raphani, ana unc. dimidium. Decoquantur: accipiantur iuris decocti unc. v. oxymelitos scillitici unc. ij. Misceantur, & ab ægroto bibantur, qui nares pòst claudat, & dentes constringat. Déinde mox, si quidem experrectus uideatur, hieræ picræ unc. j. in uino dissolutam bibat, aut pilul. coccia drachm. j. sumat. Postridiè uerò drachm. j. theriacæ ueter. conseruæ bugloss. drachm. j. ß. sumat ante diluculum, sex certè horis ante quemuis pastum. In ipsius morbi principio statim & brachiorum, & crurum fricationes fiant duræ & ualidæ. cucurbitulæq́; & scapulis, & natibus sine scarificatione affigantur. Olfaciat iugiter ægrotus acetum forte. Purgato uniuerso corpore, errhina, gargarismi, & alia, quæ in capite de Cephalalgia pituitosa dicta sunt, exhibeantur, non antè. Magno quoque postremò usui erunt topica præsidia. Radatur igitur caput ablutum iure decocti sequentis.

Recipe sampsuchi, betæ, mellissophylli, foliorum lauri, florum chamæmeli, stœchados, helychrysi, pseudonardi, ana. q. s. Decoquantur in lixiuio, quo caput irrigetur, déinde radantur capilli. Fricetur déinde capitis pars & anterior, & posterior castor. unc. j. cum oleo rutæ mista.

Nec hoc prætermittatur, quod plurimum quoque conferet. Recipe Capillorum hominis.q.s.comburantur, de quorum puluere recipiantur unc.ij.castor. unc. dimidium. misceantur cum succo rutæ, in linimentique formam redigantur, quo caput, ubi ipsius partem & anteriorem & posteriorem ualidè fricueris, lines. Denique olfaciat humanos capillos super prunas positos, qui antè aceto madefacti fuerint.

Cari per consensum totius corporis Curatio.

HOc plerunque cötingit in pituitosis febribus, & tertianis nothis, in paraxysmorum principijs. Fiant reuulsiones uinculis partibus extremis iniectis, quæ antè non segniter fricentur. Detur sæpe olfaciendum acetum. Robur cerebro addatur oleo rosaceo, & aceto, an. q. v. siue oxyrrhodino, fronti tepidè admoto.

Cari per consensum uentriculi Curatio.

COgnoscitur ex præcedente uentriculi dolore. Irritetur uentriculus ad uomitum, ut suprà dictum est: aut hiera picra cum oleo epota. Quam si nolit sorbere, penna in ea intincta fricentur fauces, & palatum. Quòd si non uomuerit, aut nihil uomitus profuerit, sumat hieræ picræ unc. sem. cum iure decocti hyssopi, Si uiderimus unico uomitu materiam totam non fuisse uacuatam, repetatur. Cerebrum deinde roboretur applicando fronti tepidè olei ros. & aceti, an. q. v. Postremò prohibebimus uapores ad cerebrum efferri acribus enematibus, fricationibus, & affixis cucurbitulis, ut suprà dictum est.

Cari per consensum vteri, Curatio.

COgnoscitur quoq; ex præcedente uteri dolore. Vtendum reuulsionibus, & balneis, euocandi menses. Proderit & sanguinem è sophena mittere.

Cari à frigida, aut humida intemperie cerebri, sine materia Curatio.

COmpositionibus calefacientibus hîc uti expediet, tam sumptis, ut conserua acori, diamoscho dulci, theriaca, compositione anacardina, & alijs eadem facultate præditis: quàm admotis, ut oleis castor. spicæ, costino, rutaceo, nardino, irino, chamæmelino, quibus pars anterior capitis linatur.

Ephialtæ Curatio. Cap. XIIII.

DIcitur hoc morbi genus Latinis Incubus, ab incubando, quòd qui eo laborat, noctu graue pondus sibi incumbere, supráq; se stare putat, respirationem opprimens, & uocem impediens, ab alióq; se inuadi arbitratur. Quòd si quam tunc uocem emittat, indiscreta, incertáque est. Ex assidua cruditate uentriculi, & crapula nascitur hoc mali: cùm præsertim ex hoc genita pituita crassa, & lenta, aut etiam ipsi cibi concoctu admodum difficiles os uentriculi opprimunt, resupino iacente corpore. Inde enim uapores frigidi, & craßi sursum feruntur, pósterioréſque cerebri uentriculos replent, unde prohibetur animalis facultas per neruos diffundi. Partes autem extremæ primæ hoc incommodi sentiunt, spiritibus priuatæ torpent, Causæ & signa.

uixque mouentur: repit autem paulatim sursum, destituuntúrq; deinceps cæteræ partes animali spiritu: tandem constringitur septum transuersum, pectus, pulmo, cor, ad iustum modum non dilatantur, hinc suffocationis, & ueluti cuiuspiam ingruentis imaginatio. Anxij admodum, attenuatis tandem spiritibus, & discußis, meatibúsque apertis repentè excitantur. Paruam esse epilepsiam inquit Galenus, cui non subscribo, quòd materia Epilepsiæ causa uenenata sit, in Incubo ueneni nihil est. Prætereà Epilepsia non sine conuulsione fit, quæ in Incubo nulla est. Morbus hic pueris frequens, & ijs, qui cibis multis, ac pituitosis uictitant. Fit tamen nonnunquam à sanguine crasso, interdum à melancholico humore: à bile etiam craßiore, quam uitellinam appellant. Huic malo quamprimùm occurrendum, nam si perseuerarit, grauius aliquod malum prænuntiat, ut Maniam, aut Epilepsiam, aut Apoplexiam: quòd crassus humor in cerebri uentriculis sensim colligatur.

Victus ratio. Victus ratione tenui utantur, & cibis, qui flatus haudquaquam generent. Vino abstineant: si permittere fuerit necesse, sit oligophoron. Interdiu ne dormiant. Sit duarum horarum intercapedo inter cœnam & somnum nocturnum. In summa, nihil intersit inter rationẽ uictus horum, & eorum qui Comitiali morbo laborant, de quibus posteriùs.

Curandi ratio. Si sit hic affectus à sanguine crasso, & multo, primùm educantur materiæ, ut loquuntur, communes aut hoc, aut simili enemate. Recipe casiæ recèns extractæ, sacchari semel dúntaxat cocti, ana unc. j. olei uiolacei, olei chamæmeli, ana unc. j. ß. Cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante pastum immittatur: quo emisso, sanguis de sophena ad uncias tres mittatur, postridie hora matutina opportuna ex humerali mittantur unciæ quinque, & hoc quidem fiat, si neque uires, neque ætas, neque aliud

quidp

quidpiam obstiterit. Affigantur & cucurbitulæ crurum suris. His uerò accuratè perfectis, si nihilo secius hoc uitij perseueret, secetur uena aut frontis, aut temporum, aut sub lingua. Post hæc prohibendi uapores, ne post pastum à uentriculo sursum efferantur. id quod fiet sumptis uncijs duabus carnium cotoneorum sacchаro conditarum sine odoramentis. Si uires permiserint, nec uino, nec carnibus utatur ægrotus, solo hordei cremore contentus. Nec satis sit hæc semel fecisse, sed iterum, atque iterum, si quidem perrexerit Incubus, repetantur, ne aut Epilepsiam, aut aliud quidpiam longè grauius inducat. Cæterùm si ab humore pituitoso, id quod ferè fit, oriatur, principiò minuatur humor, morbi causa, antequàm ipsius concoctionē adiuuemus.

Recipe Pil. de agar. pilul. cocci ana drach. ß. cum stillatitio liquore betonicæ fingantur pil. v. quæ ad dimidium noctis sumantur, aut ubi à somno excitatus ægrotus fuerit: eo die ne prodeat foras.

Recipe iuris decocti cicerum rub. unc. sex, sacchari semel dúntaxat cocti, unc. ß. Fiat lotorium, quo utetur hora quinta & dimidiata à sumptione pilularum.

Recipe theriacæ ueteris ʒ. j. cõser. buglos. ʒ. j. ß. misceantur, & postridie diluculò ab ægroto sumãtur, prandiúmq; in sex horas differat. Déinde concoquatur humor.

Recipe oxymel. simpl. ℥. iij. serapij stœchados, ℥. j. ß. Stillatitiorũ liquorum betonicæ, absinthij, buglosi, ana ℥. iij. seminis uel radicis pæoniæ ʒ. ß. Et adiecta ʒ. j. nucis moschatæ iucundiore & sapore, & odore reddantur. Per triduum à ieiuno appetente diluculo bibantur. Idem altero triduo faciendum suadeo, si humor nondum satis coctus appareat. Non sunt in hoc affectu stillatitij liquores nimiũ incidentes, attenuantes, & meatus dilatantes exhibendi, ne materia nimiùm attenuata, uapores excitentur. Concoctis

humoribus purgetur in hunc modum. Recipe pilul. cocci drach. j. cum stillatitio liquore melissophylli fiant pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Postridie uerò theriacam sumat, ut suprà dictum. Humore multo existente, qui non unica purgatione uacuetur, unius aut alterius diei interuallo, rursum eo concocto purgetur ægrotus. Vtetur quoque enematibus acribus, quorum formulæ ex superioribus petendæ sunt, ubi de Cephalalgia pituitosa egimus. Corpore recèns uacuato, utatur errhinis, apophlegmatismis, sternutamentum cientibus, gargarismis, quorum formulas suprà posuimus, singulis autem per dies quatuor.

Cerebrum déinde roborandum sumpta ℥. j. theriacæ ueteris semel in hebdomada. Cæteris diebus, quibus nihil aliud sumet, tribus horis ante cibum quater in hebdomada sumat conseruæ acori tantum, quanta est castanea. Curet præterea electar. diamoschi dulcis unc. ij. in rhomborũ formam fingendas, de quibus unum sumat horis duabus à cœna, lectum ingressurus. Eodem quoque tempore sequenti puluere caput aspergat. Recipe corticis citri sicci, drachm. tres, cyperi, caryophyllorum, ana drachm. ij. cocci infectorij, scrupul. iiij. coriandri præparati, drachm. ij. ß. sampsuchi sicci, betonicæ siccæ, ana drachm. sem. stœchados Arabi. rosarum rub. ana scrupul. ij. fiat puluis. Hic autem puluis mirificè confert cerebro à materia frigida affecto.

Epilepsiæ Curatio.
Cap. XV.

Est autem Epilepsia, uniuersarum corporis partiũ conuulsio, non quidem perpetua, sed quæ ex temporum interuallis accidit, cum mentis & sensuum oblæsione. Tripliciter hic morbus gignitur, aut enim cerebrum primogenia affectione laborat, aut gignitur propter cõsensum oris uentr

uentriculi malè affecti, aut propter consensum cuiuspiam alterius partis. Fit à *cerebro primaria paßione laborante, crasso, frigido, & pituitoso humore, aut etiam crasso humore melancholico in cerebri uentriculis spiritus meatum obstruente: túncque cerebrum neruorum principium, seipsum quatit, ut quod noxium est excutiat.* Hunc *morbum* Causæ. *antecedere solet tristitia, corporis animíque inconstantia, cum motu minimè uoluntario, obliuio, turbulenta somnia, capitis dolor, faciei pallor: lingua quoque inordinatè mouetur, quam etiam nonnulli mordent.* Qui *hoc malo corripiuntur, statim concidunt, conuelluntúrq;, plerunque stertunt, interdum uociferantur, tremunt alij, & circumaguntur, ex oréque spuma emergit.* Si *cui hic morbus acutißimus fuerit, crebris acceßionibus, & symptomatũ magnitudine breui ipsum tempore iugulabit.* Huic *morbo pueri, quòd humidiore sunt cerebro præ cæteris sunt obnoxij, deinde adolescentes, hoc est, qui annum uigesimum quintũ nondum attigerunt, post hos ætate consistentes, minimè omniũ senes.* Signa.
Morbus Comitialis *qui ante pubertatem fuerit, si nõ adueniente pubertate curetur, aut mensium initio, aut dum uterũ ferunt, ferè adusque uitæ extremum producitur, nisi idoneis fuerit à medico curatus præsidijs.* Primùm *uictus rationem congruam constituere expedit, quæ calfaciat & siccet, si quidem morbus fuerit ab humore pituitoso.* Cubiculum *in quo morabitur ægrotus, si tale naturâ non fuerit, alteretur igne luculento, suffitibus, cum caryophyllis, cortice citri, roremarino, sampsuco, saluia, stœchade, & alijs id genus.* Cauendum *tamen ne uaporum multitudo caput repleat, aut materiam exagitet.* Cibus, *quo uescetur, uaporosus ne sit, paucus sit, itidem & potus, præsertim in cœna, quòd ciborum copia uapores multi efferantur, acceßionem epilepticam, aliáque capitis uitia irritantes.* Legumina, *& pisces* Victus ratio.

uitentur, carnes quoque, demptis montanis auibus, & quæ eiusdem facultatis sunt. In primis uitentur caprarũ grandium carnes, quòd excitandi, & detergendi Epilepsiã, uim habeant, uti gagates lapis, bituminis odor, olus atrum, iecoris caprini, aut hircini aßi odor: id quod multò magis efficiet, si edatur. Lactuca, portulaca, & alijs herbis quæ frigido sunt & humido temperamento, abstinendum. Non reijciendæ uerò calidæ, ut saluia, sampsuchus, & præter cæteras hyssopus. Capparis esus mirum in modum confert. Vinum aromaticum, aut aliter calidum permittatur, sed paucum: aliâs tenue sit, & aquosum, atque etiam dilutum. Præstabit autem, si eo ægrotus carere poßit, mulsa uti. Vinum aromaticum in exigua etiam quãtitate omnino negandum, cùm aeris intemperies calida uiget, aut cùm citra capitis, aut uentriculi noxam, ægrotus eo uti non potest. Exerceatur ante cibum, fricetur quoque, post cæteras autem partes, capiti frictiones adhibeantur. Coitu uti licebit, sed moderato. Nocturnus somnus sit mediocris, diurnus impensè uitetur. Curandi ratio in hac Epilepsia ab humore frigido, & pituitoso, statim auspicanda ab eductione materiarum communium, quod aut hoc, aut simili enemate commodè fiet. Recipe maluarum, betæ, linozostidos, ana Manipulum unum, furfuris Manipulum unum & dimidiatum. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari semel dúntaxat cocti, ana ℥. j. mellis despumati, ℥. j. ß. olei commun. ℥. iij. salis ʒ. j. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Deinde concoquatur humor in hunc modum. Recipe serapij de hyssopo (in hoc affectu ualde probatur) serapij stœchados, oxymelitos scillitici à Democrito traditi, ana ℥. ij. Stillatitiorum liquorum, betonicæ, primulæ ueris, melissophylli,
ana

ana unc. iiij. misceãtur, & per quatriduum in quatuor partes partita à ieiuno appetente diluculo bibantur.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe hyssopi, sampsuchi, betonicæ, melissophylli, saluiæ, ana Manipulum unum, primulæ ueris Manipul. unum ß. radicis pæoniæ Luna decrescente collectæ, unc. ß. seminis eiusdem simili quoque tempore collecti, drach. ij. florum helichrysi, stœchados, cirsij, bugloss. ana P. j ß. agarici recèns in pastillorum formam redacti, unc. j. medullæ cnici, drach. vj. Coquantur in s. q. aquæ donec dimidium absumatur. Recipiatur iuris decocti libra una ß. melléque adiecto q. s. fiat in serapij mediocris consistentiæ formã, quod depuretur, & adiectis nucis moschatæ, & cinnamomi selecti, ana ʒ. j. ß. iucũdiore & sapore, & odore reddatur. Postremo toti apozemati misceãtur scrup. ij. seminis pæoniæ puluerati. Quinque ad meatus aperiẽdos idoneæ radices in hoc affectu minimè cõueniunt, humores enim nimiùm attenuãt, & uapores excitant. Purgetur déinde in hunc modum.

Recipe pilul. cocci, drach. j. cum stillatitio liquore hyssopi, fingantur pilul. v. quæ ad dimidium noctis sumantur.

Recipe theriacæ ueter. drachmam unam, conseruæ bugloss. drachm. j. ß. misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Purgato corpore, utetur sequentibus errhinis, apophlegmatismis, & gargarismis: singulis autem per dies quatuor.

ERRHINA.

Recipe succi sampsuchi, ℥. j. ß. succi rutæ, ℥. j. mellis unc. ß. misceantur, & tepida à ieiuno naribus attrahantur.

AVT ALITER.

Recipe succi sampsuch. unc. iij. radic. pæoniæ pulueratæ ʒ. ß. mumiæ, ʒ. ij. misceantur, & utatur ægrotus ut dictũ est.

APOPH

APOPHLEGMATISMI.

Recipe Pyrethri, mastich. ana unc. j. adiecta cera fingantur morsuli auellanarum magnitudine, qui mandantur, semper expuendo, horæ dimidio, ieiuno uentriculo, per dies quatuor.

GARGARISMI.

Recipe Sampsuchi, hyssopi, stœcados Arab. calaminthæ, ana manip. unum, sinapi ℥. ß. Decoquantur ad dimidij consumptionem aquæ. Recipiantur iuris decocti unciæ sex, adiectis oxymelitos scillitici uncijs duab. fiat gargarismus, quo utatur manè, ante pastum. Hæc autem fiant ab ægrotante bis quotannis, Vere quidem Martij principio, autumno uerò ad dimidium Septembris. Post hæc cerebro robur addet, sumpta drach. j. theriacæ ueter. semel in hebdomada, sex horis ante pastum. Aut cùm lectum dormiturus ingreditur, sumat diamoschi dulcis, aut pliris cum moscho morsulum unum, qui in rhombi figuram fingi solet, quater in hebdomada. Et hæc quidem uere & autumno fiant, reliquo uero tempore, hoc est æstate, & hyeme, utatur pil. sequentibus. Recipe Pil. asaieret, agarici in pastillorum formam redacti, ana ʒ. ij. seminis pæoniæ, ʒ. ß. excipiantur serapio, stœchad. fingantúrq; pil. vj. ponderis ʒ. j. de quibus sumet tres lectum ingrediens, semel, aut bis in hebdomada. Aestatis uerò tempore præstabit eas cum oxyphœnicon pulpa fingere. Hyberno tempore sequenti compositione molli utetur. Recipe Conseruæ florum stœchados, conser. acori col. conser. rorismarini, ana unc. j. ß. corticis citri sacchαro conditi unc. j. cineris cuculli, cineris hirundinum, cineris ungulæ asini, cineris cranij masculi (pro masculo) fœminini (pro fœmina) coral. rubri, ana ʒ. ij. seminis uiticis, seminis pæoniæ, seminis satyrij basilici, ana drach. iij. radicis pæoniæ collectæ luna decrescente unc. ß.

Cum

Cum ſerapio de hyſſopo fiat compoſitio mollis, de qua ſumat ad caſtaneæ amplitudinem, tribus horis ante paſtum, quater in hebdomada: qua ſumpta, mox bibat ℥. iij. iuris hyſſopi decocti. Aeſtate uerò utetur compoſitione ſequenti.

Recipe Pul. diarrhodi abb. pul. diamoſchi dul. ana ʒ. ij. conſeruæ florum ſtœchados, conſeruæ roriſmarini, ana ʒ. j. ß. ſacchari diſſoluti in ſtillatitijs liquoribus roſ. & hyſſopi. q. ſ. fiat compoſitio ſolida, quæ in rhombi figurā fingatur. Sint autem ſinguli rhombi ponderis ʒ. ij. ß. E quibus ſumat unū matutinis horis, ante paſtū, quater in hebdomada. Eóque ſumpto, mox bibat ℥. ij. iuris decocti hyſſopi, & cichorij. Radicem quoq; pæoniæ collo appenſam, luna decreſcente collectā, aßiduè geſtet. Quòd ſi his non curatus fuerit, fiat cauterium ferro ſuprà cōmiſſuram capitis anteriorem, ubi coniungitur cōmiſſura ſagittalis cum coronali. Si uerò cauteriū ferro factum, durius ægroto uideatur, ea admoueantur, quæ ſua facultate idem præſtant, quæ dicta ſunt ſuperiùs in Cephalalgia pituitoſa per proprietatē cerebri

Epilepſiæ propter conſenſum oris uentriculi Curatio.

ORe uentriculi malè affecto, ab ipſo ad cerebrū feruntur uapores, quos cerebrum ut noxios excutere nititur. Prouidendum ut æger probè concoquat. Et niſi ægrotus ægrè admodum uomat, uomitu primùm tentandum uentriculum expurgare, in principio quidē leuiore irritamento, hunc in modum. Recipe Aquæ tepidæ ℥. vj. oxymelitis ſimpl. ℥. j. ß. miſceantur, & bibantur. Poſt horæ dimidium, ſi non uomat, penna in oleo de lilio intincta palatum & fauces fricare expedit, ut ſic uomitus irritetur. Rurſum irritamento fortiore eliciendus uomitus. Recipe Seminis atriplicis, radicis raphani, ſeminis anethi, ana ℥. ß. Decoquantur

quantur in aqua. Accipiantur iuris deco. unc. vj. oxymel. scillini à Democrito traditi, unc. ij. misceantur, & tepida bibantur, fiátque ut dictum est. Déinde euacuandus humor, qui uentriculi superficiei infixus est. Recipe hieræ picræ Gal. unc. ß. uel drach. vj. sumantur appetente aurora, cum cinnamomo. Aut sumatur pil. hieræ picræ Gal. ʒ. j. ß. manè cum iure cicerum rubr. aut cum absynthij liquore stillatitio. Aut pilul. euacuetur. Recipe pilul. de hiera simpl. Gal. aut alephangi, agar. in pastillorum formā redacti, ana drach. j. ß. Cum melle rosa. fingantur è pondere drach. j. pil. vj. de quibus bis per hebdomadam horis duabus ante cœnam tres sumantur. Confert etiam eas interdum sumere, cùm lectum dormiturus ægrotus ingredietur. Vtatur etiā electario molli, scripto Capite proximo superiore, addendo aromatici rosacei à Gabriele in literas relati ℥. ß. Topica déinde adhibenda præsidia. Recipe emplastri mastich. emplastri stomachici, ana unc. j. coral. rubr. drachm. ij. galangæ, drach. j. ß. adiecto oleo nard. q. s. misceantur, & fingatur emplastrum idoneum ad uentriculi regionē tegendam: applicetur uentriculo aut in parte anteriore, aut in parte posteriore. Hoc quoque unguentum plurimùm conferet.

Recipe olei absinthij, olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana ℥. j. ß. mentæ siccæ, cardamomi, caryophyllo. coral. rubr. ana ʒ. ij. coriandri præparati sesquidrachmam, ceræ parum. Fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi, manè, & uesperi ante pastum. Vtatur & hoc puluere à pastu, qui uapores ad cerebrum ferri prohibet.

Recipe coriandri præparati, unc. iiij. pul. diacydonitæ sine speciebus, drach. iij. seminis pæoniæ collecti Luna decrescente, maceris, ana drachm. j. cinnamomi selecti, anisi, fœniculi, ana ʒ. iij. sacchari ad pondus omnium. Fiat puluis, quo post pastum utetur: quo sumpto, ne bibat. Diarrhodum

dum à pastu ne sumatur, nam penetrat, & quæ ea sunt facultate à cibo sumpta, succos crudos in uenas deferunt.

Epilepsiæ per consensum cum parte aliqua subiecta Curatio.

INterdum hoc mali ex parte quapiam subiecta inuadere percipitur, elato inde prauo quodam, & uenenoso uapore, ad cerebrum. Si spiritalis illa substãtia uenenata ex aliquo membro, quod supra poßit uinculum excipere, putà ex pede aut manu, ascendat, ubi cõmoueri incipit, pars superposita fortiter deligetur: ut uia uapori illi præcludatur. Deinde post acceßionem illam, uacuandum corpus uniuersum, quo expurgato, ad particulã à qua aura illa frigida, & uenenosa emergit curandam accedendũ. Primùm cõcoquantur humores. Recipe mel. rosacei col. serapij cõseruationis acori, serapij stœchados, ana ℥. j. ß. Stillatitiorũ liquorum, chamæpityos, betonicæ, hyssopi, ana ℥. iij. misceantur, & à ieiuno partita in tres partes, per triduum diluculò bibantur. Recipe pil. de agar. pil. fœtid. ana ʒ. ß. Cum stillatitio liquore hyssopi fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. ℈. ij. conseruæ acori, cõseruæ bugl. ana ʒ. j. ß. misceãtur. & postridie manè sumantur. Vtatur prætereà & cõpositione illa molli cerebrum roborãte, scripta paulò antè in Capite de Epilepsia ab humore pituitoso frigido. Corpore itaq; inanito, lues illa deinde topicis præsidijs à parte unde ascendit uacuanda: partẽ etiã cauterijs hulcerando. Recipe Cantarid. abiectis capitibus & alis, ʒ. j. ß. misceãtur cũ fermẽto, & melle anacard. subigãtur in cõspersionis modũ, applicentúrq; parti illi, unde uenenosus uapor exurgere solet, ibiq; tantisper persistant, dum uesicæ existant, quæ pòst rumpantur, & humore inde manante expulso, tegantur, aut ficubus, aut

brasicæ

braßicæ folijs. Postquam autem exiccatæ fuerint, & abolitæ, inibi cucurbitulæ affigantur, nec sine scarificatione. Non leue quoque adiumentum sentiet, si semel aut bis in hebdomada pilul. sequentibus usus fuerit. Recipe pilul. asaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana drachm. ij. cum melle ros. fingantur è pondere drachm. j. pilul. vj. de quibus sumat tres, lectum ingrediens, ut dictum est.

Epilepsiæ & à sanguine, & à bilioso humore Curatio.

SI sanguinis copia uentriculos cerebri occupauerit, spirituúmq; meatus obstruxerit, quæ huius morbi accessionem procreet, in primis mittatur sanguis (præimmißis enematibus emollientibus, quorũ formulæ multæ superiùs multis in locis sunt traditæ) è sophena, deinde (si sanguis affluxerit) de humerali: sin minus, de humerali tantùm, aut de uena frõtis mittetur. Capiti deinde oxyrrhodinũ apponatur. Cætera omnia fiant ut in eo affectu, quem multa bilis, sanguini mista, procreauerit. Perrarò tamen usu uenit, ut à bile hoc mali oriatur. Si quando tamen cõtigerit, sic curetur. Primum humor, hunc in modum concoquatur. Recipe sera. de succo intybi satiui latioris, ℥. iij. oxymel. scillini ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum, bugl. cichorij, oxalidis, ana ℥. iij. misceantur, & à ieiuno per triduũ dilucul̀o bibantur.

Recipe electarij trium santalorum ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe pil. aggreg. ʒ. j. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris, fingantur pil. v. quæ sumãtur ab ægroto, ubi experrectus fuerit, circiter noctis dimidium.

AVT FIAT POTIO PVRGANS.

Recipe rhabar. selecti ʒ. j. ß. cinnamomi gra. iiij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, horis xij. deinde exprimãtur, et colẽtur, adiectis cas. recèns extractæ unc. j.

unc.j.serap.ros.purgatorij, unc.ß. cum iure communis medicinarum decocti, fiat potio purgans, quæ hora quarta à noctis dimidio sumatur. Recipe conser. rosarum, conser. bugl. ana ℥.j.ß. conseru. acori, ℥.j. misceantur, & postridie manè sumantur. Epilepsia interdum oritur à retentione spermatis, curetur coitu. Epilepsia cùm fit ab humore melancholico, curetur remedijs in Capite de Melancholia dicendis, seruata tamē methodo pituitosæ Epilepsiæ curandæ.

Apoplexiæ Curatio. Cap. XVI.

APoplexia est omnium corporis partiū motus, & sensus priuatio, subitò superueniens, patiente cerebro, communi neruorum principio. Ab hoc morbo perpauci liberantur. Quòd si quempiam effugere hoc mali contigerit, in paralysim incidit, manétque plerunq; uiolata ratio. Senes temperamento pituitosiores, quique sua uictus ratione, temperamentum hoc aluerunt, huic morbo obnoxij sunt.

Huius mali magnitudo cognoscitur ex noxæ, quam spirationi infert, uehemētia. Vbi enim spiratio multùm egreditur naturalem ordinem, magnam in cerebro noxam conijcimus, si uerò parum, paruam. Spiratio illa omniū est pessima, quæ intermittitur, & magna cum uiolentia trahitur. Signa.

Hoc malo correpti, ut dormientes, oculis clausis, decumbunt, & nonnunquā stertunt. Spiratio in illis nonnunquam tam est exigua, & debilis, ut sensum effugiat, iacéntq; mortuis persimiles, ij præsertim, qui corde sunt minus calido. Lana igitur carpta, aut accensa candela horum naribus, & ori admoueatur: aut poculum aqua plenum pectori, quæ si moueantur, respirationis & uitæ sunt indicia. Speculum quoque naribus & ori admotum, si maculetur, aut caligine obducatur. Et quanquam nullum uitæ indicium appareat,

ante tertium diem exactum ſepeliendi non ſunt, nam multi ſunt reuixiſſe uiſi. Præcedit plerunq; hoc mali capitis dolor uehemens, tumor quoque uenarum iuguli, refrigerantur nulla ratione partes extremæ, palpitat uniuerſum corpus, difficultérq; mouetur: urina quoq; pauca eſt, & nigreſcens, cum farinaceo ſedimento. Oritur interdum hæc paßio ob aerem admodùm frigidum ambientē, cerebri humiditates, & excrementa conſtringentem. Interdum ob caſum, aut ictus, qui cerebrum concutientes efficiunt ut ad ipſum humores confluant. Frequentißima eſt, aut à pituita craſſa, frigida, & lenta, à cruditatibus, & crebris ebrietatibus procreata, præcipuos cerebri uentriculos cumulatim implente, cerebri etiam ſubſtantia læſa: aut fit à ſanguine, & huius curandi rationem priùs exequemur, illius poſteriùs.

Cauſæ.

Curandi ratio.

Principiò, ſi os clauſum, dentéſq; conſtricti fuerint, ponatur inter dentes ligni fruſtum, óſque teneatur apertum. Déinde fiat uenæ ſectio, ob magnam ſpirituum obſtructionem, ne ſuffocentur. Fiat autem lata inciſio: ut ſanguis qui ueluti congelatus craßior eſt, faciliùs exeat. Et ſi magnæ plenitudinis ſanguinis indicia adfuerint, primùm mittatur ſanguis à ſophena, ad reuellendum, & euacuandum: déinde è uena externa cubiti. Si uerò plenitudinis ſigna non adſint, ſatis erit è uena externa, aut è uenis naſi, aut frontis mittere. Si uehemens non fuerit Apoplexia, ante uenæ ſectionem immittatur enema eductiuum materiarum communium, non acutū, ne magis inflammes, periculúmq; ſit præfocationis ægroti. Si uerò uehemens fuerit, priùs incidatur uena, & miſſo ſanguine immittatur enema ſequens.

Recipe betæ, linozoſtidos, maluarū, furfuris, ana M.j. Decoquātur in ſ.q. aquæ, ad tertias. Accipiātur iuris decocti lib.j.ß. caſ. recens extractæ, ſacchari rub. ana ℥.j. mel. roſacei col. ℥.j.ß. ol. cōmunis ℥.iij. ſalis triti. ʒ.j.ß. fiat enema,

ma, quod immittatur ut dictum est. Si in principio sanguinis fluxus ad caput appareat, inhibeatur in hunc modum.

Recipe ol. rosacei, aceti, ana ℥.ij. Misceātur, & admoueantur fronti tepida, post uenæ sectionem, & immißionem enematis. Multis immißis enematibus, sternutamenta ciere expediet.

Recipe pulueris piperis, pulueris pyrethri, ana ʒ.j.ß. insufflentur in nares. Cæterùm si enemata immitti nō possent, fingantur balani ex sapone duro, in felle bubulo infusæ, in quo sal dissolutus fuerit, longitudinis viij. digitorum, quæ filo alligatæ, in anum immittantur, & agitentur ad irritandum facultatem expultricem.

Apoplexia si à pituita fuerit lenta, crassa, & frigida, plethoráq; appareat, hoc est, si sit ægrotus succulentus, & corpulentus, reuulsionis gratia incidatur uena humeralis, minus tamē sanguinis mittatur, quàm in Apoplexia à sanguine. Deinde immittatur sequens enema.

Recip. origani, calaminthæ, saluiæ, stœchad. Arab. chamæmeli, ana M.j. agarici albi ℥.j. medullæ cnici. ℥.ß. centaurij minoris. M.ß. colocynthidos ʒ.ij. Decoquantur in s.q. aquæ tātisper dum pars dimidia absumatur. Recipiātur iuris decocti libr.j.ß. hieræ picræ ℥.ij. hieræ Logadij ℥.ß. mel. anthosati ℥.j.ß. olei rutæ, olei chamæm. ana ℥.j.ß. salis foßilis ʒ.ij. fiat enema, quod immittatur statim à uenæ sectione, sæpéq; immittatur, deplet enim uicē solutiui pharmaci, quod per os assumi non potest: eo igitur utendū, donec bona materiæ pars euacuata fuerit. Quod ubi perfectū uidebitur, utendū apophlegmatismis, sternutamētū ciētibus, & gargarismis dictis in Cephal. pituit. Si ore quidpiā deglutire poterit, sumat cōpositionis anacardinæ ʒ.ij. cū hydromelite aut mithridat. ʒ.ij. aut ther. uet. Lamina quoq; ferrea uel adeò calefacta ut capillos urere uideatur, superponatur capiti.

Embrocha deinde utendum, quæ sic paretur.

Recipe saluiæ, rorismarini, foliorum lauri, stœchados, helychrysi, origani, calaminthæ, ana. q. s. Decoquantur in aqua, iure decocti irrigetur caput, quo irrorato, & loto, radatur: rasum sequentibus linatur.

Recipe castor. ℥. ß. sinapi ℥. j. ß. puluerẽtur, & adiecto aceto forti fiat linimentũ, quo caput rasum calidè linatur.

AVT SIC.

Recipe ol. de euphorb. olei rutæ, olei nard. ana unc. ij. pyrethri, piperis, sinapi, nucis moschatæ pulueratorũ, ana ʒ. ij. succi rutæ sesquiunciam. Adiecta cera fiat unguentum, quo unguatur caput rasum. Immittatur etiam in nares, & aures oleum rutæ. Cùm autem expergefactus fuerit, & loqui incipiet, tertio quidem aut quarto die à morbi principio, si per os aliquid sumere queat, sumat sequentes pilul.

Recipe pilul. cocci. Almansoris. pil. de euphor. ana ʒ. ß. cum stillatitio liquore betonicæ, fingantur pillu. v. quæ sumantur circiter dimidium noctis.

AVT SVMAT POTIONEM SEQVENTEM.

Recipe diaphœnici, bdelli, elect. indi. maioris, ana ʒ. ij. ß. serapij stœchad. ℥. ß. excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis polypod. quer. ℥. ß. agar. albi ʒ. ij. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recip. theriacæ ueter. ʒ. j. sumatur postridie sex horis ante pastum. Vomitus magis in morbi processu, quàm in initio laudatur.

Maniæ Curatio. Cap. XVII.

FIt hic morbus patiẽte cerebro aut per seipsum, aut per compatiendi rationem. Et à sola cerebri nonnunquam calidiore intemperatura sine humore uitioso, & hæc similis est illi, quæ ex ebrietate contingit. Oritur interdum ab hum

humoribus mordacibus & calidis, qualis est flaua bilis, cerebrum occupantibus, ipsúmque cum membranis suis stimulantibus. Nascitur etiam interdum à sanguine incorrupto, etiam temperato, sed multitudine tantùm cerebrum lædente. Et hæc quidem mania minùs periculosa est: comitantur Signa. *eam frequentes risus, ridiculis quibusdam uisis ob oculos obuersantibus. Quòd si sanguini flaua bilis admiscetur multa, iracundi, temerariíque euadunt. Si uerò etiam superassa fuerit, craßiórque effecta, ferinus erit furor. Estq́; hæc Mania omnium periculosißima. A phrenitide autem differt Mania, quòd hæc citra febrem sit, illa uerò cum febre. Antecedere plerunque solet hanc insaniam capitis imbecillitas, ipsiúsque uibratio, & grauitas, cum aurium tinnitu, rarus somnus, & is perbreuis, oculis quoque splendores quidam apparent. Progressu temporis augentur hæc omnia, atque increbrescunt, oculi excauantur, ac minimè nutant. Excitantur rabidi quidam appetitus, & maximè ad uenerem. Victus sit tenuis, cibi sint liquidi & sorbi-* Victus ratio. *les, aluum ad excretionem procliuem reddentes, & qui nullius, aut certè perquàm pauci sanguinis generatiui sint. Vitetur satietas. A uino prorsus abstinendum. Curandi* Curandi ratio. *ratio statim à sanguinis mißione auspicãda, siue fuerit plenitudo, siue mensium, aut hæmorrhoidum, aut alicuius consuetæ euacuationis sanguinis suppreßio, enemate tamẽ priùs iniecto. Recipe maluarum, altheæ, uiolar. ana M.j. lactucæ, foliorum cucurbitæ, ana M. semissem, pruna .x. quatuor seminum frig. maiorum, ana ℥.j. Decoquantur in s.q. aquæ, ad tertias. Recipiantur iuris decocti lib.j.ß. cas. recèns extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana ℥.j. olei uiolacei ℥.iij. fiat enema, quod ante pastũ inijciatur, cui sal addi non debet, quoniam desiccat. Enemate eiecto incidatur sophena, postridie uerò mediana dextri brachij, aut illius partis, in*

qua grauitatis sensus apparet. Fiat autem incisio lata. His peractis si plenitudo non satis imminuta uidetur, secetur humeralis, déinde uena frõtis, aut irritetur sanguinis fluor è naribus. Si uerò hoc mali à bile flaua nascatur, è uena media duntaxat mittatur sanguis, qui si niger, crassúsque uideatur, permittatur effluere: sin tenuis, sistatur. Materia déinde, siue fuerit Mania sanguinea, siue biliosa, & cõcoquatur, & euacuetur in hunc modum.

Recipe serapij acetati simpl. ℥. iij. serapij uiolacei ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorũ nymphe, buglossi, lupi salictarij, ana ℥. iij. Misceãtur, & per triduum in tres æquas portiones diuisa à ieiuno appetente diluculo bibantur.

Recipe elect. trium santalo. unc. ß. utatur cum serapijs. Præstabit cùm herbarum erit copia, hoc apozemate uti.

Recipe foliorũ circij, buglossi integri, extremitatũ lupi salictarij, & fumariæ, intybi satiui latioris non loti, cichorij, ana. M. j. hemionitidis, adianti recentis, ana. M. ß. quatuor seminũ frig. maio. ana sesquidrachmã, pruna xij. trium florum com. florum nympheæ, ana. P. j. ß. foliorum sennæ, polypod. quer. ana ʒ. vj. epithymi (cæteris plenè decoctis addatur) M. ß. Decoquãtur in s. q. aquæ fontanæ, tantisper dum pars dimidia tantùm relinquatur. Accipiatur iuris decocti libr. j. ß. & adiectis serapij simpl. de pomis redolentibus, serapij de buglos. ana ℥. ij. & saccharo, fiat serapium mediocris consistentiæ, quod depuretur, dein addendæ ʒ. ij. pul. diamargar. frig. cum. ʒ. j. agallochi, ut suauiore reddatur & sapore, & odore. Et ipsum in quinque partes æquas diuisum, diebus quinque ieiunus ægrotus diluculò bibat. Vacuetur déinde idoneo solutiuo, quod in forma liquida magis cõuenit quàm solida (nisi potio ægrotanti displiceat) cùm in hoc affectu humectare summopere expediat, utetur igitur potione sequẽti. Recipe cathol. ℥. ß. compositionis

hamech

hamech ℨ.ij.serapij uiolacei ℥.ß.excipiantur iure decoctorum prunorũ,uuarum passarũ,glycyrrhizæ & trium florum com.adiectus decoctione penè absoluta epithymi,ℨ.trium,fiat potio purgans,quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT HAC.

Recipe foliorum sennæ à stipitibus purgatorũ,polypo. quer. ana ℥.ß.rhabar. selecti ℈.iiij.oxyphœnicωn.ℨ.vj. macerentur in sero caprino horis xij.deinde exprimãtur, & colẽtur:ac adiectis serapij rosacei de infusione rosarum siue diagrid.℥.ij.fiat potio,quæ sumatur ut suprà dictũ est. Si potio displicuerit,utatur pil.sequentibus. Recipe pil. indarũ pil.de lapide Armen.ana ℥.ß.cũ stillatitio liquore buglosi fingantur pil.v.quæ sumãtur ad noctis dimidium.

AVT HOC PVLVERE LAXATIVO.

Recipe lapidis Armenij quinquagies loti in stillatitio liquore buglosi ℈.ij.croci ℈.ß.epithymi ℈.j.sacchari ad pondus omnium,fiat puluis,quem sumat exceptum stillatitio liquore intybi satiui latioris,aut iure pulli, aut sero caprino. Robur deinde & cerebro, & cordi addendum, ad quod,si quid aliud,conferet hæc mollis compositio.

Recipe conseruæ rad.buglosi,cõseruæ rosarũ, conseruæ nymphеæ, ana ℥.j.ß.conseruæ adian.ℨ.vj.pul.diamargar.frig.coral.rub.ana ℨ.ij.fragmentorũ preciosorũ com. ana ℥.ß.compositionis alchermes,cõpositionis de hyacintho,ana ℈.iiij.doronici Romani ℨ.j.excipiãtur serapiò de pomis redolentibus, fiatq; electariũ molle, de quo sumetur instar castaneæ circiter aurorã tribus horis ante pastũ,mox deinde bibat stillatitiorum liquorũ intybi satiui latioris & buglosi ℥.j.Poterit & fieri electariũ solidũ,si eo ægrotus magis delectetur. Recip.pul.diamarg.frig.ℨ.ij.pul.elect. de gemmis ℨ.j.doronici,serici puluerati,ana ℨ.ß.conseruæ

rosarum, conseruæ bugloss. ana ℥. j. ß. sacchari. q. ß. dissoluatur in stillatitijs liquoribus rosa. & buglos. fingatúrque electarium solidum in rhomborum figuram, quorum singuli sint ponderis ℥. ij. Sumet unum quotidie manè duabus horis ante pastum, bibendo pòst stillatitios liquores ut suprà.

Adhibeatur déinde cordis regioni epithema sequens.

Recipe stillatitij liquoris rosarum, unc. viij. stillatitij liquoris bugloss. unc. v. stillatitij liquoris nympheæ, unc. iij. pul. diamarga. frigidi, coral. rub. ana drachm. j. ß. pastillorum de caphura, ℥. ß. croci ℈. j. aceti, ℥. semissem. Misceantur, fiátq; epithema cordi tepidè manè & uesperi ante pastum. Hepar quoque non negligendum, quod & sequenti epithemate iuuabitur. Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris libr. j. stillatitij liquoris rosarum, lib. semissem, omnium santalorum, ana sesquidrachmã, seminis oxalidis, seminis portulacæ, seminis intybi satiui latioris, ana scrup. ij. caphuræ gran. ij. spicæ nardi, ℈. j. aceti, unc. semissem, Misceantur, & fiat epithema hepati manè & uesperi ante pastum tepidè. Declinante morbo supra modum conferet ægrotum balneo in hunc modum parato uti.

Recipe maluarum, foliorum salicis, foliorum uitis albæ uiniferæ, foliorum lactucæ, foliorum nympheæ, ana M. iij. florum uiolarum, florum cirsij, florũ bugloss. ana P. ij. florum chamæmeli, florum meliloti, ana M. ß. Decoquantur in aqua, in qua tepida collocatus ægrotus aliquantisper lauetur ante pastũ, déinde lectum ingrediatur, nec multis, aut densis stragulis opertus sudorem eliciat. Sudor enim exiccat. Embrocha tamen è iure decocti balnei antè, quàm balneum ingrediatur, caput irrigatum & lotum radatur, & in egressu balnei, rursum eodem decocti iure caput lauetur. Déinde spinalis medulla, & pectus, unguento sequenti moderatè calido ungantur, statim scilicet ab egressu balnei.

Recipe

Recipe olei uiolacei, olei amygdalarum dulcium, olei nymphee, pinguedinis recentis porci, ana unc. iij. ceræ albæ parum, fiat unguentum, quo ungatur, ut dictum est. Quòd si his peractis curatus non fuerit, cauterijs utendum, aut è ferro candenti, aut ex his compositis, quæ corrodendi hulcerandíque facultate sunt prædita, quæ superiùs crebrò tradita sunt. Et his potiùs utemur, donec tanta corrosio facta sit, ut os nudum appareat. Admoueatur autem ubi coronalis commissura cum sagittali coniungitur. Osse uerò denudato, de eo particula integrè auferatur, maneátque locus ille apertus per mensem. Vehemens admodum erit Mania illa, quæ his curari non poterit.

Melancholiæ Curatio. Cap. XVIII.

HIc morbus, desipientia quædam est, & mentis alienatio sine febre, ex humore melancholico cerebrum occupante, & mentem immutante orta. Cuius tres sunt differentiæ. Vna cùm uniuersus in uenis sanguis melancholicus est effectus, óbque id commune uitium, ipsum quoque cerebrum læditur. Quod ut cognoscatur, uniuersi corporis habitus est considerandus. Si enim ægrotus macilentus fuerit, niger, hirsutus, uenas habens latas: aut rufus, aut flauus multis laboribus qui se fatiget, uigilijs, & solicitudine, tenui quoq; uictu educetur: ad hæc cibísne hic melancholicum sanguinem suapte natura parientibus sit usus, inquirendum est: quærendum quoque an hæmorrhois aliqua restricta sit, aut alia quæpiam sanguinis consueta uacuatio, ut in mulieribus menses. Notæ enim hæ sunt uniuersi in uenis sanguinis melancholici effecti. Altera Melancholiæ species est, cùm reliqui corporis sanguis prorsus syncerus, & innocuus, solus uerò is qui in cerebro continetur, melancholicus Causæ.

est: atque id bifariam fit. Aut enim aliunde in cerebrum deriuatur, aut in ipsomet humor melancholicus genitus est, cùm uidelicet internus calor flauam bilem, aut crassum atrúmque sanguinem superassauit. Internoscere autem an solum cerebrum sanguis melancholicus occupet, an uniuersum corpus, magni est ad curationē momenti. Siquidem ubi uniuersum corpus sanguinem melancholicum continet, à uenæ sectione curationem incipere oportet, ubi uerò solum cerebrum, sanguinis detractione non indiget. Tertia Melancholiæ species hypochōdriaca nominatur, de qua posterius dicetur. Harum autem trium differentiarū notæ communes sunt mœstitia, uitæ, & hominum odium. Et quanquam uitam damnant, non tamen omnes mori cupiunt. Alij mortem pertimescunt, & tamen mortem sibi consciscunt. Timent omnes, & facilè terrentur. Etenim quemadmodum externæ tenebræ omnibus ferè hominibus pauorem inducunt, sic atræ bilis color mentis sedem tenebris persimilem reddens, timoris causa est. Varia illis sunt uisa. Alij enim bruta se esse animalia credunt, ipsorúmque uoces & gestus imitantur. Alij se uasa fictilia factos esse putāt, ob id occurrentibus cedunt, ne collidantur. Sunt alia infinita huiusmodi eorum uisa, quæ singula percenseri non possunt. Cæterùm quoniam non in promptu est interdum discernere, utrum in solo cerebro, an in uniuerso corpore humor melancholicus contineatur, alijs quidem signis consentientibus, alijs pugnantibus, quò certior habeatur notitia, cubiti uena secanda media. Quòd si sanguis fluens melancholicus appareat, sperabis reliquū similem in uniuersi corporis uenis, uacuabísq;, ut paulò pòst dicetur. Si uerò talis nō uideatur, statim supprimatur, quòd solo cerebro humorem illum cōtinente, sanguinis detractione nō sit opus, nisi fortè præseruationis gratia, aut nisi plenitudo aliud suadeat.

Signa.

Victus

Victus ratio eiusmodi sit, quæ melancholicum humorem minimè generet. Cibi boni sint succi, humidi, & temperati: quales sunt phasiani, capi, gallinæ, perdices, pisces saxatiles, & alij id genus. Elixis utantur cibis, nō aßis, nec frixis. Vinum album, & tenue bibant. Equitent, ambulent, nauigent per loca amœna, & uiridia. Somnus plurimùm confert, qui si non sponte obrepat, cōciliandus modis superiùs locis aliquot traditis. Confert & coitus, modum non excedens. Amici, & ij imprimis quos ægrotus charos habet, ipsum frequenter uisant, iucundísq; sermonibus exhilarent. Cantus audiat, & musica instrumēta hilaritatē excitantia. Victus ratio.

Curandi ratio statim à uenæ sectione auspicanda: si quidem uniuersus uenarū sanguis melancholicus fuerit, priùs tamen enemate iniecto. Recipe maluarum, uiolar. betæ, ana. M. j. florum chamæmeli, florum meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Accipiātur iuris decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari semel dúntaxat cocti, ana unc. j. mellis uiolacei, ℥. j. ß. olei comm. ℥. iij. fiat enema, inijciatur matutinis horis, ante pastū. Quo emisso, Galeni sentētia, ut paulò antè dictum est, mittendus sanguis è media uena. Arabibus autem & posterioribus consultius uisum humerariam incidi, partis quidem illius in qua maior grauitas percipitur. Quòd si (affectu, ut dictū est, dubio) sanguis crassus, nigérq; fluxerit, fluere permittendus pro laborantis corporis habitu. Si uerò dilutior, tenuiórq; fuerit, supprimendus. Postridie autē, si plenitudo multa erat, mediā incidere licebit. Si hæmorrhoidū, aut mensium suppreßio fuerit, euocētur. Melancholicus humor déinde concoquatur, & uacuetur. Recipe oxymelitos simpl. ℥. iij. serapij uiol. ℥. ij. serapij de pomis dulc. simp. ℥. j. Stillatitiorū liquorū bugl. fumariæ, lupi salictarij, ana ℥. iij. Misceātur, & adiectis ℈. ij. pul. diamoschi dulcis, & ʒ. j. cinnamomi Curandi ratio.

selecti

selecti reddatur iucundiore & sapore, & odore. In ipso principio hæc satis sint, in progressu poterũt alia ad concoquendum humorem exhiberi, quæ ipsum magis attenuabunt, corporisque meatus magis patefacient.

HAC DEINDE POTIONE VACVETVR.

Recipe cas. recens extractæ, catholici, ana ℥.ß. compositionis hamech. ʒ.ij.ß. serapij uiolacei. ℥.j. excipiantur sero caprino, aut iure communis medicinarum decocti, adiectis epithymi ʒ.ij. folior. sennæ ʒ.iij. fiat potio, quæ post serapia sumatur hora quarta matutina.

Recipe conseruæ radicis buglossi unc. semissem, sumat postridie mané. Vacuatus utetur molli electario sequenti.

Recipe conseruæ radicis buglossi, conseruæ cirsij, ana sesquiunciam, pul. diamoschi dulcis, pul. elect. de gemmis, ana sesquidrachmam, compositionis alchermes drachm. j. utriusq; behen, seminis ocymi, ana ℈.ij. pul. diamargar. frig. coral. rub. ana ʒ.j. adiecto serapio de pomis redolentibus fiat electarium molle, de quo sumat magnæ auellanæ instar, mané, horis tribus ante pastum, quo sumpto, mox bibat parum stillatitij liquoris buglossi, aut parũ uini eodem liquore diluti. Deinde cor epithemate roboretur.

Recipe stillatitij liquoris buglossi ℥.iij. stillatitij liquoris melissophylli, stillatitij liquoris florum uiolarũ, stillatitij liquoris florum nymphеæ, ana ℥.j. behen albi, & rubri, seminis ocymi, serici crudi, ana ℥.ß. seminis oxalidis, coral. rubri. ana ℈.j. ambari. gra. iij. uini odoriferi ℥.ß. fiat epithema cordi tepidé ante pastum. Non prætermittatur balnei usus in hoc affectu perquã necessarius, qui sic paretur.

Recipe chamæmeli, meliloti, M.iij. seminis lini, seminis fœnogr. ana unc. iiij. capitum ueruecum, q. v. Decoquantur in sufficienti quãtitate aquæ, in qua butyri recentis, q. s.

dissolu

dissoluatur. Hoc balneo irrigetur, & lauetur ægrotus manè ante pastũ, & uesperi, horis sex à prandio. Cùm autem balneum egreditur, inungatur spina dorsi his oleis tepidis.

Recipe olei amygdal. dulcium, olei uiolacei, axungiæ recentis pullæ, ana unc. iij. Misceantur, & fiat ut dictum est in exitu balnei. Embrocha quoque tepida utendum è uerucum capitibus, chamæmelo, artemisia tenuifolia (matricariam appellant) & althea in aqua decoctis parata, matutino quidem tempore per multos dies. Confert etiam plurimùm pulmo arietinus calidus, è calenti adhuc corpore recèns extractus, & sic capiti admotus. Aut in aqua calida calefiat, dein leniter exprimatur, sicque capiti applicetur. Idem præstabit agnus per dorsum diuisus, & exenteratus, adhuc calens capiti superpositus. Pulli accipitris, & noctuæ comesti hîc quoque commendantur.

Melancholiæ hypochondriacæ Curatio.

OB hypochondriorũ, & uentriculi offensionem, paßio hæc constat. Nam inflammatis hypochondrijs, partibúsque uentriculo uicinis, & ob id ipso quoque uentriculo plus caloris quàm decet habente, sanguis qui illis in partibus continetur, fit craßior, & atræ bili conformis. Et quemadmodum uidemus elatis ex uentriculo ad oculos fuliginosis, & fumosis quibusdam exhalationibus, ac crassis uaporibus, qualia in suffusione accidentia contingunt, ita à partibus illis, crassoq; sanguine in ipsis contento elata ad cerebrum euaporatione, melancholica symptomata circa mentem eueniunt. Quos hic affectus habet, æstum in præcordijs sentiunt, cibísque refrigerantibus iuuari uidentur. Ructus illis frequentes acidi, uentriculi cruditas, & flatus. Sumpto cibo coctu difficili, humido sputo abundant. Causa. Signa.

dant. Ventriculus illis interdum uehementer dolet, dolórq; nonnullis ad dorsum usq; procedit. Euomunt nonnunquam crudos cibos, & pituitam uel subamaram, uel acidam, adeò ut dentes plerunque torpedine afficiantur. Ventres desiccantur, somnus perbreuis est, cum turbulentis somnijs. Venæ, quæ circunstant oculos, à uaporibus, & flatibus elatis intumescunt: qui in auribus sonitum quoque efficiunt.

Curandi ratio.

Vertigine crebro infestãtur. Curationis initiũ à uenæ sectione sumetur, priùs tamẽ sequẽti enemate aluo subducta.

Recipe betæ, braßicarum, artemisiæ leptophylli, chamæmeli, ana M. j. polypodij, seminis cnici, ana unc. ß. cassuthæ, epithymi, ana quartam partem M. j. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana unc. j. mellis uiolac. unc. ij. olei cõmunis, olei de lilio, ana unc. j. ß. hieræ picræ Gal. ʒ. ij. Fiat enema, quod ante pastum immittatur, eóque semel in hebdomada utatur. Emisso enemate, si ægrotus iuuenis sit, in eóque sit plenitudo, incidatur uena iecoraria dextri brachij, aut saluatella sinistri. Si uerò totius corporis plenitudo non adsit, sed tantùm circa lienem, aut renes affluere uideatur sanguis, saluatella tantùm incidenda est. Humor déinde in hunc modum concoquatur.

Recipe serapij byzantini sine aceto (propter exiccationem) ℥. ij. serapij de epithymo, ℥. j. serapij simpl. de pomis redolentibus, ℥. ß. Stillatitiorum liquorũ hemionitidos, buglossi, lupi salictarij, ana ℥. ij. misceantur, & à ieiuno manè per biduum bibantur, repetendo alijs post octo diebus.

Recipe diamoschi dulcis, unciam unam, utatur cum serapijs. Concoctis humoribus sic uacuetur.

Recipe catholici ʒ. vj. compositionis hamech, ʒ. ij. uel iij. pro ægrotantis uiribus, serapij de buglos. ℥. ß. excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis foliorum

sennæ,

ſennæ, polypodij quer. ana ʒ.iij. epithymi (quod cæteris penè decoctis admiſceri debet) ʒ. ij. fiat potio purgans, quæ ſumatur hora quarta matutina.

Recipe conſeruæ rad. bugl. ℥.ß. ſumatur poſtridie manè. Si autem ægrotus extenuatus ſit, & uiribus imbecillis, omiſſa compoſitione hamech, ſumat dúntaxat ℥.j. catholici cum iure dicti decocti. Vbi dies aliquot quieuerit, rurſum humor concoquatur, & purgetur. Intereà uerò enemate paulò antè tradito utetur. Rurſum igitur in hunc modum concoquatur humor.

Recipe ſerapij de pomis redolentibus, compoſiti, ℥.j.ß. ſerapij byzantini, ℥.j. ſerapij de epithymo, ℥.ß. Stillatitiorum liquorum bugloßi, fumariæ, lupi ſalictarij, ana unc.ij. Miſceantur, & ab ægroto ieiuno diluculò bibantur per biduum: idémq; facere pergat alijs octo proximis diebus, uacuetur iterũ potione purgante ſupra proximè tradita, ſumpta, fiat déinde fotus ſuper uentrem ex his quæ ſequuntur.

Recip. chamæmeli, meliloti, artemiſiæ leptophylli, abrotani, ana M.j.ß. polypodij quer. ſennæ, epithymi, ana ℥.ß. Decoquãtur in aqua, & uino albo, cũ pauco aceti ſcillini, & in huius decocti iure immerſis ſpõgijs foueatur uenter manè & ueſperi ante paſtũ. Deinde ungatur unguento ſequenti.

Recipe ol. de lilio, unc.ij. olei amygdal. dulcium, olei de capparibus, olei rutæ, ana ℥.j.ß. olei chamæmeli, unc.ij.ß. cinnamomi, nigellæ, ſeminis anethi, ſeminis braßicarum, hemionitidos pulueratæ, florũ geniſtæ pulueratorum, ana ſeſquidrachmã, croci, ℈.j. ammoniaci diſſoluti in aceto ſcillino, ℥.ß. Commiſtis omnibus fiat unguentũ, quo calido ungatur regio uentriculi, partéſque uicinæ, manè & ueſperi, poſt fotũ. Vtendum embrocha, balneo, cum unctionibus in exitu balnei, ut Cap. proximo ſuperiore traditum eſt. Fiant duntaxat cordi epithemata, quæ ibidem ſunt demonſtrata.

Hîc

Hîc postremò admonendus Medicus, ne in hoc morbo uolens uentriculi cruditatibus consulere, ea exhibeat, quæ uehementer & calefaciunt, & siccant.

Catalepseos Curatio. Cap. XIX.

CAtalepsis est subita deprehensio, & occupatio tum
Signa. mentis, tum corporis motu, sensúq; priuati. Qui hoc malo corripitur eam retinet partiū corporis figuram, qua erat cùm correptus fuit, rigidis uidelicet neruis, à frigido, & sicco concretis. Si enim sedebat, sedens permanet: si genua flexerat, flexa manent. Oculi autem manēt aperti, quòd musculus palpebram superiorem aperiens, rigidus manet, sensu & motu priuatus, ut cæteræ corporis partes, quoniam non solum cerebrum, sed etiam spiritus animalis in singulis corporis partibus concretus manet ab intemperie frigida & sicca, aut humore frigido, & sicco, & ad permeandum neruosa corpora, ac mouendum ineptus.
Causæ. Oritur enim hic morbus non solùm ab intemperie frigida & sicca, sed etiā ab humore melancholico frigido, & sicco, cerebri posteriora potißimùm infestante. Differt hic morbus à Catoche, quòd fiat à frigida, & sicca intemperie, aut à frigido, & sicco humore: Catoche uerò à bile flaua largiore, cū largiore etiam pituita in cerebro permista, ex quibus hæc frigida, & humida, somnū: illa calida, & sicca, uigilias inducit, magis tamen, & minus, pro uincentis humoris quantitate & qualitate. Ab Apoplexia quoque differt, quòd spiritus habeat affectos, & à frigido & sicco ueluti cōcretos, & propter id inepti redduntur ad uim & mouendi, & sentiendi in neruosa corpora transuehendam: sed quibus locis intercepti fuerint, quieti manent, fiúntq; partes illæ rigidæ: in Apoplexia uerò spiritus sunt integri, sed per

obstructionem uentriculorum cerebri prohibentur in neruos sentiendi & mouendi facultatem conuehere. Manent itaq; partes laxæ, & resolutæ, corporísq; situm, & priorem partium figuram cõmutare potest. Et à Lethargo differt, quòd in Lethargo refrigeratio immista sit humiditati, in Catalepsi uerò, siccitati. Respiratio in hoc morbo manet, sed exigua, illæsis adhuc quibusdam spiritibus manentibus, qui ob uitæ necessitatem respirationi potissimùm seruiunt.

Victus ratio pro causarũ uarietate mutetur. Sit admodum tenuis, alatur ægrotus ptisanæ cremore, bibat mulsam, ad ignem accuratè coctam. Nutriatur aliâs singulis diebus, aliâs uno interposito die, pro medici prudentia. Quod ad curandi rationem attinet, si fuerit hic morbus ab intemperie frigida, & sicca, sine humore, fiat in hunc modum. Victus ratio. Curandi ratio.

Recipe dialtheæ ℥. ij. olei costini, unguenti Martiati, ana ℥. j. ß. misceantur, & inungatur pars posterior capitis calidè, & linteum superponatur calidum. Cùm uerò à paroxysmo liberatur, utatur electario solido, in rhomborum figuram ficto, quem diamoschum dulcem nominant. Sumat rhombum unum manè, lectum egrediens: & uesperi, lectum ingrediens. Quando uerò hoc mali ab humore frigido & sicco originem traxerit, curationis gratia primùm hoc enemate utendum. Recipe betæ, linozostidos, thymi, epithymi, stœchados Arab. ana M. j. polypodij quer. sennæ, ana ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Recipiatur iuris decocti lib. j. ß. catholici, sacchari rub. ana ℥. j. mellis anthosati ℥. j. ß. olei chamæmeli, olei de lilio, ana ℥. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod quacunque hora immittatur. Post hæc inungatur unguento superiùs proximè tradito pars capitis posterior. Vbi uerò à paroxysmo liberatus ad se redisse uidebitur, concoquatur humor, déinde uacuetur. Recipe serapij de buglosso, serapij de epi-

thymo, serapij de stœchade, ana unc. j. ß. Stillatitiorum liquorũ melissophylli, fumariæ, buglossi, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduũ appetente diluculo in tres æquas partes diuisa bibantur. Recipe diamoschi dulc. aut pliris cum moscho. aut diambræ ℥. ß. utatur cum serapijs. Deinde uacuetur. Recipe catholici ʒ. vj. compositionis hamech. ʒ. ij. ß. serapij de buglosso ℥. ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis polypodij quer. ℥. ß. folior. sennæ ʒ. iij. stœchados Arab. P. j. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. ℈. ij. cõseruæ buglos. ʒ. ij. sumantur postridie manè sex horis ante pastum. Magno quoq; usui erit sequens electarium solidum, in rhomborum figuram, ut solet, formatum.

Recip. pul. pliris cum moscho, pul. lætitiæ Gal. pul. diamoschi dulc. ana ʒ. ij. conseruæ rad. buglos. ʒ. ij. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore melissophylli. q. s. fiat electarium, ut dictum est, sumat rhombum unum quotidie, & manè cùm lecto egreditur, & uesperi cùm lectum ingreditur.

Paralyseos Curatio.
Caput XX.

PAralysis affectus est neruorum totius corporis, aut partis, dempto capite. Nam cùm caput, & reliquæ omnes corporis partes & mouendi, & sentiendi uim amiserunt, hæc affectio non paralysis, sed Apoplexia appellatur. Cum uerò omnes corporis partes sub facie constitutæ motum & sensum, amiserunt: aut ubi alteri laterũ dextro, aut sinistro id accidit, Paralysis nominatur. Quòd si alicui membrorum id euenerit, illius membri Paralysis esse dicetur, etiam si motum tantùm amiserit, non sensum. Nam ubi partium aliquarum sensus tantùm perijt, non resolutæ, sed sensus expertes dicuntur: cùm Paralysis hoc est, resolutio,

latio, potißimum dicatur, ubi motus deperditus est.

Tunc autem uniuersæ corporis partes sub capite cōsti- Causæ.
tutæ, faciei partibus illæsis, sensu & motu priuantur, cùm spinæ initium afficitur, ibi facta aliqua dispositione, per quam cerebri facultas ad ipsam peruenire prohibetur. Si uerò pars tantùm dimidia eius primi spinæ processus affecta fuerit, aut dextra, aut sinistra, omnes suppositæ partes resoluētur, dextræ quidem dextra affecta, sinistræ sinistra. Pars autem aliqua tūc resoluitur, cùm neruus, qui eius motioni deputatus est, aut musculus affectus est. Hæ omnes resolutiones magna ex parte fiūt à multis humoribus craßis, & lentis, aut neruos, aut neruorum principia obstruentibus, & prohibentibus animalem facultatem, quæ sensum præbet & motū, ad membra transmitti. Frigus ingens, fortis quoq; neruosorum corporum compreßio, ut propter casum, Paralysim efficere possunt. Multis indicijs ad huius affectus cognitionem nihil opus: partem enim eam, quæ motu priuata est, Paralysi laborare nemo nescit. A qua uerò causa, cùm ex ægri sermone, tum ex his quæ dicta sunt, facile erit deprehendere. Victus ratio in uniuersum cal- Victus
faciens, siccans, atque attenuans esse debet, quæ pituitæ ratio.
generationem prohibeat. Moretur igitur ægrotus in aere calido, & sicco, qui si talis natura loci non habeatur, paretur industria, ignibus luculentis, suffitibus ex caryophyllis, & alijs id genus. Principiò, primis saltem tribus diebus, tenuißimo utendum uictu. Sustineat itaque ægrotus inediam, solius melicrati contentus usu, aut pauco ptisanæ succo. Cibis postcà boni succi, & concoctu facilibus, natura calidis, & siccis uescatur, ut auiculis, perdicibus, ouis sorbilibus, amygdalis, & alijs id genus. Iidem quoque cibi arte calidi & sicci reddantur, id quod fiet, si aut frixi, aut aßi fuerint. Panis sit biscoctus, aniso, aut me-

lanthio cum saccharo admisto. Ex oleribus, fœniculum, hyssopus, sampsuchus, saluia, satureia conducunt. Humida, & frigida uitentur, ut fructus, & pisces. Sitis quanta maxima potest ferenda, sitque exiguus potus. Vino prorsus abstinẽdum, donec morbus desierit. Bibatur mulsa, cui saluia incocta sit, aut cinnamomũ. Quòd si à uino ægrotus ob consuetudinem ægrè arceri potest, aut uirium imbecillitas uini usum suadeat, permittatur quidem, sed modicum, atque oligophorum, in morbi declinatione præcipuè, & minore periculo. Interdiu non dormiendum. Nocturnus uerò somnus sit mediocris. Exercitium, si eo ægrotus uti poterit, in primis utile. Omnes animi perturbationes uitet, lætúsq; uiuat. In summa, omnia tam sumenda, quàm admouenda, facultate quadam naturali & calfaciendi, & siccandi prædita esse debent. Principiò tamen multùm calfacientia cauenda sunt, siquidem hic morbus à causa interna fuerit, ne fluens initiò materia magis colliquetur, & fusa calore per uias ab ipso calore latiores redditas ad fluendũ magis prouocetur. Curandi ratio à sanguinis mißione auspicanda, siquidem plenitudinis adfuerint indicia, atq; ætas, corporis habitus, & similia permiserint. Sanguis autem à latere incolumiore mittendus, & moderatè, ne corpus refrigeretur. Cæterùm antè quàm uena incidatur, aut hoc, aut simili enemate molliatur aluus. Recipe catholici, sacchari rub. ana unc. j. mellis rosa. col. ℥. ij. olei chamæmeli ℥. iij. salis com. ʒ. j. Excipiantur iure cõmunis enematũ decocti, adiecto, florum chamæmeli, meliloti, stœchados Arab. ana P. j. ante pastum inijciatur. Eductis fæcibus si omnia (ut dictum est) consentiant, mittatur sanguis. Humores déinde concoquantur, & uacuentur. Recipe mel. rosacei col. ℥. v. Stillatitiorum liquorum saluiæ, melissophylli, primulæ ueris, ana unc. v. Misceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per

Curandi ratio.

dies

dies quinque. Recipe diarrhodi abb.℥.j.utatur cum serapijs. In hoc affectu oxymelite non utendum, quòd neruis propter acetum noceat: nec diamoscho, quòd sit calidior. Deinde uacuetur. Recipe agar. in pastillorum formam redacti, & in melle rosa. col. stillatitiísq; liquoribus betonicæ, & melissophylli infusi.ʒ.j. deinde exprimatur, fiátq; potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT VTATVR CATAPOTIIS.

Recipe Pil. asaieret, agarici in pastillorũ formam redacti, ana drach.ß. cum stillatitio liquore saluiæ fiant pil.v. Sumantur in introitu lecti. Has pilulas non admodum efficaces sentiet ægrotus, cuius etiam rei admoneri poterit.

Recipe conseruæ acori col.ʒ.ij. sumantur postridie manè. Post hanc purgationẽ ungatur origo neruorũ oleo chamæmelino, eóq; solo. Quiescet ægrotus dies aliquot, alia nõ sumens pharmaca: sed intereà utetur enemate sequenti.

Recipe betæ, helxines, linozostidos, saluiæ, hyssopi, origani, calaminthæ, ana M.j. centaurij minoris. M.ß. agarici albi unc.j. stœchados Arabi. florum chamæmeli, florum meliloti, ana. P.j. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidiũ absumatur. Accipiãtur iuris decocti lib.j.ß. hieræ Galeni unc.j. mellis anthosati ℥.ij. olei de lilio unc.iij. salis foßilis ʒ.ij. Commistis omnibus fiat enema, quod reliquo omni pòst tempore, quoad sanus sit, bis in hebdomada inijciatur ante pastũ, fæcibus prius eductis, altero enemate suprà proximè dicto iniecto. Diebus aliquot à prima uacuatione transactis, humores pituitosos rursum extenuabimus, & expulsioni idoneos reddemus diebus sex, in hunc modum.

Recipe mel rosacei col. uncias duas, serapij stœchados, unc.j. stillatitiorum liquorum primulæ ueris, saluiæ, betonicæ, ana unc.ij. misceantur, & à ieiuno ad diluculum

per duos dies bibantur. Repetantur alijs pòst quatuor diebus. Recipe rosatæ nouellæ unc. j. utatur cum serapijs. Deinde uacuetur. Recipe pil. asaieret, pil. de agarico, ana ℈. ij. cum stillatitio liquore primulæ ueris fingãtur pil. vij. sumantur ab ægroto cùm primùm experrectus fuerit.

Recipe cõseruæ acori col. ʒ. ij. pul. diamoschi dulc. ℈. ß. misceantur, & postridie manè sumantur. Post hanc secundam purgationem inungatur origo neruorũ oleo chamæmelino, cui tertia pars olei de lilio immista sit. Quiescat iterum dies aliquot, nulla sumens pharmaca, sed tantùm utens enemate paulò antè tradito, ut dictum est. Tertiò, ubi dies aliquot quieuerit, concoquentur humores, in hunc modum. Recipe serapij stœchados, serapij conseruationis acori, oxymelitos scillini à Democrito traditi, ana ℥. iiij. stillatitiorũ liquorum, saluiæ, primulæ ueris, betonicæ, sampsuchi, ana ℥. v. Misceantur, & à ieiuno per dies quatuor diluculo bibantur, & uesperi ante cœnã horis tribus, ut uis eorum feratur ad cerebrum. Repetantur alijs quatuor diebus si expedire uideatur. Recipe diamoschi dulc. ℥. j. ß. utatur cum serapijs, Deinde purgetur. Recipe pil. fœtidarum Mesuæ, pil. cocci. pil. de agarico, ana ℈. j. Excipiantur stillatitio liquore betonicæ fingãtur pil. v. sumantur ad noctis dimidium. Recipe puluer. sacchari semel dúntaxat cocti unc. ß. cum iure cicerum rub. fiat lotorium. Bibatur horis septem à sumptione pil. abstergendi uentriculi gratia. Recipe theriacæ ueter. ℥. j. conseruæ florum rorismarini ʒ. j. ß. misceantur, & postridie manè sumantur, sex horis ante pastum. Confert plurimùm, his peractis, huic malo febrem ephemeram accessere, id quod efficient theria. mithridat. anacardina compositio. Hæc quoq; compositio mollis, huic morbo est admodum utilis. Recipe conseruæ acori col. ℥. iij. conseruæ anthos, conseruæ florum

stœch

ſtœchados, ana ℥.j. pul. diamoſchi dul. pul. pliris cum moſcho, ana ʒ.ij. ſeminis pæoniæ ʒ.j. chamæpit. recentis. M.ß. (ſi deſit recens, ſubſtituatur ſiccæ. M.j.) cum ſerapio conſeruationis acori, fiat compoſitio mollis, de qua ſumatur inſtar paruæ caſtaneæ alternis diebus, manè, & ueſperi, cùm lectum ingreditur. Theriacæ quoque ſumpta ʒ.j. cum ſtillatitio liquore uini, ſex horis ante paſtum, ſemel in hebdomada, iuuabit eximiè. Anacardinæ quoque compoſitionis ʒ.j. ſumpta manè & ueſperi ab ægroto lectum ingrediente, uicem deplebit cõpoſitionis mollis prædictæ. Vbi ter, ut dictum eſt, ægrotus uacuatus fuerit, utatur errhinis, apophlegmatiſmis, gargariſmis, ſternutamentum cientibus, dictis in Cephalalgia pituitoſa. Deinde laconico, aut hypocauſto in hunc modum utatur. In uas idoneũ immittantur lapides igniti, uino calido irrigati, aut huius decocti iure.

Recipe ſaluiæ, hyſſopi, chamæpityos, ſampſuchi, foliorum lauri, pſeudonardi, florũ roriſmarini, ſtœchados Arabicæ, florum chamæmeli, florum meliloti, an. q. v. Decoquantur in uino, & huius decocti iure lapides illi irrigentur. Ingrediatur uas illud ægrotus, in eóq; moretur, quàm poterit diutiſsimè mane, & ueſperi. Poterit horum loco ægrotus balnea naturalia adire ſulphurea, & aliquãtulum aluminoſa. Egreſſurus autem aut laconicum, aut balnea, ſumat ʒ.j.ß. compoſitionis mollis paulò antè traditæ, aut ueteris theriacæ: ſic ſe deinde in lecto componat ut ſudet. Vbi ſudauerit, ſudórque abſterſus fuerit, ungatur origo neruorum aut oleis, aut unguento paulò mox dicendo.

OLEA.

Recipe olei coſtini, olei terebinth. olei de lateribus, ana unc. ij. Miſceantur, & fiat ut dictum eſt.

VNGVENTVM.

Recipe unguenti Martiati, unguenti Agrippæ, ana

unc.j.ß.olei costini, olei nardini, olei de piperibus, ana unc.j.sagapeni, opopanacis dissolutorũ in uino, ana drach. ij.ceræ parum, fiat unguentum, quo neruorum origo ungatur calidè, ut dictum est. Potest & ex his commistis destillatio per ascensum fieri, & stillatitio liquore inde manante neruorum origo ungi. Vnctio quoque inibi facta ex axungia uulpis, aut taxonis, aut anseris, aut anatis plurimùm confert. Postremò cucurbitæ affigantur circa ipsam neruorum originem, déinde cæteris partibus, sensim ad membrum resolutum descendendo.

Paralyseos linguæ Curatio.

PRincipiò utendum enematibus, serapijs concoquentibus, & pharmacis uacuantibus uniuersalibus & particularibus, dictis Capite proximo superiore, quibus peractis, pars capitis posterior & ceruix & tempora ungantur oleis sequentibus.

Recipe olei costini, olei nardini, olei de lilio, ana ℥.j.ß. Misceantur, & ungantur partes suprà dictæ tepidè, déinde pelle aut uulpina, aut leporina calefacta tegãtur. Postremò uesicæ in ceruice excitẽtur, admotis cantharidibus (ablatis antè capitibus & alis) cum fermento, aut axungia. Rumpantur déinde, & ficus fructus, aut braßicæ folia superponantur, & inde uacuata aqua mox loqui incipiet. Vtetur quoque ægrotus mollibus cõpositionibus corroborantibus neruos, Capite proximò superiore traditis, & sequenti.

Recipe nucis moschatæ ʒ.j. castor.ʒ.ij.cum succo saluiæ fingantur orbiculi lupini similes, quos in ore sæpe habeat, aut nucis moschatæ frustum. Corpore quoque, ut dictum est, uacuato, uenas, quæ sub lingua sunt, incidere conferet, & mento cucurbitulam admouere. Aegrotus autem loqui perpetuò nitatur, linguámq; non segniter exerceat.

Vesi

Vesicæ resolutæ Curatio.

CVrabitur purgantibus medicamẽtis superiùs traditis, & unguentis, & oleis. Conferent & hæc plurimùm.

Recipe olei nardini, olei costini, olei masticbini, ana ℥. j. ß. Misceantur, & his ungantur imus uenter, & inter fœmineum manè & uesperi calidè.

Ani paralyseos Curatio.

PVrgetur ægrotus, utatur roborantibus compositionibus, ungatur, ut proximè dictum est. Cæterùm & unctiones circa dorsum fiant.

Paralyseos à casu, aut percussione Curatio.

PAralysis, quæ casum, aut ictum repentè subsequitur, desperata est. Si uerò paulatim, curari potest. Ipso igitur statim principio uena secanda, aluo tamen priùs mollita, fæcibúsque eductis.

Recipe cathol. sacchari semel dúntaxat cocti, ana ℥. j. mellis à spuma purgati ℥. j. ß. olei comm. ℥. iij. Fiat enema cũ iure cõmunis enematũ decocti, quod nulla mora inijciatur. Ipsóq; eiecto incidatur uena media, etiam si plenitudo non adsit, modò tamen ætas, & uires non repugnent. Tantum autẽ mittatur sanguinis, quantũ exercitato Medico uidebitur expedire. Vtetur deinde ægrotus uacuãtibus medicamentis, & cõpositionibus mollibus neruos roborantibus superiùs traditis. Postremò origini neruorũ partis resolutæ, ipsi quoque parti admouebitur sequens emplastrum.

Recipe farinæ fœnogræci libr. ß. ammoniaci unc. ij. bdellij unc. j. ß. axungiæ anseris unc. ij. (facta iam paralysi, non antè) axungiæ uulpis unc. j. ceræ, q. s. fingatur emplastrum, quod locis antè dictis admouebitur.

Paralyseos, à sanguine Curatio.

INcidenda statim uena, aluo tamē priùs enemate mollita. Recipe cathol. ℥. j. mel. uiolacei ℥. ij. olei chamæmeli, olei uiolacei, ana ℥. j. ß. cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante pastum immittatur, eóque emisso, incidatur manè iecoraria uena primùm, déinde uesperi humeraria, postridie incidantur uenæ sub lingua. Si alius quoque humor exuperare uideatur, uacuetur, habita ratione & humoris ipsius, & uirium ægrotantis. Vtatur déinde compositionibus mollibus temperatis, in hunc modum.

Recipe conseruæ acori col. conseruæ rosarum, conseruæ buglossi, ana unc. j. ß. pul. diamoschi dul. pul. pliris cum moscho, ana ʒ. ij. pul. diarrhod. abb. pul. electar. triū santalo. ana ʒ. j. ß. Excipiantur serapio conseruationis acori, fiátq; compositio mollis, de qua sumat instar castaneæ matutinis horis, ante pastum, & uesperi cùm lectum ingreditur. Vngatur quoque sequentibus oleis.

Recipe olei chamæmelini ℥. iij. olei de lilio unc. ij. olei costini ℥. j. Misceātur, & illis calidis neruorum origo ungatur. A flaua, & atra bile rarenter Paralysis oritur.

Spasmi Curatio. Cap. XXI.

SPasmus est, inquit Gal. qui neruos, musculósq; in eum cogit affectū, in quem ab animali facultate, cùm naturalem habitum seruarent, ducebantur. In hoc enim malo nerui & musculi in eas partes attrahūtur, quibus innascūtur. Nanq; attractio fieri non potest, nisi ad suam originem retrahatur musculus. Hac autem sola ratione spasmus in conuulsis partibus à motu naturali differt, quòd præter uoluntatem fit.

Causa. Hic autem motus inuoluntarius fit aut à repletione, & humorū plenitudine, aut à uacuatione, & ariditate, aut per consensum alicuius partis: nōnunquam à flatibus: de quibus

posteriùs dicetur. Conuellitur interdum uniuersum corpus, faciei partibus illæsis, tunc certum est, communem omnium qui sunt infra faciem neruorũ originem, hoc est primas spinalis medullæ partes, affectam esse, ipsique adaptanda remedia. Si uerò simul cum uniuerso corpore faciei partes conuellantur, ut sæpenumero labra cõuulsa uidentur, oculi, cutis frontis, tota mandibula, linguæ radix, partibus illis sic laborantibus, non solùm spinæ initium, sed etiam cerebrum affectum est. Conuellitur plerunq; pars aliqua tantùm corporis, cuius conuulsio declarat neruum, qui eius motioni deputatus est, aut musculum esse affectum.

Conuulsionis autem uniuersi corporis tres sunt species. Prima Græcis τέτανος, Latinis rigor dicitur. Est autẽ cùm ceruix unà cũ reliquo corpore immobilis manet, neutrámq; in partem inflectitur, sed recta in utranque partem iuxta intenditur. Altera Græcis ἐμπροσθότονος, hoc est, ad anteriora tensio, dicitur. Est autem cùm caput, ceruix. corpúsq; reliquũ in pectus cõtrahitur. Tertia, ὀπισθότονος dicitur, hoc est, ad posteriora tensio. In hac enim caput & ceruix cum reliquo corpore in dorsum cõuellitur. Fit autẽ omnis conuulsio, uti diximus, aut à repletione, aut ab inanitione, aut à flatibus, aut per alicuius partis consensum.

Spasmos à repletione esse cognoscetur, si sanum quempiam repentè, aut statim ab initio morbi, uel nõ multò post principia corripuerit, præsertim si temulentus fuerit, ac plenus homo, in otio uidelicet degens. Nerui enim frigidis, & glutinosis humoribus, ex quibus etiã nutriuntur, replẽtur: unde conuulsionẽ patiuntur, quemadmodũ uidemus lora & chordas, cùm humiditate multa madent, in humorẽ præter naturã attolli, sicq; interdum tendi ut rumpantur. Victus ratio in hac conuulsione, calida sit, & sicca, sicut priùs dictum est in Cephalalgia pituitosa, Apoplexia, & Paralysi.

Causæ & Signa.

Victus ratio.

Quod

Curandi ratio.

Quod ad curandi rationem attinet, iisdem enematibus, serapijs cõcoquentibus, uacuationibus, & uniuersalibus, & particularibus, ut in Paralyseos curatione utendum, iisdem quoque compositionibus mollibus, neruosa corpora roborantibus. Toto ritè purgato corpore, balnea præsertim naturalia, ut sulphurea, salsa, aluminosa adeunda, aut quæ à nobis ex sulphure, alumine, & sale in aqua coctis fieri possunt: aut quæ ex herbarum decocto hunc in modum parantur. Recipe maluarum, altheæ, ana Manip. ij. chamæpityos, saluiæ, betonicæ, stœchad. helichrysi, chamæmeli, pseudonardi, fol. lauri, ana M. j. ß. seminis lini, semi. fœnograeci, ana ℥. iiij. caput unum, aut duo, canis, aut uulpis. Decoquantur in aqua, qua lauetur ægrotus, totus quidem uniuerso corpore conuulso, aut ea tantùm pars, quæ conuulsa est: idque fiat manè ante pastum, & uesperi ante cœnam. Cùm autem balneum egredietur, ungantur tota ceruix, & uertebræ dorsi unguento sequenti. Recipe olei de lilio, ol. lumbricorum, medullæ cruris uaccæ, pinguedinis caudæ arietis, ana ℥. j. ß. ol. costini, ol. terebinth. ana ℥. ij. castor. piperis, ana ʒ. j. ß. pyrethri ʒ. ij. ceræ parum, fiat unguentum, quo partes prædictæ ungantur. Si autem à sanguinis copia conuulsio fuerit, uacuetur, secta cubiti media uena, parciùs tamen quàm copia exigit, ne uires symptomati occursuræ deijciantur. Præstat igitur uacuationem partiri, quàm semel quantũ necesse est uacuare. Antè tamẽ sanguinis mißionẽ mollientibus enematibus aluus eluenda, ut antè sæpe monuimus: déinde acribus utendum, & unctionibus superiùs demonstratis. Valenter quoq; conuulsæ partes cõtinendæ sunt, & motibus inordinatis resistendum.

Causæ & Signa.

Spasmus ab inanitione, & siccitate motus uehementes, sudores, & labores, uigilias, alui deiectiones, sanguinis eruptiones, uomitus modum ualde excedentes, famem, curas, solicitudinésque

nésque subsequi solet. Si enim hæc præcesserint, sequatúrq; conuulsio non immeritò siccitas illius causa existimabitur. Si uerò ex febribus ardentibus exiccato toto corpore conuulsio accidat, malum hoc maximum est. Nam omnium conuulsionum, quæ ex siccitate fiunt, hæc est peßima. Omnes autem conuulsiones à uacuatione, aut ariditate sunt curatu admodum difficiles, quoniam longum tempus exigitur ad neruorum siccitatem remouendam, morbi autem acerbitas tempus non expectat, quin subitò uires resoluit, & exitium affert. Victus ratio sit humectans. Iusculis utatur carnium succulentis, carnibus optimis contusis. Principiò utatur aqua hordei, in qua cancri fluuiatiles, & testudines decoquantur, non autem uino, quia materias in neruos penetrare facit. Tandem tamen eo utetur, sed dilutiore. Diluetur autem aqua hordei solùm. Et eo quidem utetur tantùm in pastu, extra pastum autem, aqua superiùs dicta. Balneo etiam utetur aquæ dulcis tepidæ. Quòd si caliditas appareat, decoquantur lactucæ, uiolæ, folia cucurbitæ, folia salicis in aqua balnei. Cùm autem balneum egreditur, ungatur totum dorsum oleo aut uiola. aut rosa. aut cucurbitino, ne humiditas balneo quæsita exhalet. Plurimùm etiã huic affectui confert balneum ex capitibus & intestinis ueruecum, & oleis clementibus. Inter pastus autem utatur electario sequenti. Recipe conser. uiolarum, conser. buglos. ana ℥. j. nucleorum nucum pinearũ mundatorum (neruorum enim humiditatem reparant) maceratorum in stillatitio liquore rosarum ℥. ß. carnium testudinum præparatarũ unc. ij. pul. electa. resumptiui, pul. diatrag. frig. ana ʒ. ij. sacchari dissoluti in stilla. liquore florũ uiola. q. s. fingãtur morsuli ponderis ℥. ß. In uniuersum, qui hoc malo infestantur, ut hectici curentur. Spasmus à flatibus, Arabes Alcuzen appellant, citò fieri, & desinere solet. Qui si fortè non cesset, re-

Victus ratio.

soluantur

ſoluantur flatus illi locũ fricando pannis calentibus, & ungendo oleis digerẽtibus, qualia ſunt oleũ lumbricorum, & chamæmelinum. Vtq; non redeat, diſſoluatur theriaca in aliquo dictorũ oleorũ, & locus ungatur. Spaſmus per conſenſum alicuius partis fit nõ ob materiã, quæ neruoſa corpora implere poßit, aut ob inanitionem, materiæq; penuriam, ſed fit ubi à parte primò patiente ſubſtantia quædam aut ſpiritalis, aut fluida, alteratis per continuitatem partibus ad cerebrum effertur, quæ quidem ſubſtantia mole interdum eſt minima, cæterùm qualitate eſt maxima. Sic autem cõtingere ſolet ijs, qui morbo Comitiali per partis alicuius cõſenſum laborãt, aut qui à ſcorpio, aut alia uenenata fera icti ſunt. Hanc uerò noxiam aut ſubſtantiam, aut qualitatem, cerebrum ut à ſe expellat hoc motu concutitur. De hac autem morbi Comitialis ſpecie ſuperiùs eſt dictũ. Si uerò ob alicuius uenenatæ feræ ictum cõuulſio accidat, adnitendum initiò erit, ut uenenũ extrahatur, id quod efficies, ſi parti percuſſæ aut galli, aut gallinæ anum deplumatũ admoueris, roſtro compreſſo, ut ano etiam reſpiret. Suctu ani uenenum extrahet. Theriaca quoq; parti punctæ appoſita aut uenenum, aut eius qualitatem è profundo attrahet, atq; euacuabit. Idem præſtabit cucurbitula illi uulnuſculo affixa, ipſo tamẽ priùs latiore facto, locóq; toto in circuitu ſcarificato. Confert etiã cauterijs latioribus ignitis inurere uulnus, ipſum autẽ deinde porri ſeminibus cum ſale tritis, aut allijs, aut cepis crudis, aut coctis, aut ipſarum ſucco illinere oportet. Vbi autem cruſta ceciderit, ante diem quadrageſimum, aut ſexageſimũ, prohibendum uulnus cicatrice induci. Ad quam ſi properabit, aut uitis, aut ficulneo cinere uulnus rurſus aperies. Spaſmus uerò ſi neruo puncto non à uenenata quidem fera, ſed ferro acuto contigerit, teneatur foramen apertũ, ut ſanies expiret, quæ retenta putreſceret.

Quod

Quod si quidem angustius fuerit, ferro latius fiat. Vnguentum deinde multùm siccans, ac digerens, tenuium partium, quale est unguentum apostolorũ dictum: aut quod eo fortius est, basilicũ. Quoniã autem puncto neruo dolores plerunq; uehementissimi adsunt, ad eorũ mitigationem loco puncturæ imponatur oleũ de euphorbio, si quidem ægrotus robustus fuerit: sin delicatus, terebinthina oleo rosa. mista, aut oleum sabinũ, aut quoduis aliud mite, quale est oleũ cui terræ lumbrici fuerint incocti, his enim oleis parte puncta fota dolor sedari solet. Si tamen ipsum hisce remedijs nõ uinci contingeret, stupefacientibus utendum, ut pane cum albi papaueris decocto: aut quod uehementius erit, cũ ipso opio. Si nec sic quoq; dolor compescatur, neruus transuersus secetur, dorsi autem spina oleo de lil. aut ol. terebin. ungatur.

Cynici Spasmi Curatio. Caput XXII.

EST autem musculorũ mandibulariorũ resolutio, in qua os, & nares, & omnino media faciei pars in obliquum declinant. Pars autem ea, quæ peruersa apparet, non resoluta est, sed opposita. Nam ut resoluto musculo, qui dextram labri partem mouet, pars ea in sinistrã deflectitur: sic si is, qui sinistram mouet, resolutus fuerit, ea in dextram declinat: haud aliter & totam mandibulam in aduersam partem deflecti contingit. Si fuerit hæc affectio cum delirio, fortè arguit Apoplexiam: si cum ratione, à neruis è ceruicis uertebris procedentibus efficitur. Potest hoc pathema & à conuulsione, & à Paralysi oriri. Si sit à cõuulsione ex plenitudine, fit subitò: si uerò à cõuulsione ex ariditate, paulatim. Siue autem à conuulsione ex plenitudine fuerit, siue à Paralysi, ea omnia conducunt medicamẽta, quæ in Paralyseos, & Spasmi curatione produximus, præter gargarismos,

errhina, & sternutamenta cientia. Vniuerso igitur corpore, ut ibidem dictum est, purgato, sequentibus utemur.

GARGARISMVS.

Recipe origani, hyssopi, thymi ana Manipul. j. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidiũ absumatur. Accipiantur iuris decocti unc. xvj. oxymel. scillini ℥. ij. Misceantur, fiátque gargarismus, quo utatur manè ante prandium, & uesperi ante cœnam.

AVT SIC FIAT.

Recipe sinapi unc. j. ß. decoquatur in libra una uini ad tertias, adiectis oxymelitos scillini ℥. ij. hieræ picræ ℥. ß. fiat gargarismus, quo utatur, ut dictum est.

ERRHINA.

Recipe nigellæ Romanæ maceratæ horis xij. in aceto, drach. j. pyrethri scrup. ij. Excipiantur succo maioranæ, fiántque errhina, quibus tepidis utatur ieiunus.

STERNVTAMENTVM IRRITANTIA.

Recipe piperis, pyrethri, euforbij, ana ℥. ß. fiat puluis qui in nares flando immittatur. Si paßio hæc à paralysi fuerit, ungantur ceruix, frons, & tempora, oleis sequẽtibus calidis. Recipe olei costini, olei terebinth. olei lumbric. ana ℥. iij. Misceantur, & fiat ut dictum est. Si uerò fuerit à conuulsione, ungantur prædictæ partes sequentibus.

Recip. ol. de lilio, olei costini, olei terebinth. olei lumbricorum, ana ℥. j. ß. Misceantur, & fiat ut dictũ est. Cucurbitulæ primæ ceruicis uertebræ affixæ, & secundæ, summam quoq; opẽ afferẽt. Sanguinis itidẽ mißio è uenis, quæ sub lingua sunt. In hoc affectu, etiam ab utrauis causa, cõfert in ore tenere frustũ nucis moschatæ. Dimidia autẽ nucis moschatæ pars oleo costino paulisper macerata, si in ore frequẽter habeatur, multò plus auxilij feret. Victus ratio in hoc malo

malo eadem cum ea, quæ obseruari solet in Spasmo, aut Paralysi à plenitudine, prout ab altero illorum ortum habet, præterquàm quod hoc morbo laborantem in tenebroso loco morari oportet. Hic morbus, si febres sequatur, incurabilis est. Multa de morbi huius curatione, haud sane cõtemnenda, in Philonio uidere est.

Stuporis Curatio. Cap. XXIII.

SI crura, aut membrum aliquod stupeat, racemorum calcatio confert, aut in musto particulam affectã immergere. Stupor enim Paralysis est imperfecta, curatur igitur iisdem penè præsidijs: non enim tam uehementia medicamenta adhibenda sunt.

Catarrhi Curatio. Cap. XXIIII.

TRes sunt defluxus humorũ è cerebro in subiectas partes differentiæ. Aut enim ad os, & fauces humor delabitur, & tunc Græcis κατάῤῥος, Latinis Destillatio dicitur. Aut ad nares decumbit, κόρυζα, Græcis, Latinis Grauedo uocatur. Vbi uerò ad asperam arteriam destillat humor, βράγχος Græcis, Raucedo Latinis appellatur.

Horum autem defluxuũ frigiditas interdũ causa est, humores qui sunt in cerebro constringens. Interdum caliditas, humores eosdem dissoluẽs. Omnia quoq; quæ caput immodicè replere possunt, huiuscemodi defluxum excitãt: qualia sunt uinum immoderatiùs ingestum, balnea calidiora, cibus crudus qui in uentre permanet, neq; excernitur. Prætereà illa, quæ uaporũ copiam ad cerebrum transmittunt, ut allia, cepæ, sinapi, raphanus, & odoramẽta supra modũ calida. Vitentur igitur hæc omnia. Vtendum cibis facilibus cõcoctu, & boni succi. Liberaliùs prandendum, quàm cœnandum his, qui destillatione laborant. Iidem interdiu ne dormiant, nec supini noctu iaceant. Ventos Austrinos fu-

giant, qui & cerebrum replent, & humores dissoluunt. Vitent & Aquilonios, qui humores constringunt. Vitentur autem hæc omnia non solùm ab his, qui destillationibus iamiam laborant, sed & ab his, quibus cerebrum humiditatibus plenum est, & ad destillationes occasione uel leuißima paratum. Caput autem humoribus refertũ cognoscitur ex ipsius grauitate, ex insolenti somnolentia, & ad motus uoluntarios pigritia, & cùm ueluti in seipso languidus homo apparet. Ex uisu solito caliginosiore, auditu quoque hebetiore. Principio etenim neruorum humectato, hæc omnia uenire necesse est. Humor autem, qui è cerebro in subditas partes delabitur, interdum calidus est, nonnunquam frigidus: & causa interdum calida, ut dictum est, interdum uerò frigida. Si igitur materia sit calida, à calore liquante destillans: aut frigida, à frigore comprimente delabens, materia & causa eadem remedia requirũt. Si uerò materia sit frigida, & causa calida, aut cõtrà: materia, & causa remedia cõtraria postulant. Vrgentioris igitur maior habeatur ratio, altero interim nõ neglecto. Humor autem destillans si calidus fuerit, acris plerunq; est, ac tenuis, capútq; incalescit: atq; eum defluxum febris magna ex parte comitatur, ísque humor ad os, & nares ferè decumbit, rubétque nasus.

Curandi ratio. Quòd si facies quoque rubescat, & oculi, cum tensione uenarum, incidatur uena cubiti dextri exterior, (siquidem nihil sit, quod sanguinis mißioni repugnet) aut media. Sanguis autẽ pro laborantis uiribus mittatur. Antè tamẽ quàm uena secetur, molliatur aluus enemate sequenti. Recipe maluarũ, altheæ, linozostidos, helxinos, ana M. j. quatuor sem. frig. maior. ana ʒ. j. ß. hordei P. j. ß. decoquãtur in s. q. aquæ ad tertias. Accipiãtur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ ℥. j. sacchari semel dúntaxat cocti ℥. j. ß. ol. uiolacei ℥. iij. Cõmistis omnibus fiat enema, quod ante pastum

inijc

inijciatur, eóque eiecto, & fæcibus eductis, incidatur uena, ut dictum est. Materia déinde concoquatur in hunc modum.

Recipe serapij de ziziphis, serapij uiolacei, ana ℥. ij. ß. iuris decocti hordei unc. ix. Misceantur, & appetente diluculo à ieiuno bibantur per triduum.

AVT HOC APOZEMATE VTATVR.

Recipe glycyrrhizæ ℥. j. ziziphorũ, mixorum, ana ℥. ß. quatuor semin. frig. maior. ana ʒ. ij. ß. seminis papauer. albi ʒ. j. ß. trium florum com. ana P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidum absumatur. Recipiatur iuris decocti colo trãsfusi lib. j. ß. adiectóq; sacchro. q. s. dulcedo inducatur, dein depuretur, & santalorũ citreorum ʒ. ij. additis, sapore, & odore iucundiore reddatur. De hoc apozemate in aurora bibat ad. iiij. ℥. per dies quatuor. Humoribus concoctis, purgetur ut sequitur. Recipe rhabar. selecti ʒ. j. ß. oxyphœnicωn unc. ß. macerẽtur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, horis xij. Dein ualidè exprimantur, & colentur, & adiectis serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum ℥. ij. fiat potio purgãs, quæ hora quarta matutina sumatur. Si uerò ægrotus inops fuerit, & superior potio carior uideatur, utatur sequẽti uiliore, nec minùs utili.

Recipe cas. recens extractæ drach. vj. electar. de succo rosa. ʒ. iij. serapij uiolacei ℥. j. iuris decocti pectoralis unc. iiij. ß. Commistis omnibus fiat potio purgãs, quæ sumatur hora quarta matutina. Nec sit Medicus unica euacuatione cõtentus, si humor abundare uidetur, rursum igitur uacuetur, déinde ad ea, quæ humorum defluxum sistunt accedendum hunc in modum, si materia non admodum calida sit.

Recipe boli Arme. lotæ in stillatitio liquore rosa. ℈. ij. pulueren tur, & cum serapio uiolac. q. s. misceantur, & sumantur ab ægroto cùm lectum ingreditur. Si humor, qui

destillat, salsus percipiatur, addatur spicæ nard. ℈. ß. Aut utatur electario sequenti, ipso somni tempore.

Recipe boli Arme. lotæ in stillatitio liquore rosa. ʒ. iij. amyli ʒ. ij. tragacāthæ, gummi Arabici, ana ʒ. j. ß. sacchari candi. ℥. j. Adiecto serapio uiolaceo, aut (si materia sit ualde calida) serapio de papauere. q. s. fingantur orbiculi in lupinorū modum, quos in ore sæpe habeat, præcipue noctu inter dormiendū. Interdiu quoq; sequēti electario frequenter utetur. Recipe pul. diatrag. frig. pul. diapapauer, ana ʒ. ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosa. q. s. fingatur electarium solidum, in rhombi figuram, habeat sæpe in ore. Si uerò materia non admodum calida sit, satis sit parū diatrag. frigidæ in ore habere, ídque frequenter. Quòd si iam dicta non faciant satis, hæc addantur. Recipe conseruæ rosa. antiquæ sesquiunciam, diacodij drach. ij. pul. diatraga. frigidæ ʒ. iij, excipiātur serapio rosa. fiátq; in eclegmatis modum, habeatur in ore frequenter, paulatímq; deglutiatur. Suffitus quoque non parum conferunt. Olfaciat igitur acetum effusum super lapidem ignitum. Torreantur fabæ, quas in aceto maceratas odoretur, frons deinde, & testiculi in uiris, in mulieribus mammæ, & pedum soleæ oleo uiolac. & ol. nymph. æquis portionibus mistis linantur. Hic quoque puluis anteriori capitis parti inspergatur, cùm lectum ægrotus ingreditur. Recipe omnium santalo. ana ʒ. ij. baccarum myrti drach. iij. coriandri præparati ℥. ß. rosarum rubrarum, florum nympheæ, ana P. j. ß. fiat puluis, quo utendum, ut dictum est. Humor autem destillans si frigidus fuerit, frons plerunque & caput undíq; distenditur, ossáque ethmoidea clauduntur, ita ut non uox per nares liberè transmeare queat. Stillat quoque è naribus crassus, & pituitosus humor. Corpus uacuandum per ea, quæ pituitam purgant, quam quidem ad rem plurimùm confert

Signa.

ualidi

ualidi enematis iniectio, quale est hoc quod sequitur.

Recipe maluarum, helxines, betæ, ana M. j. betonicæ, origani, calaminthæ, ana M. semissem, florum chamæmeli, florum stœchados Arab. florum rorismarini, ana P. j. & dimidiatum. Decoquantur in s. q. aquæ usq; ad dimidiæ partis absumptionē. accipiantur iuris decocti sesquilibra, cas. recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana unc. j. mellis anthosati unc. j. ß. olei comm. unc. iij. salis drachm. j. Commistis omnibus fiat enema, immittatur ante pastum, eóque utatur quoties alui subductione opus fuerit. Concoquatur deinde materia hunc in modum.

Recipe serapij de hyssopo, serapij stœchad. mellis rosacei colati, ana ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorū betonicæ, sampsuchi, adianti, ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuno in tres æquas partes partita, diluculò per triduum bibantur.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe glycyrrhizæ ℥. j. radicum rusci, asparagi, graminis, acori, ana ℥. semissem. betonicæ, melissophylli, hyssopi, sampsuchi, adianti recentis, ana M. j. uuarū passarum, detractis uinaceis, ficorum pinguium (propter pectus) ana sesquiunciā, florum stœchados Arab. rorismarini, & sambuci, ana P. j. ß. trium florum communium, ana P. j. Decoquantur in aqua iustæ quantitatis tantisper dum dimidium absumatur, dein colo transfundantur. Accipiātur iuris decocti ℥. xvj. tantum admisceatur sacchari, quantū ad dulcedinem inducendam satis esse uidebitur. Dein depuretur, & adiectis cinnamomi selecti, pulueris iridis, ana ʒ. j. ß. nucis moschatæ ʒ. iij. iucundiore & odore, & sapore reddatur. Diebus quatuor, aut quinque ab ægroto ℥. iiij. appetēte diluculo bibantur. Deinde uacuetur. Recipe pil. cocci ℈. ij. pilul. de agar. (propter humorem in pectus iam delapsum)

ʒ.ß.cum stillatitio liquore hyssopi fingantur pilul. vij. quæ sumantur circa noctis dimidiũ. Domi postridie manendum, horísque vij. à sumptione pil. utatur lotorio superiùs frequenter repetito. Si pilulæ displiceant, utatur sequenti potione. Recipe cathol. unc. ß. agarici recèns in pastillorum formam redacti, in oxymelite simplici, & stillatitijs liquoribus betonicæ, & adianti macerati, & expreßi drach. j. ß. diaphœnici drach. ij. serapij adianti unc. ß. Excipiãtur iure decocti pectoralis, adiecto stœchados Arab. P. j. fiátque potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT BOLO SEQVENTI VTATVR.

Recipe cathol. unc. ß. diaphœnici drachm. iiij. adiecto saccharo fingatur bolus, qui circa crepusculum sumatur.

Recipe theriacæ uet. drach. j. conseruæ bugloßi drach. j. ß. Misceantur, & postridie manè sumantur. vj. horis ante pastum. Vniuersi corporis uacuatione præmissa, capiti tandem, quod mali fons est, topica sunt adhibenda remedia, tum quæ ipsum peculiariter purgent, tum roborent. Vtendum autem hanc ad rem primùm errhinis, sternutamenta cientibus, apophlegmatismis, & gargarismis.

ERRHINA.

Recipe succi Betæ ʒ. j. ß. iuris decoctæ maioranæ ʒ. iij. mellis ʒ. j. ferueant unà parumper ad ignem, & inde fiant errhina, quibus dies aliquot utatur ieiunus. Poterit & ualentioribus uti, in hunc modum. Recipe succi radicis betæ unc. ij. pyrethri, piperis nigri, ana ℈. j. uini albi unc. j. ß. Misceãtur, & utatur ægrotus, ut superiùs dictũ. Pro succo radicis betæ, substituere licebit succum radicis plantaginis.

AVT SIC FIAT.

Recipe succi radicis iridis unc. iiij. ex eo errhina fiant. Possunt & fieri ex felle capræ, aut bouis, erúntq; longè uehement

hementiora. Cæterùm non hæc fiant, nisi materia maiori ex parte, ut dictum est, uacuata. Sternutamenta autem excitentur puluere ueratri albi, aut piperis nigri.

APOPHLEGMATISMI.

Recipe mastich. ℥.j. corticis radicis cappar. drachm.ij. pyrethri drach.iij. piperis nigri drach.j.ß. uuarũ passarũ ℥ ß. Commisceãtur, & in panno raro lineo inuoluta mandicentur per horæ dimidium ante pastum mane, & uesperi.

AVT SIC FIANT.

Recipe mastich. ℥.j. cubebarũ drach.ij. piperis ʒ.j. corticis radicis capparis drach.j.ß. fiat puluis, de quo, quãtum capit argenteum cochlear, à ieiuno, quanto tempore superiùs dictum est, semper expuendo mandatur. Gargarismis postremo utendum loco, principiò sanè catarrhum magis irritarent. Hunc autem in modum fiant.

Recipe hyssopi M.j.ß. saluiæ M.ß. uuarum passarũ detractis uinaceis ℥.ß. cubebarũ ʒ.ij.ß. pyrethri ʒ.iij. corticis radicis cappar. ʒ.ij. Decoquantur in aqua iustæ quantitatis ad tertias. Recipiantur iuris decocti lib.j. oxymelitos scillini ℥.ij. misceantur, fiátque gargarismus. Porro ne materia rursus accumuletur, pilulis sequentibus utendum.

Recipe pilul. de hiera simpl. aut asaier. drachm.ij. agarici in pastillorum formam redacti scrupul.j.ß. Misceãtur, adiecto melle rosaceo q.s. fingantur inde pilul. vj. ponderis drachm. unius, è quibus sumantur tres, bis per singulas hebdomadas ab ægrotante horis duabus à cœna, cùm se in lecto dormiturus componet. Si enim in pilulis, quæ sumi debent, aliquid de scammonio, aut turpeto, aut aliquo alio id genus pharmaco uehementer laxatiuo fuerit, sumantur saltem quatuor horis à cœna: si uerò totæ uehementer solutiuæ fuerint, sumendæ sunt circa noctis dimidium.

Ea percurrimus, quæ cerebrum peculiariter purgant,

nunc ea dicenda sunt, per quæ toti capiti robur addi potest, partim sumpta, partim admota. Hæc autem quæ sequuntur sumenda sunt. Recip. electar. diamoschi dul. in rhomborũ aut tessellarum solidam formã redacti ℥. ij. Sumat ægrotus tessellam unam duabus horis à cœna, cùm lectum ingreditur. Præterea sumat drach. j. theriacæ ueter. manè horis sex ante pastum semel in hebdomada tempore frigido. Quibus autem diebus nihil aliud sumpturus est, utatur electario sequenti. Recipe pul. diambræ, pul. diamoschi dul. ana ʒ. ij. conseruæ acori, conseruæ florum stœchados, ana ʒ. ij. ß. sacchari in stillatitio liquore sampsuchi dissoluti, q. s. fingatur electariũ solidum in rhomborum figuram. Sint autem singuli ponderis ʒ. ij. ß. Sumat ægrotus rhombũ unum quotidie manè horis tribus antè pastum, si quidem aliud nihil sumpturus est. Si fortè ægroto mollis consistentiæ electariũ magis placeat, fiat in hunc modum. Recipe cõseruæ acori col. conseruæ florum rorismarini, conseruæ stœchados, ana ℥. j. ß. pul. pliris cum moscho, pul. diamoschi dulc. ana ʒ. ij. cubebarum, nucis moschatæ, ana drach. j. ß. Misceantur, adiecto oxymelite scillino q. s. fiátque electarium molle, quo utatur loco electarij solidi prædicti: & sumat de eo quotidie manè quãdo (ut diximus) nihil aliud sumpturus est, instar auellanæ magnæ. Si quicquã adhuc è cerebro defluere uideatur, hoc pacto reprimatur. Recipe spicæ nardi ʒ. j. mastich. ʒ. ij. ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosa. ʒ. ij. gummi tragacãthæ, gummi Arabici, ana ʒ. j. sacchari candi (ad uoluptatem) ℥. j. adiecto serapio de ziziphis fingantur orbiculi lupinis similes, qui retineantur in ore, noctu præsertim inter dormiendum, quo quidem tempore destillationes maximè uigent. Sola quoq; spica in ore, interq; dentes retenta, nocturno tempore, huiuscemodi humorum defluxum sistere potest. Quæ sequũtur exteriùs admota

mota capiti, ipsum roborant, materiámque exiccant.

Recipe melissophylli, betonicæ, sampsuchi, origani, ana M. ß. nucis moschatæ, caryophyllo. sandaracæ, ana ʒ.ij. cocci infectorij, maceris, ana ʒ.j ß. thuris, mastichis, ana ʒ.iij. rosarum rub. P.ij. hæc in tenuißimum puluerem redacta panno sericeo rubro, & raro insuantur, fiátq; in pileoli modum acu interpuncti, quem gerat, auferẽs interim aliquid de cæteris capitis tegumentis, ne capite nimium calefacto rarefiant pori, sicq; faciliùs ab externis nocumentis lædatur. Qui quidem pileolus si displicuerit, eúmque gerere recuset, illius loco utendum sequẽti puluere, qui anteriori capitis parti inspergatur ægroti, cùm lectũ dormiturus adit.

Recipe nigellæ Romanæ torrefactæ, cocci infectorij, ana ʒ.j.ß. corticis citri sicci ʒ.iij. caryophyllorum ʒ.ij.ß. agallochi ʒ.ij. melissophylli, sampsuchi sicci ana ʒ.j. rosarũ rubr. ℈.ij. fiat puluis, quo utatur ut dictum est. Aestate uerò addantur santalorum citreorum, & baccarum myrti, ana ʒ.ij. Inopes uerò uiliore hoc utentur præsidio, non minùs tamen utili. Recipe millij torrefacti partes tres, salis torrefacti partẽ unam, è panno lineo raro fiant sacculi duo, qui calidè admoueantur parti anteriori capitis, alter post alterum ante pastum. Hanc quoq; ad rem odorifera plurimum conferunt, qualia sunt hæc. Recipe ladani ℥.ij. styracis calamitidis, galliæ moschatæ, ana ℥.ß. agallochi, caryophyllorum, cubebarum, ana ℥.j. cum muccagine gummi tragacanthæ extracta cum stillatitio liquore maioranæ fingatur globulus, qui in medio perforetur, húncq; ægrotus frequenter odoretur. Nigella quoque Romana torrefacta, panno aut lineo, aut sericeo raro inclusa, sæpéque olfacta confert. Non minori sunt usui suffitus, in hunc modũ parati.

Recipe aristolochiæ rotundæ, thuris, mastichis, caryophyllorum, ana ʒ.j.ß. arsenici citrei ʒ.iij. adiecto butyro,

aut adipe uaccino fingantur pilulæ, quæ prunis superponantur, fumúmque hauriat ægrotus ore & naribus, manè, & uesperi ante pastum. Aut pyrethro, & arsenico citreo simul æquis portionibus mistis, adiecto recenti butyro fingantur pilulæ, quibus superpositis prunis utatur ægrotus ut dictum est. Aut ex arsenico, & pyrethro, addito oui recentis uitello, fiat in conspersionis modum, qua panni albi particulæ, linguæ figuram habentes oblinantur in acutiore extremo, dein prunis superponatur extremum illud, quod ubi mediocriter exustum fuerit, fumans in os immittatur. Fumū illum hauriat ægrotus non unius tantùm particulæ, sed plurium manè, & uesperi ante pastum, ut iam dictū est.

Cùm iam humoris defluxus minui uidetur, suffiatur linteum asperū suffitu sequēti, & eo déinde manè ante pastum caput fricetur. Recipe thuris, mastichis, ladani, styracis calamit. ana unc. ß. Misceantur, & ex his suffitus fiat, ut dictum est. Capitis quoque lotio supra modum conducit.

Lauetur igitur lotione in hunc modum parata.

Recipe sampsuchi, betonicæ, melissophylli, an. M. j. florum helichrysi, stœchados, florum rorismarini, florū chamæmeli, ana P. iij. nigellæ Romanæ ℥. iij. Decoquantur in lixiuio facto de cineribus corni, & buxi, eo lauetur caput tonsum, dein siccetur, & accuratè tergatur linteo aspero suffito, ut paulò antè dictum est, & rursum, mox ubi abstersum fuerit, stillatitio liquore uini lauetur, ipsum manu ualidè fricando. Quòd si dicta parum aut nihil contulisse uideantur, persistátque catarrhus, cauterio hunc in modum utendum. Recipe cantharidum (abscißis capitibus & alis) drach. ij. misceantur cum fermento, & anteriori capitis parti tonsæ admoueantur. Vbi uesicæ extiterint, rumpantur, ipsísque braßicæ folia incisa superponantur, aut ficus, ut totus inde aqueus humor expellatur.

VEL

VEL FIAT SIC.

Recipe olei rutæ uncias duas, sinapi, stercoris columbini, ana unciam ß. piperis sesquidrachmam, ceræ parum. Commistis omnibus fiat unguentum, quo pars anterior capitis tonsa ungatur. Licebit & candente ferro cauterium facere, ea in capitis anteriore parte, ubi digitorum maximus desinet, passa manu, eiúsque radice nasi radici admota. Præterea non parum conducet manus, testes, pedésque uirorum, mammas uerò mulierũ manè & uesperi oleis sequentibus ungi.

Recipe olei de lilio, olei chamæmelini, olei nardini, ana unc. ij. Misceantur, fiátque ut dictum est.

Ophthalmiæ Curatio.

Caput XXV.

Ophthalmia duplex quidem est, una enim uera est, altera uerò non uera. Vera autem Ophthalmia phlegmone est tunicæ, siue membranæ, quæ cohærẽs, siue adnata appellatur, frequentiùs à sanguine, aut bile proueniens. Cùm enim membrana illa, siue tunica, quæ forinsecus adnata est alijs tunicis, quæ oculum ipsum constituunt, éstq; toti oculo ligamentũ ad circumiacentia ossa, inflammatione laborat, uera Ophthalmia est. Huius mali triplex potest esse causa. Aut enim ex plenitudine fit, quæ uniuerso grauis est corpori, ob quam cohærens membrana, humoribus quoque referta tenditur. Aut fit à biliosorum humorum acrimonia uehementer erodente. Aut ob crassorum humorum, & flatulentorum spirituum intensionem. Si ex plenitudine hæc inflammatio contracta fuerit, dolor ingens oculos affligit, tenduntur cum rubore, & calore permagno, magnáque feruidarum lacrymarum defluit copia. Si uerò à biliosis humoribus orta sit, lacrymæ fluentes salsæ sunt, & acres, Causæ. Signa.

calid

calidéq;, corpus uniuersum prauis abundat humoribus, cacochymúmq; est. Quòd si nihil horum apparuerit, è craßis humoribus, & flatulentis spiritibus esse dicemus. Cognoscetur autem hæc affectio ex rubore membranæ cohærentis ob sanguinis confluxum, ex lacrymis quoque ex oculis resudantibus, & purulentis sordibus in maioribus oculi angulis aceruatis.

Victus ratio. Moretur ægrotus in aere obscuro, & tenebroso, quoniam humores lumen commouet, spiritúsque resoluit: sit autem pro causæ diuersitate aut frigidus, aut calidus, qui, si talis natura non est, industria paretur. Si libero se credere cælo ægrotum sit necesse, linteum atrum, aut cæruleum, aut uiride oculis obducat, hi etenim colores uisum recreãt, si aut fatigatus, aut morbo affectus fuerit: Tenui autem prorsus utendum uictu, cibóq; parciore, ut inanitæ partes auidiùs quos habẽt humores retineãt, ne ad oculum confluant. Vino ad usque declinationem abstinendum, intereà aut hordei, aut cinnamomi decoctum bibatur. Permittatur autem uinum, quãdo sanguinis copia craßioris in oculorum uenulis continetur sine plethorica in toto corpore dispositione, utpote sanguinem diffundens atque euacuare potens, suiq; motus uehementia obstructiones aperiens. Præstat in hoc affectu quiescere, quàm exerceri. Animi perturbationes procul absint, ut quæ humores inflamment.

Curandi ratio. Cæterum, quæcunque Opthal. causa fuerit, uenæ sectio (siquidem uires & ætas, cæteráque ad eam opportuna permiserint) cõfert, maior tamen, aut minor sanguinis mißio fiat, pro humorum, causæq; ratione. Si igitur ex plenitudine, aut biliosis humoribus huius mali origo sit, principiò incidatur cubiti uena exterior, quæ è directo est, manè opportuna hora, aluo tamen priùs iniecto enemate mollita. Si à plenitudine fuerit, eodem die à prandio sanguinis mißio repetatur, eadem uena reclusa. Si uerò à biliosis humoribus, non

non item. Hoc autem enemate ante sanguinis mißionẽ subducatur aluus. Recipe cas. recẽns extract. sacchari rubr. ana ℥. j. mel. uiol. ℥. j. ß. ol. uiolacei ℥. iij. Cum iure decocti quatuor herbarum aluum mollientium, & prunorum fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Eo fæcibus eductis, incidatur uena, ut dictum est. Postridie, non expectata humorum concoctione, præsertim si à bile hæc lues profecta sit, sumatur hora quarta matutina solutiuum pharmacum sequens: ne si tempus in humorum concoctione teratur, intereà acris ille, & biliosus humor, oculi tunicas erodat.

Recipe cas. recẽns extractæ ℥. ß. electar. de succo rosa. ʒ. iij. serapij uiolacei ℥. ß. Excipiãtur iure cõmunis medicinarum decocti, adiectísque oxyphœnicωn ʒ. vj. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Si locuples ægrotus fuerit, utatur potius potione sequẽti. Recip. rhabar. selecti ℈. iiij. myrobalanorũ flauarum confricatarum oleo amygdalarũ dulciũ ʒ. ij. oxyphœ. ℥. ß. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo, horis xij. Dein exprimãtur, & colentur, adiectísque serapij rosa. laxatiui ℥. ij. electar. de succo ros. drach. j. fiat potio purgãs, quæ hora quarta matutina exhibeatur. Recipe conser. rosa. ℥. ß. sumatur postridiè manè. Si uerò à craßis humoribus, & flatulẽtis spiritibus hic morbus natus sit, uena quoque (ut dictum est) incidi potest, cæterùm minor sanguinis copia mittenda, quàm si ex alijs iam dictis causis oriretur. Ante uerò sanguinis mißionem, fæces sequenti enemate educantur: quo etiam utetur laborans quoties aluus, ut conuenit, excrementa non deijciet. Recipe cas. recẽns extractæ, catholici, ana drach. vj. mellis rosa. col. ℥. j. ß. hieræ Gal. ℥. ß. olei com. ℥. iij. Excipiãtur iure cõmunis enematum decocti, fiátq; enema, inijciatur ante pastũ. Eo eiecto secetur uena, ut dictum est. Materia deinde cõcoquatur, &

purg

purgetur, in hunc quidem modum. Recipe serapij de bisant. serapij adianti, serapij stœchad. ana ℥.j.ß. stillatitiorum liquorum euphrasiæ, fœniculi, buglossi, ana ℥.iij. Misceantur, & diluculò bibantur à ieiuno per triduum.

Recipe diamoschi dul. ℥.ß. utatur cum serapijs.

Recip. pil. cocci pil. aggregat. pil. lucis maior. an. ℈.j. Excipiātur stillatitio liquore euphrasiæ, fingātúrq; pil. v. sumantur circa noctis dimidium. Eóque die domi manendum est, quod in alijs pharmacis ualentioribus, (etiā si non dicatur) obseruandum: sumendum quoque lotorium hora opportuna, quale suprà frequenter commemoratum est.

Recipe conser. acori col. conser. buglos. ana ℥.ij. Misceantur, & postridie à ieiuno sumātur. His peractis utendum collyrijs sequētibus. Recip. muccaginis seminis psyllij extractæ in stillatitio liquore rosarū, tragacanthæ, gummi Arab. ana ℥.ij. liquidioris humoris albi oui diu agitati, q. s. Misceātur, fiátq; collyriū, quo utatur ægrotus manè, & uesperi, si à bilioso sanguine hic affectus ortus sit. Porrò si appareat sanguinem ad oculos defluere à cranio, per uenas externas, id quod indicat uenarum frontis, & temporū amplitudo, admoueatur sequens cataplasma fronti, & temporibus, repellendi facultate præditum. Recipe boli Armeniæ, sanguinis draconis, terræ sigillatæ, mastich. ana ℥.j.ß. Misceātur cum albo oui, & aceto, fiátq; ut dictum est. Vbi uerò morbus hic in augmēto fuerit, adhibeātur oculis repellentia cū paucis resoluentibus, siquidem dolor nō uehemens ualde fuerit, qui si uehemens foret, sequenti narcotico mitigetur, cui non addatur opium, nisi magna ad hoc necessitas compulerit. Recipe rosarum, balausti, anà M.ß. seminis papaueris albi, drachm. ij. Decoquantur in aqua plantaginis, huiúsque decocti ius oculo imponatur. Si uerò dolor non ita uehemens fuerit, sequenti collyrio utendum.

Recipe

Recipe collyrij albi Rasis sine opio, unc. ij. dissoluatur in stillatitio rosarũ liquore, & lacte muliebri. Eodem autem tempore lac mulgendum, collyrióq; miscendum, quo imponitur oculo. Horis dein pòst tribus, aut quatuor lauetur oculus stillatitio liquore rosarum. rursum idem collyriũ imponatur, pósque lauetur oculus iure decocti fœnograeci, bis, aut ter loti aqua frigida, ut ab arena purgetur. Hoc autẽ pathemate in uigore existente, id quod ex calore, & palpebrarum cõglutinatione cognitu est facile, sic illi medendum.

Recipe tuthiæ præparatæ, drach. ij. caphuræ, lycij, ana scrupul. ß. puluerentur, & cum stillatitijs liquoribus rosarum, & fœniculi fiat collyrium, quo utatur ægrotus mané, & uesperi. Plurimum quoque conducit lac muliebre oculo impositum, calens quidem, ut ab ubere exit. Si uerò dolor infestet, & lippitudo, proptérque humoris acrimoniam hulcerationes factæ fuerint, discutientibus uti oportebit. & uisum clarificantibus, qualis est puluis hic citrinus.

Recipe sarcocollæ nutritæ, drach. decem. aloes, drachm. duas, myrrhæ, drachmam j. lycij, drachmam j. ß. redigantur in tenuißimum puluerem, qui oculo imponatur, aut solus, aut in stillatitio liquore euphrasiæ dissolutus. Non parui quoque momenti erunt unciæ duæ fœnograeci loti aqua frigida bis aut ter, in aqua déinde cocti, si in ea calente, panno lineo duplicato immerso, aut spongia foueatur oculus, déque eo iure dum fit fotus, aliquid oculum ingrediatur. Lauatio deniq; in balneo, declinante morbo, aptißima est, si à calore originẽ habeat: nam fluxionem, quæ ad oculos fertur, sistit, eius maxima parte inter lauandum per totum corpus excreta, quod autem relinquitur, contemperatur. Ouum quoque coquendo duratũ, calens oculo superpositum, materiã coquit, & digerit. Ophthalmia uerò à frigiditate orta declinante, uini meracioris potus ex usu est.

Ophthalmia autē non uera, intemperies tantùm est oculi calida, cum rubore pauco, citra tumorem, nisi à casu, aut percußione fuerit. Excitatur autem hoc mali à causis externis, ut à casu, aut percußione, à sole, à fumo, ex humorū à uehementi motu corporis agitatione. Causa autem ablata, hæc quoque paßio quiescere solet, siquidem corpus purum fuerit. Principiò, quæcunque fuerit prædictarum causarum, in aere frigido morari conferet, lac quoque mulieris puerum lactantis, cum stillatitio rosarū liquore, & albo oui diu agitati, oculo impositum, utile admodum est: humores enim hæc ab oculis depellent, eorúmq; motū reprimunt. Si in incremento hoc mali fuerit, iure decocti rosarum (ad repellendum fluentem materiam) & seminis fœnogræci (ad eam, quæ iam fixa est, resoluendam) foueatur oculus. Sin in uigore, solius fœnogræci decocti ius satis erit. Ad ruboris autem reliquias tollendas, ouum coquendo durum factum, oculóque calens admotum, ut paulò antè dictum est, eas reliquias potenter digeret. Pomum quoq; (modò astringenti facultate non sit) aut putre, aut coctum, & calens appositum, idem præstabit.

Lacrymarum ex oculis manantium Curatio. Caput XXVI.

HAe lacrymæ nonnunquam sunt calidæ, nonnunquam uerò frigidæ, sensu autem satis distiguuntur. Calidæ autem ab externis cranij uenis plerunq; fluunt: quarum curationem ab hoc linimento auspicabimur. Recipe sang. draconis, boli Armeniæ, mastich. ana ℥.j. Misceantur cum albumine oui, & pauco aceto, fiátq; linimentū, quo frons & tempora linantur. Si plenitudo in uniuerso corpore apparuerit, incidatur externa cubiti uena eiusdem lateris: sanguísq; pro medici arbitrio mittatur. Humores déinde cōcoquendi

quendi hunc in modum, & purgandi. Recipe serapij uiolacei, serapij intybi satiui latioris, serapij nympheæ, ana unc. j. ß. stillatitiorum liquorum cichorij, euphrasiæ, oxalidis, ana unc. ij. Misceantur, & à ieiuno, appetente diluculo per triduum bibantur. Recipe elect. trium santalo. ℥. ß. utatur cum serap. Recip. cas. recens extractæ ℥. ß. elect. de succo rosa. ʒ. iij. serapij ros. purgatorij sine scammon. ℥. j. cum iure communis medicinarum decocti, addendo oxyphœn. unc. ß. fiat potio purgans, quæ sumatur ad auroram, eóque die domi manendum est, & lotorio superiùs frequenter memorato utendum.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti, drachm. j. ß. oxyphœnic. unc. ß. myrobalanorum confricatarum, ol. amygdal. dulc. drach. ij. ß. quæ in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo, horis xij. macerentur, déinde exprimantur: liquori expresso, adijce serapij ros. purgatorij sine scammon. unc. ij. elect. de succo rosa. scrupul. iiij. stillatitij liquoris intybi satiui latioris, q. s. fiat potio purgans, quæ sumatur ad auroram: ut dictum est.

AVT SIC.

Recipe pilul. de quinque generibus myrobala. pil. aggregatiu. pilul. sine quibus, ana ℈. j. Excipiantur stillatitio liquore intybi satiui latioris, fingantúrq; pil. v. quæ circiter noctis dimidium sumantur. Recipe conser. rosa. unc. ß. sumatur postridie mané. Corpore purgato, sequens collyrium, oculis mané & uesperi impositum, operæ non pœnitendam afferet. Recipe cerusæ ablutæ, sarcocol. nutritæ, lycij, acaciæ, libani, ana drach. ij. ossium myrobala. adustorum, coral. albi, & rubr. ana ʒ. j. margaritar. ʒ ß. succi mali punici ad dimidij absumptionē cocti, q. s. fiat collyr. quo utendum, ut dictum est. Solus quoque malorum punicorum

ſuccus coctus donec dimidium abſumatur, haſce lacrymas calidas curat. Præſtat idem uua acerba combuſta, & puluerata, & oculis impoſita.

Lacrymarum frigidarum Curatio.

LAcrymæ uerò ſi frigidæ fuerint, ſic curentur. Recipe mel. roſ. col. ℥. iij. ſerapij ſtœchad. ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, euphraſiæ, fœniculi, ana unc. iiij. Miſceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per triduum.

Recipe elect. diamoſchi dulc. unc. ß. utatur cum ſerapijs.

Recipe pil. cocci, pil. lucis maiorum, ana drach. ß. cum ſtillatitio liquore euphraſiæ fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur. Recipe theriacæ ueter. drachm. j. conſer. bugloſ. ʒ. j. ß. Miſceantur, & ſumantur poſtridie manè ſex horis ante paſtum. Vtendum déinde ſequenti puluere ad cerebrum exiccandum. Recipe cyperi, caryophyllorum, ana ʒ. ij. corticis citri ſicci ʒ. iij. ſtyracis calamitidis drachm. j. ß. cocci infectorij, coriandri præparati, ana ℈. iiij. ſampſuchi ſicci, betonicæ ſiccæ, ana ʒ. ß. roſar. rub. ℈. ij. fiat puluis, qui anteriori capitis parti inſpergatur, cùm ægrotus lectum ingreditur. Vtetur & collyrio ſequenti. Recipe thuris, maſtich. nucis cypreßi, myrrhæ, aloes, ana drachm. ij. tuthiæ præparatæ, ſarcocol. nutritæ, ana ʒ. j. ß. ſanguinis draconis, rhois obſoniorum, baccarum oxyacanthæ, roſarum rubr. ana ℈. j. puluerentur tenuißimè, & excipiãtur ſtillatitio liquore fœniculi, fiátq; collyrium, quod oculo flenti manè, & ueſperi imponatur. Quòd ſi lacrymæ perſeuerarint, nec prædictis remedijs ceſſerint, utatur ægrotus pilul. ſequentibus. Recipe pilul. aſaieret ʒ. ij. pil. lucis maiorũ pil. ſine quibus, ana ℈. ij. Excipiantur ſerapio ſtœchad. fingãtúrq; è drachma una, pil. vj. è quibus

ſumantur

ſumantur tres, tribus, aut quatuor horis à cœna, ſemel per hebdomadam.

Hypochymatis Curatio. Cap. XXVII.

Hic affectus aut proprio oculi uitio contingit, aut per consenſum eius cum cerebro, aut uentriculo, aut parte alia. Per conſenſum oculi cum cerebro plerunque fit ob frigiditatem, per quam ſpiritus uiſorij imbecilli fiunt: ſenibus igitur, & ijs, qui longis laborarunt morbis magis euenit. Hæc quoq; paßio interdum ob uehementiorem fit uomitum, & ictum. Sæpenumero per oculi cum uentriculo conſenſum naſcitur. Cæterùm hæc ſuffuſio à uera ſuffuſione, quæ proprio oculi uitio cõtingit, ſic diſcriminanda eſt. Si enim hoc mali ob humorum in uentriculo contentorum uitium obortum fuerit, uterque oculus ſimiliter afficitur. Quæ uerò oculo proprio pathemate affecto apparent, neq; ſimul in utroque apparere oculo incipiunt, neque ſimiliter accidunt. Ex ipſo quoque tempore diſcernuntur. Nam ſi quatuor, aut etiã pluribus menſibus hypochymatos ſymptomata apparuerint, contemplantique tibi pupillam, tenebroſum apparuerit nihil, à ſtomacho hoc mali procedere non temerè dices. Si uerò non ita pridem ſuffuſionis ſymptomata apparere cœperunt, rogandus ægrotus, an ex quo hoc mali incœpit, ſingulis diebus perpetuò ſimiliter apparere perſeuerarint, nullo interpoſito die, quo hoc malum mitius fuerit, & an ullo aliquo die exactè conualuiſſe ſibi uiſus ſit. Nam aßiduitas ſuffuſionem ueram, intermißio uerò è ſtomacho prodijſſe indicat. Quò enim uentriculus meliùs concoxit, hoc ſuffuſionis ſymptomata oculis debiliùs apparere, & ubi perfectè concoxit, nullum ſibi uiſum apparere ſi fateatur ægrotus, manifeſtißimum Causæ.

est indicium, huius mali fontem uentriculum esse: idq; multò magis, si cùm uisa apparent, in ore uentriculi dolorē mordicus percipit: maximè uerò, si re mordente post hæc uomendo eiecta mitigata symptomata fuerint. Vbi uerò pupillarum altera non exactè pura uidetur, sed tenebrosior, aut turbidior apparet, ueræ suffusionis initium esse censendum est.

Causa. Cuius causa est lentus & crassus humor, glaciei modo concretus, iuxta pupillam inter corneam & crystalloidem collectus: quo uisus eatenus saltem impeditur, ut rerum discretas species, neque colores posit apprehendere.

Signa. Hoc inchoante malo ueluti pusilli culices oculis obuersantur: interdum quasi lucentia quædam corpuscula, interdum uti caliginosa oculis se offerūt. Nonnullis ueluti lanarum filamenta, & aranearū telæ apparent: quibusdam circa lucernas circuli uidentur. Aucto autem malo, symptomata quoque augentur. Hic quidem affectus si per oculi cum cerebro, aut uentriculo, aut parte alia consensum contigerit, parti primario affectæ primùm quidem prospiciēdum, déinde oculo, ubi uerò proprio oculi uitio, ueráque est suffusio, si quidem absoluta, confirmatáq; fuerit, solius ocularij Chirurgi ope curari potest, qui eam acu puncto ad angulum paruū oculo deturbabit, modò nec liquidior sit humor, nec oculi tunicis tenaciùs hæreat, sed mediocri sit consistentia, quam oculo aliquantisper compresso facile est obseruare. Vbi uerò nondum absoluta est, citra Chirurgi operam curari potest.

Victus ratio. Quoniam autem huius mali materia uaporosa est, & aquosa, uictus ratio tota sit calida, & sicca. Sit itaque aer, in quo uersatur ægrotus calidus, & siccus aut natura, aut industria: talem enim, si desit, & igni, & suffitibus moliri possumus. Victus sit attenuans & exiccans: éstque huic malo inedia salubris. Quòd si ægrotanti nō satis sit comedisse semel, leuißimè saltem cœnet. A uino toto

medic

medicationis tempore abstineat ægrotus, aquã mulsam bibat, aut cinnamomi decoctum. Fugiat pisces, fructus, iuscula, & denique quicquid corpus humectare potest.

Curandi ratio, nisi si quid obstet, à uenæ sectione auspicanda. Incidatur igitur cubiti humeralis uena eiusdem lateris: aluo tamen priùs mollita enemate sequenti. Recipe chamæmeli, meliloti, stœchad. Arab. ana P. ij. furfuris frumenti M. ß. euphrasiæ, herbæ fœniculi, ana M. j. seminum anisi, & fœniculi, ana drach. ij. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidij absumptionem. Recipiantur iuris cocti libr. j. ß. catholici, sacchari semel dúntaxat decocti, ana ℥. j. mellis anthosathi unc. j. ß. hieræ Gal. ʒ. vj. olei chamæmeli, olei de lilio, ana unc. j. ß. salis fossilis drach. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur: eóque eiecto fiat, ut dictum est, uenæ sectio, præsertim si plenitudo magna appareat, alioqui non facienda, ne per eam refrigeratum cerebrum aquas largiùs cumulet, ac in oculum transfundat. Enemate autem proximè dicto semel in hebdomada toto medicationis tempore, reuulsionis gratia, utetur ægrotus. Materia déinde in hunc modum concoquatur, & uacuetur. Recipe oxymelitos scillini, serapij conseruationis acori, serapij stœchad. ana unc. j. ß. Stillatitiorum liquorum fœniculi, betonicæ, euphrasiæ, ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuno diluculò per triduum bibantur. Curandi ratio.

Recipe diamoschi dulc. unc. ß. utatur cum serapijs.

Recipe pil. cocci, pil. lucis maiorũ, ana ʒ. ß. cum stillatitio liquore fœniculi fingãtur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. ʒ. j. conseruæ buglos. ʒ. j. ß. Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Vtatur & pil. sequẽtibus ægrotus: ut dicetur.

Recipe pil. asaieret ʒ. ij. pil. sine quibus, pil. lucis maiorum, ana drach. j. agar. in pastillorum formã redacti ℈. ij.

Excipiantur melle rosa. fingantúrq; è drachma pilul. v j. è quibus sumātur tres, horis quatuor à cœna, semel in hebdomada. Lectum quoq; ingressurus ægrotans, anteriori capitis parti puluerem capitalem inspergat. Vtq; uapores à cibo prohibeantur ad cerebrum ascendere, utatur puluere sequenti. Recipe coriandri præparati ℥.ij. anisi, fœniculi, ana ℥.j.ß. cinnamomi drachm.iij. euphrasiæ siccæ drach.ij. pul. diacydonitæ sine odoramentis ʒ.ij.ß. pul. sene. ℈.ij. maceros drachm.j. sacchari ad pondus omnium, fiat pul. quo utendum statim à pastu, nihil pòst bibendo. Ad robur quoque uisui addendum, magni momenti est sequentis electarij usus. Recipe euphrasiæ, betonicæ, ana ℥.j. seminis fœniculi ʒ.ij. cubebarum, maceris, caryophyllorum, cinnamomi selecti, ana drach.j. succi rutæ depurati ℥.j. mellis depurati libr.j. pulueranda puluerentur, déinde mel & succus simul decoquantur usq; ad idoneam absumptionem, in fine autem decoctionis addantur pulueres supradicti, fiátq; electarium molle, de quo castaneæ paruæ instar sumatur quotidie manè, quando aliud sumendum non est. Hoc præterea cauterium occipitio, aut post aures appositum mirificè confert.

Recipe cantharid. v j. abscißis capitibus & alis, misce cum fermento. admoueātur alteri locorum supradictorum, ibique teneantur, donec uesicæ existant, quibus ruptis, applicentur ficus cum melle permistæ. Maneant autem apertæ, si fieri potest, quinque aut sex mensibus. Adhæc sequentibus etiam collyrijs utendum. Recipe stillatitij liquoris mel. libr. j. de quo guttam unam, aut alteram affecto oculo impone manè & uesperi. Aut hoc utatur ægrotus, quod multò uehementius est. Recipe pul. capitum hirundinum unc. j. dissoluatur in stillatitio liquore mellis, & fiat collyrium, quod oculo, ut dictum est, imponatur. Fortius autem fiet, si adijciatur zinzib. drachm. ß. Aut hoc

utatur,

utatur, prædictis longè ualidius.

Recipe fellis perdicis, fellis bouis, ana drachm. duas, succi fœniculi depurati unc. unam, cum stillatitio liquore mellis fiat collyrium, quod oculo manè & uesperi imponatur. Quòd si inde nimius in oculo ardor oriretur, lac mulieris in oculum mulgeatur. Priùs quàm autem quis dictis collyrijs utatur, fumum decoctionis fœnogræc. maluarum, & altheæ oculis sustineat.

AVT SIC FIANT.

Recipe fœnogræc. aqua frigida loti unc. j. ß. seminis lini unc. ß. seminis altheæ drach. iij. conterantur, deinde pannis raris insuantur in sacculorum modum, acu interpunctorum, quibus aquæ calidæ immersis, foueatur oculus ante collyriorum impositionem.

Fistulæ lacrymalis Curatio. Caput XXVIII.

ORitur nonnunquam cauernosum quoddam hulcus in oculi angulis, cum foramine paruo, aliquando non sensili, cuius latera callosa sunt. Curari autem nullo pacto potest, nisi callositas illa prorsus auferatur. In maiore oculi angulo, magis quàm in minore id fieri cõtingit, quòd in illo natura constituerit carnem quandam à cerebro prodeuntem, humiditatis retinendæ gratia, quæ humectando oculo necessaria est, qui in uigilijs semper mouetur. Exemplo nobis sunt duæ illæ glandulæ, quas in laringe ad humectandam linguam natura produxit. In minore autem oculi angulo caro talis non habetur. Atq; hæc quidem caro pars est spermatica, regenerari igitur nequit. Ad hãc interdum maior quàm par est aquæ copia confluit, quæ ibidem tandem putrescit: putrefacta, uicina sibi loca sua acrimonia

erodit, hinc hulcus illud cauernosum fit, cuius latera indurantur. Sæpius autem à materia fit frigida, cuius curatio à concoctione humorum & purgatione auspicanda. Recipe serapij stœchados, serapij buglossi, mel. rosa. col. ana ℥ j. ß. stillatitiorum liquorum fœniculi, betonicæ, lupi salictarij, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno ad auroram, per triduum bibantur. Recipe diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs.

Recipe pil. aggregat. pil. cocci, pil. lucis maiorum, ana ℈. j. cum stillatitio liquore euphrasiæ, fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe mithridat. ʒ. j. conseruæ buglossi drach. j. ß. Misceãtur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Vtendum déinde puluere capitali sequenti. Recipe pul. capitalis unc. ij. adijce santali citri, baccarum myrti, una drach. j. ß. hæc puluerata & commista inspergantur anteriori capitis parti ægroti lectum ingressuri. Lauandum prætereà cauernosum hoc hulcus sequenti decocto, quoties à Medico ægrotum uisente retegetur. Recipe eupatorij, balaustij, fol. oliuæ, rutæ, partes æquales. Decoquantur in uino rubro, hoc decocto lauetur hulcus, ut dictum est. Quoniam autem foramen paruum est, immittatur turunda de gentiana, aut spongia, aut stupa, hermodactylorum puluere aspersa. Collyrio denique sequenti utetur. Recipe aloes, thuris, ana drach. j. sarcocol. nutritæ, balaustij, antimonij, sang. draco. aluminis, ana ʒ. j. ß. æruginis æris rasilis gra. v. cum decocto gallarũ uiridium permisceantur, & guttæ tres alia post aliam cum aliquo interuallo in hulceris foramen immittãtur. Iaceat déinde æger super partẽ oppositam horas tres, aut quatuor.

Post priorem purgationem, toto medicationis tempore, & aliquot etiam pòst mensibus, utetur pilul. sequentibus.

Recipe pilul. asaier. drach. ij. pilul. fumariæ, pilul. lucis maiorum, pilul. sine quibus, ana ʒ. j. cum serapio stœchad.

fingantur

fingantur è drachma pil. vj. è quibus sumantur tres, tribus, aut quatuor horis, à cœna semel in hebdomada.

Surditatis Curatio. Cap. XXIX.

SVrditas si à primo statim ortu hominē comitata fuerit, curationem nō admittit. Si uerò non multò post ortum, hominē prehenderit, fueritq; absoluta, immedicabilis quoque manet. Quæ uerò surditas absoluta quidem nō est, diuturna tamē, aut curationē nō admittit, aut sanè quàm ægrè curatur. Omnis autem surditas aut ob biliosum humorem sursum uergentem cōtingit, aut ob crudos crassosq; humores, auditū obstruentes. Si igitur ex crudis, crassisq; humoribus surditas prognata fuerit, non absoluta, neq; ita diuturna, curari potest. Curatio autem ab humorum concoctione, & euacuatione auspicāda. Recipe oxymelitos scillini unc. j. ß. serapij stœchad. ℥. iij. iuris decocti betonicæ, sampsuchi, melissophylli drach. viij. (Tempore autem hyberno, cùm herbarum copia non est, stillatitijs liquoribus utendum.) Misceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per triduū, & uesperi, cùm lectū ingredi uolet ægrotus. Repetantur altero triduo, si nō satis cōcocti humores uideantur. Causæ. Curandi ratio.

Recipe diamoschi dul. sesquiunciā, utatur cum serapijs.

Recipe electar. indi maior. ʒ. iij. cathol. ʒ. vj. serapij stœchad. unc. ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adijciendo florum rorismarini, & stœchados, ana P. j. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. cocci drach. j. cum stillatitio liquore betonicæ fingātur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

Recipe theriacæ ueter. ℈. iij. conseruæ florum stœchad. conseruæ buglossi, ana drachm. j. ß. Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Similiter uacuetur

ægrotus singulis mensibus: tempore autem intermedio utatur errhinis, apophlegmatismis, gargarismis, & sternutamenta cientibus sequentibus.

ERRHINA.

Recipe *succi sampsuchi ℥.iij. uini albi unc. j. ß. staphidis agriæ, pyrethri, ana ℈: j. Misceãtur, pulueratis puluerãdis, & fiant errhina. Sinapi quoque, quo in mensis uti solemus, in uino dissolutum, & naribus attractum, idem præstabit.*

APOPHLEGMATISMI.

Recipe *mastich. unc. j. piperis, pyrethri, ana sesquidrachmam. Misceantur, & per horæ dimidium manducentur, idque ante pastum.*

STERNVTAMENTA CIENTIA.

Recipe *pyrethri, zinzib. ana ʒ. ij. ellebori albi ℈. j. fiat ex his commistis puluis, qui flando in nares immittatur, quæ mox paulisper claudantur, idq; ante pastum fiat.* Recipe *origani, calaminthæ, sampsuchi, ana* M. j. *stœchados* Arab. P. j. ß. *sinapi drach. ij.* Decoquantur *in s. q. aquæ, donec dimidiũ absumatur, accipiatur iuris decocti lib. j. in qua dissoluantur oxymelitos scillini unc. ij. hieræ* Gal. *unc.* ß. *fiat*

Gargarismus. *gargarismus, quo utatur manè ante pastum.* Vtatur *quoq; ægrotus sequenti puluere statim à pastu, prohibente fumos, & uapores ad cerebrum efferri.* Recipe *coriandri præparati unc. ij. cari præbulliti in aceto, anisi, fœniculi, cinnamomi selecti, ana unc. j. pul. diacydonites sine speciebus, ʒ. iij. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quo utendum in fine pastus, multóque pòst tempore à potu abstinendum.*

Inspergat *etiã puluerem capitalẽ anteriori capitis parti lectum ingressurus.* Prætereà *singulis hebdomadibus semel sequentibus pilul. utendum.* Recipe *pilul. asaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana drachm. ij. cum oxymelite*

scil

ſcillino fingantur è drachma pilul. vj. è quibus tres ſumat ægrotus cùm lectum ingredi uolet, horis à cœna tribus, aut quatuor. His peractis, præſidijs topicis utendum. Recipe olei amygdal. amararum, olei nardini, ana ℥.j.ß. ſucci cepæ ℥.ij. duæ ex his commiſtis guttæ tepidæ in aurem affectam immittantur manè, & ueſperi. Aut ſic fiat, & multò maioris eſt energiæ. Recipe ellebori albi, inſtar oßis dactyli, miſceatur cum melle, guttáq; una tepida in aurem manè, & ueſperi immittatur. Aut ariſtolochiæ rotundæ unc.ß. diſſoluatur cum oleo baccarum lauri, unáque aut altera gutta in aurem, ut dictum eſt, immitatur.

Surditatis à cauſa calida, Curatio.

SVrditas à cauſa calida, ut à bilioſis humoribus ſurſum uergentibus, plerunque poſt febres contingit, & nonnunquam malum hoc ſua ſponte ſoluitur, bile inferiùs deſcendente. Quòd ſi citra febrem hoc mali contigerit, bilioſo abundante ſanguine, qui ſurſum aſcendens auditus meatus obſtruxerit, à uenæ ſectione curatio inchoanda. Incidetur igitur humeralis cubiti uena lateris eiuſdem, ſi auris una altera magis ſit affecta: ſi uerò utraque ex æquo, ex humerali brachij dextri, ſanguis mittatur. Materia deinde concoquatur, & uacuetur in hunc, aut ſimilem modum.

Recipe ſerapij uiolacei, ſerapij nympheæ, ſerapij intybi ſatiui latioris, ana ℥.j.ß. ſtillatitiorum liquorum cichorij, oxalidis, bugloßi, ana ℥.iij. Miſceãtur, & à ieiuno bibantur diluculò per triduum. Recipe elect. trium ſantalo. unc.ß. utatur cum ſerapijs. Si ægrotus rerum inops ſit, hac uacuetur potione purgante. Recipe elect. de ſucco roſa. drach. ij. ſerapij roſat. purgatorij ℥.ij. excipiãtur ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris. & nymph. fiátq; potio, quæ ſumatur hora

hora quarta matutina. Si uerò diues sit, hoc uacuabitur modo. Recipe rhabar. selecti ℈.iiij. oxyphœnicωn ℥.ß. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectísque serapij rosacei purgatorij unc.ij. fiat potio purgans, quæ sumatur ut dictum est.

AVT SIC.

Recipe cas. recens extractæ ℥.ß. oxyphœnicωn drach. iij. electarij de succo rosa. ʒ.ij.ß. cum saccha. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur. Diuiti autem ægroto pro elect. de succo rosa. substituantur ℈.iiij. rhabar. Recipe conser. rosa. ℥.ß. sumatur postridie manè. Remedijs deinde localibus utendum est. Recipe ol. uiolacei, ol. nympheæ, ana unc.j. Misceantur, duæq; guttæ tepidæ in aures manè, & uesperi instillentur.

AVT SIC.

Recipe stillatitij liquoris lactucæ, aquæ uitis, quæ defluit cum putantur uites, ana unc.ij. Misceantur, duæq; guttæ tepidæ in aures demittantur. Aut de lacte muliebri cum oui albo permisto similiter fiat.

AVT SIC.

Recipe collyrij albi Rasis sine opio. q. v. misceatur cum lacte muliebri, in aures, ut dictum est immittatur.

AVT SIC.

Recipe maluarum, foliorum uiolarũ, foliorum salicis, foliorum altheæ, foliorum lactucæ, ana M.j. Decoquantur in aqua, fumus in aures per infundibulum recipiatur.

Parotidum Curatio. Cap. XXX.

TVmores in glandibus, quæ auribus adiacẽt, emergentes, Parotidas appellare solemus. Oriuntur autem aut à sanguine copioso, calido: aut à bilioso: aut à pituitoso: aut à mel

à melancholico. Quæ à feruentis sanguinis copia existunt, phlegmonas referunt, uehementissimósq; pariunt dolores. Quæ à bilioso sanguine, erysipelata referre uidentur, nec ægrotum grauiter excruciant. Quæ autem à melancholico excitantur sanguine, duriusculæ quidem sunt, cæterùm nihil rubent, doloréque non magno ægrotantem afficiunt. Quæ uerò à pituitoso sunt sanguine, fastigiatæ tument. Signa.

Oriuntur interdum Parotides citra capitis affectum à reliquo corpore per morbos, maximè per febres, morbi impetu illhuc per crisim conuerso, & tunc naturæ auxiliandum attrahentibus, nisi magno cum impetu influxus irrueret, tunc enim nihil tentandum, sed totum naturæ permittendum, eáque facienda, quæ paulò post dicentur. Oriuntur plerunq; ex capite, humoribus scilicet ei impactis, & se per eam partem expurgante. Causæ.

In Parotidibus non utendum inter initia repellentibus, & astringentibus, ac infrigidantibus, quale est ol. rosaceum, sed contrà attrahentibus (idq; corpore purgato) cùm natura pigra est. Nam si uehementi, ut dictum est, impetu influxus irrueret, nihil tentandum, totúmq; naturæ permittendum, ne si aut cucurbitula, aut medicamẽtis admotis maior humorum copia ex alto ad cutem attraheretur, uehementior dolor hominem apprehendat, unde subortis uigilijs, febribúsque intensioribus effectis, uires exoluantur. Non igitur maior influxus promouendus, sed dolor qui uehemens est, ubi causa est calida, anodynis, hoc est medicamentis temperatè calidis ac humidis, mitigandus, corpore tamen priùs uacuato, nisi doloris uehementia, ante corporis uacuationem, doloris mitigationem postulet. Quæ quidem uacuatio, hoc affectu non per crisim oborto, à sanguinis missione inchoanda est, fæcibus priùs enemate iniecto eductis. Recipe cas. recens extractæ, sacchari semel dúntaxat cocti, ana unc. j. olei Curandi ratio.

uiol

uiolacei unc.iij.cum decocto maluarum, alth. uiolar. betæ, prunorum, & quatuor seminum frig. fiat enema, quod ante pastum inijciatur, eóq; eiecto incidatur externa cubiti uena eiusdem lateris, sanguísque pro plenitudine, & uiribus mittatur. Vacuetur déinde, si pauper quidem sit, in hunc modum. Recipe serapij rosat. purgatorij unc.ij.elect. de succo rosa.drach.ij.cum stillatitio liquore intybi satiui latioris, q.s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Si uerò diues sit, sic purgetur. Recipe rhabar.select.℈.iiij. oxyphenicωn drach. vj. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo, horis xij. Déinde exprimantur, & colentur, adiectísque serapij rosacei purgatorij unc.j.ß.elect.de succo rosa. drachm. j. fiat potio, quæ sumatur, ut dictum est. Corpore uacuato, dolore uehementi manente anodyna hunc in modũ admouenda.

Recipe uitellos ouorum ij.butyri recentis unc. j. ß. olei oliuarum loti aqua calida unc. ij. muccaginis, seminis lini & fœnogræc. ana unc.ij.Misceantur, & loco dolenti admoueantur. Anodyna statim adhibenda sunt, cùm per crisim impetu morbi illhuc conuerso, dolor est uehemens, siue multus sit humor, siue paucus, sed calidus, & interdum uenenosus. Mitigato dolore, humoréque non cum impetu irruente, sed pauco, & eo maligno existente, naturáque manente pigra, attrahentia apponenda, quibus si non satis pareat, cucurbitulæ affigẽdæ. Tumore déinde suppurationem medicante, siue per crisim sit, aut secus discutientibus simul, & suppurantibus medicamentis utendum, quibus aut discutietur, aut ad suppurationem perducetur. Fiat igitur in hunc modum. Recipe pollinis unc. ij. farinæ seminis lini, & fœnogræci, ana unciam unam ß.axungiæ recentis porci uncia tres, carycarum pinguium incisarum unc.ß. Misceantur cum decocto maluarum, altheæ,
&

& florum chamæmeli, fiátque cataplasma, quod loco dolenti apponatur.

Parotidum à frigida causa, Curatio.

Parotidum uerò causa frigida cùm fuerit, ut quia à sanguine pituitoso, aut melancholico, curatio à materiæ concoctione auspicanda. Recipe mel. rosacei col. oxymelitos scillini, serapij stœchados, ana ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum betonicæ, melissophylli, buglossi, ana unc. ij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur.

Recipe diamoschi dulc. unc. ß. utatur cum serapijs.

Recipe pilul. cocci ʒ. j. cum stillatitio liquore betonicæ, fingantur pil. v. quæ sumantur circiter noctis dimidium.

AVT SIC.

Recipe cathol. unc. semissem, diaphœnici drach. iij. serapij stœchad. sesquiunciam. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, cui tamen adijcere oportet stœchad. Arab. florum rorismarini, ana P. j. fiátque potio, quæ antelucano tempore sumatur. Recipe theriacæ ueter. drach. unam, conseruæ buglos. drachmas duas. Misceantur, & postridie manè sumantur, siue potionem, siue pilul. ægrotus sumpserit. Inspergatur déinde capitis pars anterior puluere capitali, cùm lectum dormiturus ingredi uolet. Topica prætereà post hæc adhibenda præsidia. Recipe olei de lilio, olei chamæmeli, ana unc. ij. Misceantur, & doloris locus illis calidis ungatur.

AVT SIC.

Recipe axungiæ antiquæ (quantò enim antiquior, tantò calidior) anseris, & gallinæ, ana uncias duas, olei de lilio, & mellis, ana sesquiunciam. Misceantur, & illis calidis locus doloris inungatur.

AVT

AVT SIC.

Recipe fimi caprini, unc. ij. decoquatur in uino, déinde addatur oleum de lilio, & mellis, ana sesquiuncia. Quibus commistis ungatur locus doloris. Quòd si discuti non possint, sed suppurari sit necesse, fiat ut sequitur. Recipe ceparum sub cineribus coctarum ℥. iij. farinæ fœnogræc. farinæ orobi, farinæ seminis lini, ana sesquiunciam. Permisceantur simul cũ oleo de lilio, fiátq; cataplasma, quod apponatur. Senecio quoq; herba suppurationẽ accelerat. Dura nonnunquã materia illa efficitur, tenuiore exhalato humore, remanétq; circa aures pro parotidibus quædã cheradum species, quas sic curabis. Recipe seminis sinapi, seminis urticæ, sulfuris, spumæ maris, aristolochiæ rotundæ, bdellij, ammoniaci, ana ℥. ß. olei antiqui, ceræ, q. s. fiat emplastrum: diachyli, cui iris adiecta sit ℥. iij. additis. De quo super alutam pro magnitudine loci, ubi materia illa induruit, emplastrum fingendum, admouendúmque, & decimoquinto quoq; die mutandum. Hoc autem emplastrum incredibilis est efficaciæ ad cheradas, nodos, & scirros.

Hæmorrhagiæ è naribus Curatio.

Caput XXXI.

SAnguinis è naribus profluuium, si criticum fuerit, sisti non debet, nisi copia uires prosternat. Agnoscimus autem criticum esse, ex morborum, qui præcesserunt constitu-
Causæ tione. nõ criticum uerò sistendum: cuius causæ possunt esse partim externæ, ut casus ex alto, percußio, uehemens exercitium, aut longa in Sole mora: partim uerò internæ, ut sanguinis copia, qui cum impetu ruit ad ora uenarum, quæ sunt in capite & naribus, quas reserat, ídque maximè si acrem quampiam qualitatem habeat, qua uenarum ora erodit. Tenuitas quoque sanguinis huius profluuij in causa esse potest.

test. Sanguine etenim tenuato, tunicis oris uenarum rarefactus, sudoris instar transmittitur. Victus ratio sit refrigerans, & uias per quas sanguis fertur astringens. Versetur in aere frigido aut natura, aut arte parato per acetum, stillatitium liquorem rosarum, folia uitis, rubi, salicis, nympheæ, uiolarũ. Cibi sint boni succi, glutinosi tamẽ, qui sanguinẽ incrassent (præsertim ubi biliosus est & tenuis) quales sunt pedes, capita uituli, ueruecis, aliorúmq; animalium, caseus recens, & pinguis. Coquantur cibi in aqua chalybata, sumantur autem ex omphacio, uino malorũ punicorum, & aranciorũ ad infrigidandum glaciandúmq; sanguinem, ut sic ad fluendum reddatur ineptior. Idem præstat esus lactucarum, & portulacæ, utriusque intybi, quæ uias etiam densant, & contrahunt per quas sanguis fluit. Vino utendum crasso, & rubro, aqua chalybata diluto, non albo & tenui. Quiescendum tum corpore, tum animo: motus etenim utriusque humores exagitat, & ad fluendum concitat. Victus ratio.

Curandi ratio ab ijs præsidijs, quæ sanguinem ad alias corporis partes auertunt, inchoanda. Primùm igitur si uires, ætas, & cætera sæpius memorata permiserint, incidatur cubiti lateris eiusdem uena externa, nec magna sanguinis quantitas detrahatur. Hora autem una intermissa, rursum modicè detrahes: sicque pòst iterum atque iterum cum interuallo pro laborãtis uiribus. Illis enim interuallis spiritus regenerantur, & uires reficiuntur. frications ualidæ manuum, brachiorum, & crurum plurimum conducunt. Curandi ratio.

Cucurbitulæ quoq; magnæ hypochondrijs affixæ, si ex dextra quidem nare super iecur, si ex sinistra uerò profluat sanguis, super lienem, si ex utraq; super utrunq;, erumpentem sanguinẽ potenter retinent. Collo quoq; & inter scapulio cum scarificatu in fortibus, sine scarificatu in debilibus affixæ cucurbitulæ plurimùm cõferunt. Prætereà uin=

cula dolorifica brachijs, & cruribus iniecta, fluentē auertent sanguinem. His peractis, uacuanda bilis, quæ sanguini permista ipsum acriorem, tenuioremq; reddit, in hunc modum. Recipe serapij rosacei de rosis siccis, serapij ex cotoneis, serapij myrthei, ana. ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum portulacæ, oxalidis, plantaginis, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur.

Recipe elect. trium santalo. unc. ß. utatur cum serapijs.

Recipe rhabar. selecti puluerati. drachm. j. serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum. ℥. ij. excipiantur stillatitio liquore portulacæ. q. s. fiat potio purgans, quæ sumatur in aurora. Adhibeantur deinde medicamenta astringentia fronti. & parti capitis anteriori hunc in modum. Recipe boli Armeniæ, sang. dracon. ana. ℥. ij. cum albo oui, & succo plantaginis fiat cataplasma, quod partibus antè dictis admoueatur, & præterea etiam testiculis, si uir fuerit: si uerò mulier, mammis. In nares uerò sequentia medicamenta immittantur. Recipe thuris partes duas, aloes partem unam, in puluerem redigantur, deinde subigantur cum albo oui, & mollißimis pilis leporinis adiectis, fingatur turunda, quæ in nares immittatur. Quoties in nares medicamentum quodpiam immittitur, os liquore aliquo implendum est, puta, uino, uel aqua, ne in ipsum de medicamento quicquam incidat. Hoc quoque eximiè conducit. Recipe pollinis, succi polygoni, succi plantaginis, ana, unc. j. ß. succi stercoris asinini. ℥. ij. Misceantur, & turunda de lineo panno facta his madefacta in nares immittatur. Solum etiam stercus asininum aceto dissolutum, in nares immissum sanguinem sistere compertum est. Idem præstat stercus porci, sed asinino debilius. Succus menthæ, succus ocymi, sanguinis quoque fluxum cohibent. Omni sanguinis è naribus profluuio frigida medicamenta

hepati

hepati admota immodicè conferunt, qualia sunt hæc.

Recipe stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, rosarum, oxalidis, ana unc. v. omnium santalo, ana drach. j. trochisco. de caphura. drachm. j. ß. seminum oxalidis, portulacæ, intybi satiui latioris, ana scrupul. ij. spicæ nardi (ad naturalem partis temperiem tuendam) scrupul. j. aceti parum. Misceantur, fiátque hepati epithema manè & uesperi tepidé.

AVT SIC FIAT.

Recipe cerati santalini unc. v. olei nymphææ, olei rosacei, ana drachmas duas, lauentur hæc olea accuratè aqua frigida, deinde parum aceti addatur, cum spicæ nardi scrupul. j. Commista hæc hepatis regioni tepidè admoueantur manè.

DIONYSII FONtanoni Doctoris Medici Mompessulensis,

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE, LIBER SECVNDVS.

Cynanches Curatio. Caput I.

ST autem hic morbus inflammatio quædam in gutture, aut faucibus. Malum autem est exitiosum admodum, atq; acutißimum: uitæ nanq; præsentaneum discrimen strangulatu infert. Latinis hoc mali Angina dicitur, cuius quatuor sunt differentiæ. Aut enim fauces, hoc est locus, ubi asperæ arteriæ, & gulæ partes extremæ conueniunt, inflammantur: aut neque fauces, neque reliquæ oris partes, neque ulla externarum inflammata apparet, periculum tamen suffocationis in gutture percipit ægrotus: aut extrinsecus circa fauces inflammatio apparet: aut gutturis partes & internæ, & externæ similiter affectæ sunt. Superest & alius ceruicis affectus, ubi ceruicis uertebræ ad anteriorem colli partem luxantur, apparétq; in ceruice cauitas, percipitúrq; dolor, si extrà attingatur.

Causæ. Signa. *Intensos excitat angina dolores, cùm à sanguine fit copioso, & calido. Spiritum non nisi recta ceruice, aut ægrè admodum trahunt. Hiant ore aperto, atq; ita aerem attrahunt. Rubet plerunque facies, & collum cum tumore, & transglutiendi difficultate, febréque interdum laborant.*

Post

Post quartum diem aut suppuratur, aut occidit. Auxilium ergo omnis præceps Angina requirit. Fiat igitur uenæ exterioris cubiti sectio, eiusdem lateris cum parte, quæ magis affecta uidetur. Parcè autem, non confertim, sed interpositis interuallis detrahatur sanguis. Ex cumulata enim sanguinis mißione, & nõ repetitis uicibus facta, periculum imminet leicothymiæ, & materiæ è faucibus ad pulmonem defluxus. Post has repetitas sanguinis mißiones, eodem die uena, quæ sub lingua est, incidatur, præsertim si fluxio constitisse uideatur. Ante tamen dictas omnes sanguinis mißiones, molliatur aluus enemate sequenti. Recipe cas. recèns extractæ ℥.x. saccha. semel dúntaxat cocti ℥.j. ol. uiolacei ℥.iij. cum iure cõmunis enematum decocti fiat enema, quo immisso, & emisso mittatur sanguis, ut dictum est. Postridie non expectata humorum concoctione, propter periculum ex breuitate temporis, sumat sequentẽ potionem purgantem. Recipe cas. recèns extractæ ℥. vj. serapij uiolacei ℥.j. elect. de succo rosa. drach. ij. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiecta oxyphœnicωn ℥.j. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Quòd si neque pharmacum, neque cibum sumere posset, ob dolorem, uiarúmq; angustiam, affigatur supra secundam ceruicis uertebram cucurbitula: uias enim dilatabit, sicq; minore molestia & cibum, & pharmacum cùm offeretur sumet. Hócq; fiat, quoties horum alterum faciundum erit. Quòd si neque sic quicquam transglutire queat, pro pharmaco inijciatur sequens enema. Recipe cas. recèns extractæ, sacchar. semel dúntaxat cocti, an. ℥.j. elect. de succo ros. ℥.ß. ol. uiol. ℥.iij. cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod inijciatur, ut dictum est. Primo die ad dolorum, qui uehementes sunt, mitigationem, utendum gargarismo sequenti.

Recipe balaustiorũ, psidiæ, gallarũ, rhois obsoniorum,

ana ℥.j. Decoquantur in stillatitio liquore plantaginis, accipiatur iuris decocti lib. j. in qua dissolue diamor. & dianuc. ana ℥.ij. (postrema hæc duo iuuant inflãmationes oris, uuæ, & anginæ. melle uerò rosar. die primo non utendum, ne inflammationẽ augeat) fiat gargarismus, quo morbi die primo utetur. Vbi eo semel atque iterum, aut etiam pluribus uicibus, usus fuerit, poterunt addi (perseuerante dolore) serapij uiolacei ℥.ij. & eo gargarismo reliquo eiusdem diei tempore utetur. Habeat in ore diatragacantham frigidam. Sacculi quoque milio & sale torrefactis pleni, capiti apponãtur. Eodem die pars colli anterior ungatur ol. chamæmel. aut ol. oliuarũ calido, lana deinde succida tegatur. Repellentia in nullius anginæ specie exteriùs admota conueniunt. Secundo die utendum gargarismo sequenti, post potionem purgantem, aut enema, si potionem sumere non potuit. Recipe lentium non excorticatarum, balaustiorum, psidiæ, gallarum, ana unc. j. rosa. rub. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidiũ absumatur. accipiatur iuris decocti lib. j. in qua dissolue diamor. dianuc. ana ℥. j. ß. mel. ros. col. unc. j. (ad abstergendum) lactis mulieris, uel asinæ (propter dolorem) ℥. ij. cas. recens extractæ ℥. ß. His commistis fiat gargarismus, quo utatur. Oleis uerò sequentibus colli partem anteriorem exteriùs calidè ungat, & posteriorem: deinde lana succida tegatur. Recipe ol. de lilio ol. chamæmeli, ana ℥. j. ß. fiat, ut dictum est. Tertio uerò die sequenti gargarismo utendum erit. Recipe caryças pingues vj. balausti. ℥. j. dactylos ij. seminis lini, seminis fœnogr. ana ℥. ß. Decoquãtur in s. q. aquæ, donec absumatur dimidium. accipiatur iuris decocti libr. j. in qua dissolue cas. recens extractæ unc. ß. myrrhæ drachm. ij. croci drachm. ß. lactis mulieris (propter dolorem) drach. ij. fiat gargarismus. Exteriùs autem admoueantur sequentia.

Recipe

Recipe nidi hirundinis.℥.iij.subigantur cum oleis de lilio, & amygdal. dul. fiatq́; cataplasma, quod anteriori colli parti admoueatur. Quarto die gargarismo sequenti utatur ægrotus. Recipe dactylos.ij.carycarum pinguium. ℥.ß.chamæmeli.P.j.seminis lini, seminis fœnogræci, ana. ℥.j.Decoquantur in s.q.aquæ, usque ad dimidij cõsumptionem, recipiatur iuris decocti lib.j.in qua dissolue pulueris hirundinũ.drachm.iij.myrrhæ drach.j.ß.croci.drach.ß. mel.com.℥.j.ß.fiat gargarismus. Quoniam autẽ eo die angina suppurari solet, igitur post priorem gargarismum sequenti utetur. Recipe iuris decocti proximè dicti libr.j. in qua dissolue uini cocti ℥.ij.stercoris anseris desiccati & puluerati.℥.j.fiat gargar. Vbi suppurata uidebitur angina, addatur gargarismis sinapi & pyrethri, ana.ʒ.j.ß. Abscessus autem ubi ruptus fuerit, gargarismi fiant ex hydromelite ad abstergendum, & mundificãdum. Exteriùs autem applicetur cataplasma sequens. Recipe pollinis.℥. iij.farinæ seminis lini, farinæ feminis fœnogr.ana.℥.j.carycarum cõtusarum.℥.ß.nidi hirundinis.℥.j.ß.subigantur cum oleo de lilio, fiatq́; cataplasma, quod anteriori colli parti sub mento apponatur. Victus in hoc affectu sit exquisitißimus, & refrigerans. In aere frigido moretur ægrotus. Inediam biduò, si uires ferre possunt, sustineat: sin minùs, sola aqua mulsa pro cibo per triduũ utatur. Quæ si ægrotantis imbecillitati non respondeat, cremore solo ptisanæ, aut amylo aqua hordei soluto pascatur. Potus sit aqua mulsa, aut aqua hordei cum zulapio rosa. aut malorũ punicorum succo. Vbi autem inflammatio remissa apparebit, faciliusq́; deglutire incipiet ægrotus, ouorum lutea perliquida exhibeantur. Omnino alimenta immodica utentur, ac ea in primis quæ calfaciunt, & sanguinẽ augent. Somnus quoq; summa diligentia uitandus, ne repens intrò

ſanguis, humorum ad locum patientem defluxum augeat.

Cynanches à cauſa frigida Curatio.

CYnanches uerò cauſa ſi frigida fuerit, à pituitoſo enim ſanguine eſſe poteſt, eius quoque curatio, à uenæ exterioris cubiti ſectione exordienda, ſiquidẽ plenitudo uideatur, uires quoque, & ætas permiſerint. Multum autem ſanguinis detrahendum non eſt, quoniam non euacuationis, ſed reuulſionis tantùm gratia fit hæc ſanguinis miſsio. Qua facta, è uenis quoque, quæ ſub lingua ſunt, ſanguis detrahatur. Quòd ſi nihil deglutire poßit, pro pharmacis ſolutiuis, enematibus acutis uti oportebit in hunc modum. Recipe quinque herbarum cõmunium, ana M. j. centaurij minoris, ſampſuchi, ana M. ß. radicis acori ℥. ß. furfuris frumenti, M. ß. florum chamæmeli, florum meliloti, florum ſtœchad. Arab. ana P. j. Decoquantur in ſ. q. aquæ ad dimidij conſumptionem, accipiantur iuris decocti libr. j. hieræ picræ compoſitæ, benedictæ laxat, ana drach. vj. mellis anthoſati unc. j. ß. olei chamæmeli unc. iij. ſalis foßilis ʒ. ij. Commiſtis omnibus fiat enema, quod inijciatur ante paſtum. Si uerò deglutire quicquam poſſet, quod etiam tentandum eſt, affixa ſecundæ ceruicis uertebræ cucurbitula, exhibeatur potio ſequens. Recipe catholici unc. ß. elect. indi maioris, diaphœnici, ana drach. ij. mel roſa. col. unc. ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiecto ſtœchad. Arab. P. j. fiátque potio, quæ ſumatur hora quarta matutina. Catapotia, ſi deglutire poßit, magis conferent. Sumat igitur ʒ. j. pilul. cocci, circa noctis dimidium. Cucurbitulæ loco dicto affigendæ ſunt, quoties pharmacũ, aut cibum ſumit, qualem paulò antè memorauimus. Factis ſanguinis mißionibus, ſumptóque pharmaco ſolutiuo, aut eius loco in-

iecto

iecto enemate, utatur ægrotus gargarismis sequentibus. Hoc tamen uti poterit, post sanguinis mißiones. Recipe nucum cypreßi, balaustio. ana M.j. mastich. unc.j. Decoquantur in aqua mulsa, recipiatur iuris decocti lib.j. in qua dissolue dianuc. unc.ij. mel. rosacei col. ℥.ij.ß. aluminis liqui. ʒ.ij. myrrhæ, croci, ana ʒ.ß. fiat gargarismus, quo die primo utetur. Eodem quoque die colli pars anterior inungatur ole. de lil. & chamæmelino. Alijs diebus sequentibus hoc gargarismo utendum. Recipe uuarum passarum detractis uinaceis ℥.j. carycas pingues vj. seminum lini, & fœnogræ. ana ℥.ß. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur, recipiatur iuris decocti lib.j. in qua dissolue pyrethri, sinapi, ana ʒ.j.ß. myrrhæ, croci, ana ℈.ij. pul. hirundinũ ʒ.ij. fiat gargarismus, quo utendum: ut dictum est. Exteriùs uerò parti colli anteriori, sequẽs unguentum admoueatur. Recipe nidi hirundinum ℥.iij. unguẽti dialtheæ ℥.iiij. Misceantur, fiátque ut dictum est. Si non resoluatur hæc Angina, quod multò melius foret, quàm suppurari, gargarismo sequẽti utetur ægrotus. Recipe carycarum pinguium, uuarum passarũ detractis uinaceis, ana ℥.j. seminũ lini, & fœnog. ana ℥.j.ß. Decoquãtur in s.q. aquæ, tantisper dum pars dimidia absumatur, recipiatur iuris decocti lib.j. in qua dissolue farinarum seminis lini, & seminis fœnogr. ana ℥.ß. pul. hirundinũ ʒ.ij. fiat gargarismus.

Exteriùs uerò admoueantur hæc. Recipe pollinis, farinæ seminũ lini, & fœnogr. ana ℥.j.ß. subigãtur cum axungia porci nõ salita, & ol. amygdal. dulc. fiátq; cataplasma, quod parti anteriori colli apponatur, donec Angina suppuretur. Rumpatur deinde abscessus digito altiùs immisso, aut scalpello, si cerni potest, ídque quando abscessum intus rumpi est necesse, nec perfecta maturatio expectetur, propter periculũ loci. Rupto abscessu, hulcus gargarismo aquæ

mulsæ tergatur, glutinandum déinde bolo Armeniæ in ore retenta. Si exterius abscessum rumpi contigerit, curetur, ut cætera exteriora hulcera.

Tußis Curatio.
Caput II.

Causæ. TVßis multiplices sunt causæ: frequentiùs accidere solet ab humoribus ad asperam arteriam, itemq; ad pulmonẽ, à capite destillantibus: qui quidem nonnunquàm sunt frigidi, craßi, & uiscidi, nonnunquàm pituitosi, salsi, calidi, craßi, permisti cum frigidis: nonnunquàm tenues & calidi. Si frigidi craßiq; & uiscidi fuerint, per ea quæ incidunt, & extenuant medebimur hunc in modum. Recipe serapij de glycyrrhiza, unc. ij. serapij de hyssopo, unc. j. ß. serapij stœchad. unc. j. Stillatitiorum liquorum helenij, betonicæ, bugloßi, ana. unc. iij. Misceãtur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diaireos simpl. in rhomborum formã, unc. ij. sumatur rhombus unus cum serapijs: sæpeq; in ore de eo, quod supererit, habeatur, sensim deglutiendo. Recipe pil. de agar. pil. cocci. ana. drach. ß. cũ stillatitio liquore hyssopi, fingantur pilul. v. quæ circiter noctis dimidiũ sumantur. Recipe theriacæ uet. ℨ. j. pul. iridis, ℈. ß. conseruæ bugloßi ℨ. j. ß. Misceãtur, & postridie manè sumantur. Vacuato corpore, ea adhibenda, quæ materiam in pulmonibus conceptam expui facilem reddunt, quale est eclegma sequens. Recipe eclegmatis de pino, eclegmatis sani & experti, ana. ℨ. iij. penidiarũ, ℥. ij. pul. irid. Florentiæ, ℨ. ij. pul. hyssopi, drac. j. elect. diatragacãthæ frig. (ad tẽperandũ calorẽ) unc. j. uuarũ passarũ detractis uinaceis, unc. ß. pulmonis uulpis præparati, ℈. ij. seminis maluarũ, seminis goßipij, ana. ℨ. j. cum serapio de glycyrrhiza fiat eclegma, quod sensim, leniterq;, ori bacillo de glycyrrhiza illat

illatum, deglutiatur. Errhino quoque sequenti dies aliquot utendum, corpore purgato. Recipe succi betæ, succi sampsuchi, ana unc. j. ß. mellis unc. j. zinziberis scrupul. j. Misceantur, fiátque errhinum, quod à ieiuno tepidum naribus attrahendum est. Necnon hoc unguento pectus ungendum est calidè manè ante pastum, uesperi quoque ante cœnam.

Recipe unguenti resumptiui unc. ij. muccaginis seminis altheæ, & seminis lini, ana ℥. j. ß. olei irini, olei amygdalarum dulc. ana ℥. ij. ß. croci (pectus enim dilatat) ℈. j. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo utendum, ut dictum est. Pilulis prætereà sequẽtibus utetur ægrotus semel, aut bis, singulis hebdomadibus, cùm lectum dormiturus ingredi uolet.

Recipe pilul. asaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana drachm. ij. cum serapio de glycyrrhiza, fingantur pilul. vj. è drachma, è quibus, tres sumantur: ut dictum est. Quoniam autem sunt leues, possunt statim à pastu sumi. Cerebrum etiam corroborandum, & exiccandum.

Recipe nigellæ Romanæ ʒ. j. ß. corticis citri sicci ʒ. iij. cyperi, caryophyllorum, ana ʒ. ij. maceros, cocci infectorij, ana ʒ. j. styracis calamitidis drach. ij. ß. (ad odorem) rosa. rubr. scrup. ij. fiat puluis, quo pars capitis anterior inspergatur, cùm lectum ingredi uolet. Capitis quoque operimenta sequenti suffitu manè, & uesperi suffiantur.

Recipe thuris, mastich. sandaracæ communis, ana unc. j. styracis calamitidis, ladani, ana ℥. ß. nigellæ Romanæ ʒ. iij. Confringantur minutim, fiátq; ex his suffitus: ut dictum est. Perseuerante Tussi, utatur ægrotus suffitu tradito Capit. de Catarrho, qui fit cum arsenico citrino. Declinante hoc affectu, humorum defluxus sistatur in hunc modum.

Recipe boli Armeniæ drachm. ij. ß. spicæ nardi ʒ. j. mastich. ʒ. j. ß. gummi tragacanthæ, gummi Arabici, ana ʒ. j. sacchari (dulcedinis gratia) candi, penidiarũ, ana ℥. ß. cum

ſerapio de ziziphis (ad incraſſandum) fingantur orbiculi lupinis ſimiles, quos in ore retineat ægrotans, præcipuè tempore ſomni. Tußi uerò ab humore pituitoſo ſalſo, calido quadantenus, & tenui, cum frigido & craſſo permiſto, ſic medebimur, ab humorum concoctione auſpicantes.

Recipe *ſerapij adianti, ſerapij uiolacei, ſerapij de glycyrrhiza, ana ℥.j.oxymelitos ſimpl.℥.j.ß.ſtillatitiorū liquorum betonicæ, intybi ſatiui latioris, hyſſopi, ana unc.ij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur.*

Recipe *diatragacāthæ frig.℥.ij.in ſolidam rhomborum figuram effictas, ſumantur ſinguli rhombi cum ſerapijs, qui ſupererunt, in ore frequenter habiti, ueluti lambendo, paulatim deglutiantur. Tunc autem ſupini iaceāt: corpore enim ſupino iacēte, gula clauditur, aſpera uerò arteria retegitur.*

Recipe *pil.aggregat. (utranque enim materiam, & calidam, & frigidam euacuant) pil.cocci, pilul. de agar, ana ℈.j.cum ſtillatitio liquore adianti fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur.*

AVT SIC.

Recipe *agarici recens in paſtillorum formā redacti ʒ.j.rhabar.ſelecti ℈.iiij.ſpicæ nardi gr.v.macerētur in ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui latioris, bugloßi, & pauco uino albo horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectiſq; caſ.recens extractæ ℥.ß. diaphœnici drach. ij. ſerapij adianti ℥.ß.cum decocto pectorali fiat potio, quæ ſumatur hora quarta matutina.* Recipe *ther. uet.℈.ij.conſeruæ bugloßi, cōſeruæ uiola. (quoniam miſta eſt materia) ana drach.j.ß. Miſceantur, & poſtridie ſumantur, ſex horis ante paſtum. Purgato corpore, danda opera, ut quæ in pulmonem defluxit materia facilè expui queat: quod ſequēs eclegma efficiet.* Recipe *penidiarum unc.ij.elect.diatragacanthæ frig.℥.j.ß.eclegmatis de pino ʒ.iij. dactylum.j.*

uuarum

uuarum passarum detractis uinaceis ℥.ß.pul. irid. Florentiæ drach.ij.seminis maluæ,seminis goßipij,ana drachm.j. cum serapio adianti fiat eclegma,quo utendũ ut iam de aliјs eclegmatibus dictum est. Sequenti quoque puluere caput inspergendum ægroti, cùm lectum ingredi uolet. Recipe corticis citri sicci ʒ.iij.santali citrini,baccarũ myrthi, cyperi, caryophyllorum, ana drach.j.ß.styracis calamitidis ℈.iiij.coriandri præparati,cocci infectorij,ana drach.j.ß. rosa.rub.ʒ.j.fiat puluis,quo ægrotus,ut dictum est,utetur.

Pectus prætereà sequẽti unguento ungendum,manè ante pastum, & uesperi ante cœnam. Recipe olei uiol. ol. amygdalar. dulcium, olei irini, ana ʒ.j.ß.unguenti resumptiui ℥.iij.butyri recentis ℥.ij.croci ℈.j. ceræ parum, fiat unguentum, quo pectus, ut dictum est, ungatur. Et capitis operimenta hoc suffitu manè, & uesperi suffiantur.

Recipe thuris,mastichis,ana ʒ.iij.santalorum omnium, ana ʒ.ß.styracis calamitidis,ladani,rosa.rub.an.ʒ.ij. Confringantur minutim,fiátq; suffitus:ut dictũ est. Ad hæc singulis hebdomadis semel,aut bis,utatur pil.sequẽtibus, eásq; sumat,cùm lectũ ingredi uolet. Recipe pil.asaieret,agar. in pastillorum formã redacti,ana ʒ.j.ß.rhabar.selecti ʒ.j. cum serapio uiol.fingantur pil. vj.è drachma,è quibus sumantur tres ab ægroto:ut dictum est.Hoc declinante malo, humorum defluxus hunc in modum sistatur. Recipe boli Armeniæ ʒ.ß.spicæ nardi ℈.ß.fiat puluis,qui cum serapio uiolaceo mistus, in cochleari sumatur ab ægroto lectũ ingredi uolente.Hi quoq; orbiculi eandem ad rem plurimum conferunt sæpiùs in ore habiti,somni præsertim tempore.

Recipe boli Armeniæ drach.iij.amyli drachm.ij.spicæ nardi ℈.ij.gummi tragacãthæ,gummi Arabici,ana ʒ.j.sacchari candi.℥.j.cum serapio uiolac.fiãt orbiculi lupinis similes,quibus utendum:ut dictũ est. Affixæ prætereà cucurbitulæ

bitulæ natibus, poplitibus, deinde scapulis ante pastum, reuulsionis gratia plurimùm conducunt. Lauentur & crura decocto sequenti. Recip. saluiæ, sampsuchi, betonicæ, melissophylli, stœchad. Arab. chamæmeli partes æquales. Decoquantur in s.q. aquæ, qua calida crura lauentur manè, & uesperi. Tussi uerò ab humorũ tenuium, & calidorũ defluxu, hunc in modũ prospiciemus. Crassantibus enim materiã pulmonibus immersam utendum, ne tussientis conatũ dissiliendo eludat, sed efflatione expellatur. Recipe serapij de ziziphis (nam incrassat materiam) serapij uiolacei, mellis rosacei col. ana ℥.j.ß. stillatitiorũ liquorũ intybi satiui latioris, florum uiol. buglos. ana ℥.iij. Misceãtur, & à ieiuno per triduũ diluculò bibantur. Recipe diatragacãthæ frig. in solidam rhomborũ figurã efficta ℥.ij. sumatur rhombus unus cum serapijs. De eo quod superest, habeat frequenter ægrotus in ore, supinúsque iaceat: eo enim corporis positu aspera arteria aperitur, gula uerò clauditur, itáque ad pulmonẽ sumpta meliùs trãsmittuntur. Recip. rhabar. selecti ʒ.j.ß. spicæ nardi, gra. v. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo horis duodecim, deinde exprimatur, & coletur, agarici in pastillorũ formã redacti ʒ.j. maceretur quoq; in oxymelite simplici, & stillatitio liquore buglossi horis xij. exprimatur deinde, & coletur, adiectísq; serap. rosac. purgat. ℥.ij. & (si robustus quidem sit ægrotus) elect. de succo rosa. diaphœnici ana ʒ.j. cũ decocto pectorali fiat potio quæ sumatur hora iiij. matutina.

AVT SIC.

Recipe pil. aggreg. ℈.ij. rhabar. selecti, agar. in pastillorum formã redacti, ana ℈.j. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris fingãtur pil. vij. quæ circa noctis dimidiũ sumantur. Recipe mithridat. ʒ.ß. cõseruæ buglos. conseruæ rosa. ana ʒ.j.ß. Misceãtur, & à ieiuno postridie sumantur

tur ſex horis ante paſtum. Sequens elect. in ore ſæpe habendum. Recipe pul. diatragacāthæ frig. pul. diapapau. ana. drach. j. ß. ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore roſa. q. ſ. fingatur elect. ſolidum in rhomborum figuram, quo utendum, ut dictum eſt. Hæc quoque ſerapia ore retinenda, & ſenſim ueluti lambendo deglutienda. materiam enim expui facilem reddunt. Recipe ſerap. uiol. ſerapij de ziziphis, ana. unc. ij. ſerap. de papauere, unc. j. ß. Miſceantur, fiatq; ut dictum eſt. Cerebro deinde ſic robur addemus. Recipe trum ſantalorum, baccharū myrthi, ana. drach. ij. corticis citri ſicci, drach. iij. maceros, drac. j. cocci infectorij, ſcrup. iiij. coriandri præparati, drach. j. ß. nigellæ Romanæ torrefactæ. drach. ij. roſa. rub. ℈. ij. fiat puluis, qui parti capitis anteriori ægrotantis, cùm lectum dormiturus ingredi uolet, inſpergatur. Vngetur prætereà pectus unguento ſequenti calidè manè, & ueſperi ante paſtum. Recipe olei uiolacei, olei amygdalarum dulcium, butyri recentis, aut loti, ſi recens non habetur, ana. unc. ij. unguenti reſumptiui, ℥. iij. muccag. ſeminis altheæ, & tragacanthæ frigid. ana. ʒ. j. ß. croci, ℈. j. adiecta cera fiat unguentum, quo pectus, ut dictum eſt, ungatur. Declinante hoc affectu, hunc in modum deſtillatio ſiſtatur. Recipe boli Armeniæ, drach. iij. amyli, drah. ij. gummi tragacāthæ, gummi Arabici, ana. ʒ. j. ſacchari candi, penidiarū, ana. ℥. ß. cum muccagine pſyllij extracta cum ſtillatitio liquore roſa. fingantur orbiculi lupinis ſimiles, qui in ore ſæpe habeantur, ſomni præſertim tempore. Singulis prætereà hebdomadis ſumet ægrotus bis, aut ſemel, dimidiatam drachmam pilul. ſequentium, cùm lectum uolet à cœna ingredi. Recipe pil. aſaieret. ʒ. ij. agar, in paſtillorum formam redacti, ʒ. j. ß. oxyphœnic. rhabar. ſelecti, ana. ʒ. j. Excipiantur ſerapio uiolaceo, & fingantur pil. vj. è drachma, è quibus tres ſumantur: ut dictum eſt.

Hæmopt

Hæmoptysios Curatio.
Caput III.

TVßis ab altera harum causarum, hoc est à pituita aut crassa, aut tenui: & frigida, aut calida materia, sanguinis sputum aliquando excitat: quod ubi cõtigerit, mittatur sanguis è uena interna, aut media, sanguinísque ℥. circiter iij. detrahantur, exeátq; è foramine angusto. Sputum uerò sanguinis si copiosum fuerit, exhibeatur ʒ. j. Philonij Persici cum stillatitijs liquoribus plãtaginis, & portulacæ ante pastum. Vtatur præterea eclegmate sequenti tantisper dum sanguis tußiendo excreabitur. Recipe conseruæ ros. antiquæ, elect. diatragacãthæ frig. ana ℥. j. ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosarũ ʒ. iij. amyli ʒ. ij. Excipiãtur serapio myrtheo, fiátq; eclegma, quod paulatim ueluti lambendo deglutiatur. Portulacæ folia sæpe mandantur. Ius quoq; frigidum decoctorũ ziziphorũ, in quo candens ferrum extinctũ fuerit, frequẽter bibatur. Et quæcunq; sumentur, sint actu frigida, propter sanguinis excreationem.

Asthmatis Curatio.
Caput IIII.

Causa. HOc malum crebrã efficit respirationem citra febrem, qualis est ijs, qui citatiore fatigati sunt cursu, ob tenacium, & crassorum humorum copiam pulmonis branchijs, cartilaginibúsue infartam. Signa. Qui hoc affectu laborant, magna quidem spirandi difficultate infestãtur, tußiúntq; cæterùm purulentum nihil aut tußiendo, aut excreando reiectant. Eóque id mali interdum procedit, ut corporis partes, quæ supra thoracem sunt, rectas habere cogantur, suffocari metuentes, nisi recta ceruice spirent. Victus ratio. Victus ratio calida sit prorsus, & sicca. Aer igitur uitetur frigidus, & humid

humidus. Carnes sint non neruosæ, nec pingues, sed concoctu faciles, quales sunt perdicum, montanarum auium, caporum, & pullorum gallinaceorum, & id genus aliorum. Potus multus prodesse quidem potest, quòd humectatione multa indigeant, ut faciliùs tußiendo efferantur humores craßi, & tenaces pulmonibus infarti, sed iam medicamentis abstergentibus, & repurgantibus, tusses commouentibus, repurgati, & abstersi, qui, nisi ualde humectentur, quamuis abstersi & repurgati, ob craßitudinem tamen nõ facilè excreando reijciũtur. Aliâs potus multus spirandi difficultatem auget, uẽtriculo multo potu distento diaphragma premente. Tutius igitur in pastu parcè bibere, à pastu uerò aliquantisper à potu prorsus abstinere, etiam si cordis calor minùs, quàm oporteat, refrigerati, uehementem sitim excitet: sed os & guttur potu colluere gargarisando licebit, & ex his quæ sputum promouent, aliquid in arterias transmittere. Vbi autem prior cibus uentriculum fuerit egressus, bibere quidem liberè tunc licebit, neque quicquã oberit. Cùm hic affectus in paroxysmo est, à fortibus medicamẽtis temperandum, alio tempore fiat, ut sequitur, materia uidelicet existente tenaci, & crassa, ac salsa, cum caliditate cordis, hepatis, & renum. Aluus autem in primis mollienda hoc enemate, & laxanda, si quidẽ astricta fuerit. Recipe cas. saccha. rubr. ana. unc. j. mel. uiolacei, unc. j. ß. diaphœnici, hieræ Gal. ana. unc. ß. olei chamæmelini, olei uiolacei, ana. unc. j. ß. salis parum, cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Humores deinde hunc in modum cõcoquantur. Recipe serapij de glycyrrhiza, unc. ij. mel. rosa. col. unc. j. ß. serapij uiolacei, serapij stœchados, ana. unc. ß. stillatitiorum liquorũ bugloßi, hyssopi, bethonicæ, ana. unc. iij. Misceãtur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Recipe diaireos simpl. in rhom-

borum figuram. ℥.ij. sumat rhombum unum cum serapijs, de eo quod supererit habeat frequenter in ore. Recipe pil. cocci. pil. aggregat. pil. de agar. (propter materiam, quæ ad pectus defluxit) ana. ℈. j. cum stillatitio liquore adianti fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

Recipe aquæ mulsæ uncias sex, sacchari unciæ semissem, bibantur sex horis à sumptione pilularum pro lotorio.

AVT SIC VACVETVR.

Recipe agarici recens in pastillorum formam redacti. drach. j. ß. maceretur horis. xij. in oxymelite simpl. & stillatitio liquore buglossi, in quo uuæ passæ decoctæ fuerint. Deinde recipiantur rhabar. selecti. drachm. ij. spicæ nardi gr. x. macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglossi, & pauco uino albo horis. xij. deinde utraq; exprimantur, & colentur, adiectisq; cas. recens extractæ. ℥. ß. elect. de succo rosa. diaphœnici, ana. drachm. j. serapij adianti. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Licebit autem ægrotanti per horam post potionis sumptionem dormire, quod itidem licet quoties solutiuum, quod sumitur, forte est. Recipe mithridat. ℈. ij. conseruæ rosa. conser. buglos. ana. drach. j. ß. Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Eo modo uacuetur ægrotus, proxime dicta potione utens, tertio quoque mense: medio autem tempore utatur pil. sequentibus singulis hebdomadibus semel, in introitu lecti. Recipe pil. asaiaret, agar. in pastillorum formam redacti, ana. drachm. j. ß. rhabar. selecti. drach. j. Excipiantur serapio uiol. fingantúrque è drachma pil. vj. è quibus sumantur tres: ut dictum est. Vacuato corpore, utetur dies aliquot ægrotus errhino sequenti, omißis apophlegmatismis, & gargarismis. Recipe succi radicis betæ, succi sampsuchi, ana. ℥. j. ß. aquæ mulsæ. ℥. ij. cubebarum, nigellæ Romanæ,

manæ, nucis moschatæ, ana ℈.j. uini albi ℥.j. Misceantur, & tepida per nares attrahantur manè ante pastum, quinque, aut sex dies, statim post purgantem potionem. Partium quoque inferiorum fricationes fiant ante pastum: cucurbitulæ sine scarificatu affixæ spatulis horis matutinis ante pastum per dies aliquot plurimùm etiam conferunt. Conducet & crurum in sequenti decocto lotio.

Recipe saluiæ, sampsuchi, betonicæ, ana Manipul. ij. florum stœchad. Arab. chamæmeli, & meliloti, ana Manipul. j. Decoquantur in s.q. aquæ, fiátq; ut dictum est. Atque, ut materia in pulmonibus concepta faciliùs expui poßit, utatur ægrotus eclegmate sequenti.

Recipe eclegmatis de pino, eclegmatis sani & experti, ana ℥.ß. pul. iridis Florentiæ ʒ.ij.ß. diatragacanthæ frigidæ, penidiarum, ana ℥.j.ß. conseruæ uiolac. conseruæ adianti, ana ℥.j. pulmonis uulpis præparati ʒ.j. uuarũ passarum detractis uinaceis ℥.j. Excipiantur serapio de glycyrrhiza, fiátq; eclegma, quo utetur ægrotus, & paulatim ueluti lambens deglutiat, ori bacillo de glycyrrhiza illatum.

AVT SIC.

Recipe serapij de glycyrrhiza ℥.iiij. serapij de hyssopo ℥.ij. Misceantur, eísque pariter, ut dictum est, utendum.

AVT SIC.

Recipe glycyrrhizæ, radicis fœniculi, ana ℥.j. adianti recentis. M.ß. hyssopi tertiam partem. M.j. uuarum passarum detractis uinaceis, carycarum pinguium, ana ℥.j. croci ℈.j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur: accipiatur iuris decocti lib.j. adiectísque saccharo, & melle. q.s. fiat serapium perfectè coctum, quo utetur ægrotus, ut superiùs dictum est, lambendo. Puluis quoq; sequens, si obsonijs, & iusculis immisceatur, magno erit usui.

Recipe glycyrrhizæ, adianti recentis, ana drachm. j.ß.

(minutim incidantur) cinnamomi drach. j. pulmonis uulpis præparati drach. ij. croci ℈. j. sacchari ad dimidiũ ponderis omnium, fiat puluis quo utatur ægrotus, ut monuimus. Hoc prætereà unguento pectus calidè ungendum ante pastum manè, & uesperi, mammam tamen sinistram, hoc est cordis regionem ne attingat, ne inflammetur.

VNGVENTVM.

Recipe muccaginis seminum altheæ, & fœnogr. ana ℥. j. ß. olei amygdal. dulc. olei de lilio, butyri recentis (aut loti, si recens desit) ana unc. j. ß. olei irini ℥. j. croci ℈. j. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur pectus: ut dictum est.

Asthma autem si fuerit à materia tenui, & aquosa, quadantenus frigida, decumbente in pectus, unde flatus cùm in cauitate pectoris, tum in uentriculo excitentur, indéque uapores sursum ferantur, cuius paroxysmus eructione, & uaporum emißione curatur, ei hunc in modum prospiciemus, dum paroxysmus quidẽ adest. Primùm enim leuia quædam, humores in pectore conceptos, faciles expui reddentia, sumantur: ut diatragacãtha in ore retenta, penidiæ, serapium uiolaceũ, aut de ziziphis, aut de adiantho, paulatim ueluti lambendo deglutita. Manus, & pedes leniter fricentur. Vitandus supinus corporis positus, flexum ægrotantem genibus magis inniti expedit. Si rubor in facie cum quadam totius corporis inflammatione apparuerit, cũ multa uaporum eleuatione, incidatur uena interior, aut media dextri brachij, detrahantúrq; duæ, aut tres sanguinis ℥. Rarenter loquatur ægrotans. Victu admodum tenui utatur. Solum hordei, glycyrrhizæ, & uuarum passarum decoctum bibat. Si uerò in longius tempus paroxysmus protrahatur, iure pulli, lacte amygda. dulciũ cum farina hordei, & pauco croci utatur. Neque eclegmata, neque pil. neque quicquam aliud, quod euacuet, exhibendum. Quietis uerò tempore

pore materia hunc in modum concoquatur, & uacuetur.

Recipe mellis rosacei col. unc. ij. serapij adianti, serapij uiolacei, ana ℥. j. serapij de ziziphis unc. j. ß. stillatitiorum liquorum buglosßi, oxalidis, hyssopi, ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur.

Recipe diatragacanthæ frig. in rhomborum figuram unc. ij. sumatur rhombus unus cum serapijs. De eo, quod superit, sæpe habeat ægrotans in ore.

Recipe pil. asaieret, pil. de agar. ana ʒ. ß. cum stillatitio liquore adianti fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Quòd si ægrotantis aluus non facilè soluatur, pro pil. asaier. substituatur pil. aggreg. & cocci, ana ℈. j.

AVT SIC.

Recipe agar. recens in pastillorum formam redacti ʒ. j. ß. maceretur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus betonicæ, buglosßi, adianti, déinde exprimatur, & coletur, rhabar. selecti macerati in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglosßi, & pauco uino albo cum spicæ nardi gran. v. horis xij. déinde exprimantur, & colentur, adiectis cas. recens extractæ unc. ß. diaphœnici drachm. j. ß. serapij adianti unc. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta mané.

Recipe mithridat. ℈. ij. conseruæ adianti, conseruæ buglosßi, ana ʒ. j. ß. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Eo modo bis quotannis uacuetur ægrotus, ad Februarij finem, & Septembris initium. Medio uerò tempore his utatur pilul. singulis hebdomadibus semel, cùm dormiturus lectum ingredi uolet.

Recipe pil. asaieret Auicennæ ʒ. ij. agar. in pastillorum formã redacti ʒ. j. ß. rhabar. selecti ʒ. j. cum serapio uiolac. fingantur pil. vj. è drachma, è quibus sumat tres, ut monuimus. Vacuato corpore utatur errhino sequẽti diebus octo.

Recipe succi betæ ℥.ij. aquæ hordei ℥.j.ß. nigellæ torrefactæ ʒ.ß. fiat errhinū, quo tepido utetur ieiunus, ut dictū est. Nec apophlegmatismis, nec gargarismis hoc in affectu utendum. Sequens autē eclegma magno usui erit sensum deglutitū ueluti lambendo, glycyrrhizæ bacillo ori illatum.

Recipe uuarum passarum detractis uinaceis ℥.j.ß. seminis fœnograeci loti accuratè drachm.ij. penidiarum unc.ij. Excipiantur serapio uiolaceo, fiátque eclegma, quo ægrotus utetur: ut dictum est. Sequens quoque puluis ferculis mistus ad hunc affectum non parui momenti futurus est.

Recipe glycyrrhizæ, adianti, ana ʒ.j.ß. pulmonis uulpis loti & macerati in stillatitijs liquoribus scabiosæ, & adianti, déindéq; exiccati ʒ.ij. anisi, cinnamomi selecti, ana ʒ.j. croci ℈.j. sacchari ad pondus omnium: fiat puluis, quo cum obsonijs & iusculis utatur. Vngendus & uentriculus sequenti unguento calidè, manè, & uesperi ante pastum.

Recipe olei absinth. olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana ℥.j. coral. rubri, caryophyllorum, ana ʒ.j.ß. spicæ nardi, iunci odorati, ana ʒ.ß. rosarū rubr. ℈.ij. adiecta cera. q.s. fiat unguentū, quo uentriculi regio ungatur, ut dictū est. Crura præterea lauentur decocto saluiæ, stœchados Arab. chamæmeli, & rorismarini. Cauteriū uesicas excitans, quale superius sæpe cōmemoratum est, post aures admotum, aut radici manus, ipsique palmæ, humorē illum defluentem ui magna reuellit. Pectus etiam manè, & uesperi ante pastū calidè, caliditate quidē temperata, ungendū unguento sequenti, regione cordis uitata, ne inde inflāmetur.

Recipe ol. amygdal. dulcium, butyri recentis, ana unc. ij. olei de lilio (propter uapores) olei chamæmeli (ad resoluendum) ana unc.j. croci scrupul.j. adiecta cera. q.s. fiat unguentum, quo ut dictum est, utendum. Nec cerebri hoc in affectu negligenda cura, sic igitur in tempore roboretur.

Recipe

Recipe pulueris capital. superiùs traditi. unc. ij. eo pars capitis anterior inspergatur ægroti, cùm lectũ ingredi uolet. Aut pulueris loco fingatur pileolus, in quo quæ sequuntur, insuantur. Recipe sampsuchi, betonicæ, ana. M. ß. coriandri præparati. ℥. ß. cocci infectorij. drach. ij. omnium santalorum, ana. ℨ. j. ß. maceros, ℨ j. rosarum rub. ℈. ij. caryophyllorum. drach. j. ß. conterantur, rubróque sericeo panno insuantur, unde fiat pileolus, qui gestetur.

Pleuritidis Curatio.

Caput V.

MEmbranæ interioris latera, costásque succingentis inflammatio, propriè, signatéque pleuritis dicitur. Non enim omnis lateris dolor est pleuritis. Fit ferè pleuritis à sanguine copioso. & calido, ad dictam membranam Causæ. præter naturã fluente, nonnunquàm à bilioso, aut pituitoso, aut melancholico: id quod sputum demonstrat. Si enim rubrum, cruentúmue fuerit, sanguinẽ exuperare indicat. Sin flauum, & subpallidum, flauam bilem. Si album, leuitérque spumosum, pituitam. Si subnigrum, humorem melancholicum in sanguine excedere ostẽdit. Pleuritidis ueræ, quæ à sanguine bilioso magna ex parte fit, curandi rationẽ primùm aggrediemur: deinde illius, quæ à pituitoso est sanguine: postremò non ueræ pleuritidis curandæ methodum docebimus. Veræ autem pleuritidis notæ sunt, spirandi Signa. difficultas, tussis, febris continua, dolor uehementer pungens, pulsus durus, & serræ modo asper. Victus ratio hoc Victus in affectu tenuis admodum sit, siquidem uires ferre poterũt, ratio. ad quartum usque diem, contentúmque ægrotũ expedit esse hordei succo. Si uires tot dies uictum tam tenuem ferre nequeant, duos certè dies feratur. Deinde ad septimum usque

diem pane loto, ad salis, & fermenti calorem tollendum, aliáque aqua cocto, sacchari, & butyri exigua portione ad saporis gratiam adiecta, uescatur. Post septimum diem, lacte amygdalarũ, aut hordeo ex iure pulli cocto. Si uires tamen nimium collabi uiderit Medicus, pleniore ægrotum uictu uti permittat, ut pullorum, aut aliarum carnium cum mica panis contuso. A uino abstinendum, saltem ante septimum diem. Potus sit aqua decoctionis hordei, & glycyrrhizæ, cũ serapijs uiolaceo, & adianti. Si uerò materia tenuis ualde, subtilísq; sit, addatur dictis serapijs, serapium de ziziphis, ut sit cũ serapij uiol. & serap. adianti, an. unc. ij. mista. ℥. j. serapij de ziziphis. Omnia autẽ quæ bibet, actu calida sint. Cuncta enim quæ in phlegmone pulmonis, aut thoracis, aut hepatis, aut uentriculi, aut renum, aut uteri bibẽda exhibẽtur, actu calida esse debent, quoniã semper aliquid aut insensiliter, aut per sudores resoluitur, quam quidem resolutionem potus frigidus prohiberet: frigida enim poros addensant. Aqua frigida summè uitetur, quòd sputum incrudescere faciat. Virium autẽ imbecillitas, aut consuetudo uinum si ægroto bibendum dare cogat, sit oligophoron, & dulce, aquáq; saccharata diluatur, nisi lienis, aut hepatis phlegmone affuerit, aut obstructio, quã dulcia & excitant, & augent. Cubet ægrotus in latus affectũ, quòd is decubitus sit indolentior, eóq; maior calor ea in parte quæratur, quo maior materiæ copia resoluitur. Animi perturbationes uitentur, & cuncta, quæ phlegmonen augere possunt.

Curatio. Curandi ratio aut à calorificis fotibus, aut à uenæ sectione inchoanda. Corpore enim neque plethorico, neq; cacochymo existente, medicamẽtis & fomentis calorificis mox inter initia utendum, quæ dolorem & mitigant, & discutiunt. Sanguinem enim ibi collectum extenuant, & per halitum digerunt. Duóq; inde oriuntur cõmoda, & quòd sanguinis

guinis pars uacuatur, pársq; affecta propterea minùs distenta, mitiùs dolet. Atque his fotibus mitigato dolore, uenæ sectio fiat, ut paulò pòst dicetur. Corpus uerò ægrotantis si plethoricum sit, aut malo succo redundans, per eos calorificos fotus curatio non auspicanda, fluxionem enim ad partem affectam maiorem excitarent, quæ illis calefacta plus traheret, quàm euaporaret, fierétque inde dolor acerbior. Præuacuandum igitur uenæ sectione corpus, calorifica deinde fomenta admouenda. Incidatur igitur uena iecoraria, aut media, eo in brachio, quod lateris dolentis è directo est, sequenti enemate iniecto, si quidem aluus sua sponte excrementa, ut conuenit, non deiecerit. Recipe cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana. ℥. j. ol. uiolacei, ℥. iij. salis parũ, cum iure decocti quatuor herbarum remollientium, adiectis prunis x. & hordei M. j. fiat enema. Quo iniecto, & eiecto, incidatur uena, ut dictum est, quæcunque hora diei fuerit, sanguísque pro plenitudine, & uiribus mittatur. Die pòst tertio, aut ad summum quarto, eadem rursus incidatur uena: sanguísque auferendus donec color quouis modo mutetur. Siue enim primò bonus, syncerúsque sanguis exeat, déin sequatur malus, aut cõtrà, mox uenæ foramen, unde fluit sanguis obthurandum. Post quartum diem sanguis mitti nõ debet, quòd eo tempore sputum plerunque multiplicari incipiat, quod sanguinis mißio impediret, nisi magna admodum plenitudo foret. Si uerò ægrotãs puer fuerit annorũ XIIII. aut senex annorum LX. cucurbitulæ natibus, & scapulis affigantur, uenæ autem sectio non fiat, nisi eo essent robore, ut ei pares esse possent. Sanguine misso, calorifica medicamenta, & fomenta lateri dolenti extrinsecus hunc in modũ admoueantur. Recipe maluarum cum radicibus, florum chamæmeli, florum meliloti, ana. Manip. j. seminis lini, seminis fœnogræ, ana. unc. j. ß. Decoquatur in s. quantitate

aquæ. Decoctum autem illud calens in uesicam impositum, lateri dolenti admoueatur semel atque iterum. Aut spongia magna, mollisque prædicto decocto immersa, deinde expressa, calens lateri affecto apponatur, eáque semel, atque iterum foueatur. Cæterùm præstat fotus è uesica eo decocto plena, quòd rara sit, & ferè carnea. Sanguis uerò si biliosus uisus fuerit, & tenuis, fotus fiat ex solo maluarum, & florum chamæmeli decocto, aut sola aqua calida, pro periti Medici arbitrio. Vbi autem latus affectum prædictis medicamentis fotum fuerit, sequentibus oleis ungatur.

Recipe olei chamæmeli, olei amygdalarum dulcium, ana. uncias duas. Misceantur, eisque calefactis post fotum latus dolens & pectus ungantur. fotus autem, & unctiones sæpe fiant, longè tamen à pastu. Ea etiam adhibenda, quæ ad sputi facilem excreationem conducunt. Recipe diatragacanthæ frigidæ, penidiarum, ana. sesquiunciam. Misceantur, sæpéque in ore habeantur.

AVT HOC ECLEGMA.

Recipe penidiar. unc. ij. elect. diatragacanthæ sesquiunciam, uuarum passarũ detractis uinaceis, unc. j. seminis maluarum, seminis goßipij, ana. sesquidrachmam. excipiantur serapio uiolaceo, fiátq; eclegma, quod sensim, ueluti lambẽdo, deglutiatur. Quoties autem aluus excrementa, ut cõuenit, sua sponte nõ deijciet, utatur ægrotus enemate suprà tradito, aut cas. bolo. Solutiuum pharmacum hoc in affectu minimè conuenit, nisi ubi materia fluxit, quod die quarto plerunque factũ est, quoniam solutiuum pharmacũ humores mouet. Quòd si detur, leue admodum sit. Tutius autem erit omnino, nisi præsens periculum aliter suadeat, ante diem septimum solutiuo pharmaco non uti. Intereà autem materia hunc in modum concoquenda. Recipe serapij adianti, serapij uiolacei, serapij de ziziphis, ana. sesquiunciam, iuris

decocti

decocti hordei, uuarum passarum, & glycyrrhizæ unc. ix. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Quod altero triduo repetatur, usque post septimum diem. Post quem detur sequens potio purgans.

Recipe rhabar. selecti macerati in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & buglossi sesquidrachmam. deinde exprimatur, cui adde cas. recens extractæ, aut mannæ ℥. j. serapij uiolacei unc. semissem, cum glycyrrhizæ, hordei, & uuarum passarum decocto: fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe cas. recens extractæ unc. j. elect. de succo rosar. drachm. ij. serapij uiolacei ℥. ß. excipiantur decocto prædicto, fiátque potio, quæ sumatur, ut dictũ est. Solutiuis pharmacis modò dictis nõ utendum, si febris uehemens, corpúsque extenuatũ fuerit. Satis sit uenæ sectio, cum enemate, aut cas. bolo, enematis loco. Pleuritidi uerò, si à sanguine pituitoso fuerit, hunc in modum medebimur. Primùm inijciatur enema sequens. Recipe maluarum, linozostidos, helxines, ana. M. j. ß. braßicarum rub. M. j. florum chamæmeli P. j. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. accipiatur iuris decocti lib. j. ß. in qua dissoluantur cas. recens extractæ, saccha. rubri ana ℥. j. hieræ Gal. ℥. ß. mellis uiol. ℥. j. ß. ol. com. unc. iij. fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Eodem utatur ægrotus, quoties aluum astrictam mollire fuerit opus. Enemate eiecto incidatur uena interior, aut media, brachij lateris eiusdem. Maior autem uenæ diductio fiat, quàm in superiore pleuritide. Latus deinde affectũ sequenti decocto foueatur. Recipe maluarum cum radicibus, helxines, florum chamæmeli ana. M. j. seminis lini, seminis fœnogræ. ana ℥. ij. Decoquantur in s. q. aquæ. Decocto autem foueatur latus affectum aut spongiæ, aut uesicæ

adminic

adminiculo, ut paulò antè dictum est. Decumbat etiã ægrotus in latus affectum. Post fotus calorificos ungatur latus dolens sequenti unguento.

VNGVENTVM.

Recipe olei amygdal. dulcium, olei de lilio, olei chamæmeli, ana unc. j. ß. muccaginis altheæ, & seminis lini, ana ℥. ij. croci ℈. j. adiecta cera. q. s. fiat unguentum, quo latus affectum, & pectus calidè ungantur, manè, & uesperi longè à pastu, ídque pluribus diebus. Sitis tempore hordei decoctum bibatur, cum serapio adianti, serapio uiolaceo, serapio de glycyrrhiza, & oxymelite simplici. Misceantur autẽ serapij adianti. & uiolac, ana ℥. ij. cũ oxymelit. simpl. & serapij de glycyrrh. ana ℥. j. Aut eadem cũ aqua mulsa, in qua glycyrrhiza decocta sit, misceantur, & bibantur. Non enim tantùm hæc siti prospiciunt, sed & ad sputi facilem excreationem conferunt. Quam quidem ad rem, & sequens eclegma admodum est utile. Recipe eclegmatis de pino ℥. ß. penidiarum ℥. ij. pul. irid. florent. drach. iij. elect. diatragacanthæ frig. ℥. j. ß. uuarum passarũ detractis uinaceis ℥. j. seminum maluarum, & goßipij, ana drach. j. excipiãtur serapio de glycyrrhiza, fiátq; eclegma, quod ægrotus paulatim ueluti lambendo deglutiat. Post septimum diem pharmacum solutiuum exhibendum, humoribus ante diem septimum hunc in modum concoctis. Recipe serapij uiolacei (propter febrẽ) serapij adianti. oxymelitos simpl. ana ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum bugloßi, hyssopi, scabiosæ, ana unc. iij. Misceantur, & per triduum à ieiuno diluculò bibantur. Quod altero triduo repetatur, usque post septimum diem. Recipe diairid. simpl. unc. iij. utatur cum serapijs: & de eo quod supererit, habeat ægrotus sæpe in ore. Post septimum diem humoribus, ut dictum est concoctis, sumatur sequens potio purgans.

Recipe

Recipe caſ. recens extractæ ʒ. vj. diaphœnici ʒ.iij.ſe=rapij adianti unc.ſemiſſem, cum decocto pectorali fiat po=tio, quæ ſumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe agar. recens in paſtillorum formã redacti ʒ.ij. macerentur in oxymelite ſimpl. aut ſcillino (ſi febris ualde remiſſa ſit) & ſtillatitijs liquoribus adianti & bugloßi ho=ris xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectáque ſerapij adianti ℥.j. cum decocto pectorali fiat potio purgans, quæ ſumatur hora quarta à noctis dimidio. Recipe conſeruæ bugloſſ. conſeruæ adianti, ana ʒ.ij. pulueris irid. ℈. ſemiſ=ſem. Miſceãtur, & poſtridie mane ſumãtur. Quòd ſi Pleu=ritis ad diem decimum quartũ peruenerit, nec humor pleu=ritidem efficiens prædictis auxilijs reſolui potuerit, per=mutationiſq; in pus ſigna apparuerint, eam permutationem coadiuuabit Medicus, primùm quidem leuioribus utens au=xilijs hunc in modum extrinſecus. Recipe maluarum, al=theæ cum rad. ana M.j. ficorum pinguium ℥.ij. florum cha=mæmeli, florum meliloti, ana M. ſemiſſem, ſeminis lini, ſe=minis fœnogr. ana ℥.ij. Decoquatur in ſ. q. aquæ calentiq; decocto immerſa ſpongia exprimatur, eáq; cálida latus do=lens foueatur ſæpe, longéq; à paſtu. Vnguento déinde ſe=quenti ungatur. Recipe ol. chamæmeli, ol. amygdalarum dulc. axungiæ gallinæ, ana unc. j. ß. olei de lilio, muccaginis ſeminum lini, & fœnogræ. ana ℥.ij. muccaginis ſeminis co=toneorum ℥.j.ß. croci drachm. ß. adiecta cera. q. ſ. fiat un=guentum, quo latus dolens poſt fotum ungatur. In eundem uſum paretur & hoc emplaſtrum. Recipe radicis lilij in conſperſionis modum ſubactæ ℥.iij. farinæ ſeminis lini ℥.ij. farinæ fœnogræ. ℥.j.ß. ficos pingues vj. axungiæ gallinæ, & anſeris, ana ℥.j.ß. axungiæ porci ueteris unc.ij.ß. com=miſtis omnibus fingatur emplaſtrum, quod lateri dolenti

admou

admoueatur, eique post fotum semper hæreat. Intrinsecus autem hæc sumpta suppurationem iuuant.

Recipe serapij de glycyrrhiza, serapij de zizipis, serapij adianti, ana ℥.ß. decocti hordei, uuarum passarum, & glycyrrhizæ ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno manè bibantur. Idémque quotidie facere pergat ægrotus, donec materia suppurata sit. Intereà quoque temporis, cùm sitiet misceat cum glycyrrhizæ, & hordei decocto serapij adianti, serapij uiolacei, serapij glycyrrhizæ, ana unc.ß. & bibat. Vbi autem pleuritis suppurata fuerit, quod cognoscitur cùm ex febris, tum ex doloris remißione, fiant extrinsecus quæ sequuntur ad abscessum rumpendum.

Recipe herbã uitri, hoc est, ex qua uitrũ cõficitur, (sondam appellant) subigatur cũ axungia porci antiqua, & butyro, fingatúrq; emplastrũ, quod lateri dolenti apponatur.

AVT SIC.

Recipe radicis lilij in consperſionis modum subactæ ℥. iiij. ficos decem, fimi columbini unc. ij. fermenti unc. iij. axungiæ porci antiquæ, butyri, ana unc. ij. Misceantur simul, & subigantur, fingatúrque emplastrum quod lateri affecto admoueatur. Hæc quoque sumpta ad rumpendum abscessum ualde conducunt. Recipe fermenti tritici, aut hordei, q.v. fiat puls cum ficorum decocto, & edatur. Idem præstat puls è farina cicerum rubrorum. Panis quoq; fermentatus ualde, & in aceto, aut in aqua mulsa maceratus, eandem ad rem utilis. Oua quoque sorbilia sumpta, & lac ut exit ab ubere adhuc calens. Fici in pastus principio sumpti, pityides uerò in fine. Si uerò per hæc non rumpatur, uomitus irritetur, & sternutamentum, corpúsq; uehementer concutiatur. In cubili mobili iaceat, quod uehementer, celeritérque moueatur. Quòd si circiter diem uigesimum non rumpatur, desperatus est ægrotus. Si uerò

rump

rumpatur, habita ratione loci, ad quem pus decumbit, tergendum est. Si enim in pectus, & pulmones defluxerit, per sputum expurgetur, hísque præsidijs eliciatur. Recipe eclegmatis de braßicis, eclegmatis de pino, eclegmatis sani & experti, ana. unciam ß. penidiarum, drachmas duas, pulueris irid. Florentiæ, drach. ij. carnium dactylorum, unc. j. uuarum passarum detractis uinaceis, unc. j. ß. excipiantur serapio de glycyrrhiza, fiátque eclegma, quod ægrotus ueluti lambendo deglutiat. Sequens quoque apozema summè est efficax ad pectus à pure & sanie purificandum. Recipe glycyrrhizæ, unc. j. ziziphorum, mixorum, ana. unc. ß. ficorum pinguium, uuarum passarũ detractis uinaceis, ana. unc. j. ß. seminum altheæ, & goßipij, ana. drach. iij. adianti recentis Manip. j. ß. hordei Manip. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, tantisper dum dimidium absumatur. accipiatur iuris decocti colo transfusi lib. j. ß. & adiectis penidi. & melle. q. s. dulcedo inducatur. depuretur, & ʒ. ij. pul. irid. admistis cum ʒ. j. ß. cinnamomi selecti, sapore & odore iucundiore reddatur. Eo dies quinque ieiunus calido utetur: & repetatur, usque ad perfectam pectoris purificationem.

AVT SIC.

Recipe oxymelitos simpl. serapij adianti, serapij de glycyrrhiza, ana. unc. ß. stillatitiorum liquorum scabiosæ, bugloßi, hyssopi, ana. unciam unam. Misceantur, & à ieiuno manè bibantur, & repetantur usque ad integram pectoris absterfionem. Si uerò pus ad urinæ uias decubuerit, hunc in modum purificentur. Recipe quinque radic. communium maceratarum in uino albo, ana. unc. j. glycyrrhizæ unc. j. ß. quatuor seminum frig. maiorum, ana. ℥. ß. adianti recentis Manip. j. cicerum rubr. M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidiæ partis absumptionem, adiectóque saccharo. q. s. dulce fiat. depuretur, & drac. ij. pulueris diar

rhodi

rhodi abbatis additis, iucundiore & sapore, & odore redatur. Hoc apozemate utetur ægrotus diebus quinque mané ante pastum: & repetatur donec pus planè expurgatum fuerit. Sumat interdum ægrotus unc. j. caſ. diſſolutã in decocto proximè tradito. Si autem ad inteſtina defluxerit, hoc aut ſimili enemate abſtergantur, & lauentur. Recipe iuris decocti hordei, & furfuris, libr. j. ß. in quo diſſolue ſacchari rub. mellis roſacei col. an. unc. j. fiat enema: quod ante paſtum inijciatur: eóq; ſæpius utendum. Sumatur præterea matutinis horis ſerapium quodpiam aſtringens, quod inteſtina à pure exhulcerari prohibeat, quale eſt hoc quod ſequitur. Recipe ſerapij roſacei de roſis ſiccis, unc. j. ß. ſtillatitij liquoris plantaginis, unc. iij. Miſceantur, & à ieiuno ſumãtur: idq; pluribus diebus repetendum. Pleuritis uerò ſi notha fuerit, & non uera, cucurbitulæ dolenti lateri affigantur, quæ materiam foras, & ad partes externas trahãt: id & ſequens efficiet emplaſtrum, lateri affecto admotum.

Recipe florum chamæmeli, P. j. ß. farinæ ſeminum lini, & fœnogr. ana. unc. ij. radicis irid. in cõſperſionis modum ſubactæ, unc. iij. fimi columbini, unc. j. ß. axungiæ gallinæ, unc. ij. olei de lilio, olei chamæmeli. ana. unc. j. ß. Miſceantur, & adiecta cera fiat emplaſtrũ, quod lateri dolenti admoueatur. Vbi autem apparente tumore materia ad cutem attracta uidebitur, eius ſuppurationem hunc in modum coadiuuabimus. Recipe farinæ tritici, & fabarũ, ana. unc. ij. ficuum cõtuſarum, ℥. iij. axungiæ porci ueteris ℥. iiij. croci ℈. ij. farinæ ſeminũ lini, & fœnogr. ana. ℥. j. ß. uitellos ouorum tres. Cõmiſtis omnibus fiat cataplaſma, quod lateri affecto apponatur, ſuper locũ tumentẽ. Facta ſuppuratione, uocato Chirurgo rumpatur abſceſſus. Cætera omnia, ut enemata, uenæ ſectio, & alia inter initia in hoc quoque affectu facienda, ex his quæ paulò ante tradita ſunt, petãtur.

Perip

Peripneumoniæ Curatio. Caput VI.

PEripneumonia, pulmonis est inflammatio, cum febre acuta, difficultate spirandi, grauitate, distentionéque thoracis citra dolorem, nisi ipsius pulmonis membranæ, quæ thoraci secundum longitudinem cōnectuntur, inflammatæ fuerint, dolor enim tunc percipitur, Omnis inflammatio ex affluente fit sanguine, qui nonnunquàm biliosus, nonnunquàm pituitosus, nōnunquàm melancholicus existit: id quod ex sputo, ut dictum est superiori Cap. discernitur. Causæ.

Hoc malo correptis tota facies rubet, intumescunt oculi, fit nasus in summo simus, tussis sicca, linguæq; adest siccitas. Calidam præterea sentiunt sic affecti expirationem, quocirca ubi plurimùm efflant, iuuari uidentur, aquam frigidam, magis uerò multū aerem frigidum attrahere concupiscunt. Si mortale malum hoc fuerit, uigiliæ adsunt perpetuæ, aut somnus certè perquàm breuis est, frigēt extrema, liuescunt ungues, & incuruati uidentur. Hi quarto, aut septimo ad summum die intereunt. Si uerò ad salutem permutetur, sanguinis abundans eruptio, aut alui sequitur perturbatio, biliosis multis, ac spumosis deiectionibus exeuntibus. Interdum etiam inflammatione in pus cōmutata, si per urinarios meatus, aut uentrē pus excernatur, omni statim molestia liberātur. Si uerò aceruatim in pulmonem irruperit, aut suffocat, aut in tabem permutatur. Curatur autem hoc pathema, iisdem remediis quibus pleuritis: nisi quòd ea parti thoracis anteriori sunt admouenda. Signa. Curatio.

Palpitationis cordis Curatio. Caput VII.

COrdis palpitatio, seu tremor, motus est cordis, deprauatus, cùm uidelicet præter naturā dilatatur, aut con-

Causæ. stringitur. Proficiscitur ab omni intemperie, siue cum humoris uitio, siue sine humore. Fit nõnunquam ab humore in pericardio contento, cor ne attollatur impediente. Hac cordis palpitatione, ab humore in membrana cor ambiente contento nata, affecti, uenæ sectione, quæ in cubito fit, & extenuante uictus ratione, medicamentísque tam sumptis, quàm admotis, quibus extenuandi, & cor roborandi facultas inest, liberantur. Oritur autem plerunq; hic affectus à causa calida, ut à sanguine multo, & calido, aut à fumis, &

Curatio. uaporibus multis ad cor elatis. Si à sanguine fuerit, incidatur cubiti dextri interior uena, sanguísque pro plenitudine, uiribus, & ætate mittatur. Cor déinde tam sumptis, quàm admotis roboretur. Si uerò à uaporosa repletione, incidatur iecoraria uena sinistri cubiti, cordi déinde robur adijciatur medicamentis tam sumptis, quàm admotis. Sin à bilis copia huius mali origo sit, cõcoquatur primùm déinde uacuetur lenibus quidem medicamentis, nam à corde uacuatio forti medicamento fieri non debet. Recipe serapij de succo oxalidis, serapij intybi satiui latioris, serapij acetati simpl. ana. unc. j. ß. stillatitiorũ liquorum buglossi, cichorij, circij, ana. unc. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Si autem caliditas multa foret, pro serapio de intybo satiuo latiore, substituatur serapium de acetositate citri, aut de ribes. Recipe diamarg. frig. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe rhab. select. drachm. j. ß. myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygdalar. dul. ℥. ij. (astringunt enim cùm ita confricantur) oxyphœnicωn. ℥. ß. macerẽtur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglossi, & pauco uino albo horis. xij. déinde exprimantur, & colentur, adiectísque serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum. ℥. ij. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe conseruæ rosa. conseruæ radicis

dicis buglossi, ana ʒ.ij. Misceantur, & postridie mane sumantur. Vacuato corpore sequẽti electario molli utendum quotidie matutinis horis ante pastum, paruæ castaneæ instar: quod ubi deglutitũ fuerit, bibatur parum stillatitiorum liquorum buglos. & oxalidis. Recipe *conseruæ uiolarum, conseruæ rosarũ, conseruæ radicis cirsij, ana ℥.j. pul. diarrhodi abb. pul. trium santalo. pul. diamarg. fri. ana ʒ.ij. corallij rub. ʒ.j.ß. margaritarum, fragmentorum preciosorum communiũ, ana ℈.ij. compositionis diamoschi dulc. ʒ.ß. excipiantur serapio de acetositate citri, aut de ribes, fiat electar. molle, quo utendum, ut dictum est. Aut fiat electar. solidum.* Recipe *pulu. diamarg. frig. pul. triũ santalor. pul. diarrhodi abb. ana ʒ.j.ß. trochiscorũ de caphura ℈.ij. pul. diambræ ʒ.ß. conseruæ rosarum, conseruæ radic. cirsij, ana ʒ.ij. sacchari in stillatitio liquore rosarũ dissoluti. q. s. fingatur elect. solidum in tessellarum figuram. sint autem singulæ ponderis ʒ.ij.ß. Sumat ægrotus tesselam unam quotidie mane, & uesperi ante pastum horis duabus: qua deglutita, parũ stillatitij liquoris buglossi bibat. Fiat deinde cordi sequens epithema.* Recipe *stillatitij liquoris rosarum lib.ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, & buglos. ana unc. iiij. utriusq; corallij, omnium santalorum, ana ʒ.j.ß. caphuræ gra. ij. pul. diamargar. frig. ʒ.j. croci ℈.j. aceti parum, fiat epithema cordi mane, & uesperi ante pastum tepide. Aut fiat sacculus pyramidali figura, de sericeo panno raro, cui pulueres sequentes insuantur.* Recipe *rosa. rubrarum siccarum florum buglossi, & cirsij siccorum, ana drach. j. omnium santalorum, ana ʒ.ij. corallij rub. drach. j.ß. behen. albi, & rubr. ana ʒ.j.ß. fiat puluis, qui sacculo, ut dictum est, insuatur. Irrigetur autem stillatitijs liquoribus rosarũ, & buglos. & regioni cordis applicetur. Possunt autem hæc cordi, corpore etiã nondum uacuato, extrinsecus admoueri.*

Palpitatio uerò cordis si à causa frigida, ut à pituita redundante fuerit, æger ualde pallidus apparet, pulsum habens tardum: frigétq;, & grauis est. Materia primùm concoquatur, déinde uacuetur. Recipe mel. rosa. col. ℥. ij. serapij de duabus rad. unc. j. serapij de bugloss. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum melissophylli (cor à melancholica materia purificat) hyssopi, sampsuchi, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe elect. diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe agar. recèns in pastillorum formam redacti ʒ. j. ß. maceretur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus melissophylli, & buglos. per noctem, déinde exprimatur, & coletur. adiectis déinde cath. ʒ. vj. serapij de buglos. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe cathol. ℥. ß. diaphœnici drach. ij. serapij de buglos. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur, ut dictum est. Recipe theriacæ ueter. drach. j. conseruæ radicis cirsij drach. ij. Misceantur, & postridie manè sumantur, sex horis ante pastum. Si pilulis uti quis uoluerit, sumat pil. de hiera simpl. aut de agar. aut alephang. Quæ uerò sequuntur sumpta, cordi robur adijcient. Recipe corticis citri saccha. conditi unc. ij. conseruæ rad. cirsij ℥. j. ß. pulueris diamb. pul. diamoschi dulc. pul. lætitiæ Gal. ana ʒ. j. ß. cōpositionis de hyacintho. drach. ij. seminis citri (cor enim corroborat) drach. j. corallij rub. ℈. iiij. myrobalanū unam empeliticam conditam (si diues sit) cum serapio conseruationis corticis citri fiat electariū molle, de quo paruæ castaneæ instar sumatur manè, & uesperì tribus horis ante pastum, quo deglutito parum uini minimè diluti bibatur. Si quis electario solido magis delectetur, hunc in modū paretur. Recip. diamoschi dul. pul. diamb. pul. elect. de gem.

ana drachm. j. ß. corticis citri saccha. conditi, conser. rad. cirsij, ana drach. ij. facchari dissoluti in stillatitijs liquoribus melissophylli, & buglos. q. s. fingatur electarium solidum in tessellarum figuram, sintq; singulæ ponderis drach. ij. ß. Sumatur tessella una manè, altera uesperì, duabus, aut tribus horis, ante pastum. Quibus deglutitis parum mox uini meri bibatur. Cordi uerò sequens epithema fiat.

Recipe stillatitiorũ liquorum buglos. & melissophylli, ana libr. ß. uini aromatici, aut aruisij ℥. iij. pul. electarij de gem. caryophyllorum, ana drachm. j. ß. pul. diamb. ℈. iiij. seminis citri, behen albi, & rubr. ana. ℈. ij. croci ℈. j. Misceantur, fiátque cordi epithema calidè, manè, & uesperi ante pastum. Palpitatio cordis per uentriculi consensum nonnunquàm contingit. Qui sic afficitur, sumat alternis diebus unam, aut duas, aut tres pilul. de hiera simpl. aut alephang. per horam ante cœnam. Prætereà compositionibus sumendis, paulò antè dictis utatur, & potißimùm superiùs proximè tradita, adiecta pulueris aromatici rosa. maioris à Gabriele traditi drach. j. Ventriculo etiam robur adijciatur emplastris, unguentis & sacculis posteriùs dicendis, cùm de illius affectibus dicetur. Si biliosus humor in uentriculo contineatur, uacuetur medicamentis traditis in palpitatione à causa calida. Palpitatio cordis si per consensum aliorum membrorum fiat, curetur illorum affectus: cor déinde roboretur: ut dictum est. Palpitationis causa si uermes fuerint, interficiantur sumpto puluere, qui posteriùs tradetur in Fame Canina.

Syncopes Curatio. Cap. VIII.

PRæceps uirium lapsus, Syncope appellatur: cuius causæ sunt multiplices. Nonnunquam fit ob crudorum humo- Causæ.

rum redundantiam in ore uentriculi. Qui in Syncopen, hanc ob causam incidunt, his hypochondria inflantur, totúmque corpus maiore apparet mole, quàm pro naturæ modo, color ad albidius mutatur: corpus, ut semel dicam, aqua inter cutem laborantibus est simile: interdum tamen ad nigrius, aut liuidius accedit. Nonnunquam uerò ob uitiosorum humorum, & acrium copiam hoc mali contingit. At hi qui horũ causa Syncopen incurrunt, assiduas in ore uentriculi mordicationes, & uellicationes sentiunt. Interdum etiam Syncope corripiuntur nonnulli ob tenues quosdam succos, ori uentriculi ingruentes, cæterùm citissimè exhalantes, in his sanè facies illa mortifera ab Hippocrate depicta, nasus acutus, oculi caui, & cætera, celeriter apparẽt. A Cordis quoq; uitio hoc mali sæpenumero originem trahit, cùm uehementer intemperatum est. Accidit & frequenter ob multam sanguinis excretionem, sudores copiosos, uehementem motum, nimiam uentris inanitionem, multas uigilias, dolores insignes, ob omnes denique immoderatas euacuationes, animíque perturbationes.

Signa. Syncope autem laborantibus rarus, obscurúsque pulsus est, extremæ partes frigent, circa faciem sudor exilit, cutis nitor pristinus aufertur, anguntur animo, corpúsque iactatur. Causæ si externæ fuerint, auferendæ: si internæ illis medendum modis, in Cordis Palpitatione dictis, aut posteriùs dicendis, cùm de uentriculi affectibus sermo erit.

Curandi ratio. Paroxysmo uerò hunc in modum succurrendum. Primùm inspergatur faciei stillatitius rosarum liquor moschatus, si haberi potest: sin minùs, solus stillatitius rosarum liquor, aut cum aceto permistus: utriusque defectu, sola aqua frigida. Ab alto autem demittatur in faciem, ut sopiti spiritus excitentur, & si qui adhuc in partibus externis remanserint, resolui prohibeantur: & hæc maximè fiant si ab æstu, aut fe-

bris

bris incendio, aut alia causa calida Syncope sit, non autem si à causa frigida, aut immodico alui fluore, quem frigida intrò cõprimens augeret. Secundò, nares, & os comprimantur, ut inspiratus aer interiora petens, & paulò mox egredi uolens, calfactus ad cor redeat, ipsúmque calfaciat, spiritúsq; reficiat, & excitet. Tertiò, partes extremæ, ut crura & brachia uinculis uehementer cõstringantur, linteísque modicè asperis perfricẽtur, ut spiritus qui ad cor se receperunt, reuocentur. Cæterùm hæc non fiant proximè dicta, ubi syncopes causa foret immodica uentris inanitio, aut sudores copiosi, aut fames aut immoderata alia quæpiã euacuatio, ne pauci illi spiritus, qui supersunt, seque ad cor receperunt, dissoluãtur. Porrò qui hanc ob causam Syncope corripiuntur, hausto (ut pòst dicetur) uino, & odoribus admotis, cæteris remedijs omissis, quieti permittantur. Quartò, detur uinum aromaticum bibendum, nisi à fame, aut immodica aliqua euacuatione Syncope sit, tunc enim edendum panis frustulum, uino diluto immersum exhibeatur: quod si comesse nequeat, sorbendum exhibeatur ius pulli, aut pullæ, aut aliarum recentium carnium cum uino. Cùm sit Syncope à spirituum resolutione, quæ famem, & immodicas euacuationes consequi solet, uinum quod exhibetur, crassum sit, sed aqua dilutum: ab alijs uerò causis si fuerit, tenui sit & colore, & substantia. Huiusmodi etenim uinum, spiritus celeriter instaurat, & reficit. Iucundis præterea odoribus facultate quidẽ calidis, si Syncopes causa sit frigida, spiritus instaurandi, alendíq; sunt, qui non solùm naribus ægrotantis sunt admouendi, ut olfaciat, sed etiam inflando naribus immittenda odoramẽta in tenuissimum puluerem redacta. Algalia, moschus, styrax calamitis, ladanum, & id genus alia permulta boni odoris, hãc ad rem sunt idonea. Syncopes uerò causa si ca-

lida sit, odoretur ægrotus santala præsertim citrina, quòd magis odorifera sint: rosas, caphuram, & alia odorifera simili facultate prædita. Syncope uerò si à præfocatione ex utero sit, à iucũdis illis odoribus abstinendum, quin grauiter olentia naribus quidem iniucunda, sed ori uentriculi grata adhibenda ipsis naribus sunt, ut eorũ odore percepto matrix subsidat, suauiter autem olentia uuluæ admoueantur. Quintò sternutamentum prouocetur: spiritus enim excitat, & à corde, quo se receperunt, ad exteriora membra reuocantur. Sextò, os digitorum, aut cunei, aut cuiuspiam alterius rei immißione diducatur, linguáque theriaca, aut mithridatio fricetur. Septimò, uociferationibus, altísque clamoribus spiritus circa cor sopiti, excitandi.

Doloris uentriculi Curatio. Caput IX.

Causæ. VEntriculi dolor à flatibus in ipso generatis plerunque fit. Generantur autem, aut ex pituitosis humoribus in eo contentis, aut ex cibis in uapores ab imbecillo calore resolutis. Signa. Vnde magna uentriculi grauitas sentitur, & distentio. propter quam spirandi difficultas adest, uentriculo distento septum transuersum comprimente. Leuantur cibo infimas ad uentris partes descendente, & flatibus siue per ructus, siue per aluum exclusis. Hic autem dolor summo studio statim anodynis placandus, quòd exacto sensu tactus præditus sit, os præsertim ipsius, quòd munus quoque ipsius sit alimentũ in chylum toti corpori cõmunem mutare, quo in sanguinem mutato, uniuersæ corporis partes nutriuntur. Curatio. Hæc igitur ad doloris mitigationem fiant. Recipe florum chamæmeli, & meliloti, ana. M. j. seminum lini, & fœnog. ana. ℥. ij. seminũ anisi, cari, & fœniculi, ana. ʒ. ij. absinthij, rosarum rub. ana. tertiam partem Manipul. j. Decoquãtur

in

inſ.q.aquæ,in qua calida madefiat ſpõgia,quæ deinde expreſſa,uentriculo admoueatur,eáque foueatur. Recipe ol. chamæmeli,olei anethini,olei de lilio,ana.℥.j.ß.His commiſtis inungatur uẽtriculi regio poſt fotum. Humores deinde uacuẽtur,hunc in modum. Recipe pil.de hiera ſimp. aut alephangina,ʒ.ij.agarici in paſtillorum formã redacti drach.j.ß.maſtich.℈.ß.Excipiantur melle roſaceo,finganturque pilul. vj. è drachma,è quibus tres per horam ante cœnam ſemel,aut bis,ſingulis hebdomadis ſumantur. Humor uerò ſi multus fuerit,uentriculóque tenaciter hærens, atque ægrotans robuſto fuerit corpore,hunc in modum uacuetur. Recipe diaphœnici unc.ß.aut drach.v. cum ſaccharo fiat bolus,qui potionibus maturiùs ſumatur. Ventriculus deinde tam ſumptis,quàm admotis, roboretur. Sumptis quidem hunc in modum. Recipe elect. mollis aromatici roſa.maioris lib.ß.ſumatur caſtaneæ inſtar quotidie manè,& ueſperi duabus,aut tribus horis ante paſtum, uno aut altero die per hebdomadã intermiſſo. Recipe coriãdri præparati unc. iij. aniſi, cinnamomi ſelecti, fœniculi, cari,ana.unc.ß.maceros drac.ß.pulueris diacidonites ſine ſpeciebus drach.ij.ſacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quo in fine paſtus ſumpto bibendum non eſt. Extrinſecus autem uentriculo hæc admoueantur. Recipe cerati Gal. ſtomachici,hoc eſt emendantis uitia ſtomachi,olei nardini, ana.unc.ij.His commiſtis , uentriculi regio linatur calide manè & ueſperi ante paſtum.

AVT SIC.

Recipe olei abſinthij uncias ij.olei nardini,olei maſt.ch. uel lentiſcini, olei ex cotoneis,ana.℥.j.caryophyllorum, menthæ ſiccæ,cardamomi,corallij rubri,maſtich.an.ʒ.j.ß. roſarum rub.℈.ij. Adiecta cera.q.ſ.fiat unguentũ,quo uentriculi regio ungatur manè,& ueſperi ante paſtum. Odo-

ris autem gratia addi potest spicæ nardi drach.ß. styracis calamitidis, ladani, ana. drach. j. ß.

AVT FINGATVR EMPLASTRVM.

Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho, ana. ℥. j. galangæ ʒ. iij. styracis, calamitidis, ladani, an. ʒ. j. ß. subigantur cum oleo absinth. & fingatur emplastrum ea figura, qua sunt, quæ uulgò Medicorum scuta stomachalia appellantur, regioníque uentriculi admoueatur.

AVT FINGATVR SACCVLVS.

Recipe absinth. sicci, menthæ siccæ, sisymbrij, an. M. ß. coriandri præparati drach. iij. caryophyllorum, cinnamo. selecti, an. ʒ. ij. ladani ʒ. j. ß. corallij rub. ℈. iiij. maceris ʒ. j. cocci infectorij ʒ. ß. terenda, & puluerenda puluerentur: cõmista deinde omnia panno sericeo purpureo insuantur, fingatúrque sacculus acu inter punctus, figura scuti (ut loquuntur) stomachalis, qui uentriculi regioni admoueatur.

Doloris uentriculi à frigida causa Curatio.

Dolor uentriculi si à causa sit frigida, calidis illi medicamentis succurrendum. Sed si hepar sit calidum, uerendum ne dum uni mederis, alteri noceas, & calidis medicamentis uentriculum iuuans, hepatis caliditatem augeas. Fiat igitur hunc in modum. Primùm mitigetur dolor anodynis suprà traditis: obseruandum tamen ne hepatis regio fomẽtis illis attingatur. Mitigato dolore, his pilul. utendum, bis singulis hebdomadibus. Recip. pil. de hiera simp. (aloe lota in stillatitio liquore intybi satiui latioris) drac. iij. rhabar. selecti, oxyphœnicon, ana. drach. j. Excipiãtur serapio rosaceo purgatorio, fingãtúrque è drach. pil. vj. è quibus tres per horam ante cœnam sumantur. Ventriculus deinde tam sumptis, quàm admotis roboretur. Sumptis quidem

dem hunc in modum. Recipe pul.aromat.rosa. maioris à Gabriele traditi ℥.ij.pul.electar.triũ santal.pul.diarrhodi abb.ana ℈.ij.cõser.rosarũ, corticis citri sacchro conditi, ana ʒ.ij.ß.sacchari stillatitijs liquoribus rosa. & absinthij dissoluti.q.s.fingatur electariũ solidum in rhomborum figuram: sintq; singuli ponderis ʒ.ij.ß. Sumatur unus quater per hebdomadam, horis tribus ante pastum manè: quo deglutito, bibatur parum uini rubri modicè diluti.

AVT FIAT ELECTARIVM MOLLE.

Recipe corticis citri saccharo conditi ℥.ij.cõseruæ florum cicho.conseruæ rosa.ana ℥.ß. electar.mollis aromatici rosa.maioris ℥.ij.ß.pul.electar.triũ santalo.pul.diarrhodi abb.ana ʒ.j.ß.pul.diagalãgæ ʒ.j. Excipiãtur serapio adianti, fiatq; elect.molle, de quo paruæ castaneæ instar quater per hebdomadã sumatur manè tribus horis ante pastum. Poterit etiã, qui uolet, cõponi cũ serapio cõseruationis myrobalanorũ empeliticarũ. Extrinsecus autẽ uentriculo admoueantur aut unguẽta, aut emplastra, aut sacculi, quorum paulò antè formulæ sunt traditæ. Hepati uerò extrinsecus sequẽtia admoueantur. Recipe cerati santalini ℥.iiij.olei rosacei, olei nymphea, ana.℥.j.ß. Lauẽtur aqua frigida, aut stillatitio liquore ros.deinde adijciatur spicæ nardi ℈.j.regioni hepatis tepidè simul mista admoueãtur manè ante pastum, bis singulis hebdomadibus, toto medicationis tẽpore.

AVT SIC.

Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris unc. viij. stillatitij liquoris rosarum unc. iiij. omnium santalorum, ana ʒ.j.ß.trochiscorum de caphura ʒ.ß.seminum oxalidis, portulacæ, & intybi satiui latioris, ana ℈.ij.spicæ nardi ℈.j. Commistis omnibus fiat epithema hepati tepidè ante pastum manè, bis per hebdomadam.

AVT

AVT FINGATVR SACCVLVS.

Recipe rosa. rubrarũ, florum nymphea, florum uiolarum, ana P. j. ß. seminũ portulacæ, oxalidis, & intybi satiui latioris, ana ℈. ij. spodij ʒ. ij. trochiscorũ de caphura ʒ. ß. spicæ nardi ℈. j. omniũ santalorum, ana ʒ. j. insuantur serico panno purpureo & raro, fingatúrq; sacculus acu interpunctus, qui irrigatus stillatitijs liquoribus rosa. & intybi satiui latioris regioni hepatis applicetur tepidè, ante pastum manè. Vbi autem frigescere cœperit, rursum tepefiat: idq; bis per hebdomadam fiat. Vtendũ & sequẽti puluere in fine pastus. Recip. coriãdri præparati ℥. iiij. anisi, cinnamomi selecti, fœniculi, an. ʒ. ij. ß. pul. diacydonites sine speciebus ʒ. iij. maceris ʒ. j. sacch. rosac. ad põdus omniũ. Fiat puluis, quo in fine pastus sumpto, à potu abstinendum.

Doloris ventriculi à bile, Curatio.

Ventriculi doloris, bilis nonnunquàm causa est, quæ si uentriculo innatet, uomitu euacuanda, qui hũc in modum eliciatur. Recipe aquæ tepidæ ℥. vj. serapij acetati simpl. ℥. j. ß. Misceantur. & post cibum bibantur, digito deinde aliquantò pòst in os, & fauces immisso, aut penna, uomitus eliciatur. Si uerò ægrotus suapte natura non facilè uomat, euacuetur sumpta potione sequenti. Recipe serapij rosacei purgatorij ℥. ij. rhabar. puluerati ʒ. j. myrobalanorum flauarum ʒ. j. ß. Excipiantur stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & absinth. fi. itq; potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Si uerò bilis ab hepate in uentriculum per interualla transmitti uideatur, utendum elect. molli sequenti. Recipe carnium cotoneorum conditarum saccharo sine speciebus ℥. ij. conseruæ rosarũ, conseruæ oxalidis, ana

℥. j.

℥.j pul.electar.trium santalorum, & diarrhodi abb.ana ʒ. j.ß.myrobalanum unam conditam. Excipiantur serapio rosarum de rosis siccis, fiátque elect. molle, de quo sumatur paruæ castaneæ instar, manè tribus horis ante pastũ alternis diebus. Præterea uentriculi regio sequentibus oleis ungatur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, ana. q. v. olei mastich. parum, ungatur regio uentriculi calidè ante pastum. Alterantia denique hepatis regioni admouenda, quorum formulæ ex superiùs traditis petendæ sunt.

Vomitus Curatio.
Caput X.

Vomitus, ac uomendi cupiditas, inanísq; irritatio fiunt à uitiosis humoribus calidis, aut frigidis in uentriculo contentis: qui aut in ipsius uentriculi amplitudine innatãt, aut in eius tunicis infarti sunt. Iiq; humores, aut craßi sunt, & lenti, uiscidíq;, ac tunicis uentriculi instar uisci adhærent, ægreq; auelli possunt: aut serosi, & uelut aqua in spongia uentriculi tunicis immerguntur. In cauitate uerò uentriculi an contineantur, an uerò eius tunicis sint infarti, ita dignoscemus. Nã si in uentriculi amplitudine innatẽt, nauseámq; excitent, uomitio magna ex parte sequitur, quæ nobis ostendit humorem uentriculo molestum, quòd eius pars unà cum cibis interdum euomatur. Si uerò uentriculi tunicis aut hæreant, aut immersi sint, uomendi quidem cupiditatem inducũt, sed inanem, idq; magis ante cibũ, quàm eo sumpto. Atq; hi humores aut in ipso uentriculo, ob eius intemperiẽ, nascuntur: aut ex aliqua corporis parte malè affecta, puta ex iecore, liene, aut capite, interdum ex uniuerso corpore se expurgante in ipsum confluunt. Si ab uniuerso corpore in ipsum transmittantur, quod cõtingit tibi uniuersum corpus uitiosis humoribus plenũ est, id quod cùm ex colore, tum ex

Causæ.

Signa.

pustulis

pustulis circa cutem erumpentibus, & urina cognoscitur, prior cura totius corporis habenda, déinde uentriculi. Si uerò ex aliqua alia parte malè affecta, itidem in primis illius habenda ratio: quarũ curandarum methodum partim superiùs diximus, partim posteriùs dicetur suo quidẽ loco. Si ab intemperie uentriculi, uitiosi in ipso nascãtur humores, intemperies illa primùm curanda, si calida, frigidis: si frigida, calidis. Humor déinde in uentriculo contentus purgetur. Qui si frigidus, pituitosúsq; fuerit, siue in uentriculi cauitate innatet, siue eius tunicis hæreat, tentanda illius uacuatio uomitu, qui sic eliciatur. Recipe radicis raphani ℥.ij. seminis atriplicis, seminis anethi, ana ℥.j. Decoquantur in libr. duabus aquæ, donec dimidiũ absumatur. accipe iuris decocti ℥.vj. oxymelitis scillini ℥.j.ß. Cõmisceantur, & bibãtur post cibũ quidem, si materia uideatur uentriculo ualde adhærens, aliâs ante cibũ. Déinde deambulandum hora dimidiata, aut una. Quòd si sua sponte uomendi cupiditas non accedat, penna oleo imbuta ori, & faucibus immittatur. Vbi uomuerit, os uino rubro colluatur. Déinde enemate sequẽti utendum. Recipe maluarũ, betæ, linozostidos, helxines, chamæmeli, ana M.j. centaurij minoris, M.ß. seminũ anisi, & fœniculi, ana ʒ.ij. Decoquãtur in s.q. aquæ usq; ad partis dimidiæ absumptionẽ. accipiãtur iuris decocti lib.j.ß. cas. saccha. rubri. ana ℥.j. elect. indi maioris, aut diaphœnici ℥.ß. olei chamæmeli ℥.iij. salis comm. ʒ.j.ß. Cõmistis omnibus fiat enema, quod ante pastũ inijciatur. Purgantibus quoq; medicamentis uacuanda pituita, sed priùs dissecanda oxymelite simplici, in quo aliquod ex medicamentis, quibus incidendi, & extenuãdi facultas inest, sit decoctũ, ut hyssopus, iridis radix, satureia, origanum, marrubium. Vacuetur déinde sumptis hieræ picræ simpl. Gal. ʒ. vj. aut ℥.j. horis duab. ante pastũ mané, aut sequẽtibus pil.

Recipe

Recipe pilul. de hiera simpl. aut alephang. drachm. j. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pil. v. quæ post cœnam frugalem circa horam decimam sumantur. Materia uerò si multa fuerit, sumatur unc. ß. diaphœnici cum sacchar. in formam boli, hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe diaphœnici unc. ß. mel. rosa. col. ℥. j. Excipiātur stillatitio liquore absinth. fiátque potio, quæ sumatur antelucano tempore. Pilulæ & boli in uentriculi affectibus magis probantur, quàm potiones. Roboretur déinde uentriculus sumptis cōpositionibus in dolore uentriculi traditis. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe absinthij, iunci odorati, ana. M. j. rosarū rub. P. j. caryophyllorū, mastich. ana. ʒ. ij. cinnamomi, nucis moschatæ, an. ʒ. j. cyperi ʒ. ij. ß. Decoquantur in uino rubr. aromatico, in eóque calido madefacta spongia, & expressa foueatur uentriculi regio manè, & uesperi. Vngatur deinde unguento sequenti.

Recipe olei absinth. olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana. unc. j. corallij rubri, menthæ siccæ, caryophyllorum, ana. ʒ. j. ß. spicæ nardi ℈. ij. rosarū rubr. ʒ. j. adiecta cera q. s. fiat unguentū, quo ungatur uentriculi regio manè, & uesperi ante pastū post fotum. Aut unguenti loco fingatur ceratū hunc in modū. Recip. mastich. ʒ. ij. ß. ladani ʒ. ij. coriandri præparati, corallij rubr. caryophyllorū, ana. ℈. ij. spicæ nardi, ʒ. ß. styracis calamitidis ʒ. j. olei absinth. olei nardi. ana parū, adiecta cera q. s. fingatur ceratū, quod uentriculi regioni post fotum superiùs traditū applicetur.

Vomitus à bilioso humore Curatio.

VOmitus interdum biliosus humor in causa est, quē testātur oris amaritudo, sitis, uētriculi morsus, ructúsq; nidor

nidorosi. Vomitu prætereà, si biliosus is humor in uentriculi sinu contineatur, foras portio quædam efferetur. Si uerò uentriculi tunicis infartus sit, uomendi quidem cupiditatem irritat, sed inanem, idq; ante cibũ præcipuè. Gignitur hic humor interdum in ipso uentriculo, ob eius intemperiem: interdũ uerò ab aliqua parte, puta hepate in ipsum transmittitur, id quod per interualla fit, ieiuno uentriculo. Siue autem hic humor in uentriculi cauitate innatet, siue eius tunicis sit infartus, eius uacuatio uomitu primùm tentanda est, hunc in modum. Recipe aquæ tepidæ unc. vj. sera. acetati simpl. ℥. j. ß. Misceãtur, & post cibum bibantur, præcipuè si uẽtriculi tunicis is humor infartus sit. Cõcoquatur deinde, & euacuetur hunc in modum. Recipe serap. de omphacio, serap. acet. simpl. serap. intybi satiui latioris simpl. ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, cichorij, rosarũ, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Recipe elect. trium santalorum unc. ß. utatur cum serapis. Recipe myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygdal. dulc. drach. ij. macerentur in stillatitio liquore plãtag. horis duodecim: deinde exprimantur, & adiectis rhabar. puluerati (sic enim maiorem uim habet) scrup. iiij. serapij rosacei purgatorij, unc. j. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe carnium cotoneorum, sacchato conditarum, sine speciebus uncias duas, sumantur drach. ij. statim à pastu. Si autem bilis in uentriculum ab hepate cõfluere uideatur, ei sic prospiciendũ. Recipe cerati santalini unc. iiij. olei nymphææ, olei rosacei, ana. ℥. j. ß. Lauẽtur aqua frigida, deinde adijciatur spicæ nardi, scrup. j. Misceantur & hepatis regioni tepide applicentur ante pastum. Denique cõpositiones uentriculum roborãtes, fotus, & unguenta, petenda ex capite uomitus sanguinis paulò pòst dicendo.

Singultus Curatio. Cap. XI.

Singultus uentriculi motus est, ab expultrice facultate noxia extrudere uolentis excitatus. Fit plerunque à ple= Causæ. nitudine, cui uomitus optimum est remedium. Aliquãdo ab inanitione, qui conuenientis alimenti assumptione sanatur, & per ea, quæ defectum explent. Oris quoque uentriculi frigiditas, cibíq; corruptio, singultum frequenter inducunt, idq; maximè in pueris. Spiritus autem retentio, quæ calorem auget, singultui à frigiditate præsens remedium est. In febribus nõnunquam fit singultus, aut stomacho, aut aliquo alio uicino uiscere inflammato. Fit plerunque ob acrium humorum mordacitatem, atque ob cibum corruptũ, in mordacémq; qualitatem mutatum. Piper quoq; & quæ eiusdem sunt facultatis, immodicè ingesta singultũ excitãt; ijs præsertim quibus oris uentriculi facilis est sensus. Singultus autem ab humoribus acribus, & mordacibus eorum uacuatione curetur, primùm quidem per uomitum hunc in modum.

Recipe aquæ tepidæ ℥. vj. serapij acetati simp. ℥. j ß. Misceantur, & bibantur: fiátque ut de alijs uomitũ elicientibus superius dictum est. Potione déinde hac purgante utendum. Recipe rhabarb. select. ʒ. j. maceretur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, et pauco uino albo horis xij. adiectísq; serap. rosa. purgatorij ℥. ij. fiat potio, quæ appetẽte diluculo sumatur. Dies déinde cõplusculos elect. trium santalo. manè ante pastum utendum. Si uerò à pituitosis humoribus sit, curetur præsidijs in uentriculi doloribus à pituita dictis.

Choleræ morbi Curatio. Cap. XII.

Cholera morbus est, quo uomitibus, & deiectionibus biliosa deijciuntur, tanto interdum impetu, ut cum hu-

moribus, multis quoque uacuatis ſpiritibus, uires admodum langueant, ſitiant ægrotantes ac ſudent, tremor cordis, ac

Cauſæ. ſyncope ſuccedant, nonnunquam & mors. Ex alimentorum prauitate aliquando oritur, plerunque autem ex uitioſorum humorum copia, ut à bile admodum corrupta, aut à

Victus ratio. pituita ſalſa putri. Hoc autẽ malum acutiſſimum eſt, danda igitur opera, ut ei accuratè ſine mora ſuccurratur. Moretur ægrotus in aere temperatè calido, & temperatè frigido, parúmque luminoſo. Nam lumen, & calor humores exagitant, & ſpiritus reſoluunt. Frigus uerò etſi ſpiritus reſolui prohibet, materias ad uẽtriculum, & inteſtina protrudens, nocet. Si metus ſit, ne uires proſternantur, cibus paucus, coctúq; facilis exhibeatur: ſin minùs cibo abſtinendum. Principio quæ efferuntur cohibenda nõ ſunt. Quin ſi nauſeabundus eſt ægrotans, nec liberè uomat, iuuandus eſt, propinandáq; ei aqua tepida cum ſerapio acetato ſimp. ut ſuperiùs ſæpe diximus. Materia autẽ maiori ex parte uacuata, quod in horis uiginti quatuor plerũque fit, leniter huiuſcemodi cohibitionẽ incipere licebit. Bibet igitur ægrotus ſitis tempore aquam coctam cum ſerapijs de acetoſitate citri, ex cotoneis, roſarum de roſis ſiccis, æquis inter ſe portionibus cum aqua cocta miſtis. Vtatur & electa. molli ſequente. Recipe conſeruæ roſarum antiquæ, conſeruæ oxalidis, ana. ℥. j. ß. carnium cotoneorũ conditarum ſacharo, ſine ſpeciebus. ℥. ij. pulueris cryſtalli drach. ij. omnium ſant. ana. drach. j. ſemin. citri. ℈. ij. excipiantur ſerapio cõſeruationis myrobal. empeliticarum, fiátque elect. molle, de quo ſumatur inſtar dimidiatæ caſtaneæ per horam ante paſtum manè, & ueſperi. Extrinſecus autem ſic roboretur uentriculus. Recipe olei è baccis myrthi. olei ex cotoneis, ana. ℥. ij. olei maſtich. ℥. j. ß. boli Armeniæ. ʒ. ij. corallij rubri, coriandri præparati, ſantali citrini, an. ʒ. j. ß. roſarum

rub.

rubr. ℈. ij. hypociſtidos, acaciæ, ana ʒ. j. his commiſtis & temperatè calidis ungatur regio uentriculi manè, & ueſperì ante paſtum. Plerunq; contingit ut poſt largiorē eſum melonum, cucumerum, & aliorum id genus fructuum, uentriculus grauiter laboret, euomantúrque uiſcida quædam, & pituitoſa, laborantíſque facies mortuo ſit perſimilis. Cæterùm nihil Medicus terreri debet, quòd nihil inde periculi grauioris impendeat. Cùm autem natura uomitu ſe expurgare contendat, hunc in modum iuuanda eſt.

Recipe aquæ tepidæ ℥. vj. oxymelitos ſimpl. ℥. j ß. Miſceantur, & bibantur, fiátq; ut de alijs uomitum elicientibus, ſuperiùs ſæpe dictum eſt. Ventriculus autem uomitu ubi expurgatus fuerit, tam ſumptis, quàm admotis roboretur. Sumptis quidem hūc in modum. Recipe corticis citri ſaccharo conditi ℥. ij. conſeruæ roſarum antiquæ ℥. ß. radicis heptaphylli, radicis betonicæ, ana ʒ. j. ß. ſeminis citri ʒ. j. carnium cotoneorum conditarum cum ſpeciebus ℥. ß. cornu cerui uſti ʒ. ij. boli Armeniæ lotæ in ſtillatitio liquore roſarum ℈. iiij. excipiantur ſerapio conſeruationis corticis citri, fiátq; electariū molle, de quo ſumatur caſtaneæ inſtar, ante, & poſt paſtū. Extrinſecus uerò ſequēti unguento roboretur. Recipe olei nardini, olei abſinth. olei maſtich. olei cotoneorum, ana ℥. j. menthæ ſiccæ ʒ. j. caryophyllorum, cardamomi, agallochi, corallij rub. ana ʒ. j. ß. adiecta cera. q. ſ. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & ueſperi ante paſtum calidè.

AVT VTATVR EMPLASTRO SEQVENTI.

Recipe emplaſtri de maſtich. emplaſtri pro ſtomacho, ana ℥. j. ß. galangæ. corallij rubri. ana ʒ. j. ß. Adiecto oleo nardino ſubigātur, fingatúrq; emplaſtrū in figurā ſtomachalis, ut loquūtur, ſcuti: quod uētriculi regioni applicetur.

Anorexiæ Curatio. Cap. XIII.

Causæ. FAmes naturalis fit ob sensum exuctionis uenarum, qui quidem sensus si aut obtundatur, aut amittatur, aut exuctio ipsa non fiat, tũc Anorexia, hoc est Appetentiæ amissio contingit. Si corpus quoq; non inaniatur, accidere solet. Idem contingit, uentriculo intemperie calida laborante: aut sanguine immoderatè misso: aut si uenter, intestináque immodicè fluxerint. Plerunque uerò appetentia prosternitur, humorum aut biliosorum, cum intemperie uentriculi calida, aut pituitosorum cum intemperie frigida, in uentriculo contentorum uitio. Signa. Qui autem ob biliosos humores cibum auersantur, uentriculi morsu torquentur, siti, nauseáque infestantur. Quòd si biliosus is humor in uentriculi cauitate contineatur uomitu uacuetur: qui sumptis ieiuno uentriculo ℥. vj. aquæ tepidæ, & sesquiuncia. serapij acetati simpl. eliciatur, digitos etiam, aut pennam, ut superiùs sæpe dictum est, in os & fauces immittendo. Si uerò in uentriculi tunicis infartus sit, experiundum quoque an uomitu educi poßit, ipsum eliciendo, ut proximè dictum est. Quo quidem modo si non educatur, potione sequenti uacuetur.

Recipe rhabarb. selecti sesquidrachmam, spicæ nardi gr. vj. myrobalano. flauarum confricatarum oleo amygdal. dulc. drachm. ij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo per noctem, déinde exprimantur, & colentur, adiectísque serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum unc. ij. cum stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & oxalidis fiat potio, quæ antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe mannæ granulosi unc. ij. caſ. recens extractæ drachm.

drach. vj. ſerapij uiolacei unc. j. excipiantur iure cõmunis medicinarum decocti, aut ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, fiátque potio, quæ ſumatur diluculò. Bilioſo humore uacuato, calidi uentriculi intemperies hunc in modum alteretur. Recipe ſerapij de malis punicis, aut ſerapij de ſucco oxalidis, aut ſerapij de perſicis unc. ij. ſumantur horis duabus ante paſtum. Perſica quoque in paſtus principio ſumpta appetentiã irritant, ſi à cauſa calida proſtrata ſit. Serapium autem de perſicis ſic fit. Recipe ſucci perſicorum, quæ nondum plenam maturitatem ſunt adſecuta, libr. iiij. Decoquantur uſq; ad dimidij conſumptionem, permittantur ſubſidere fæces, déinde adijciantur ſucci malorum punicorum ℥. vj. ſaccharíq; q. ſ. ſimul perfectè coquantur, depurentur, adiectíſq; ſantalis citrinis. q. ſ. ſuauiore odore reddatur. De hoc ſerapio ſumantur unc. ij. manè, & ueſperì duabus horis ante paſtum. Si perſica deſint, pro illis ſubſtitui poteſt ſuccus pomorum acidorũ redolentium, minimè dulcium. Aut horum loco utatur ægrotus elect. molli ſequente. Recipe conſeruæ roſarum, conſeruæ oxalidis, ana ſeſquiunciã, corticis citri ſaccharo conditi unc. ſemiſſem, carnium cotoneorum ſaccharo conditarum ſine ſpeciebus unc. ij. pul. elect. trium ſantalo. ℈. iiij. coralliorum rub. ʒ. j. excipiantur ſerapio omphacino, aut de malis punicis, fiátque elect. molle, de quo ſumatur caſtaneæ inſtar, manè, & ueſperì horis duabus ante paſtum.

AVT SIC.

Recipe abſinth. q. ſ. decoquatur in aceto forti. accipiatur decocti illius libr. j. adiecto ſaccharo. q. ſ. fiat ſerapium perfectè coctum. depuretur, adiectíſq; ſantalis citrinis. q. ſ. odore ſuauiore reddatur. De hoc ſerapio ſumantur unc. ij. ante paſtum manè, & ueſperì. Ventriculus præterea fotu, ſequenti foueatur. Recipe roſarum rubrarum. M. j. folio-

rum oxalidis, & intybi satiui latioris, ana M. semissem, absinth. sicci tertiam partem. M. j. coriandri præparati unc. semissem, omnium santalorum, ana. sesquidrachmam, baccarum oxyacanthæ drach. ij. Decoquantur in s. q. aquæ, adiectis succi cotoneorum unc. iij. aceti parum. Huic decocto calido spongia immergatur, deinde exprimatur, eáq; calente uentriculi regio foueatur manè, & uesperì ante pastum. Vngatur deinde sequenti unguento. Recipe olei ex cotoneis, olei rosacei, olei myrthei, ana ℥. j. ß. olei absinth. ℥. j. corallij rub. coriandri præparati, santali citrini, & rub. ana ʒ. j. ß. trochiscorum de caphura ʒ. j. ß. rosarum rubr. ℈. ij. aceti parum, ceráque adiecta. q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & uesperi post fotum. Huius autem unguenti uicem, ceratũ santalinum deplere potest.

Anorexiæ à pituitoso humore, Curatio.

ANorexia uerò si à pituitoso humore in uentriculo contento, cum intemperie frigida orta sit, siue is humor in uentriculi tunicas sit impactus, siue secundum internam spatij latitudinẽ in eo contineatur, experiundum an uomitu educi, indéque auelli poßit. Eliciatur autem, ut in uomitus curatione ab humore pituitoso dictũ est. Qui si uomitu non perfectè eductus fuerit, incidatur, extenuetúrq; hũc in modum, deinde uacuetur. Recipe oxymelitos simpl. aut scillini (si quidem humor uiscidus ualde, crassúsq; fuerit) ℥. iij. mellis rosacei col. unc. j. ß. stillatitiorũ liquorum absinth. menthæ, fœniculi, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno diluculò per triduum bibantur. Repetantur autem donec materia probè cocta uideatur. Recipe aromatici rosa. maioris ℥. ß. utatur ægrotus cum serapijs. Recipe hieræ picræ Gal. ℥. ß. aut ʒ. vj. cum saccha. fingatur bolus. Aut dissoluantur

in

in iure cicerum rub. sumantúrque circiter diluculum. Prandeat autem ægrotus neque maturiùs neque seriùs, quòd huius medicamẽti operatio in diem sequentem plerunque differatur. Quòd si hieræ amaritudo displicuerit, sumat pilularum alephang. aut de hiera simpl. drach. j. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pilul. v. quæ horis quatuor à cœna sumantur. E drachma quoque prædictarum pilul. fingantur vj. pilulæ, è quibus tres per horam ante cœnam semel, aut bis, singulis hebdomadibus sumantur. Cæterùm si humores è cerebro in uentriculum defluant, sumantur ab ingrediente lectum ægroto post cœnam. Ventriculo déinde robur addatur tam medicamentis sumptis, quàm admotis. Sumptis quidem, hunc in modum. Recipe serapij de absinth. libr. ß. hauriat quantum duo argẽtea cochlearia capere possunt horis duabus ante pastum manè, & uesperi. Poterit, qui uolet, misceri cũ stillatitio liquore chamæmeli, qui plurimùm conducit ad appetentiam irritandam. Loco autem serapij prædicti, utendum nõnunquàm elect. sequẽti.

Recipe corticis citri, sacchario conditi. ℥. ij. compositionis mollis aromatici rosa. maioris. unc. iij. compositionis de cinnamomo. unc. j. ß. pul. rosatæ nouellæ à Nicolao traditæ, corallij rub. ana. drachm. ij. Misceantur, & excipiantur serapio cõseruationis corticis citri, fiátque elect. molle, de quo sumatur castaneæ instar, duabus horis ante pastum manè & uesperi. Quo deglutito bibatur parum uini meri. Poterit aromaticum rosa. maius in tessellarũ figuram formatum sumi alternis cum electa. molli prædicto. Naturam enim uarijs, eadem tamen facultate præditis, uti iuuat. Extrinsecus autem uentriculo hæc admoueantur. Recipe absinth. M. j. menthæ, sisymbrij origani, calaminthæ, ana. M. semissem, seminum cumini, anisi, fœniculi, ana. ʒ. caryophyllorum, nucis moschatæ, cinnamomi, ana. sesqui-

drachmam. Decoquantur in uino mero, in quo calente spongia, aut lana succida madefacta, & expressa foueatur uētriculus manè & uesperi ante pastum. Vngatur deinde unguento sequenti. Recipe olei nardini, olei mastich. ana. sesquiunciā, olei absinth. unc. ij. olei ex cotoneis unc. j. uini decoctionis absinthij expreßi unc. iiij. Decoquantur simul usque ad uini absumptionem. His adijce menthæ siccæ, caryophillorū, cardamomi, iunci odorati, agallochi, ana. sesquidrachmam. adiecta cera. q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur post fotū manè, & uesperi. Aut unguēti loco utatur emplastro sequenti. Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho, ana. sesquiunciā, corallij rub. sesquidrachmam, absint. sicci ʒ. j. galangæ ʒ. ij. Subigantur cum oleo nard. & fingatur emplastrum in scuti, ut uulgus Medicorum loquitur, figuram: quod uentriculo post fotus applicetur. Auferatur autem cùm cibum ægrotus sumere uolet, hoc est, prandij, & cœnæ tempore, ne sua stipticitate cibum in uentriculi fundum descēdere prohibeat. Idq; obseruandum in omnibus emplastris, quæ uentriculo roborādi gratia admouētur. Ceratum Gal. emendans stomachi uitia, illius emplastri uicem deplere poterit. Præterea pastus initio, pane asso, œnosaccharo macerato utatur ægrotus: in pastus uerò fine puluere sequenti. Recipe coriandri præpar. ℥. iij. pul. diacydonites cum speciebus ʒ. iij. anisi, cinnamomi selecti ana. ℥. ß. pellicularum uentriculorum gallinarum præparatarum ʒ. ij. ß. maceros ʒ. j. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quo in fine pastus utendum.

Vomitus sanguinis Curatio.

Cap. XIIII.

Causæ. EVomitur nōnunquam sanguis, uentriculi uenis à copia sanguinis cum impetu ruentis apertis, (ídque maxime si

uenarum

uenarum ora imbecilla fuerint) à uitioſo, acríque ſanguine eroſis. Qui ex uentriculi uenis ſanguis uomitur, cõcretus nõ eſt, nec inde magna ſanguinis eruptio poteſt cõtingere, quòd graciles uentriculi uenæ ſint. Aliquãdo qui uomitur ſanguis à remotis corporis partibus in uentriculũ defertur: ut ſi cui membrum quodpiam exciſum fuerit, natura nõ minus ſanguinis quàm anteà generante, ſanguis quo membrũ illud ali debuit ad uẽtriculum defertur. A toto quoq; interdum corpore in uentriculum tranſmittitur. Interdum à iecore, aut liene: uerùm tunc adeſt in dextro, aut ſiniſtro latere tumor. Cõtingit nonnunquã hic ſanguineus uomitus ex ſuppreßione menſiũ, hæmorrhoidum, aut hæmorrhagiæ è naribus fluere ſolitæ. Ex alijs partibus qui defertur ad uentriculum ſanguis, cùm euomitur, cõcretus eſt. Si ſanguinis uomitus ob membrũ aliquod exciſum fuerit, aut ab uniuerſo corpore in uẽtriculum deferatur, incidatur dextri cubiti uena media. Si ab hepate, interior dextri cubiti incidenda. Si à liene, eadem incidatur uena. ſed in ſiniſtro cubito. Si à menſiũ ſuppreßione, ſophena pedis dextri: ſi uerò ab hæmorrhoidũ cõſueto fluxu retento, iſchiadica uena, in parte ſiniſtri pedis minimo digito uicina, incidatur. Si ab hæmorrhagiæ è naribus ſolito fluore ſuppreſſo, ex exteriori cubiti uena ſanguis mittatur eiuſdem lateris cum nare, unde ſanguis fluere ſolebat. In hoc pathemate, quacunq; à cauſa ortũ ſit (quoniam uires eo laborantis imbecillæ plerunq; eſſe ſolent) modica uenæ, dum inciditur, diductio fiat, ne maior, quàm par ſit, ſpirituũ reſolutio fiat. Parcè prætereà detrahatur ſanguis, idque repetitis uicibus. Ante uenæ ſectionẽ aluo ſequens enema infundatur, ſi ſua ſponte (ut conuenit) excrementa nõ deiecerit. Recipe caſ. recèns extractæ, ſacchari rubri, ana. unc. j. olei uiolacei uncias iij. ſalis parum, cum decocto quatuor remollitiuorum, prunorum, & hordei

Signa. Curatio.

fiat enema, quod ante pastum inijciatur: quo eiecto, fiat sanguinis missio, ut dictum est. Adhibeantur deinde tam intrinsecus, quàm extrinsecus astringentia. Recipe lapidis hæmatit. drachmas duas, corallij rubri drach. j. ß. acaciæ, equiseti, ana. ℈. iiij. baccarũ myrthi ʒ. j. ß. fiat puluis ex his commistis, & contritis, de quo sumatur ʒ. j. cum stillatitio liquore plantaginis, & modico aceti uentriculo uacuo manè, & uesperi, adiecta serapij rosa. de rosis siccis ℥. j.

AVT SIC.

Recipe conseruæ rosarum antiquæ, conseruæ symphyti magni, ana. ℥. j. ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosarum, lapid. hæmatit. ana. drach. ij. acaciæ, corallij rub. ana. drach. j. ß. excipiantur serapio ex cotoneis, fiátq; electar. molle, de quo sumatur castaneæ instar, tribus horis ante pastum. Sumatur aliquando serapij omphacini, aut serapij ex cotoneis, aut serap. ex oxyacantha, aut serap. è succo cerasorũ syluestrium acidorum quantũ duo cochlearia capiunt. Extrinsecus autem hæc fiant. Crura ualidè fricentur, eísque uincula dolorifica inijciantur: ipsis quoq; cucurbitulæ sine scarificatu affigãtur. Si ab hepate sanguis in uentriculũ deferatur, supra hepar cucurbitula affigatur: si à liene, supra lienẽ: si uerò à matrice, supra matricẽ affigatur. Sumpto cibo, si ægrotus ipsum retinere nequeat, cucurbitula uentriculi regioni affigatur. Fotu déinde sequenti utendum. Recipe balaustiorũ, psidiæ, gallarũ, rhois obsoniorum, baccarum myrti, rosarum rub. ana. q. s. Decoquantur in aceto, aut stillatitio liquore plantag. hoc in decocto calente spongia madefiat, qua expressa uentriculi regio foueatur: sequenti déinde unguento ungatur.

Recipe olei ex cotoneis unc. iiij. succi plantag. aut stillatitij liquoris eiusdem unc. iij. Decoquantur usq; ad consumptionem succi, aut liquoris stillatitij, adiectísque acaciæ,

hypocistid. boli Armeniæ, coral. rubr. baccarum myrthi, ana drachm. j. ß. aceto pauco, & cera q. ſ. fiat unguentum, quo uentriculi regio poſt fotum ungatur calidè.

AVT SIC.

Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, ol. maſtich. ana ℥. j. ß. equiſeti ʒ. j. boli Armeniæ, hypociſtidos, acaciæ, ana drach. ij. aceti parum. Cum modico ceræ fiat unguentũ, quo uentriculi regio manè, & ueſperi poſt fotum ungatur.

Appetentiæ caninæ Curatio.

Caput XV.

MVltiplex huius affectus cauſa eſſe poteſt, aut enim fit à nimia corporis diſſolutione: aut à ſola uentriculi intemperatura frigidiore, aut ab humoribus acidis, quos uentriculi os exorbuit: aut à lumbricis, interdum à nimio aut alui, aut menſium fluore. Quod ubi contigerit, aluus aſtringatur, menſes ſiſtantur. Nimia autem corporis diſſolutio fit, aut à nimio calore, aut à ſudore ſuperfluo. Cauſæ.

Qui hoc malo, has ob cauſas infeſtantur, aere utantur frigido, nõ autem fricatione, neq; exercitio: uictus ſit glutinoſus, & incraſſans. Porrò quoniã is calor à bile multa ſanguini permiſta, oritur, ſic curetur. Recipe ſerapij ex cotoneis (ad aſtringendum) ſerapij omphacini, ſerapij roſacei de roſis ſiccis, ana unc. j. ß. ſtillatitiorum liquorum oxalidis, plantaginis, intybi ſatiui latioris, ana unc. iij. Miſceantur, & à ieiuno diluculò bibantur per triduum. Repetantur alijs tribus uicibus. Recipe electar. trium ſantalorum ℥. j. utatur cum ſerapijs. Dein potione ſequẽti purgante utendum. Et quoniã in hoc affectu euacuãtia aſtringere debent, fiat igitur hunc in modum. Recipe corticum myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygd. dul. drach. vj. corticum myrobalano. empeliticarum ſimiliter Victus ratio. Curatio.

confricatarum ℥.ß.macerentur in stillatitio liquore plantagin. in quo uuæ passæ decoctæ fuerint, horis xij. adiectis rhabar. selecti pulueratí scrup. iiij. spicæ nardi gra. v. stillatitiorum liquorũ intybi satiui latioris, oxalidis, & plantag. q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Recipe elect. solidi trium santalorum ℥. j. ß. sumat tessellam unam quotidie manè, qua deglutita, bibat parum stillatitij liquoris plantaginis. Recipe cerati santalini lib. ß. inungatur tota spina dorsi tepidè manè, & uesperi. Præterea linteamina, & subuculæ ægrotãtis inspergantur puluere baccarum myrthi, & rosarum rubrarum. Calida fugiat, frigida amet. Bulimos uerò si à uentriculi intemperatura frigidiore, aut ab acidis humoribus, pituitosis, aut melancholicis, ori uentriculi infartis (hæc autem est uera Appetentia Canina) ab utrauis harum causarum fuerit, uini multum calefacientis potione sanatur. Cùm ad prandium hoc pathemate laborãtes accedunt, primùm illis edulia pinguia apponantur, & quæcunque ex multo oleo, aut butyro, aut adipe gallinæ, & similibus parantur. Huiusmodi nanque os uentriculi asperum complanant. Vinum deinde aut flauum, aut rubrum, dulce, potenterque calefaciens, & si non sitiunt, bibant, quo uentriculi os calefiat. Sic enim appetentia illa Canina sedatur statim, talique uictu si longo tempore utantur, omnino cessabit. Nihil autem illis aut austerum, aut acerbum offeratur. Humor autem ille acidus, siquidem pituitosus fuerit, qui uentriculi tunicis infartus est, hunc in modum euacuetur. Recipe pil. de hiera simpl. agarici in pastillorum formã redacti, ana drach. j. ß. cum melle ros. fingantur pilul. v. è drachma, quæ sumantur horis quatuor, aut quinque à cœna. De eo autem quod reliquum erit, fingantur è drachma pilul. vj. è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel in hebdomada.

Humor

Humor autem ille acidus, pituitosus, si multus sit, leuique medicamento dicto non cedat, hunc in modum uacuetur.

Recipe diaphœnici unc.ß.cum sacchare fiat bolus, qui antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe diaphœnici ℥.ß.cum decocto uuarum passarum, trium florum communium, carycarum pinguium, fiat potio, quæ sumatur ut dictum est. Recipe theriacæ ueter. ℈.ij. conseruæ buglossi drac.ij. Misceantur, & postridie manè sex horis ante pastum sumantur. Vtendum prætereà electarijs, fotibus, unctionibus & emplastris traditis in Dolore uentriculi, exceptis absinthio, & mentha, quoniã appetentiam augent. Si uerò is humor acidus, qui appetentiam caninam excitat, melancholicus fuerit, à liene ad os uentriculi largiùs transmissus, qui os uentriculi immodicè contrahat, & exugat, hunc in modum: primùm concoquatur, deinde euacuetur, uictus ratione superiùs tradita, obseruata.

Recipe serapij de buglos. unc.ij. serapij fumariæ, serapij scolopendr. ana unc.j.ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, tamaricis, buglossi, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Repetatur alijs tribus uicibus, aut donec materia uideatur concocta. Recipe diamosc. dulc. unc. ß. utatur cum serapijs. Recipe cathol. drach. vj. compositionis hamech, drach. iij. serapij de bugloss. ℥.ß. cum communi medicinarum decocto, adijciendo folliculorum sennæ orientalis, polypod. quer. ana unc. ß. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe diamoschi dulc. tessellam unam, postridie manè sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. de fumaria, pil. indarum, ana drachm. ß. cum stillatitio liquore buglossi fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Postridie quoque sumatur tessella una

elect. solidi diamoschi dulcis, mané. Vtendum prætereà per aliquot hebdomadas pil. sequentibus. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, folliculorum sennæ oriental. ana ʒ. j. excipiantur serap. de scolopendr. fingantúrq; pil. vj. é drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel in hebdomada. Si uerò lien, à quo hic humor transmittitur, affectu aliquo laborare uideatur, curetur præsidijs suo loco, posteriùs dicendis. Appetentia hæc immoderata à lumbricis uix dum deuorata depascentibus interdum excitatur. Necandi igitur, déinde expellendi.

Eos igitur primùm sic neci dabimus. Recipe seminis citri, seminis cõtra uermes, seminis braßicarum, ana ʒ. j. ß. cornu cerui usti drach. ij. santonici ʒ. j. rhabarbari ʒ. ß. pul. diamargar. frig. aut corallij rubr. ℈. j. sacchari ad dimidiũ ponderis omniũ. fiat puluis, de quo ʒ. j. sumatur manè ante pastũ, excepta stillatitio liquore graminis, aut portulacæ. Aegrotus autẽ si pauper fuerit, pro rhab. agaricũ substituere licebit. Absinthium, quanquam lumbricis aduersatur, in Appetentia canina ob lumbricos, uitandum est, quoniã appetentiã, ut diximus, auget. Vnguento simul sequẽti utendum, ut & intrinsecus & extrinsecus expugnentur. Recipe olei absinthij, ol. rutæ, olei amygdal. amararũ, ana unc. j. ß. olei ros. (si febris adsit) ℥. j. aloes, farinæ lupinorum, santonici, ana ʒ. j. ß. seminis cõtra uermes ℈. iiij. aceti ℥. ß. adiecta cera fiat unguentum, quo & uentriculus, & uentris regio superior, ut in inferiorẽ fugiant, ungatur calidè ante pastum, manè, & uesperi. Hoc quoque cataplasma eandem ad rem summè conducit. Recipe farinæ lupinorum, aloes, ana ℥. ß. santonici ʒ. ij. seminis cõtra uermes ʒ. iij. cũ succo uermicularis (si febris adsit) & pauco aceto fiat cataplasma uentri. Enecati autẽ expellantur, ne putridis uaporibus febres, aut Epilepsiam, aut alia symptomata grauia

inducant. Expellentur autem aloe, aut agarico, aut rhabarb. liquore aliquo amaro solutis, aut in catapotia formatis. Miram autem in enecandis, & educendis lumbricis catapotia pestilentialia, Rufi appellata, efficaciam obtinent. Enemata quoque plurimum conferunt, quale hoc, quod sequitur. Recipe sacchari rub. sesquiunciam, mellis rosacei cola. unc. j. cum hordei decocto, aut iure pulli fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Debet enema dulce esse ad uermes euacandos, si adhuc uiui sint. Ne fiat autem è lacte, quoniam in intestinis coagulatur, grauiáque nonnunquam inducit symptomata.

Hydropis Curatio.
Caput XVI.

FIt hoc mali ob insignem hepatis refrigerationem, ipso aut primariò affecto, aut per consensum. Ob huius enim uisceris refrigerationem, cibus qui reliquis corporis partibus distribui debet, in sanguinem mutari non potest. Quinetiam cum ipso uniuersi corporis uenæ refrigerantur. Coafficitur autem hepar lieni, renibus, ieiuno, ac tenui intestino, mesenterio, septo transuerso, pulmoni. Contingit etiam hæc paßio, ubi plurimus per hæmorrhoidas sanguis excernitur, aut ob immodicum muliebre profluuium, aut cùm retinentur menstrua, aut ob aliã ingentem uteri dispositionẽ, aut ex intempestiua aquæ frigidæ potatione, iecur affatim refrigerante. Atque his omnibus de causis, aqua inter cutem hominem uexari cõtingit, nullo in hepate præter naturam tumore existente, sed sola in principio refrigeratione iecur afficitur, pòst uerò aliquando & durum fit. Cœliacam præterea affectionem, & dysenteriam, icterum, & cachexiam Hydrops nonnunquam consequitur. A podagra quoque, & coxendicum dolore uexati complures, aquam Causæ.

inter

Signa. intercutē incurrerunt. Hoc morbo correpti ſpirandi difficultate ferè laborant, tument, graues ſunt, uitiatóq; colore, ex uirore nimirum albicantes. Cibum faſtidiunt, cæterùm largioris potus appetentes ſunt, ij præſertim qui aſcite à cauſa calida laborant: atque etiam quòd is humor, qui in ipſis abundat, ſalſus eſt, & putrefactus, quare & plerunque febriunt. Tres autem ſunt Hydropis ſpecies, Aſcites, Tympanites, Anaſarca. Omnium periculoſiſſimus Tympanites, ſecundum locum obtinet Aſcites, Anaſarca uerò cæteris eſt curatu facilior. Victus ratio calida

Victus ratio. ſit & ſicca. Viuat igitur ægrotus in aere calido. & ſicco aut natura, aut induſtria luculentis ignibus, & fuffi ibus parato. Cibus ſic concoctu facilis, ut perdices, turdi, pulli gallinacei aſſi, oüa ſorbilia. Condiantur cibi pipere, caryophyllis, & ſimilibus aromatis. Panis ſit clibanites, cui fœniculum, aniſum, & cuminum miſceantur. Vinum bibatur album, & tenue, ſed paucum. Sit autem uinoſum, niſi hoc mali à cauſa calida ſit ortū. Nam huius morbi duæ potiſſimum ſpecies. Aſcites & Tympanites, ab intēperie interdum oriuntur calida, ſpiritum naturalem reſoluente, & abſumente, quo deficiente, aqua pro ſanguine generatur: tunc itaque minùs calidis & cibis, & medicamentis, quàm dum à frigidis cauſis eſt abolita ſanguificatio, pugnãdum eſt. Exercitatio quiete ſalubrior, & uigiliæ ſomno. Quod ad curandi rationē attinet, initiò ſtatim humor redundãs uacuãdus, & purgatorijs & urinã cientibus medicamentis. Quæ autē ad ſingulas particulatim pertineant pòſt dicētur, cùm quibus præſidijs curandæ ſint perſequemur. Aſcites ſi quem corripuerit, ei uenter, totúmq; abdomen intumeſcit, quo cōcuſſo, talis auditur ſonus, qualem uter ſemiplenus efficit.
Aliæ uerò corporis partes, præcipuè ſuperiores, in aſcite haudquaquàm inflantur. Venter autē ideo intumeſcit, quòd id

id spatij quod inter peritoneum, & partes ei subiacētes est, aquoso humore impletur. Curandi autem ratio à purgantium medicamentorum usu auspicanda. Si igitur Ascites à causa calida: ut dictum est, ortum habeat, materia hunc in modum concoquatur, & uacuetur. Recipe serapij acetati compos. serapij eupatorij, serapij intybi satiui latioris compositi, ana. unc. ij. stillatitiorum liquorum halicacabi, absinthij, cichorij, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Récipe diarrhod. abb. ℥. ß. sumatur tessella una cum serapijs.

AVT FIAT APOZEMA SEQVENS.

Recipe v. rad. com. maceratarum in aceto, ana. ℥. ß. eupatorij, v. herbarum capil. ana. M. j. intybi satiui latioris non loti, cichorij, ana. M. ß. absinthij tertiam partem. M. j. asari, aristolochiæ rotundæ, cas. ligneæ, ana. drach. ij. quatuor seminum frig. maiorū, ana. drach. j. ß. seminum anisi, apij, fœniculi, ana. drachm. j. florum sambuci, & genistæ, ana P. j. medullæ cnici, agarici in pastillorum formā redacti, ana. ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, tantisper dum pars dimidia absumatur: accipiatur iuris decocti lib. j. ß. adiectisq; succi apij, succi intybi satiui latioris. ℥. ij. saccha. q. s. fiat serapium mediocris consistentiæ: depuretur, déinde addantur rhabar. selecti. ℈. iiij. spicæ nardi. ℈. j. Iucundioris autem & odoris, & saporis gratia adijciatur cinnamomi selecti, santali citrini, ana. drach. j. Hoc utatur apozemate ægrotus dies quinque, appetente diluculo. Recipe rhabar. selecti. drach. j. ß. agarici in pastillorum formā redacti. drach. j. spicæ nardi gr. vj. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis xij. déinde exprimantur, & colentur, adiectisque cathol. ℥. ß. diacnici. ℈. iiij. serapij adianti. ℥. ß. cum cōmuni medicina-

rum decocto, cui seminum anisi, apij, & fœniculi, ana. ℨ.j. quatuor seminum frig. maiorū, ana. ℨ.ß. sint addita, fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Vtatur deinde sequentibus, hepar roborantibus, obstructionésque aperientibus. Recipe pul. elect. triū santalo. pul. diacurcumæ maioris, pul. diarrhodi abb. ana. drach. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore halicacabi. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figurā, sintq; singuli rhombi ponderis. ℨ. ij. ß. sumatur unus manè horis tribus ante pastum. Vbi dies aliquot quieuerit ægrotus, repetatur apozema, cum pharmaco solutiuo. Intereà uerò hæc uentri ad exiccādum admoueantur. Recipe æris usti, farinæ orobi. pul. rad. iridis, ana. ℥. j. cum succo cucumeris agrestis fiat linimentum, quo uenter manè, & uesperi ante pastū calidè linatur, uitata hepatis regione. Fiat quoque sequens epithema hepati.

Recipe cerati santalini libr. ß. spicæ nardi. drach. ß. Misceantur, & bis in hebdomada tepidè applicentur hepati manè ante pastum. Cùm autem huius pathematis declinatio manifesta apparebit, utatur ægrotus pil. sequentibus semel, aut bis in hebdomada. Recipe pil. de hiera simpl. aloe lota in stillatitio liquore intybi satiui latioris, agar. in pastillorum formā redacti, ana. drach. j. ß. rhabar. selecti. ℨ. j. Excipiantur serapio intybi satiui latioris, fingantúrque è drachma pil. vj. de quibus tres sumet circa noctis dimidiū.

Ascites uerò quæ est à causa frigida, minorem inducit sitim, quàm ea quæ est à causa calida, & in hac à causa frigida calidiore uictus ratione, calidioribúsque medicamentis utendum. Primùm concoquantur humores, deinde uacuentur. Recipe serapij de radicibus, serapij de eupatorio, serapij adianti, ana. ℥. ij. stillatitiorum liquorum absinthij, apij, florum sambuchi, ana. ℥. iiij. Misceantur, fiátque zulapium depuratum, quod adiectis cinnamo. selecti. drachm. ij.

suau

ſuauiore, & odore, & ſapore reddatur. Eo utetur ægrotus dies quatuor, appetente diluculo.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe quinque radic. comm. maceratarum in uino albo, ana ℥. j. ß. filipendulæ, pentaphylli, eupatorij, v. herbarum capil. pimpinellæ, piloſellæ, ana M. j. abſinth. M. ß. aſari, caſ. ligneæ, ana ʒ. ij. pul. cicadarum ʒ. ij. ß. ſeminum apij, aniſi, fœniculi, ana ʒ. j ß. cicerũ rub. M. ß. florum ſambuchi, & geniſtæ, ana P. j. polypod. quer. medullæ cnici, ana ʒ. vj. Decoquantur in ſ. q. aquæ, donec dimidium abſumatur: accipiatur iuris decocti libr. j. ß. adiectiſque ſerapij de eupator. ſerapij de rad. ana ℥. ij. & ſaccharo. q. ſ. fiat ſerapium mediocris conſiſtentiæ, depuretur, additiſque cinnamomi ſelecti ʒ. ij. ſpicæ nardi ℈. ij. ſuauiore reddatur, & odore, & ſapore. Eo utatur ægrotus dies quatuor appetente diluculo. Deinde hunc in modum uacuetur.

Recipe cathol. ℥. ß. diacnici ʒ. iij. ſerapij adianti unc. ß. Cum communi medicinarum decocto, adiectis florum ſambuchi P. j. ſeminis abſinthij tertia parte M. j. fiat potio, quæ ſumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe pil. de agar. ℈. ij. ß. pilul. de thymelæa ℈. ß. cum ſtillatitio liquore abſinth. fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur. Recipe theriacæ ueter. compoſitionis diacurcumæ maioris, ana drachm. ß. conſeruæ adianti drach. j ß. Miſceantur, & poſtridie manè ſumantur. Prætereà de compoſitione diacurcumæ maioris ſumantur quotidie manè ʒ. ij. Aut ſequenti electario utatur. Recipe pulueris dialaccæ, pulueris diacurcumæ maioris, ana drach. ij. ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore abſinth. q. ſ. fingatur elect. ſolidum in teſſellarũ figurã, ſintq́; ſingulæ ponderis.

ʒ.iij.sumatur una quotidie mané. Sequens emplastrum uentri admoueatur calidé. Recipe emplastri de granis lauri libr.j.misceatur cum stercore caprarum aut uaccarum, & fingatur emplastrum. Ceratum autem santalinũ hoc in affectu à causa frigida hepati admouendum non est. Tumentia uerò crura lixiuio, in quo ebuli folia decocta fuerint, lauentur. Tympanites uerò si quem corripuerit, intumescit uenter, distenditurque, qui concussus tympani sonum reddit: reliquæ uerò corporis partes macilentiores fiunt.

Victus ratio.

Victus ratio ea sit, quam prædiximus. Flatulenta autem omnia summa cura uitentur. Exercitia, fames, sitis quoque uehemens, si ferantur, laboranti mirificè auxiliantur. Hoc malum à causis calidis ferè suboritur. Curandi ratio à concoctione humorum, & uacuatione inchoanda.

Recipe serapij de radic. serapij intybi satiui latioris compositi, serapij de eupator. serapij acetati compositi, ana unc.j.ß. stillatitiorum liquorum apij, intybi satiui latioris, cichorij, ana unc.iiij. Misceantur, fiátq; zulapium mediocris consistentiæ, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti, & pul. diarrhodi abb. ana drach.j.ß. ori iucundius reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quatuor mané.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe quinque radic.com. maceratarum in aceto, ana unc.ß. origani, calaminthæ, folio. absint. ana tertiã partem M.j. intybi satiui latioris nõ loti, quinque herbarum capil. ana M.j. filipendulæ M.ß. asari, cas. ligneæ, spicæ nardi, ana drach.j.ß. seminũ anisi, apij, fœniculi, ana ʒ.ij. quatuor seminum frig. maiorum, ana ʒ.j ß. florum sambuci P.j.ß. Decoquantur in s.q. aquæ, usq; ad dimidij consumptionem: accipiatur iuris decocti lib.j.ß. cui sacchari adiectione q.s. dulcedo inducatur: depuretur, & additis cinnamomi selecti,

cti, & pul. diarrhodi abb. ana ℥. j. ß. & odore, & sapore iucundiore reddatur. Eo utatur dies quatuor aut quinque appetente diluculo. Deinde uacuetur. Vehementes autem non debent esse uacuationes.

Recipe pil. de hiera simpl. rhab. selecti; pil. de agar. ana ℈. j. stillatitio liquore intybi satiui latioris excipiantur, fingantúrque pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti scrup. iiij. spicæ nardi scrup. j. ß. agar. in pastillorum formam redacti scrup. ij. Macerentur in stillatitijs liquoribus absinth. intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis duodecim, déinde exprimantur, & colentur: adiectísque diacnici drachm. j. ß. serapij adianti ℥. ß. stillatitiorum liquorum absinth. & intybi satiui latioris. q. s. fiat potio, quæ antelucano tempore sumatur. Sequentis quoque electar. usus illi plurimùm conducet.

Recipe pul. diacurcumæ drachm. ij. pul. diarrhodi abb. pul. electar. trium santal. ana drachm. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus apij, & intybi satiui latioris q. s. fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sintque singuli ponderis ℥. iij. Sumatur unus quotidie mané.

AVT SIC.

Recipe compositionis mollis diacurcumæ maioris, lib. ß. pul. elect. trium santalo. pul. diarrhodi abb. ana ℥. ij. Excipiantur serapio intybi satiui latioris compositi, fiátque electarium molle, de quo ℥. ij. quotidie manè sumantur, loco electar. solidi prædicti. Illa autem uentri admoueantur.

Recipe milij partes tres. salis commun. partem unam, seminum anisi, & fœniculi, ana partem dimidiam. milium, & sal torreantur, déinde cum cæteris mista pannis lineis raris insuantur, fingantúrque sacculi duo, qui uentri alter post alterum ante pastum calidè admoueantur.

AVT VTATVR EMPLASTRO SEQVENTI.

Recipe emplastri de baccis lauri libr. j. Misceatur cum stercore caprarum, aut uaccarum, fingatúrque emplastrum, quod uentri applicetur, hepatis regione declinata, quæ ante pastum linimento sequenti linatur. Recipe cerati santalini ℥. v. spicæ nardi ℈. j. Misceātur, & bis in hebdomada his commistis hepatis regio calidè linatur. Anasarca autem Hydropis quoque species, uniuersam carnem, atque adeò totius corporis molem spongiæ instar laxam, & madidam efficit, toto corpore, colore quidem mortuo simili, intumescente. Hæc autem Hydropis species cæteris quidem faciliùs curatur, quoniam uim naturæ arguit, quæ in omnes corporis partes humorem illum trudere potest. Est enim adhuc sanguini mistus, humorísque naturam retinet. Cæteræ autem species difficiliùs curantur, quòd & aqua, & flatus in unum coacta sint: uirtus autem unita seipsa dispersa fortior est. Victus ratio ea sit, quam superiùs diximus. Exercitatio autem, quæ sudorem excitet admodum utilis: sudor uerò linteo asperiore extergendus. Conferunt quoque plurimùm fricationes ter, aut quater quotidie repetitæ: meatus enim aperiunt, extenuant, discutiunt, desiccant. Vigiliæ, affectus animi, & quæcunque desiccant, conducunt. Huius mali origo si à mensium, aut hæmorrhoidum suppreßione fuerit, propter quam sanguis ad hepar regurgitat, ipsúmque, & calidum innatum suffocat, à sanguinis detractione, si uirtus, ætas quoque permiserint, curandi ratio auspicanda, ob alias autem causas, in nulla hydropis specie uena incidenda est. Ob dictas igitur causas, primùm incidatur iecoraria uena dextri brachij: déinde ad menses euocandos, aut hæmorrhoidas, sophena. Medicamenta prætereà quæ Hyposarcæ, siue Anasarcæ cōueniunt, mensibus quoq; euoc

Victus ratio.

euocandis conferunt. Hæmorrhoides uerò ut aperiãtur & fluant, panno aspero fricãdæ sunt, aut folio ficulno, aut cæpa. Humores deinde concoquantur, & uacuentur. Recipe serapij de absinth. ℥. iiij. serapij de rad. sine aceto. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum absinthij, apij, melissophylli (propter matricem) ana. ℥. iij. Misceantur, fiátq; zulapium, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti. ʒ. ij. & ℈. ij. spicæ nardi (quæ cõstringẽdi & aperiendi facultate est prædita) ori gratius reddatur. Eo utatur ægrotus diebus tribus. Poterit et altero triduo repeti, ad pleniorẽ materiæ cõcoctionẽ.

AVT SEQVENTI APOZEMATE VTATVR.

Recipe quinque rad. com. maceratarũ in uino albo, ana. ℥. ß. chamædryos chamæpityos, cassuthæ, eupatorij, ana. M. j. quinque herbarũ capil. filipendulæ, ana. M. ß. absinth. tertiam partem. M. j. seminum anisi, apij, fœniculi, ana. ʒ. ij. florum sambuchi. P. ij. polypod. quer. medullæ cnici, an. ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, donec pars dimidia absumatur: accipiatur iuris decocti lib. j. ß. adiecto sacchаro dulcedo inducatur, fiátque serapium mediocriter coctũ: depuretur, additísque cinnamo. selecti. ʒ. j. ß. spicæ nar. & iunci odor. ana. ʒ. ß. iucundiore & sapore, & odore reddatur. Eo dies quinque ægrotus utetur, appetente diluculo. Poterũt autem dicto apozemati. ℥. iiij. oxymelitos scillini addi, si materia craßior fuerit. Recipe pilul. de agar. ℈. ij. pil. fœtid. ʒ. ß. Excipiantur stillatitio liquore absinth, fingantúrque pilul. vij. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe cathol. ℥. ß. diacnici (aquas enim illas euacuat) ʒ. iij. serapij de rad. sine aceto. ℥. ß. cum cõmuni medicinarum decocto, adiectis polyp. quer. ℥. ß. agar. recens in pastillorũ formã redacti. ʒ. ij. florũ sambuchi. P. j. fiat potio, quæ sumatur ad diluculũ. Recip. theriacæ net. ʒ. j. sumatur postridie

mane sex horis ante pastum. Quiescat ægrotus dies sex, aut septem, rursum deinde humores & cōcoquantur & uacuentur repetitis serapijs, aut apozemate, solutiuísq; pharmacis prædictis, fiátque similiter ad perfectam usque curationem. Medio autem tempore utatur electario sequenti.

Recipe compositionis dialaccæ, compositionis diacurcumæ maioris, ana. uncias quatuor. Misceātur, sumantúrque drach. ij quotidie mane. Aegrotus autē post geminam euacuationem in laconico, siue hypocausto sudet, aut in balneo naturali, aluminoso, & sulphureo. Si cum reliquo corpore uenter quoque sit tumidus, admoueatur emplastrū in Tympanite traditum. In muliere uerò menses euocentur balneo posterius dicendo, ubi suppreßionis mensium curatio traditur. A nimio autem mensium & hæmorrhoidum fluxu & hoc pathema nōnunquam oritur. Nimio enim aut mensium, aut hæmorrhoidum fluxu spiritus dissoluuntur, imbecillúmque redditur hepar: quare paßio hæc, quæ inde nascitur, à causa esse frigida dicitur. In hoc autē malo, ab ijs fluxibus orto, Medicum solertem esse expedit. Nam quæ sistendis Mensibus, aut Hæmorrhoidibus conueniunt, Hyposarcæ obsunt: quæ uerò Hyposarcæ conferūt, sanguinis fluxui officiunt, ipsum enim augent. Videndum igitur utro ex affectu plus periculi impendeat. Vtemur tamen aperiētibus propter Hydropem, mediocriter uerò, aut parū aperiendi ui præditis, ob sanguinis fluxum. Materia igitur hunc in modum primum concoquatur, deinde uacuetur. Recipe serapij de absinth. ℥. iij. serapij de rad. sine aceto, unc. j ß. stillatitiorum liquorum, absinth. (aperit enim & astringit) melissophylli, betonicæ, ana. unc. iij. Misceātur, fiátque zulapium, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti ℥. j. spicæ nardi drachm. ß. (aperit & astringit) ori iucundius reddatur. Eo utatur ægrotus dies tres diluculó. Recipe

pil. de

pil. de agarico, pilul. de rhabarbaro, ana. drach. ß. Excipiã tur stillatitio liquore absinth. fingãtúrq; pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. scrup. ij. sumãtur postridie manè sex horis ante pastum. Nec satis est ægrotantem semel purgari, materia enim multa est, repetitis igitur uicibus uacuetur, dierum tamen septem, aut octo spatio interposito, iisdem utens præsidijs. Quòd si proximè dictis pilul. non sufficienter uacuetur ægrotus, sequentibus utatur. Recipe pilul. de agar. scrup. ij. pilul. fœtid. ℈. j. Excipiantur stillatitio liquore absinth. fingantúrque pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe agarici in pastillorum formam redacti drach. j. rhabarb. selecti scrup. ij. spicæ nardi gra. iiij. Macerentur in stillatitio liquore absinth. horis duodecim. déinde exprimantur, & colentur, adiectísque diacnici drach. ij. serapij de duabus radicibus unc. ß. cum communi medicinarum decocto, addita polypod. quer. dimidiata uncia, fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Aut horum loco, è drachm. vj. hieræ picræ Galeni, & saccharo, fingatur bolus, qui manè ante pastum sumatur. Aut cum stillatitio liquore absinth. dissolutæ sumantur. Quo autem tempore ægrotus materiam neque concoquet, neque uacuabit, utatur electar. sequenti. Recipe compositionis dialaccæ unciam j. ß. compositionis diacurcumæ maioris unciam unam, compositionis diacalaminthæ unc. ß. De his commistis sumãtur quotidie matutinis horis drach. ij. Cùm autem morbi manifesta declinatio apparet, utendum sequentibus pilulis. Recipe pilul. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti ana. drachm. j. ß. rhabarb. selecti drach. ß. Excipiãtur serapio de duabus radicibus, fingantúrque è drachma pilul. vj. è quibus tres ab ægroto sumantur mox ubi à somno pri-

mo experrectus fuerit, bis in hebdomada. Hæmorrhoidum uerò fluxus si intereà irritaretur, hunc in modum reprimatur. Recipe olei myrthei unc.ij. olei ex cotoneis, olei mastich. ana. unc. j. His commistis hæmorrhoides inungantur manè. & uesperi.

AVT SIC.

Recipe balaustiorum, psidiæ, gallarum, rhois obsoniorum, baccarum myrti, ana. unciam unam, hypocistidos, oxyacanthæ, ana. unc. ß. Decoquatur in uino rubro, & pauco aceti ad tertias, dein chalybs multis uicibus eo in decocto candens extinguatur, fumus autem per anum recipiatur.

DIONYSII FONtanoni Doctoris Medici Mompessulensis,

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE, LIBER TERTIVS.

Icteri Curatio. Caput I.

VM per uniuersum corpus bilis aut atra, aut flaua effunditur, Ictero hominem laborare dicimus. Oritur autem hoc uitiũ interdum ex sola iecoris intemperie calida, in eóq; tunc calor citra grauitatem consistit. Nonnunquam uerò fit à feruenti iecoris inflãmatione, sanguinem in bilem mutante, qui per uniuersum corpus defertur. Tunc autem excremẽta biliosa sunt, adéstq; febris, grauitásq; in dextro hypochondrio percipitur. Interdum uerò contingit ob folliculi fel continentis obstructionẽ, aut imbecillitatem, propter quam biliosum humorẽ ad se nõ trahit, sicq; fit sanguis impurus, qui per uniuersum corpus diffunditur. Vt enim renum munus est sanguinis serũ ad se attrahere: & splenis, melancholicũ humorẽ: ita & huic folliculo fel ad se attrahere uis est, & facultas. Interdum uerò non ob ipsius folliculi imbecillitatem hoc uitium accidit, sed ob uasorum ab ipso exortorum, ora sua in hepar extendentium infirmitatem, aut obstructionem, biliosum humorem folliculus attrahere non potest. Contingit etiam nonnunquam hic morbus propter eius meatus, qui bilem ad intestina defert, obstructionem, quæ ex excrementis Causæ.

cognos

cognoſcitur: alba enim excernuntur. In ictero ab his obſtructionibus curando, non ſolùm uacuanda bilis, ſed & pituita, quæ bili permiſta, ipſam incraſſans obſtructiones parit. Materia autem, quoniam multa eſt, ante concoctionem hunc in modum minuatur. Recip. pil. de hiera ſimpl. agarici in paſtillorum formam redacti, rhabar. ſelecti, ana ℈. j. Excipiantur ſtillatitio liquore intybi ſat. latioris, fingantúrque pil. v. quæ ſumantur ubi à primo ſomno ægrotus experrectus fuerit. Humores deinde hunc in modum concoquantur. Recipe ſerapij byzantini (bilioſam & pituitoſam materiã reſpicit) ſerap. de duabus radic. ſerap. intybi ſati. latioris compoſiti, ana ℥. j. ß. ſtillatitiorũ liquo. abſinth. cicho. apij, ana unc. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Non erit autem inutile & hæc altero triduo repetere, quòd materia hæc craſſa, longiore concoctione egeat. Recipe diarrho. abb. unc. ß. utatur cum ſerap. Aut utatur apozem. ſequenti. Recipe quinque rad. comm. maceratarum in aceto, ana unc. ß. filipend. pentaph. chamædryos, chamæpityos, ana M. ß. intybi ſatiui latioris non loti, cichorij cum radice, quinque herbarum capil. ana M. j. aſari, caſ. ligneæ, ana drach. ij. quatuor ſeminum frig. maiorum, ana drach. j. ß. cicerum rub. M. ß. ſeminum aniſi, apij, & fœniculi, ana drachm. ij. florum ſambuchi, & geniſtæ, ana P. ij. Decoquantur in ſ. q. aquæ, uſq; ad dimidij abſumptionem: accipiatur iuris decocti libr. j. ß. & ſaccharo dulcedo inducatur, adijciantúrq; intybi ſatiui latioris compoſiti, ſerapij de rad. ſerapij byzantini, ana ℥. ij. fiat autem ſerapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectíſque cinnamo. ſelecti, & ſantali citrini, ana drachm. ij. ſuauiore & ſapore, & odore reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quinque appetente diluculo. Recipe pilul. aggregat. pil. de rhabarb. ana drachm. ß. Excipiantur ſtillatitio liquore

intybi

intybi ſatiui latioris, fingantúrque pilul. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur.

AVT SIC.

Recipe rhabar. ſelecti drach. j ß. ſpicæ nard. gran. vij. agar. in paſtil. formã redacti drach. j. Macerentur in ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui latioris, abſinth. & pauco uino albo horis xij. deinde exprimantur, & colentur, adijciantur cathol. ℥. ß. diaphœn. elect. de ſucco roſ. ana drach. j ſerap. adianti ℥. ß. & cum cõmuni medicinarum decocto, cui polypod. quer. ℥. dimidiata ſit addita, fiat potio, quæ hora quarta matutina ſumatur. Si uerò ægrotus pauper fuerit, ſequenti utatur ſolutiuo pharmaco, uiliori quidem, non minùs tamen utili. Recipe cathol. ʒ. vj. diaphœ. elect. de ſucco roſ. ana drach. ij. ſerap. adianti ℥. ß. cum ſtillatitijs liquoribus abſinth. & intybi ſatiui latioris, fiat potio, quæ ſumatur: ut dictum eſt. Recipe diarrh. abb. teſſellati teſſellam j. ſumatur poſtridie manè. Vtriq; enim humori conuenit. Sequenti deinde elect. utendum. Recipe pul. diarrho. abb. pul. electar. trium ſantal. ana ʒ. j. ß. trochiſcorum de rhabarb. ʒ. j. diacurcumæ maio. ℈. ij. ſacchari diſſoluti in ſtillatitijs liquoribus abſinth. & intybi ſatiui latioris. q. ſ. fingatur elect. in teſſellarum figuram, quarum ſingulæ ſint ponderis ʒ. ij. ß. Sumatur una, horis tribus ante paſtum, quater ſingulis hebdomad. Apozemate autem ſequenti, quod partim aperit, parum ſoluit, ſi quis in his obſtructionibus utatur, non leue ſibi auxilium feret. Recipe quinque radic. comm. maceratarum in aceto, ana ℥. ß. quinque herbarum capil. intybi ſatiui latioris non loti, cichorij, ſeriolæ, ana P. j. chamædryos, chamæpityos, caſſuthæ, pentaphylli, filipendulæ, ana M. ß. ariſtolochiæ rotundæ, caſ. ligneæ, ana drach. ij. aſari. drach. iij. quatuor ſeminum frig. maior. ana drach. j. ß. ſeminum aniſi, apij, hipposelini, ana

ʒ. ij.

℥.ij.cicerum rubr. Manipul.ß.florum genistæ & sambuci, ana P.j.ß.polypodij quer.℥.j.ß.agar.in pastillorum formam redacti, medullæ cnici, ana ℥.ß. Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur. Recipiatur iuris decocti expreßi, & colo transfusi lib.j.ß.saccharo dulcedo inducatur, adiectisque succi intybi satiui latioris, succi apij, ana ℥.ij.serapij byzantini, serapij intybi satiui latioris, ana ℥.ij.ß.fiat serapium mediocriter coctum, quod ubi depuratum fuerit, admistis cinnamomi ʒ.j.spicæ nardi ℈.ij.iucundiore & sapore, & odore reddatur. Postremò drachm.iij. rhabar.selecti infundantur, in eóq; tantisper macerari permittantur, dum durabit. Hoc autem apozemate utetur ægrotus sex dies appetente diluculo. Aut apozematis loco sequentibus pilul. Recipe pilul.de hiera simpl.agarici recèns in pastillorum formam redacti, ana drach.ij.rhabar. selecti ʒ.j.ß. Excipiantur serapio byzantino, fingantúrque pilul. vj.è drachma, è quibus sumantur tres, per horam ante cœnam, bis singulis hebdomadis.

Phlegmones hepatis Curatio. Caput II.

INflammationem in hepate fieri, uti & in alijs uisceribus, easdémq; ob causas, manifestum est. Quo ita affecto, in dextra præcordiorum parte grauitas est, atque dolor, tota præcordia retrahens, atq; ipsius ad iugulum usq; extensio: tußis adest exigua, linguæ color in primis quidẽ ruber, déinde uerò niger, cibi fastidiũ, sitis inexhausta, uomitus bilis tum synceræ, tum eius quæ ouorũ uitellis est similis, quæ æruginis colorem aliquando posteà referre uidetur. Aluus astringitur, nisi inflammationi huius uisceris imbecillitas coniuncta sit. Febris quoque acuta hunc affectum consequitur. Hæc autem inflammatio nonnunquam in sima huius uisceris

Signa.

uiſceris parte conſiſtit, nonnunquam uerò in eius gibbo.. Quæ autem in ſima parte eueniunt inflammationes, magis quàm quæ in eius gibbo fiunt, cibi faſtidiũ, nauſeam, uomitum bilioſum, ſitímque inducunt. Quæ uerò in parte gibba eueniunt, maiore inter ſpirandum dolore laborantem afficiunt, tuſsim quoque maiorem excitant, dolorem præterea uſque ad dextræ partis iugulum adeò, ut detrahi uideatur, extendunt: qui quidem dolor concauæ uenæ magis, quàm membranarum tenſionem ſequitur. Porrò cùm alterutri parti dolor adeſt, ad nothas uſque coſtas peruenit, nempe eis per membranas coniungitur. Inflammatio autem ſiue in huius uiſceris parte gibba, ſiue in ſima fuerit, in neutra tamen exquiſitè conſiſtet, quoniam omnium eius partium carnes inter ſeſe continuantur. Hepatis inflammationes, quæ in ſima parte conſiſtunt, tactu haud quaquam dignoſci poſſunt. Quæ uerò in eius gibbo oriũtur, tactu quidem cognoſci poſſunt, ſi magnæ ſint, abdoménq; natura ſit gracile, aut morbo gracilius redditum: ſecus nõ. Scirrhus autem in hepate, inflãmatione tactu euidentiùs dignoſci poteſt, quoniam durior eſt ſcirrhi, quàm inflammationis moles. Huc accedit, quòd extenuata ſolent eſſe corpora, quæ ſcirrho incumbunt. Cæterùm proceſſu temporis, quanquam ſcirrhus augeatur, non æquè tamen facile erit ipſum tactu cognoſcere, aqua inter cutem, quæ ſcirrhum illico ſequi conſueuit, intercipiente indicium. Decipiuntur interdum nonnulli, muſculorum iecori incumbentium inflammationes ipſi iecori tribuentes. Expedit igitur has inter ſe noſſe diſtinguere. Inflammatis muſculis, tumor iuxta ſitum eorum qui iecori incumbunt, oblongus apparet, uiſui & tactui manifeſtus Præterea muſculis inflammatis, cutis illis incumbens circuntenditur, ut ſi quis digitis apprehenſam attrahere uelit, minimè ſequatur. Ad hæc ob muſculorum

inflam

inflammationem corporis color haudquaquam mutatur. Iecinore autem inflammato, tumor secundum lineamenta, figura iecoris rotundus est. Ad corporis quoque decubitum conformatur. Nam maior apparet corpore in sinistrum latus reclinato, minor uerò eo in dextrum reuoluto, iecinore nimirum sub dextras costas cedente, neque tactui, neque uisui similiter succumbẽte. Prætereà in hepatis inflammatione, cutis iecori incumbens naturalem suum seruat habitum, corporis autem color auriginosus apparet.

Curatio. Curandi ratio statim, si nihil obstet, à uenæ sectione auspicanda, aluo tamen priùs iniecto enemate ducta, si (ut cõuenit) excrementa non deiecerit. Recipe cas. recens extractæ, sacch. rub. an. ℥. j. ol. uiol. ℥. iij. salis drach. j. decocti quatuor remollientium herbarum, adiectis prunis. x. hord. P. j. lib. j ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur, eóq; eiecto, incidatur iecoraria uena dextri cubiti, fiátque (si uires, & ætas permiserint) copiosa sanguinis detractio ad prohibendum phlegmones incrementum. Vires si repugnent, sanguinis detractionem partiri satius erit. Si uerò uenæ sectionem uires ætásque omnino dissuadeant, cucurbitulæ cum scarificatu natibus affigantur. Hæmorrhoidũ suppreßio si hepatis phlegmonen excitauerit, confestim aperiantur, quod fiet si eas aut linteo aspero, aut ficulno folio, aut cepis fricueris. Ante diem quartum solutiua ualida exhibenda non sunt, etenim adusque diem illum humores in fluxu sunt, qui pharmaco solutiuo irritati ad magis fluendum excitarẽtur. Ad quartũ igitur diem usq; adhibeantur repellentia ad fluxum cohibendum, admistis, pauca tamen quantitate, discutientibus & resoluentibus quoniam hepatis phlegmone ab astringentibus facilè induratur. Ea autem partim sumantur, partim admoueantur. Sumantur autem hæc. Recipe serapij ex cotoneis, serapij

myrthei,

myrthei, serapij de rosis siccis, ana. ℥. j. serapij intybi satiui latioris simpl. (ad aperiendum) unc. ß. stillatitiorũ liquorum plantaginis, solani, rosarum, ana. ℥. ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum diluculo sumantur. Repetantur usque ad quartum diem, si quidem ab ipso statim initio ægrotum Medicus curandum susceperit. Extrinsecus autẽ usque ad quartũ diem hæc admoueantur. Recipe olei rosa. ol. myrthei, an. ℥. j. ß. olei ex cotoneis ℥. j. (resoluunt) olei absinth. ℥. ß. succi plantag. ℥. ij. santali rubr. rosarum rubrarũ, ana. ʒ. ij. His cõmistis, hepatis regio linatur tepidè ante pastũ usque ad quartum diem: post quem resoluentia sunt augẽda, astringentia uerò minuenda. Sic igitur in morbi incremento faciendum. Recipe ol. myrthei, ol. ex cotoneis, olei rosacei, succi plantaginis, ana. ℥. j. ß. ol. absinthij, ol. nardini, an. ℥. ß. Misceantur, & hepatis regio manè, & uesperi ante pastum tepidè ungatur. In progressu olea resoluẽtia augeantur, qualia sunt ol. absinth. & nard. astringẽtia uerò alia minuantur, idq; magis atque magis morbo ad uigoris finem, aut declinationẽ procedente. Si tantùm Phlegmones ratio haberetur, dissoluentibus tantùm uti oporteret, cæterùm quoniã hepatis substantia facilè dissoluitur, astringentia dissoluentibus admiscẽda sunt. In hunc igitur modum faciendum. Recipe olei nardini, olei absinthij, ol. chamæmeli, ana. ʒ. j. ß. (sunt hæc mollientia, & dissoluentia) olei rosac. ℥. j. chamæmeli, absinthij sicci, ana. ʒ. ij. rosar. rub. ʒ. ß. His cõmistis linatur hepatis regio tepidè manè & uesperi. Absinthium astringit, eius autem oleum emollit. Nota de oleo absinthei

Tumoris hepatis à causa frigida Curatio. Cap. III.

AB humore pituitoso frigido in hepate collecto, interdum tumor, & abscessus oritur, qui si suppuretur, cu- Causæ.

rari uix poteſt, quòd hepar à pure purificari ægerrimè poſſit: id quod prudens Medicus aſtantibus prædicere debet. Vena hoc in malo haudquaquam incidenda, niſi magna in uniuerſo corpore plenitudo appareat. Primùm enemate ſequenti aluus molliendа, déinde repellentibus calidis, miſtis cum ſubtiliter reſoluentibus, tam ſumptis, quàm admotis utendum. Recipe quatuor herbarum remollientium, ana. M.j. hordei furfuris, ana. M.ß. florum chamæmeli. P.j. Decoquantur in ſ. quantitate aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti ſeſquilibra, caſ. recens extractæ, ſacchari rub. ana. ℥.j. mel. roſa. col. ſeſquiuncia. olei cõmunis. unc. iij. ſalis. drach. j. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum inijciatur. Sumantur déinde hæc. Recipe mel. roſacei col. unc. ij. ſerapij adianti ſeſquiunciam, ſerapij abſinthij ℥.j. ſtillatitiorum liquorum menthæ, caſſuthæ, bugloßi, an. ℥.iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Repetantur uſque ad morbi declinationem, addendo ſtillatitium liquorẽ fœniculi, præſertim ſi in hepatis gibbo tumor ille fuerit. Extrinſecus autem ſequentia admoueãtur. Recipe olei roſacei, olei maſtich. an. ℥.j.ß. aceti ℥.j. olei chamæmeli. unc. ſemiſſem. Miſceãtur, & hepatis regio tepidè ungatur. In incremento, ſequentibus oleis ungatur.

Recipe olei maſtich. unc. ij. olei chamæmeli. unc. j.ß. His commiſtis ungatur hepatis regio calidè. In uigore autem hoc affectu exiſtente, & declinationis initio ſumãtur hæc.

Recipe diacurcumæ maioris ſeſquiunciam, ſumantur ʒ.ij. quotidie manè. Extrinſecus autẽ hæc fiant. Recipe olei nardini, olei abſinthij, ol. chamæmeli, an. ſeſquiunciam. His commiſtis ungatur regio hepatis calidè. In declinationis autem progreſſu addatur ſtercoris capræ. ℥.ß. Si hic tumor duritiem acquirat, ei ſic ſuccurrendum. Recipe diachyli ireati. emplaſtri de meliloto, an. unc. j.ß. pul. abſinth.

&

& spicæ nardi, ana drachm. j. Subigantur cum oleo nard. fingatúrque emplastrum in lunæ dimidiatæ formam, quod hepatis regioni apponatur. Si uerò suppuretur, abscessúmque rumpi sit necesse, quod omnium est periculosissimum, si pus ad intestina, rupto abscessu, declinare uideatur, lauantibus enematis utendum, hunc in modum.

Recipe decocti hord. & fursu. lib. j. sacchari semel dúntaxat cocti, mellis rosacei col. ana ℥. j. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Si uerò pus ad urinæ uias declinare uisum sit, decocto sequenti utendum.

Recipe quatuor seminũ frig. maiorum ℥. j. ß. confringantur, & cum decocto cicerum rub. in quo radices apij, & fœniculi decoctæ fuerint, fiat emulsio, de qua exhibeãtur ℥. vj. appetente diluculo, tantisper dum pus in lotio apparebit.

Hepatis imbecillitatis Curatio. Caput IIII.

HEpatis imbecillitas à quauis intemperie insigni producitur: intemperies autem illa per contraria emendanda, calidam refrigerando, frigidam calefaciendo, humidam resiccando, siccam humectando. Cæterum in huius affectus curatione hoc accuratè obseruandũ, ut cum intemperiem corrigentibus, addantur aliqua aperientia, quòd ferè cum illa intemperie adsit obstructio, à congregatis in ipso per imbecillam sanguificationem excrementis: astringentia etiam admiscenda, quò principis huius uisceris robur, firmitásque conseruetur: partium quoque sint tenuium, ut tergeant, & leniant, dictáque excrementa uacuent. Talia quidem sint, tam quæ sumuntur, quàm quæ admouentur. Intemperies autem calida si iecur occupauerit, humores primùm colliquantur, déinde ipsius uisceris carnes, bilis crassa, grauitérque olens per aluum Signa.

euacuatur, ualdéque colorata, urina rufa est, pulsus celer, sitis adest multa, cibus fastiditur, biliosa uomuntur, ferè febriunt. Frigida uerò intemperie, si iecur laboret, deiectiones neq; multæ sunt, neque aßiduæ, certis autem diebus cumulatiùs excernuntur, sed quæ minùs oleant, quàm quæ per calorem colliquantur. Colore quoq; alio sunt, atque consistentia. Sunt enim deiectiones, quæ per eam intemperiem egerũtur, similes aquæ in qua caro recèns mactata lota sit, præséque plerunq; ferunt sanguinis putrefacti, aut in grumos coacti speciẽ, non quòd sanguis uerè sit, aut grumus, sed ueluti limus, & fæx quædam sanguinis crassa, ad atræ bilis speciem proximè accedens. Plures præterea, uariíque deiectionum colores frigidam iecinoris intemperiem testantur. Qui hac intemperie laborant, tantum abest, ut cibum fastidiant, ut maior etiam illis ciborum appetentia sit. Et quanquam facies illis non concidat, febre tamen languida infestantur. Copulata autem alterutri harum intemperierum siccitas sitim augebit, excrementáque pauciora, ac sicciora reddet. Humiditas uerò liquidiora, copiosioráq;, sitim autem minuet. Medicamenta autem calida huic affectui magis conueniunt, quòd ferè hepatis imbecillitas ab intemperie frigida fiat, quæ aut prima est, aut immodico calori sanguinem, & spiritũ, calorémq; natiuum dißipanti succedit. Si tamẽ calor adhuc subesset, calida uitanda. Vuæ passæ cũ uinaceis tota substantia hepati familiares admodum sunt. Sequẽs quoq; electariũ iecur imbecillum mirificè roborat.

Recipe uuarum passarũ detractis uinaceis ℥.xxxvij.ß. croc. ʒ.j.ß. calami aromatici ʒ.ij. bdel. Iudaici ʒ.iij. ℈.ij. gra.xv. cinnamomi ʒ.j.ß. caſ. ℈.ij. gra.v. iunci odorati ʒ.iij. ℈.ij. gra.v. myrrhæ ʒ.vj. terebinthinæ ʒ.iiij.ß. baccarũ oxyacanthæ ℥.iij. spicæ aromaticæ ʒ.iiij.ß. mellis lib.ij. uini.q.ſ. Fiat elect. molle, de quo sumãtur ʒ.ij. quotidie manè.

Obstructionis lienis Curatio. Caput V.

HOc natura lieni officium dedit, ut melancholicum sanguinem ad se ab hepate attrahat, quo & ipse quidem alitur. ubi autem ea facultas imbecillior facta est: aut meatus per quem lien ab hepate fæculentum illum humorem attrahit, obstructus est: aut is qui à liene est ad uentriculum, per quē sæpenumero excrementa quædam ex se reijcit, quæ uomitione interdum, interdum uerò per inferiora decedere uidentur, tunc uitiosus sanguis per uniuersum distribuitur corpus, colorem corporis ad nigredinem uergentem inducens. Nonnunquam etiam immedicabilia hulcera hoc malo affecti obtinent, grauitatem in sinistro hypochondrio sentiunt, tumore interdum, & duritie eas ob causas oborta: spiritus difficultate, mœstitia melancholica, turbulentisque somnijs uexantur. Si in eo, qui his obstructionibus laborat, plenitudo sit, uires, ætásque permittant, iecoraria sinistri cubiti incidatur, fiátque satis lata uenæ diductio, sanguis enim crassus est. Postridie uerò circiter meridiem incidatur in sinistra manu uena ea, quæ est inter auricularem, & medium digitum. Paruæ etenim uenæ circa meridiem incidendæ sunt, quòd eo tempore magis apparent. Materia déinde hunc in modum concoquatur. Causæ. Signa.

Recipe serapij de scolopendr. unc. ij. serapij de bugloss. sesquiunciam, serapij de duabus rad. unc. j. stillatitiorum liquorum tamaricis, scolopendr. lupi salictarij, fumariæ ana unc. ij. ß. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Repetantur altero triduo.

AVT APOZEMATE SEQVENTI VTATVR AEGROTVS.

Recipe corticis rad. cappar. unc. j. v. rad. com. macera-

tarum in aceto ana ℥.ß.summitatum tamaricis, hemionitidis, buglossi cum radice, pentaphylli, chamædryos, chamæpityos, ana M.ß.v.herbarum capil.ana M.j.uuarum passarum detractis uinaceis ℥.ß. seminis portulacæ ʒ.j.ß. seminum anisi, fœniculi, uiticis, ana ʒ.ij.quatuor seminum frig.maiorum, ana ʒ.ß.florum uiticis, & genistæ, ana P.j.ß.trium florum communium, ana P.j.polypod. quer.℥.j. folliculorum sennæ oriental. unc. ß. Decoquantur in aquæ chalybatæ (lienis enim duritiem dirimit). s. q. adusque dimidij consumptionem. Deinde exprimatur, & colo transfundantur. accipiãtur, iuris decocti libr.ij.quibus saccharo dulcedo inducatur, fiátque zulapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectisq; cinnamomi selecti ʒ.ij.pul.diarrhodi abb.ʒ.j.iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utatur ægrotus dies sex appetente diluculo.

Recipe catholici drach.vj.compositionis hamech ʒ.iij. serapij de scolopendr. unc.ß. cum communi medicinarum decocto, adiectis seminis uiticis drachm.ij.polypodij quer. folliculorum sennæ oriental. unc. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Recipe ther.ueter.℈.ij.cõseruæ buglossi ʒ.ij. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum.

AVT SIC.

Recipe pilul.indarum ʒ.j.excipiatur stillatitio liquore buglossi, fingantúrq; pil.v.quæ circa noctis dimidium sumantur. Adhibenda deinde præsidia lienẽ corroborantia, eiúsque obstructiones tollentia tam sumpta, quàm admota. Componantur autem ex aperiẽtibus, astringentibus mistis. Non tamẽ tam astringentia esse debent, quàm ea quæ hepatis gratia aut sumuntur, aut admouentur, quoniam crassiore est lien substantia, & solidiore, quàm hepar: quare nõ tam facilè lienis substantia, quàm hepatis, solui potest. Sumantur

tur

tur igitur hæc. Recipe pul. diarrhodi abb. drach. ij. diacapp. ℨ. j. ß. seminis portulacæ. drac. j. seminis uiticis. ℈. iiij. conseruæ adianti, & scolopendr. ana. ℨ. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore tamaricis q. s. fiat elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis. ℨ. ij. sumatur unus tribus horis ante pastum quater in hebdomada. Quo deglutito bibatur parum stillatitiorũ liquorũ buglossi & scolopendrij. Extrinsecus autẽ hæc admoueãtur.

Recipe chamæmeli, meliloti, stœchados Arab. ana. M. j. anethi, florum genistæ, scolopendrij, an. M. ß. cinnamomi, seminis uiticis, ana. ℨ. iij. Decoquantur in æquis portionibus uini albi, aquæ, & aceti usque ad consumptionem partis dimidiæ. Hoc in decocto madefacta spongia, & expressa foueatur regio lienis bis, aut ter, manè, & uesperi ante pastum. Quæ ubi exiccata fuerit ungatur unguento sequenti.

Recipe olei de cappar. olei de lilio, ana. ℥. j. ß. olei rutæ. ℥. j. olei amygdal. dulc. (ad remolliendum) ℥. ß. bdellij, ammoniaci dissolutorum in aceto, ana. ℨ. ij. stercoris capræ, seminis uiticis, an. ℨ. iij. seminis portulacæ. ℨ. j. croci ℨ. ß. aceti parum, ceræ parum, fingatur unguentum, quo ungatur regio lienis, calidè manè, & uesperi mox à fotu.

AVT ADMOVEATVR EMPLASTRVM SEQVENS.

Recipe emplastri de meliloto, emplastri diachyli ireati, ana. unc. j. ß. corticis cappar. scolopendrij sicci, an. ℨ. ij. seminis uiticis. ℨ. j. subigãtur cũ ol. de lil. & fingatur emplas. in linguæ bouis figuram, quod lienis regioni admoueatur. Perseuerãte obstructione, si qua quoque noxa in uentriculo sentiatur, utendum pil. sequẽtibus. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, an. ℨ. j. ß. folliculorum sennæ oriental. ℈. iiij. excipiantur serapio de scolopendr. fingantúrq; pil. vj. è drachma, è quibus tres per

horam ante cœnam ſumantur, ſemel in hebdomada.

Lienis Phlegmones Curatio. Caput VI.

Cauſæ. VT cætera uiſcera, ita quoq; lien Phlegmone interdum laborat, ſanguine multo, eoq; calido ad ipſum cōfluē=

Signa. te. Dignoſcitur autem febre, & æſtu, prætereà grauitate,

Victus ratio. tumore, diſtentione, doloréq; loci. Victus ratio eadem ſit cum ea, quæ in reliquis inflammationibus dicta eſt. Potus ſit aut cinnamomi decoctum, aut uinum aquoſum. Medicamēta quæ principio in omni Phlegmone adhibentur repellentia, & aſtringentia eſſe debent, ut id quod influit reprimant, & partis, in qua Phlegmone fit, robur conſeruent. Cæterùm quoniā ſanguis, qui in liene tumorem, & Phlegmonen facit, craſſus eſt, & ipſius lienis ſubſtantia craßior, quàm hepatis, non ſolùm aſtringentia, ſiue repellentia exhibenda, ſed etiā diſſoluentia, extenuātia, & incidentia, citra tamen euidentem calorem, quæ aſtringentibus fortiora eſſe debēt, ne craſſus ille cumulatus in liene ſuccus obthuratus, uehemē

Curandi ratio. tiùs incraſſeſcat. Curandi ratio à uenæ ſectione auſpicāda. Incidatur igitur iecoraria ſiniſtri cubiti, latáq; fiat uenæ diductio: ſanguis autem pro plenitudine, & uiribus detrahatur. Poſtridie incidatur ſaluatella in ſiniſtra manu, quæ eſt inter auricularem digitum, & annularem. Extrinſecus deinde hæc admoueantur. Recipe olei roſacei, olei chamæmeli, ana. unc. ij. Miſceātur, & inungatur regio lienis calidè manè, & ueſperi diebus quinque.

AVT CATAPLASMA SEQVENS APPLICETVR.

Recipe farinæ hordei unc. ij. roſarum rub. unc. j. chamæmeli, abſinthij, meliloti, an. unc. ß. Miſceātur cum oleo roſ. & ol. nard. fiátq; cataplaſma, quod lienis regioni applicetur.

tur. Caliditas uerò si intensa sit, formetur cataplasma cum succo portulacæ, folijs salicis adiectis. In huius mali incremento relaxantia, siue dissoluentia augeãtur. Fiat igitur hunc in modum. Recipe olei rosac. olei chamæm. olei de lilio, ana. unc. j.ß. Commistis his lienis regio ungatur calidè manè, & uesperi. ubi enim in uigore fuerit, ungatur solo oleo chamæmel. Cùm autem ad declinationem peruenerit, ungatur oleis chamæmel. & nard. mistis. Tumor autẽ lienis, si frigidus sit & mollis, citra phlegmonẽ, initiò ungatur oleis absinth. & mastich. In progressu addatur oleum de lilio, & muccago seminis lini cum oleo rutæ.

Scirrhi Lienis Curatio.

Caput VII.

TVmore lienis frigido, & molli, aut inflammatione minùs rectè curatis, tumor durus in liene remanet, qui σκίῤῥος, Græcis dicitur. Quacunque autẽ ex causa oriatur, tactu ipsum facile est deprehendere. Cibus sit cõcoctu facilis, & boni succi. Vinum substãtiæ sit tenuis, astrictione carens. Exercitium, uociferationésq; tempestiuæ plurimùm conferunt. Medicamenta autẽ aperientia, extenuantia, incidentia, & abstergẽtia esse debẽt, tam sumpta quàm admota. Recipe serapij de scolopendr. serapij de epithymo (aperiunt, & extenuant) serapij acetati simpl. (incidit propter acetum) ana. unciam j.ß. & scirrho diuturno, addatur quoque oxymelitos scillini unc. j stillatitiorum liquorũ tamaricis, adianti, buglossi, ana. unciæ tres. Misceãtur, & ieiuno per triduum diluculò sumantur, adiectis cinnamomi selecti drach. ij. saporis gratia. Recipe catholici drach. vj. compositionis hamech drach. iij. serapij adianti unc. ß. cum communi medicinarum decocto, addendo polypod. quer. folliculorum sennæ ana. unc. ß. florum ta-

Causæ.

Victus ratio.

maricis, P.j.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diacapp. ana. ʒ.ij. pul. rosatæ nouellæ ʒ.j. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus buglosſ. & scolopendr. q.ſ. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq́; singuli ponderis drach.ij. sumatur unus manè horis tribus ante pastũ. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe unguẽti dialtheæ unc.iij. olei de cappar. olei rutæ, an. unc.j. Commistis his ungatur lienis regio calidè manè, & uesperi. Aut fiat ut sequitur, indéq; speret ægrotus haud uulgare præsidium, etiam scirrho diuturno. Recipe ammoniaci dissoluti in aceto scillino unc.ß. ol. amygdal. dul. unc.iij. ol. de lilio unc.ij. ol. de cappar. unc.ij.ß. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur regio lienis calidè, manè, & uesperi. Aut sic, & prædicto uiribus non cedit. Recipe succi cyclamini, aut radicis eius, olei communis, ana. lib.j. olei amygdal. dulc. ʒ.ij. seminis portulacæ drachm.ij. aceti unc.j.ß. ceræ parũ, fiat unguentum quo lienis regio ungatur calidè.

AVT SIC.

Recipe œsypi, axungiæ gallinæ, ol. amygdal. dulc. ana. drach.j.ß. olei chamæmeli, ol. de cappar. an. unc.j. Commistis his ungatur lienis regio calidè, manè, & uesperi ante pastum. Tumor autẽ lienis si sit à melancholica materia cum flatu mista, concoquatur, & euacuetur, ut in Melancholia dictũ est, cætera uerò fiant ut sequitur. Recip. pul. diacymini, pul. diacappar. ana. ʒ.ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore scolopendr. q.ſ. fiat elect. in tessellis, de quibus sumatur una quotidie mané. Vngatur & unguento sequenti. Recipe olei rutæ, olei chamæmel. ol. de cappar. ana. unc.ij. anisi, cumini. cinnamomi selecti, fructus tamaricis, ana. ʒ.j.ß. aceti parum, & ceræ, fiat unguentum, quo ungatur regio lienis calidè manè, & uesperi.

Diarr

Diarrhœæ Curatio.
Cap. VIII.

COpiosum alui profluuium citra exhulcerationem, aut inflammationem, Diarrhœa appellatur. Oritur au= Causæ. tem hæc paßio, aut ob uentriculi, aut intestinorũ, aut iecoris, aut lienis imbecillitatẽ, quæ sunt instrumenta cõcoctioni seruientia. Illius autem imbecillitatis curatio ex his, quæ superiùs tradita sunt, petenda est. Aut ob prauorũ alimentorum copiosam ingestionẽ, quæ corrupta mordicationem excitant, uirtutémque expultricem irritant: id quod tum ex ægri sermone, tum ex deiectionibus cognosci potest. Nam si biliosæ fuerint, flauo inficiuntur colore, neq; citra caloris sensum, & mordicationem excernuntur. Alimenta uerò copiosiùs ingesta, si humidiora, uiscosioráq; fuerint, unde humores craßi, pituitosi, & lenti nati sint, qui corrupti diarrhœam excitauerint, cõtraria dictis prorsus erũt, quæ per aluum deijciuntur. Aut ob humorum è supernis partibus ad uentris spatia defluxum hoc pathema oritur. Aut ob retentricis facultatis imbecillitatem. Aut ob hepatis, aut uenarum meseraicarum obstructionẽ. Aut ob uentriculi cruditatem. Aut deniq; ex totius corporis plenitudine. A qua, aut quapiam alia parte se per uentriculum, & intestina expurgante, Diarrhœa si excitata fuerit, natura, quæ superuacua sunt, & noxia expellere tentante, ídq; facilè is, qui laborat tolerauerit, tantùm abest, ut id alui profluuium sistendum sit, ut etiam naturæ motus sit adiuuandus. Si autem fluor ille diutiùs perseuerans, non solùm superuacua expellat, & noxia, sed etiam corporis habitum ueluti colliquet, uirésque atterat, tunc ei tum sumptis, tum admotis, tum infusis resistendum. Si natura duce superflua alui profluuio expellantur, diebus ad summum duodecim

terminari

terminari debet: cæterùm si naturæ auxilio fuerimus, breuiori tempore finietur. Si tenuis igitur corporis habitudo, aliáq; signa biliosam corporis constitutionem ostendant, biliosáq; excrementa noxia, & superflua natura expellat, eius motum hunc in modum adiuuabimus. Recipe rhabar. selecti parum torrefacti (sic enim acrimoniā perdit, parte subtili, & acri dissoluta) ʒ.ij. pul. miuæ ex cotoneis sine speciebus unc. j. cum aqua chalybata, aut stillatitio liquore plantag. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe corticis myrobala. flauarum parum torrefactarum ʒ.iij. rhabar. parum torrefacti ʒ.j. fiat pul. & cum uino acerbo, & stillatitio liquore plantag. aut rosa. fiat potio. Atq; hæc magis puluerata, quàm infusa conueniunt. Si quis tamē tam delicato palato fuerit, ut à pulueribus offendatur, infusio hunc in modum fiat. Recipe rhabar. parum torrefacti ʒ.ij. macerentur in stillatitio liquore plantag. in quo balaust. myrthi baccæ, rosæ rub. decocta fuerint, horis xij. deinde exprimantur, adiectáq; serapij ex cotoneis ℥.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina.

AVT SIC.

Recipe rhabarb. selecti parum torrefacti ʒ.ij. subigantur cum miua ex cotoneis, & saccharo ros. antiquo. q. s. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti, parum torrefacti ʒ.ij. subigantur cum miua ex cotoneis, fingantúrque pil. ix. quæ sumantur hora tertia à noctis dimidio. Quòd si prædictis remedijs materia, quæ multa erat, nō satis uacuata uideatur, repetantur. Si uerò prorsus uacuata sit, aut maiori certè ex parte, ad fluxū astringendum se medicus cōuertat, hūc in modum. Recipe carnium cotoneorum saccharo conditarum sine

spec

ſpeciebus uncias tres, ſumantur drachm.ij.non multo ante paſtum tempore.

AVT SIC.

Recipe conſeruæ roſa.antiquæ,conſer.ſymphyti,ana ℥.j.ß.lapidis hæmatit. drachm.ij.baccarum myrti ʒ.j.ß.boli Armeniæ lotæ in ſtillatitio liquore roſ.ʒ.ij.ß.excipiantur ſerapio ex cotoneis, fiátque elect. molle, de quo ſumantur ʒ.ij.exiguo ante paſtum tempore.

AVT SIC.

Recipe ſerapij myrthei, ſerapij roſacei de roſis ſiccis, ſerapij ex cotoneis,ana ʒ.ß.ſtillatitiorum liquorum, peræ paſtoritiæ,plantaginis,roſarum,ana unc.j.Miſceantur,& ieiuno uentriculo manè ſumantur. Sunt autem hæc inter ſe uarianda, utetúrque illis uiciſsim ægrotus, ne uni natura aſſueta,eo tanquam cibo utatur. Extrinſecus autem ſequentia admoueantur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei maſtich.ana unc.ij.boli Armeniæ, acaciæ, hypociſtidos,lapidis hæmatit.mumiæ,ana drachm.j.ß.ceræ parum, fiat unguentum, quo ungantur uenter infra umbilicum,& renes calidè manè,& ueſperi ante paſtum. Animi defectio, uentris dolor,ardórq; uehemens huic affectui interdum ſuperueniunt, quibus ſymptomatibus tam ſumptis,quàm admotis medicamentis hunc in modum occurrendum.

Recipe cornu cerui uſti ʒ. ij. Miſceantur cum ſtillatitio liquore plantag.& bibantur ante paſtum, materia maiori ex parte uacuata,non antè.Confert autem hoc medicamentum non ſolùm dolori uentris ex fluxu, ſed & dolori colico. Extrinſecus autem hæc admoueantur, materia (ut diximus) uacuata. Recipe gallarum,rhois obſoniorum,baccarum myrthi, ana Manip.j.pomorum ſylueſtrium contuſorum unc.iij.cumini in aceto infuſi unc.iiij.roſa. rub.M.ß. Decoquantur in aqua, in qua ferrum candens ſæpius ex-

tinctum

tinctum sit, in eáque calida madefacta spongia, & expressa foueatur uenter calidè manè, & uesperi. Præterea fricationibus, ligaturísque dolorificis extremitatū facienda reuulsio. Cucurbitulæ quoque super umbilicum affigantur sine scarificatu, ibíque per quartam horæ partem hæreant. Non enim solùm uentris fluxionem sistent, sed & dolorem auferent. Crura quoque si sequenti lotione lauentur, fluens materia reuelletur.

Recipe radicis filicis, radicis calcatrapæ, ana M. ij. foliorum plantaginis, balaustiorum, rosarum rubrarum, ana M. j. Decoquantur in aqua, in qua ferrum candens sæpe extinctum sit, & uino astringente, hócque in decocto lauentur crura: ut dictum est. Diarrhœa uerò si à pituitosis humoribus fuerit lentis, craßis, & corruptis, naturæ motum noxia expellentis hunc quoque in modum adiuuare licebit.

Recipe hieræ simpl. Gal. ʒ. vj. sumantur diluculó.

AVT SIC.

Recipe pilul. mastich. ʒ. j. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pilul. v. quæ sumantur hora noctis decima, aut undecima. Turpetum, ídque genus alia medicamenta ualentiora haud conueniunt. Retentrix déinde uirtus uentriculi, & intestinorum medicamentis tam sumptis, quàm admotis roboranda hunc in modum.

Recipe diacydonites cum speciebus uncias tres, sumantur drachmæ duæ, quotidie manè non multò ante pastum tempore. Sumatur prætereà semel in hebdomada drachm. una theriacæ ueter. manè sex horis ante pastum. Extrinsecus autem sic roboretur.

Recipe olei nardini, olei mastich. olei menthæ, ana ℥. ij. caryophyllorū, menthæ siccæ, cardamomi, ana ʒ. ij. coralli rub. ʒ. j. ceræ parum, fiat unguentum quo ungatur uenter, & regio uentriculi calidè ante pastum manè, & uesperi.

AVT

AVT SIC.

Recipe emplastri de mastich.unc.iij.fingatur emplastrũ in scuti, ut uulgò loquuntur, stomachalis figuram, quod uentriculi regioni applicetur. Diarrhœa si à defluxione humorum ex capite in uentriculum nascatur, frequẽtes habet paroxysmos, materia enim prima uacuata, noua generatur, quæ defluxionem rursum excitat. Paroxysmi tẽpore utatur ægrotus pilul. sequentibus. Recipe pilul.asaieret, pil. mastich.an.drach.ß.Excipiãtur stillatitio liquore betonicæ, fingãtúrq; pilul.v.quæ sumantur horis tribus post cœnam ab ægroto lectũ ingredi uolente.Deinde pul. capitali inspergatur pars capitis anterior, eodem quoque tempore. Aut fingatur pileolus cui sequentes pulueres insuantur. Recipe melyssophylli, betonicæ, sampsuchi, ana.M.ß, stœchad.Arab.ros.rub.florũ rorismar.ana.P.j.nigellæ Rom. torrefactæ.ʒ.iij.gummi iuniperi.ʒ.ij.corian.præpar.cocci infectorij, an.ʒ.ij.ß.maceros, caryophyllorum, an.ʒ.j. Insuantur panno sericeo rubro, & raro, fingatúrq; pileolus acu interpunctus, qui gestetur. Vtendum & sequẽti suffitu.

Recipe thuris, mastich.ana.ʒ.j.styracis calamitidis, ladani, ana.ʒ.ij.succi cyrenaici ʒ.iij.sandaracæ ʒ.ß.His cõfractis suffitus fiat, quo capitis operimentum suffiatur manè, & uesperi.Prætereà uentriculus, & intestina roborentur medicamẽtis tam sumptis, quàm admotis, dictis in Diarrhœa pituitosa. Diarrhœa à cruditate uentriculi si fuerit, ea laborantem primùm oportet pauco uti cibo, eóque boni succi, & concoctu facili: uentriculo deinde hunc in modum succurrendum. Recipe pilul.alephang.ʒ.j.ß.pil.mastich. ℈.j.ß.Excipiantur stillatitio liquore absinth.fingãtúrque pil.ix.è quibus tres per horam unam sumãtur ante cœnam alternis diebus.Tertio autem, aut quarto, à fluxu die, sumat drach.ij.diacydonites cum speciebus nõ multo ante pastum

tempo

tempore. Extrinsecus autem apponatur uentriculo emplastrum de mastich. in scuti (ut loquuntur) stomachalis figuram, formatum.

AVT SIC.

Recipe cerati Gal. emendantis uitia stomachi, olei nard. ana. unc. ij. His cōmistis uentriculi regio calidè ante pastũ linatur manè, & uesperi. Diarrhœa quoq; obstructis meseraicis uenis plerunque oritur, túncque apparent deiectiones chylosæ. Quod ubi contigerit, primum astringentia omnia uitentur: sumatur autem sequens potio purgans.

Recipe rhabarb. selecti unc. j. ß. agar. recens in pastillorum formã redacti drach. j. spicæ nardi gra. v. macerentur in stillatitijs liquoribus apij, & intybi satiui latioris, ac pauco uini albi, horis duodecim. dein exprimantur, & colentur, adiectísque cathol. unc. ß. serapij adianti unc. j. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Sequenti deinde elect. utendum. Recipe pul. diacurcumæ maioris, pul. diarrhodi abb. ana. ℥. ij. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus fœniculi, aut apij, q. s. fingatur electar. solidum in rhõborum figuram, sintq; singuli ponderis drach. ij. ß. Sumatur unus quotidie manè horis tribus ante pastum: quo deglutito bibatur parum uini albi, aut gilui diluti.

AVT SIC.

Recipe cicerum rubr. non lotorum, M. j. radicum apij, & fœniculi, ana. unc. ß. adianti recentis, M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, usque ad absumptionem dimidij: accipiatur iuris decocti libr. j. quæ per biduum bibatur in æquas portiones partita. Atque id cõmodè fiet ante potionis purgantis prædictæ sumptionẽ, concoquentium serapiorum loco.

Diarrhœa autẽ ab hepatis obstructione si fuerit, cognoscetur dextri hypochondrij grauitate. Quæ quidẽ obstructio si sit in hepatis parte sima, curetur ut obstructio uenarum

rum meſeraicarum proximè dicta. Si uerò in hepatis gibbo. quod ex urina cognoſcetur, fortiora exhibeãtur diuretica. Quòd ſi huic affectui hepatis caliditas adiuncta ſit, apozemate ſequenti utendum. Recipe v. radic. comm. maceratarum in aceto, ana. ℥. ß. intybi ſatiui latioris non loti, cichorij cum radice, ſeriolæ. an. M. ß. quinque herbarũ capil. ana. M. j. quatuor ſeminum frig. maiorum, ana. drach. j. ß. ſeminum apij, aniſi, & fœniculi, ana. drach. j. cicerum rub. M. ß. florum ſambuchi, & geniſtæ, ana. P. j. Decoquantur in ſ. q. aquæ ad dimidij conſumptionem uſque: accipiatur iuris decocti lib. j. ß. ſaccharo dulce reddatur, fiátque ſerapiũ mediocriter coctum: quod depuretur, adiectiſq; cinnamomi ſelecti drach. j. ß. pul. diarrhodi abb. drach. j. ſuauiore & ſapore, & odore reddatur. Eo ægrotus ieiunus utetur manè, diebus quatuor. Vtendum déinde potione purgante proximè dicta in obſtructione uenarum meſeraicarum. Vacuato corpore ſumat quotidie manè elect. ſolidi diarrhodi abb. teſſellam unam. Obſtructio uerò hepatis ſi cum ipſius frigiditate ſit coniuncta, ei hunc in modum medebimur. Recipe ſerapij de radic. oxymelitos diuretici, ſerapij adianti, ana. unc. j. ß. ſtillatitiorum liquorum abſinthij, apij, fœniculi, ana. unc. iij. Fiat in zulapij modum, quod depuretur, & adiectis cinnamomi drach. ij. ori ſuauius reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quatuor.

AVT SIC.

Recipe quinque rad. com. maceratarum in uino albo, an. unc. ß. chamædryos, chamæpityos, pentaphylli, filipendulæ, an. M. j. abſinthij Pontici M. ß. aſari drach. iij. cicerum rubr. M. j. ſeminum aniſi, apij, & fœniculi, an. drach. ij. florum geniſtæ, & ſambuchi, ana. P. j. ß. polypodij quer. ℥. j. agar. in paſtillorum formam redacti ℥. ß. Decoquantur in ſ. q. aquæ, uſque ad partis dimidiæ abſumptionẽ: accipiatur

iuris decocti libr.j.ß.quæ adiecto saccharo & melle,dulcis reddatur,fiátque serapium mediocriter coctum, quod depuretur,& adiectis.ʒ.iij.cinnamomi selecti iucundiore fiat & odore,& sapore.Eo utetur ægrotus ieiunus,manè,diebus quatuor. Vacuetur déinde sumpta potione sequenti.

Recipe agar.in pastillorum formam redacti.℈.iiij.medullæ cnici.ʒ.iij.Macerentur in oxymelite simpl.& stillatitijs liquoribus fœniculi, & apij horis.xij. déinde exprimantur,adiectísque cathol.℥.ß.diaphœnici.ʒ.j.ß,fiat,potio,quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter.ʒ.j.conseruæ adianti, conseruæ buglossi,ana.ʒ.j.ß. Misceantur,& postridie manè sumantur horis sex ante pastum. Vacuato corpore, dies cõplusculos manè.ʒ.ij.diacurcumæ maioris sumantur.Lienis autẽ uitio si Diarrhœa contigerit,id quod ex dolore,& grauitate circa lienis regionẽ cognoscitur,id lienis uitium curandum remedijs superiùs dictis, cùm lienis affectuum curãdorum methodus tradita est. Hepatis quoque ui, & concoctrice,& retentrice imbecilla facta,Diarrhœa interdum suboritur.Cæterùm deiectiones tunc excernuntur aquæ similes, in qua recens mactata caro lota est. Solus autem uuarum passarum cum uinaceis probè dentibus comminutis in pastus principio usus frequens,huic malo mederi potest.Aut electarium molle in hepatis imbecillitate traditum.

Deiectionis sanguinis Curatio. Caput IX.

SAnguis etiam interdum per aluum, sine intestinorum abrasione, & dolore egeritur, ab hepate malè affecto defluens. Huic autem hepatis uitio caliditas nonnunquam coniuncta est,interdum uerò frigiditas. Caliditas autẽ cognoscitur ex graueolentia deiecti sanguinis,& uehementia

tia ſitis: ſequitúrque hoc malum plerunque ardentes febres, cui tam ſumptis, quàm admotis hunc in modum ſuccurrendum. Recipe elect. ſolidi trium ſantalorum rhabarb. duplicato unc. iij. ſumatur teſſella una quotidie manè horis tribus ante paſtum. Extrinſecus autem hæc fiant.

Recipe cerati ſantalini unc. v. ſpicæ nardi ſcrupul. j. Miſceantur, & hepatis regioni applicentur matutinis horis ante paſtum.

AVT SIC.

Recipe ſtillatitij liquoris roſarum, ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris, ana lib. ß. omnium ſantalorũ, ana ℥. j. ß. caphuræ gran. iij. ſpodij ʒ. ij. ſpicæ nardi ℈. ß. aceti parum. His commiſtis fiat epithema hepati tepidè, matutinis horis ante paſtum. Frigiditate autem cum dicto hepatis uitio coniuncta, ſitis non adeſt, nec febres hoc malum ſequitur. Ei quoq; tum ſumptis, tum admotis hũc in modum medebimur.

Recipe elect. ſolidi aromatici roſati maioris, aut de cinnamomo unc. ij. ſumatur rhombus unus quotidie mané. Extrinſecus autem hepatis regio ungatur oleo nard. & maſtichino calidè, matutinis horis ante paſtum.

Dyſenteriæ Curatio.
Caput X.

Tormina malum hoc Medicorum nonnulli appellant, quòd in eo inteſtina dolore admodum torqueantur, ob ipſorum exhulcerationem. Huius autem exhulcerationis causæ ſunt interdum externæ, ut frigiditas, aut calor, aut pernitioſorum medicamentorũ potio. Interdum uerò cauſæ ſunt internæ. Nam aut à bile flaua, aut pituitoſa ſalſa, aut à bile aduſta, atque id genus humoribus acribus, & mordacibus aut ab uniuerſo corpore ad uentrem confluentibus, aut in ipſo natis ob cruditates, aut fructuum comeſtionem, Cauſæ.

aut acrium uitiosorúmq; ciborum usum. Principiò, hoc pathemate inchoante, biliosa, uaria, & mordacia excernũtur. Déinde interaneorũ abrasiones sequuntur. Postremò paulum cruoris simul excerni uidetur, quando uidelicet ipse affectus iam Dysenteria esse censetur. Quando autem huiusmodi abrasiones solæ, hoc est sine sanguine excernuntur, considerandum num pingue quidpiam simul cum illis deijciatur, in craßis enim intestinis hulcus esse tunc credendum, à quibus pingue illud, quod ipsis intrinsecus adhærebat, liquefactum, & abrasum excernitur. Vbi uerò cruorem excerni quoque uideris, intueri oportet, utrum is reliquis excrementis ita sit admistus, ut uniuersus misceatur uniuersis, an pars eius aliqua reliquis supernatet. Etenim ubi uniuersus sanguis uniuersis excrementis est admistus in superioribus intestinis hulcus esse indicat: si uerò supernatat, in humilioribus. Hulcere autem in tenuibus intestinis existente, dolores acerbißimi ad animi usque deliquium circa umbilicum consistunt: biliosa, porrique colorem habentia, atque omnino uariegata excernuntur: siti ægroti infestantur, febriúntque. Porrò non parùm conducit ad curandi rationẽ nosse, in qua intestinorũ parte hulcus consistat. Nam si in superioribus intestinis fuerit, ab epotis medicamẽtis petendum præsidium est: si uerò in humilioribus, enema subijcere magis conuenit. Quies in hoc affectu salubris admodum est. Cibus paucus sit, ut partes largiore alimento destitutæ contumaciùs quem habent humorem retineant, nec tam facilè ab hulceratis intestinis trahentibus abduci permittãt. Sit idem euchymus, & coctu facilis, quod uentriculi facultas coctrix, retentrix quoque imbecilla sit. Oua igitur sorbilia, perdices, contusum carnium, hepata gallinarum, oriza cum lacte, amylum, oua lacti admista conueniunt. Lac quoque acidum, lapidibus aut ferro

Signa.

Victus ratio.

ferro candenti ustulatum ter quatérue, epotum plurimùm confert. Vinum aut nullum bibatur, aut astringens sit, & aqua chalybata dilutum. Zulapium quoque rosatum per se salubre est. Aqua quoque pluuia, aut eius defectu fontana, in qua chalybs ignitus extinctus sit, huius præsertim mali principio, salubris est. Ad Dysenteriæ autem curationem in inferioribus intestinis consistentem (quæ, præter ea quæ dicta sunt, uel ex hoc cognoscitur, quòd excrementa cum flatu prodeunt, multáque sunt, & coaceruata, aliquando etiam spumosa, pinguiáque illis commista sunt) lauantibus enematibus primùm utendum est hunc in modum. Recipe iuris decocti hordei lib. j. sacchari semel dúntaxat cocti ℥. j. uitellos ouorũ duos, fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Hoc autem lauante enemate sæpe utendum est, & ante corporis uacuationem, & post. Nam si materia pauca sit, solis interdum id genus enematibus curatur hic affectus. Si uerò materia crassa appareat, enemata nõ solùm lauantia, sed & abstergentia sint, præsertim si salsa pituita sit, hunc in modum. Recipe iuris decocti hordei lib. j. sacchari rubri, mellis rosacei col. ana unc. j. uitellos ouorum duos, fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Si autem magnus ardor in excrementis, cum intenso uentris dolore uideatur, sequenti enemate utemur. Recipe succi plantaginis fæce subsidente depurati unc. iiij. olei rosa. unc. vj. muccaginis psyllij extractæ in stillatitio liquore ros. unc. ij. fiat enema, quod ante pastum immittatur. Si uerò non solùm lauare intestina, & abstergere, sed etiam dolorem mitigare sit opus, hoc enemate iniecto, id consequemur. Recipe iuris decocti hordei libr. j. sacchari rubr. mellis rosacei col. ana unc. j. ß. muccaginis psyllij extractæ in stillatitio liquore rosa. unc. ij. fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Corpus deinde sequenti potione purgante uacuandum.

Recipe rhabar. selecti torrefacti drach. j. ß. myrobalano. flauarum parum torrefactarũ drach. ij. stillatitij liquoris plantaginis. q. s. adiecta serapij ex cotoneis ℥. j. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Si autem à bile adusta huius mali origo sit, potione sequenti uacuetur.

Recipe myrobalanorum flauarum, & cærulearum parum torrefactarũ, ana drach. j. ß. rhabar. parum torrefacti ℈. iiij. serapij ex cotoneis ℥. j. adiectis stillatitijs liquoribus rosa. & plantaginis. q. s. fiat potio. Si uerò à pituita salsa Dysenteria suborta fuerit, mutentur myrobal. cæruleæ in cepulas, aut empeliticas, eadem quantitate manente. Vacuato corpore, utendum ut dictum est, enemate lauante superiùs tradito. His peractis, si materia maiori ex parte imminuta, uacuatáq; uideatur, adhibenda tam extrinsecus, quàm intrinsecus constringentia. Intrinsecus autem hunc in modum. Recipe serapij ex cotoneis, serapij myrthei, ana unc. iij. Misceantur cum aqua pluuia, aut aqua fontana chalybata, & sitis tempore bibantur. Sumantur & drachmæ duæ carnium cotoneorum saccharo conditarum sine speciebus quotidie manè, ante pastum exiguo quidem tempore. Inijciantur quoque enemata lauantia, idque sæpe fiat, donec exire uideantur syncera, uitiosis humoribus haudquaquam permista. quod ubi cõtigerit, constringentia inijciantur hunc in modum. Recipe gallarũ, rhois obsoniorum, rosarum rub. baccarum myrthi, balaustiorum, orizæ torrefactæ, ana M. j. Decoquantur in aquæ pluuiæ, aut chalybatæ. q. s. adusque dimidij consumptionẽ. accipiantur iuris decocti lib. j. succi plantaginis subsidente fæce depurati ℥. iij. seui renum caprarum ℥. ij. lapidis hæmatitis, mumiæ, boli Armeniæ, sanguinis draconis, gummi tragacanthæ, gummi Arab. ana ℈. ij. Commistis omnibus, fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Perseuerante autem fluxu,

lauante

lauante enemate superiùs tradito semper utendum. Extrinsecus autem sequentia admoueantur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei mastich. ana. unc. ij. acaciæ, hypocistidos, boli Armeniæ, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, ana. drach. ij. ceræ parum, fiat unguentum, quo ungatur uenter ab umbilico ad pubem, & renes calidè, manè, & uesperi ante pastum.

AVT SIC.

Recipe boli Armeniæ, mumiæ, ana. unc. ß. Misceantur cum albo oui. linantúrque uenter, & renes: ut dictum est, ab umbilico ad pubem calidè, manè, & uesperi ante pastum. Crura quoque sequenti decocto lauentur. Recipe gallarum, rhois obsoniorum, ana. ℥. j. ß. foliorum plantag. M. j. rad. filicis, calcatrapæ, ana. M. ij. Decoquãtur in aqua chalybata, & uino astringente. Eóque decocto lauentur crura manè, & uesperi. Balneis tandem sudorẽ prouocare absurdum non erit. Postremò & cucurbitulas umbilico, & ilibus utrisque affigere, opem nõ leuem afferet. Dysenteria si in superioribus intestinis fuerit, iisdem planè præsidijs curanda, quibus Dysenteria in inferioribus intestinis cõsistens, exceptis enematibus, quoniam gracilia intestina non superant. Porrò si hepatis intemperies calida acres hos humores, à quibus Dysenteria fit, generet, ungatur hepar unguento sequenti. Recipe cerati santalini. ℥. iiij. olei nymphææ. olei rosacei, ana. unc. j. ß. lauentur aqua frigida, adiectóque spicæ nardi. ℈. j. ungatur hepatis regio tepidè, dies duos, aut tres, horis matutinis ante pastum.

Lienteriæ Curatio.

Caput XI.

VElox exitus eorũ, quæ comeduntur, & bibuntur, quæ talia deijciuntur, qualia fuere deuorata, lienteria est.

Huius autem uelocis exitus interdum nimius cibus: interdum ciborum præposterus ordo, crasso tenuem præcedente, in causa est. Contingit aliquando id mali ob neruorum à sexta syzygia prodeuntium, uillos interioris tunicæ uentriculi constituentium resolutionem. Totius uentriculi, atq; intestinorum imbecillitas huius uelocis ciborum exitus interdum in causa est, ob quam hæ corporis partes grauatæ à cibis assumptis, ipsos confestim excernunt, absque ullo doloris sensu. Hæc autẽ imbecillitas retentricis potentiæ uentriculi, & intestinorum ex intemperatura fit, quam ueluti quendam habitum non facilem solui contraxerunt: aut propter humorem aliquẽ, puta pituitosum, aut biliosum, qui in uentriculo, atque intestinis continetur. Fit interdum hæc paßio ab his partibus non admodum infirmis, sed tamen in superficie exhulceratis ab humorum quorundam mordacitate, & acrimonia. Tunc enim necessariũ, ut permeantibus cibis partes exhulceratæ dolorem sentiant, atque ideo illos propellant, ac à seipsis citißimè emittant. Verùm huic intestinorum, & uentriculi lenitati cuiusdam morsus inerit sensus. Id quod etiam uentriculo phlegmone laborante euenit, apparétq; in deiectionibus plerunque aliquid puris. Si lienteria ab imbecillitate uentriculi ob intemperaturam solam sine humore fuerit, eius curandæ ratio ex his petenda est, quæ superiùs sunt tradita, cùm de uentriculi affectibus ageretur. Si uerò ea intemperatura imbecillitatẽ uentriculi efficiẽs cum humore fuerit, humor primùm uacuandus, deinde intemperaturæ, atque imbecillitati curandæ incumbendum. Quod si is humor pituitosus fuerit, qui facultatem uentriculi retentricem labefaclet, aut eius tunicis adhærens lubricum ipsum, facilémque ad ciborum emißionem reddat, eius uacuatio uomitu primùm tentanda hunc in modum.

Recipe aquæ tepidæ unc. vj. oxymelit. simpl. ℥. j. ß. Miscean

sceantur, & bibantur. Vomitu autem nõ inde irritato, penna, cuius extremum oleo madefactum sit, in os, & fauces immittatur. Quòd si neque ita successerit, ualidiora sumantur hunc in modum. Recipe oxymelitos scillini unc. j. ß. stillatitij liquoris fœniculi unc. iij. Misceãtur, & à ieiuno bibantur, fiátque per biduum diluculó. Postridie cibos uarios, & salsos prãdeat, mox à prandio rursus oxymeli cum aqua tepida, ut dictum est, bibat, uomitúmque, aut digitis in os, ac fauces immißis, aut penna (ut dictũ est) uomitus prouocetur. Si uerò laborans non suapte natura facilè uomat, cogendus non est, cæterùm sumpto solutiuo pharmaco uacuetur hunc in modum. Recipe hieræ picræ Galeni unc. ß. adiecto saccharo fingatur bolus, qui hora quinta matutina sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. mastich. ʒ. j. ex stillatio liquore absint. fingãtúrq; pil. v. quæ sumãtur circiter horam noctis undecimã. Aut harũ loco sumatur pil. alephang. ʒ. j. Nihil autẽ quod ualidè astringat exhibendum, nisi corpore uacuato. Quo uacuato, sumat laborans zinziber conditũ, aut de diacydonite cum speciebus, castaneæ instar, ante pastum quotidie mané. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe olei mastich. olei de lentisco, ol. nardini, ana. ℥. j. ß. mẽthæ siccæ, caryophyl. acaciæ, hypocistidos, mastich. ana. drac. j. ß. ceræ parum, fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi, & uenter calidè ante pastum, manè, & uesperi. Aut huius unguenti loco, cerato sequenti utendum. Recipe mastich. unc. ß. ladani drach. ij. menthæ siccæ, caryophyllorum, coriandri præparati, cardamomi, ana ʒ. j ß. corallij rub. ʒ. j. adiecta cera fingatur emplastrũ in formã scuti (ut loquuntur) stomachalis, quod uentriculi regioni applicetur. Humor uerò si biliosus fuerit, qui uentriculi potentiam reten=

tricem atterens, Lienteriam excitet, eius quoque uacuatio uomitu primùm tentanda hunc in modũ. Recipe aquæ tepidæ unc. vj. serapij acetati simpl. aut aceti unc. j ß. Misceantur, & bibantur: uomitúsque, ut paulò ante dictum est, prouocetur. Si uerò materia hæc biliosa uomitu non satis euacuata fuerit, sumatur sequens potio purgans. Recipe rhabarb. selecti parum torrefacti drac. j. ß. myrobalano. flauarum parum quoque torrefactarum ʒ. j. carnium cotoneorum sine speciebus ℥. ß. stillatitij liquoris plantag. q. s. fiat potio purgãs, quæ sumatur hora quarta matutina. Corpore uacuato astringẽtibus utendum tam sumptis, quàm admotis. Recipe diacydonites sine speciebus, cum saccharo unc. iiij. sumantur drach. ij. in principio pastus.

AVT SIC.

Recipe conseruæ rosa. antiquæ unc. ij. carnium cotoneorum conditarum saccharo sine speciebus unc. iij. coralli rubri, boli Armeniæ, an. ʒ. ij. minæ ex cotoneis sine speciebus unc. ß. Misceãtur, sumatúrq; castaneæ paruæ instar in principio pastus. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe olei ex cotoneis, olei myrthei, olei mastich. ana. ℥. j. ß. acaciæ, hypocistidos, boli Armeniæ, coralli rub. ana. drac. j. ß. Adiecta cera fiat unguẽtum, quo ungatur regio uentriculi calidè manè, & uesperi, ante pastum. Lienteria si ab hulcerato uentriculo orta sit, mundificetur hulcus hunc in modum. Recipe cas. recens extractæ unc. j. aquæ mulsæ, unc. iiij. Misceantur, fiátq; potio quæ sumatur ad auroram. Dies deinde aliquot horis matutinis ieiuno uẽtriculo sumat laborans unc. vj. iuris decocti uuarum passarum cum oxymelite simplici. Hulcere purificato, quod cognoscitur ab excrementis nullo cum pure deiectis, sumatur drach. j. pul. equiseti, cum uino astringẽte, aut aqua chalybata, idq; dies complusculos fiat, ad auroram. Vngatur quoque uentriculi

culi regio calidè ante pastum oleis ex cotoneis, & mastich. æquis portionibus mistis. Lienteria à paralysi neruorum & uillorum uentriculi, à causa externa interdum oritur, ut à frigore uehementi: cùm quis loca niuosa præterit, contingit uentriculum ita resolui, ut neque dolorem sentiat, neque grauitatem, uique eius retentrice resoluta assumptos cibos celeriter deijciat. Curabitur si conseruæ acori col. drachm. ij. manè, & uesperi duabus horis ante pastum sumantur per aliquot dies. Aut si laborans, drachm. j. assæ fœtidæ in quinque pilul. ex melle, partitam ieiunus dies aliquot manè deuoret. Deinde uentriculum oleo nard. calidè ante pastum manè, & uesperi inungat. Lienteria si à nimio cibo fuerit, minuatur cibus. Si à præpostera ciborum ingestione, corrigatur. Si à phlegmone uentriculi, quam indicat tumor in regione uentriculi, curetur phlegmone.

Colici doloris Curatio. Caput XII.

ORitur hæc paßio interdum à pituitosis humoribus in Coli membranulis subsidentibus. Sæui adsunt dolores illis in partibus, ubi Coli situs est, quasi enim tundi, & perforari intestinum sentitur. Nausea, & uomitus urgent, euomuntúrque pituitosa quædam, atque corrupta. Retinentur excrementa, ut ne flatus quidem, neque ructus excerni queat. Si quid autem ab aluo deijci contingat, id flatuosum quodammodo est, & sæpenumero aquæ supernatare consueuit, similem habẽs bubulo stercori cõsistentiam. Sæpenumero etiã ueluti circuire uidetur dolor, atque plurima loca occupare, qui modò in hac, modò in illa parte uehementior sit. Oritur interdum hic dolor à flatulentis spiritibus, quibus non patet exitus. Interdum à fæcibus induratis.

Signa.

Causæ.

Nonnunquam à uermibus. Aliquando etiã à coli phlegmone. Si à pituitosis humoribus fuerit, foris admoueantur mitigantia dolorem, atque intereà infundenda enemata parentur. Fiat igitur hunc in modum. Recipe foliorum chamæmeli, meliloti, maluarum, helxines, ana M. j. seminum lini & fœnogr. ana ℥. ij. Decoquantur in ſ. quãtitate aquæ, eóq; decocto foueatur locus doloris. Deinde ungatur oleis chamæmeli, anethi. de lilio, æquis portionibus mistis. Post hæc primùm inijciatur enema blandum, nõ acutũ, ad emolliendas fæces, hunc in modum. Recipe maluarum, altheæ, linozostidos, betæ, helxines, ana M. j. seminum lini, & fœnogr. ana ℥. ij. ficus x. florum chamæmeli, & meliloti, ana P. j. Decoquantur in ſ. q. iuris decoctorũ omasorum ad tertias: accipiãtur iuris decocti sesquilibra, caſ. cum melle, saccha. rub. ana unc. j. mellis despumati sesquiuncia, olei communis unc. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur semel, atque iterum, donec fæces educantur. Quibus eductis, si dolor uehemens sit, mox sequens infundatur. Recipe olei chamæmeli, olei anethi, ana lib. ß. uini optimi rubri, aut Aruisij unc. ij. fiat enema, quod inijciatur, ut dictum est. Sequens quoque non multò post inijciẽdum ad euacuandam pituitosam materiã, doloris causam. Recipe helxines, altheæ, linozostidos, ana M. j. origani, calaminthæ, ana M. ß. centaurij minoris M. j. seminum anisi, rutæ, fœniculi, ana drachm. ij. florum rorismarini, melilo. chamæmel, ana P. j. ß. medullæ cnici drach. vj. Decoquantur in ſ. q. iuris decoctorum omasorum, usque ad dimidij consumptionem. accipiãtur iuris decocti lib. j. ß. caſ. cum melle, saccha. rub. ana ℥. j. mellis anthosati unc. j. ß. diaphœnici drach. vj. oleorum chamæmeli, & rutæ, ana ℥. j. ß. salis foßilis drach. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Hócque enema sæpe infundendum

dendum ad perfectam usque curationem. Materia uerò si à superioribus partibus in intestina decumbat, hunc in modum uacuetur. Recipe diaphœnici drach. vj. adiecto saccharo fingatur bolus, qui hora quarta matutina sumatur. Locus autem doloris, in quem materia decumbit, foueatur sequenti fotu. Recipe helxines, origani, calaminthæ, altheæ, ana M. j. seminum rutæ, anisi, & fœniculi, ana unc. ß. florum chamæmeli, meliloti, rorismarini, ana P. j. & dimidiatum. Decoquantur in s. q. aquæ, locus dolens decocto foueatur, ut dictum est. Sequentibus deinde oleis ungatur.

Recipe olei rutæ, olei laurini, olei de lilio, olei chamæmelini, ana ℥. j. Misceantur, fiátque, ut dictum est. Prætereà utatur ægrotans diacymino, aut diagalanga, aut aniso condito: sumátque quotidie ante pastum tessellam unam. Qua deglutita, bibat parum uini meri. Colicus dolor si à flatibus fuerit, primùm inijciatur blandum enema, fæces emolliens, quale paulò antè est traditũ. Deinde sequens inijciendum ad flatus dißipandos. Recipe olei rutæ lib. j. fiat enema, quod infundatur. Cucurbitula quoque umbilico affigatur, ibiq; per horam hæreat. Si cum flatibus humor quoque mistus sit, principiò ad doloris mitigationem sequentia commodè fient. Recipe milij partes tres, salis communis partem unam, florum chamæmeli P. j. Milium, & sal torrefiant, non flores chamæmeli. deinde sacculis duobus imponantur, qui calidè alter post alterum uentri admoueantur.

Colicus uerò dolor, si à fæcibus induratis obortus sit, primùm superiùs tradito enemate blando fæces emolliente utemur, sequentem deinde bolum sumet ægrotus per horam ante pastum. Recipe caß. recens extractæ unc. j. pul. anisi drach. j. ß. adiecto saccharo fingatur bolus, qui sumatur, ut dictum est. Colici uerò doloris si uermes in causa sint, præsidijs in Appetẽtia Canina à uermibus traditis, curetur.

curetur. Colicus dolor à phlegmone si contingat, omnium est grauißimus, transitionem enim in Ileon minatur. Eo affectis interni feruoris sensus inest, cum febre: urina, stercúsque retinentur: sitis adest, & nausea, quam uomitiones potißimùm bilis sequuntur, sed nihil inde malum leuatur. Principiò enemata fæces emollientia infundenda, sumendáque, & admouenda repellentia. In incremento, dissoluentia aliqua cum repellentibus miscenda: in progressu augeantur dissoluentia. In fine status, & declinatione, pura dissoluentia exhibeantur.

Ilei Curatio. Cap. XIII.

Causæ. VArijs ex causis hoc malum grauißimos, ac lethales in tenuibus intestinis inferens dolores suboriri potest. Interdum enim ex continua ciborum corruptione contrahitur, ac cruditate, præcipuè uerò ex pinguibus carnibus, quæ corruptæ, & retentæ in tenui intestino obstructionem efficiunt. Ex frigore quoque uehementi constringente, atque excrementa retinente. Ex aquæ etiam frigidæ potione, si multa à sudante præsertim fuerit epota. Is quoq; interdum contingit, quibus in scrotum intestinum cum stercore delapsum est. Atque interdum à tumore frigido, in tenui intestino præter naturam suborto. Magna uerò ex parte, uel ab inflammatione, uel ab obstructione aridi stercoris huiusmodi tenuium intestinorum affectus oritur. Nonnunquam & à pituita frigida, à Praxagora uitrea appellata, in sublimioribus intestinis retenta, quæ geminam ob causam uehementem dolorem excitat, ob intemperantiam frigidam, & corporum quibus continetur, tensionem. Longus quoq; hic dolor est, quòd difficulter is humor uacuetur. Ileo senes rarò tentantur, si tamen acciderit, ferè nunquam conualescunt. Pueri, quibus familiare malum est,

est, naturalis humiditatis beneficio facilè euadunt. Accedit hoc malo laborantibus tumor quidam eminens in tenui intestinorum parte, ut uideatur intestinum ad chordæ similitudinem conuolutum. Adsunt ructus inanes, dolorẽ nihil leuantes, murmura intestinorum, perfecta cohibitio & stercoris, & flatuum, præsertim cùm est morbus in statu. Nihil enim tunc emittitur, nisi fortè id, quod ante hunc dolorem iam erat in colo. Vomitionibus grauiter cruciantur, malóq; intenso stercus quoque euomere conspiciuntur. Non tamen propriè stercus est, quoniam quæ excernuntur stercoris formã non habent antè quàm peruenerint ad intestinum rectum, nec uerisimile est ab eo ad uentriculum stercus remeare. Cæterùm cibus in superioribus intestinis corrumpitur, qui corruptus grauiter olet, cúmque euomitur, ob graueolentiam stercus uidetur. Cùm uerò eousque morbus processit, ut uomitu stercori similia eijciantur, uix unquã aliquis potuit sanus euadere. Si ab inflãmatiõe intestini fuerit, curãdi rationem ab enematibus aluum mollientibus auspicabimur, hunc in modum. Recipe hordei Manip.ß. uiolariæ, maluarum, altheæ, ana. M.j.ß. Decoquantur in iure decoctorum omasorum. accipiantur iuris decocti libr.j.ß. cas. recens extractæ, saccha. rubr. ana. unc.j. mellis uiolacei unc.j. olei uiol. unc.iij. fiat enema. quod ante pastum inijciatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens. Recipe cas. recens extractæ unc.j. serapij uiolacei unc.ß. Communis medicinarum decocti, quantitate sufficienti, fiat potio, quæ sumatur horis tribus, aut quatuor ante pastum, si tanta temporis opportunitas fuerit, alioqui per horam ante pastum sumi potest, siue sit ante prandium, siue ante cœnam. hora autem dimidiata post sumptum pharmacum, rursum enema prædictum infundatur. Quo effuso, si quicquam & ipsum, & potio effecisse uisa sint, incidatur uena interior Signa.

cubiti, qui est è directo partis grauius affectæ, sanguísque pro plenitudine, & uiribus detrahatur. Phlegmone deinde curetur affixis cucurbitulis cum scarificatu per ambitum partibus inflãmatis, admotis etiam extrinsecus quæ dolorẽ leniunt, atque alijs præsidijs, quæ cæteris inflammationibus conducunt. Ileos uerò, si à tumore præter naturam frigido, puta œdemate fuerit, eius quoque curationẽ ab enemate aluum molliente exordiemur, hunc quidem in modum.

Recipe maluarum, altheæ, helxines, betæ, ana, Manip. j. seminum lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß. foliorũ chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in iure decoctorum omasorum, accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. drach. x. (ad ualidè mollificandum) sacchari rub. unc. j. mellis despumati unc. j. ß. olei chamæmeli unc. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens. Recipe hieræ simpl. Gal. drac. iij. diaphœnici drach. ij. mellis rosacei unc. ß. communis medicinarum decocti. q. s. fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Duabus post horis sequens enema inijciatur. Recipe helxines, maluarũ, betæ, linozostidos, ana. Manip. j. origani, calaminthæ, ana. M. ß. seminũ lini, & fœnogr. an. unc. j. ß. seminũ anisi, & fœniculi, ana. drach. ij. florum chamæmeli, & melilot. ana. P. j. Decoquantur in iure decoctorũ omasorum, accipiatur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ unc. j. ß. hieræ Gal. diaphœnici. an. unc. ß. mellis rosa. col. unc. j. ß. olei chamæmeli unc. iij. salis sesquidrachma. Commistis omnibus fiat enema, quod inijciatur, ut dictum est. Et balanis ex melle, sale, & stercore muris, compositis, uti licebit, longitudinis quidem decem digitorũ, ut penitius uim suam immittãt. Remedia topica inter initia statim adhiberi possunt, hunc in modum. Recipe olei chamæmeli, ol. ros. ana. unc. j. ß. Misceantur, inungatúrq; locus doloris calidè dieb

diebus tribus, aut quatuor. Déinde *solo oleo chamæmelino, addendo in progressu oleum de lilio.* Ileos *si ab humore pituitoso frigido, ut dictum iam est, contigerit, intereà dum enemata pòst dicenda, & potiones parabuntur, sorbeat ægrotans iura pinguia, ut ius galli antiqui pinguis decocti, atq; id genus alia.* Ac *locus dolens sequenti fotu foueatur.*

Recipe *helxines, maluarum, chamæmeli, meliloti, ana.* M. j. *seminũ lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß.* Decoquantur, *spongiáque in decocto madefacta, & expressa foueatur locus doloris, déinde ungatur unguẽto sequenti.* Recipe *unguenti dialtheæ unc. iij. butyri recentis, aut loti, axungiæ gallinæ, & anseris, ana. ℥. j ß. olei chamæmeli unc. ij.* His *commistis ungatur locus doloris calidè post fotum.* Enemata *déinde infundantur.* Recipe *cas. recens extractæ drach. x. sacchar. rub. unc. j. mellis despum. unc. j. ß. olei chamæmel. olei anethi, ana. ℥. j. ß. cum communi enematum decocto, adiectis carycis pinguibus. x. seminum lini, & fœnog. ana. ℥. j. florum chamæmeli, & meliloti, ana.* P. j. *fiat enema, quod infundatur.* Si *nihil operetur, sumatur potio sequens.*

Recipe *elect. indi maioris, diaphœnici, ana. drach. ij. cas. recens extractæ unc. j. mellis rosacei col. unc. ß. communis medicinarũ decocti. q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina.* Duabus *post horis sequens inijciatur enema.*

Recipe *helxines, maluarum, altheæ, ana.* M. j. *origani, calaminthæ, centaurij minoris, an.* M. *semissem: seminũ anisi, cari, & fœniculi, ana. drac. ij. seminũ lini, & fœnogr. an. unc. j. seminis rutæ drach. iij. florũ chamæmeli, & meliloti, ana.* P. j. Decoquantur *in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. accipiãtur iuris decocti sesquilibra, cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. unc. j. elect. indi maioris drac.* vj. *mellis anthosati sesquiuncia, olei rutæ. olei chamæmeli, an. unc. ij. salis communis drac. ij.* Commistis *omnibus fiat ene-*

ma, quod post potionem prædictam duabus horis infundatur. Ileos si ab obstructione aridi stercoris in tenui intestino, aut à flatibus contigerit, post aluum emollientia enemata iniecta, mox immitatur superiùs proximè dictum. Ileos si ab insalubri cibo fuerit, ut à fungorũ, aut similium esu uomitus cõfestim prouocetur hunc in modum. Recipe seminis raphani, seminis atriplicis, seminis aneti, ana. ℥. ß. Decoquantur, accipiantúrque iuris decocti unc. vj. oxymelitos simpl. sesquiuncia. misceantur, & tepidè bibantur. Vbi uomuerit laborans, sumat theriacæ ueter. drachm. j. ex uino. Neque hoc semel fecisse satis sit, repetatur diebus aliquot proximè sequentibus. Cæterùm in Ileo tantùm ab hac causa uomitus irritãdus. Ilei hernia si in causa fuerit, primùm tentandum est, ut decubitu sursum uersus uergẽte adornato, cruribus elatis, delapsum intestinum suo loco reddatur. Quod, ut cõmodiùs fiat, fotu sequenti tumoris locus foueatur. Recipe maluarum, altheæ, ana. M. ij. seminum lini, & fœnogr. ana. unc. iij. Decoquãtur, eóque in decocto spongia molli immersa, & expressa, fotus fiat, manu déinde leniter retrudatur. Sequentia déinde ad integram relationis curationem fiant. Recipe conseruæ ros. antiquæ, conseruæ symphyti, corticis citri sacchаro conditi, ana. unc. j. utriusque symphyti, iaceæ albæ, iaceæ nigræ, ana. unc. ß. mastich. drachm. vj. limaturæ chalybis. ℥. ij. Misceantur, adiectóque serapio myrtheo fiat elect. molle, de quo sumantur drach. ij. horis matutinis ante pastum per dies triginta. Sequens déinde admoueatur emplastrum.

Recipe emplastri contra rupturam, emplastri de mastiche, ana. unc. iij. boli Armeniæ unc. ß. iaceæ albæ, & nigræ, ana. drachm. iij. lapidis magnetis unc. iij. Misceãtur, adiectóque oleo mastich. fingatur emplastrum, quod relaxationis loco admotũ subligaculo retineatur, nec ante diem

decimum

decimum ſoluatur. decimo quoque die ſoluatur, & mutetur, ſimili, ſed recenti appoſito. hæreat autem illi loco emplaſtrum, modo tamē prædicto mutandum, dies triginta. Quoniam autem aluo plerunque ſunt adſtricta, cnematibus tamen non eſt ducenda, ſed pil. ſequentibus. Recipe pil. de bdel. pil. aleph. ana drachm. ij. excipiantur melle roſa. finganturque pil. vj. è drachma, de quibus ſumantur tres per horam ante cœnam ſemel, aut bis in hebdomada. Plura poſteriùs in relaxationis dydimi curatione dicentur.

Tineſmi Curatio.
Cap. XIIII.

HOc malo correpti aſsidua egerendi cupiditate tenentur, nihil tamen, aut certè parum deijciunt, ſuntque ea quæ deijciūtur cruenta, aut muccoſa. Signa. Multiplex huius mali cauſa eſſe poteſt, frigiditas: obſtructio à ſtercore in cæco inteſtino indurato: hulcus, atq; inflammatio in recto inteſtino ſuborta: pituita ſalſa, aut uitrea: humores acres, & bilioſi: de quibus omnibus ſuo loco dicetur. Cauſæ. Si à frigiditate huius affectionis origo ſit, quod ex ægrotātis ſermone cognitu eſt facile, quoniā nimirum frigus nimium pertulerit, aut in frigida diutiùs commoratus eſt aqua, aut res frigidas podice attigit, ut qui diu ſuper ſaxum frigidum ſedit, curatio ab enematum iniectione inchoanda. Curatio. Primùm igitur ſequenti enemate aluus ducatur. Recipe maluarum, altheæ, linozoſtidos, ana M. j. ß. chamæmeli Pugil. ij. ſeminū lini, & fœnog. an. ℥. j. ß. Decoquātur in ſ. q. aquæ ad tertias, accipiantur iuris decocti lib. j. caſ. recens extractæ ℥. j. benedictæ ℥. ß. olei cōmunis ℥. iij. Cōmiſtis omnibus fiat enema, quod infundatur. Eóq; eiecto, & fæcibus eductis, ſequēs inijciatur. Recip. olei rutæ ℥. iiij. olei chamæmeli, & anethi ℥. j. ß. Cōmiſtis omnibus fiat enema, quod immittatur, diúq;

retineatur, ut calfaciat. Anus deinde & foueatur, & ungatur hunc in modum. Recipe helxines, maluarum, origani, calaminthæ, ana Manip. j. ß. seminum anisi, cari, fœniculi, ana unc. ij. seminum lini, & fœnogræc. ana unc. j. ß. Decoquantur, ínque decocto immersa spongia, & expressa, foueatur anus calidè. Aut harum rerum aucta quantitate, decocti fumus per anum recipiatur, collocato ægroto in cathedra perforata, decoctóque feruente supposito. Aut in eo decocto umbilico tenus sedens consistat, sic tamen, ut podice nihil præter decoctum attingat. Deinde ungatur oleis sequentibus. Recipe olei laurini, olei de spica, olei chamæmelini, ana ℥. j ß. his commistis, & calidis irrigentur, & foueantur pecten, inguina, interfœmineum, & partes ano uicinæ posteriores cum ano. Tinesmos ab obstructione à stercore indurato graui distentionis sensu, etiam circa imum uentrem, cognoscitur, curetur enematibus mollientibus, fotibus, & unctionibus hunc in modum. Recipe maluarum, altheæ, linozostidos, ana M. j. ficus pingues xij. seminum lini, & fœnogr. ana ℥. iij. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ ℥. j. ß, mel. uiolacei ℥. ij. ol. cõmunis ℥. iiij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Repetatur, donec stercus eductum fuerit. Nihil autem, quod acre sit, enematibus admisceri debet: acria enim fæces magis exiccant, quæ mitioribus, & lenientibus tantùm enematibus educere oportet. Recipe maluarum, altheæ, ana M. j. ß. seminis lini lib. ß. Decoquantur, in eóque decocto spongia immersa, & expressa foueatur uentris pars anterior, & posterior. Recipe olei amygdal. dul. butyri recentis, ana unc. j. ß. unguenti dialtheæ unc. iij. Misceantur, ungatúrq; uentris pars posterior, & anterior, circa renes, & anum, post fotum. Purgantia autem medicamenta ante stercoris

eductionem sumenda non sunt, quòd inde summum ægrotanti exitium immineat, attractis nimirum aliunde & ex uniuerso corpore ad priorem stercorū copiam excrementis.

Tinesmus si ab hulcere in ultimo intestino fuerit, & uideri poßit, lauetur decocto hordei, aut aqua mulsa: ungatur déinde unguento albo Rhasis, cui caphura sit addita, præsertim si hulceri inflammatio copulata sit: quæ ex recti intestini tumore, doloréque grauatiuo, unà cum febre cognoscitur. Aliâs statim à lotione linatur hulcus sequentibus.

Recipe muccaginis gummi tragacanthæ, & Arab. ana unc. ij. cerussæ, plumbi, ana unc. ß. aloes drach. ij. Misceantur, linatúrque, ut dictum est, locus hulceris. Si uerò hulcus non appareat, ast in intestino altius lateat, quod ex purulentis, & saniosis, quæ excernuntur, ac pungentis sensu in ano cognoscitur, sequens inijciatur enema. Recipe decocti hordei, aut aquæ mulsæ, si non sit ardor unc. vj. mellis rosacei col. unc. j. ß. his commistis fiat enema, quod inijciatur frequenter, donec hulcus puris sit expers, nihilque de eo exire uideatur. Tunc autem sequens infundendum.

Recipe gallarum, rhois obsoniorum, rosa. rubr. orizæ torrefactæ, ana Manipul. j. Decoquantur in aqua chalybata, aut pluuia. accipiantur iuris decocti unc. xvj. boli Armeniæ. sang. draconis, mumiæ, ana scrupul. ij. his commistis fiat enema, quod infundatur ante pastum, post superioris eiectionem. Præterea linamentum prædicto unguento imbutum in anum, in balani morem immittatur. Tinesmus à pituita frigida, uiscida, aut uitrea si ortus sit, quod ab his, quæ egeruntur cognoscere licet, primùm inijciantur enemata mitia, & lenientia, stercori educendo accommoda, quorum formulæ ex superiùs traditis sunt petendæ, déinde infundatur sequens. Recipe helxines, maluarum, braßicarum rub. ana M. j. furfuris frumenti M. ß. seminum lini, &

fœnogr. ana ℥.j.ß. seminum anisi, & fœniculi, ana drach.ij. florum chamæmeli, & meliloti, ana P.j. Decoquãtur in s.q. aquæ, usq; ad dimidij absumptionem accipiantur iuris decocti lib.j.ß. cas. recens extractæ ℥.j. benedictæ ℥.ß. mellis rosa. col. ℥.ij. olei com. ℥. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur, eóq; sæpe utendum. Præterea fotibus, suffitibus, & unguentis dictis in tinesino à frigiditate, utendum. Hac autem Tinesmi specie plerunque laborant, qui natura pituitosi sunt. Quare si pituita toto in corpore abundare uideatur, à uomitu, si laborans uomere poßit, eius uacuatio auspicanda, deinde concoquenda, & euacuanda hunc in modum. Recipe oxymelitos simpl. mellis rosacei col. serapij adianti, ana ℥.j.ß. stillatitiorum liquorum fœniculi, absinthij, opij, ana ℥.iij. Misceãtur, & à ieiuno per triduum bibantur diluculò. Recipe Aromatici rosa. ℥.ß. utatur cum serapijs. Recipe diaphœnici unc.ß. adiecto saccharo fiat bolus, qui sumatur hora quarta matutina. Aut dissoluatur in stillatitio liquore absinth. adiecta mellis rosacei ℥.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Præterea in sequenti balneo lauetur. Recipe pseudonardi, pulegij, origani, calaminthæ, ana Manipul.j ß. foliorum lauri M.ß. florum chamæmeli P. iij. Decoquantur, in eóq; decocto umbilico tenus lauetur calidè ante pastum. Aut huius decocti fumũ per anum recipiat, in cathedra perforata sedens. Eodem decocto foueantur pecten, inguina, interfœmineum, anus, partésq; uicinæ, manè, & uesperi: sequentibus deinde oleis ungatur. Recipe olei rutæ, olei laurini, olei spicæ, olei chamæmeli, ana ℥.j.ß. Misceantur, fiátque ut dictum est. Tinesmus ab humoribus biliosis, aut quouis alio humore acri, quos ea, quæ excernuntur satis demonstrant, si quempiã affligat, cauendũ astringentia admouere, etiã si species aliqua fluxus sanguinis uideatur.

deatur. Enemata primùm quæ sequuntur inijciantur.

Recipe decocti hordei. ℥. x. uitellos duos ouorum, Commisceantur, fiátque enema, quod ante pastum inijciatur. Si uerò ardor uehemens percipiatur, sequens inijciatur.

Recipe decocti hordei. ℥. vj. succi plantaginis subsidēdo depurati. ℥. iiij. muccaginis psyllij in stillatitio rosa. liquore extractæ. ℥. ij. olei rosa, ℥. ij. ß. (mitigat ardorem.) Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe maluarum, altheæ, uiolariæ, florum, & foliorum uerbasci, ana. M. j. seminis lini lib. ß. Decoquantur in aqua, eóque in decocto lauetur ægrotus umbilico tenus: aut spongia in eo immersa foueatur anus calidè: aut in cathedra perforata sedens supposito eo decocto feruenti fumum per anum recipiat. Quæcunq; in Tinesmo administrantur, calida esse debent, quãuis à materia sit calida. Deinde sequēti unguento ungatur.

Recipe ol. rosa. ℥. ij. olei nymphea, muccaginis psyllij in stillatitio rosarum liquore extractæ sesquiunciam. his commistis ungātur inguina, pecten, interfœmineum, anus, partésq; illi uicinæ. Bilis autem si in uniuerso corpore abundare uideatur, cōcoquatur, déinde euacuetur hunc in modum.

Recipe serapij de acetositate citri, serapij de succo oxalidis, serapij de riber, ana. ℥. j. ß. stillatitiorū liquorū nymphea, intybi satiui latioris, oxalidis, ana. ℥. iij. Misceantur, fiátq; zulapium depuratum, & adiectis santalo. citreorum. ʒ. ij. fragrātius reddatur. Eo ieiunus ægrotus utetur mane per triduum. Repetatur & altero triduo, si materia nō sat cocta uideatur. Déinde uacuetur. Cauendum autē ab acribus, & astringentibus medicamentis. Recipe rhabar. selecti. ʒ. ij. macerētur in stillatitio liquore intybi satiui latioris horis xij. déinde exprimantur, serapij uiolacei. ℥. ß. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & oxalidis. q. s.

Commiſtis omnibus ſiat potio, quæ ſumatur ad auroram. aut fiat cum communi medicinarum decocto, adiecta oxyphœnicon unc. ß. Bilis uerò ſi uſta appareat, hunc in modum uacuetur. Recipe rhabar. ſelecti drach. ij. myrobalano. cæruleaarũ ʒ. j. ß. macerentur in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris horis. xij. déinde exprimantur, ſerapij uiolacei unc. ß. ſtillatitiorum liquorum cichorij, & bugloſ. q. ſ. Commiſtis omnibus fiat potio. Si pituita ſit ſalſa, pro myrobal. cæruleis, ſubſtituantur cæpulæ, aut empeliticæ.

Ani procidentiæ Curatio. Caput XV.

Cauſæ. A Cauſa interdum externa hoc malum oritur, ut à caſu, aut percußione. Interdum uerò à reſolutione, aut imbecillitate à frigiditate, aut frigidis humoribus contracta: qui muſculos obliquos ſedem ſurſum reuellentes reſoluunt, anúſq; procidit. Aliquãdo fit à nimio conatu, in tineſmo à cauſa calida. Nonnunquã à phlegmone, ualdéq; tunc egreſſus tumet. Si à frigiditate recti inteſtini muſculos reſoluẽte hæc affectio fiat, uomitus in primis prouocetur, modis ſuperiùs frequenter traditis: humor ille déinde concoquatur, medicamentis déinde lenibus uacuetur hunc in modum.

Recipe ſerapij conſeruationis acori, mellis roſacei col. ſerapij ſtœchados, ana. ℥. j. ß. ſtillatitiorum liquorum primulæ ueris, ſaluiæ, abſinthij, ana. ℥. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduũ diluculò bibãtur. Recipe diaſmochi dul. ℥. ß. utatur cum ſerapijs. Recipe pil. de hiera ſimpl. agar. in paſtillorum formam redacti, ana. ʒ. ß. excipiantur ſtillatitio liquore ſaluiæ, fingantúrq; pilul. v. quæ circiter x. aut xj. noctis horam ſumantur. Recipe conſeruæ acori col. theriacæ ueter.. ana. ʒ. ß. Miſceantur, & poſtridie manè ſumantur, ſex horis ante paſtum. Corpore uacuato, ſequenti

enemate utendum. Recipe *helxines, maluarum, altheæ, betonicæ, melissophylli, ana.* M.j.*seminum anisi, & fœniculi. ana.*ʒ.iij.*florum stœchad. Arab.florum rorismarini, florũ chamæmeli, ana.*P.j. Decoquantur *in s.q.aquæ ad tertias. accipiãtur iuris decocti.lib.*j.ß.*benedictæ unc.ß.mellis anthosati unc.*j.ß.*olei chamæm.olei rutæ, an.*℥.j.ß.C*õmistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur, eóque per interualla utetur.* Extrinsecus *deinde hæc fiant, quæ conferunt siue à frigidis humoribus tantùm, ut dictũ est, siue etiã si in ano procidente inflammatio fuerit, quæ propter tumorem prohibet ipsum in locum suũ impelli, ac reponi posse.*

Recipe *primulæ ueris, saluiæ, chamæmeli, balaustiorum, gallarum, rhois obsoniorum, florum, & foliorum uerbasci, corticis quercus, foliorum pini, ana.*M.j.ß.*mespilorum* M.j. Decoquantur *in aqua chalybata, & uino astringẽte. hoc decocto calido lauetur anus cùm exierit foras, aut foueatur, deinde sequenti puluere aspergatur.* Recipe *antimonij, cerussæ, plumbi, rhois obsoniorum, gallarum, nucleorum nucum pinearum combustorum, thuris, mastich, ana. drach.ij. pul.bedegar.*ʒ.iij.*fiat puluis, quo anus inspergatur, deinde intromittatur, pòst podex oleis mastich myrtheo. & costino æquis portionibus mistis ungatur, fiátque similiter quoties foras exierit.* Emplastrum *quoq; quatuor digitos longum admoueatur, incipiendo ab ano renes uersus.* Hunc *autem in modum paretur.* Recipe *emplastri oxycrocei unciam* j.ß.*baccarum myrthi, gallarũ, mastiches, ana. drach.*j.ß. Misceantur, *& adiecto ol.costino subigantur, additis pul.bedeguar.drach.ij.fiat emplastrum, quo utendum, ut dictũ est.* Præterea *ægrotus interdum in decoctum calidum prædictum conscendat, in eóque ad tempus immoretur.* Ani *procidentia si à nimio, & uiolento conatu, ut in* Tinesmo *à causa calida contigerit, primùm enemata la-*

uantia, quorum formulæ superiùs frequenter traditæ sunt, infundantur, insessione déinde utatur laborans, ex sequenti decocto. Recipe gallarum, balaustiorum, rhois obsoniorum, baccharum myrth. ana. Manip. j. ß. foliorum planta. Manip. j. rosarum rubr. M. ß. Decoquantur in aqua chalybata, fiátque ut dictum est. Hoc etiam decocto sedes cùm foras exierit lauetur, aut foueatur, sequenti déinde puluere aspergatur. Recipe cornu cerui usti drach. ij. ß. antimonij drachm. ij. baccarum myrthi, gallarum, rhois obsoniorum, ana. drach. j. ß. fiat puluis, quo utendum, ut dictum est. Vbi autem sedes hoc puluere aspersa fuerit, intromittatur, anúsque déinde oleis rosaceo, & myrtheo tepidis, æquis portionibus mistis ungatur. Ani procidentia si à recti intestini phlegmone fuerit, curetur, ut aliarum corporis partium phlegmone.

Hæmorrhoidum Curatio.
Caput XVI.

HAemorrhoides tripliciter dicũtur. Aut enim de quinque illis uenis, quæ circa anum terminantur, aut de ea excrescentia, quæ circa uenarũ illarum finem interdum nascitur, instar mori, uerrucæ, aut acini. Aut de sanguinis ex illis uenis fluxu. Venæ autem illæ interdum intumescunt, doloremq; non cõtemnendum inferunt, cæterùm nihil, aut

Causæ. parùm admodum sanguinis excernunt: atque hæ hæmorrhoides cæcæ dicuntur. Aliæ uerò hæmorrhoides apertæ nominantur, quæ nimirũ certis quibusdam temporibus ape-

Curatio. riuntur, sanguinémq; emittunt. Fiunt autem propter sanguinis copiam fæculenti, & melancholici, quem iecur ad ipsas reponit. Cùm itaque cæcæ hæmorrhoides apparuerint, grauésq; in ano cruciatus excitauerint, potißimũ dum

sterc

stercus excernitur, adsitq; in uniuerso corpore plenitudo, poplitis aut malleoli uena incidatur. Aluus quoq; aut cas. aut iure pingui, aut braßicæ decocto mollienda, ne arida stercora cùm excernũtur sua duritie eas lædant, dolorémq; pariant. Adhibenda quoq; quæ dolorem, ubi uehemens fuerit, mitigare poßint, hunc in modum. Recipe maluarum, altheæ, florum, & foliorum uerbasci, ana M. j. seminis lini ℥. iiij. limacum rubr. sine testa. ℥ ij. florum nympheæ, M. ß. Decoquantur in aqua, ex quo decocto inseßione utetur ægrotans, aut eo calente foueatur anus: unguento deinde sequenti ungatur. Recipe olei de semine lini unc. ij. olei de arancijs, aut persicorum nucleis unc. j. olei nympheæ ℥. ß. Adiecta cera fiat unguentum, quo post fotum hæmorrhoides ungantur. Quòd si his dolor non mitigetur, addantur croci gra. vj. opij ℈. ß. Si uerò hæ hæmorrhoides, nunc quidem cæcæ, aliâs autem solitæ essent fluere, aperiantur. Quod fiet, si exteriùs appareant, pannóque aspero, aut folio ficulno fricentur. Qua quidem fricatione si uoti compos non euaseris, admoueantur hirudines in arundine, hæmorrhoide cui hirudinem adhærere uis, priùs sanguine illita, ut eam ad se alliciat. Quæ ubi sanguine plena apparebit, sale aspergatur, & cadet. Si autem hæmorrhoidum tumor nondum planè subsederit, rursum hirudines admoueantur. Quæ si in loco cui adhæserunt, dolorem aliquem reliquant, uitellus oui cum oleo rosaceo, aut uiolaceo (quod melius erit) loco dolenti apponatur. Si uerò hæmorrhoides intus lateant, ut neque fricari, neque ipsis hirudines admoueri poßint, fingantur balani iustæ quantitatis ex duabus partibus hieræ, & parte una myrrhæ, cum melle, quæ intromittantur. Aut radix iridis lana inuoluta, & hiera picra Galeni, atq; myrrha oblita, cum melle, aut oleo rut. intromittatur. Sint autẽ hieræ Gal. partes duæ, myrrhæ una.

Quòd si ex his balanis dolor aliquis intrinsecus oriatur, mitigetur sequentibus. Recipe radicem braßicæ, aut betæ, inuoluatur goßipij lanugine, deinde luteo oui, oleóq; uiolaceo oblinatur, & intromittatur. Si cuipiam Hæmorrhoides fluere cœperint, anteà insolitæ fluere, sitq; ei fluxus ille molestus, eas medicamentis tam sumptis, quàm admotis reprimat, hunc in modum. Recipe galbani drach. ij. dissoluantur in stillatitio liquore plantag. & sumantur manè, id per dies aliquot continuos repetendo. Si laborans delicatus fuerit, sumat tantùm ʒ. j. Extrinsecus autem hæc fiant.

Recipe antimonij drach. ij. cornu cerui usti, corallij rub. thur. ana ʒ. ß. olei myrthei q. s. Misceatur, & Hæmorrhoides his commistis linantur. Si uerò fluere essent solitæ, relinquatur aperta una. Hæmorrhoides autem apertæ, si moderatè, certisque interuallis sanguinem fuderint, haudquaquam supprimendæ sunt: à magnis enim morbis, feréq; melancholicis spontina hæc uacuatio ægrotum uindicat. Neq; enim laterum dolore, neque pulmonis inflammatione, neq; depascenti hulcere, neque furunculis, neq; terminthis, neque lepra, neque uitiliginibus corripiuntur Hæmorrhoides habentes. Si uerò immodicè flueret sanguis, uacuationisque copia uires deijceret, sanguísque iam pro crasso, & nigro melior funderetur, supprimendæ confestim sunt: ne immodica euacuatione hepate refrigerato, aqua intercutem sequatur. Cibis autem in huius affectus curatione astringentibus non est utendum, ne ab his aluo astricta, in egerendo conatus maior fiat, qui fluxum maiorem excitet. Reuulsio per sanguinis mißionem, lenem tamen, si uires, & ætas permiserint, conferet. Incidatur igitur uena interior dextri cubiti, detrahatur sanguis ad unc. ij. Cucurbitulæ hepatis regioni, & lienis ante pastum affigantur. Sanguine autem, qui per hæmorrhoidas euacuatur, bilioso apparente, qui

Victus ratio.

quidem

quidem ſanguis, quoniam tenuior, ad fluxum opportunus eſt, hunc in modum emendetur. Recipe ſerapij de ſucco oxalidis, ſerapij roſa. de roſis ſiccis, ſerapij ex cotoneis, ana unc. j. ß. ſtillatitiorum liquorum, oxalidis, plantaginis, nympheæ, ana unc. iiij. Miſceantur & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe elect. trium ſantalo. unc. ß. utatur cum ſerapijs. Recipe rhabar. ſelecti drach. j. corticum myrobalan. flauarum confricatarũ ol. amygdal. dulc. ʒ. iij. oxyphœnicωn ℥. ß. Macerentur in ſtillatitio liquore plantagi. horis xij. déinde exprimantur, adiectíſque ſerapij roſacei purgatorij de infuſione roſa. ℥. ij. fiat potio, quæ ſumatur hora quarta matutina. Recipe conſeruæ roſarũ antiquæ ℥. ij. boli Armeniæ lotæ in ſtillatitio liquore roſ. ſcoriæ ferri, ana ʒ. ij. myrobalanum unam empeliticam conditam, ſeminum oxalidis, & intybi ſatiui latioris, ana ʒ. ß. ſerapij conſeruationis myrobalanorum conditarum. q. ſ. fiat elect. molle, de quo ſumatur inſtar caſtaneæ manè ante paſtum. Extrinſecus hæc admoueantur. Recipe balauſtiorũ, rhois obſoniorum, baccarum myrthi, galla. ana drach. j. ß. oßium dactylorũ unc. iij. terræ ſigillatæ, cornu cerui uſti, boli Armeniæ lotæ in ſtullatitio liquore roſa. an. ℈. iiij. ſucci ocimi. q. ſ. Commiſtis omnibus linantur Hæmorrhoides manè, & ueſperi. Sanguis autem qui funditur, ſi aqueus appareat, & frigidus, hunc in modum uacuetur. Recipe mel. roſa. col. unc. ij. ſerapij de abſinth. unc. j. ſerapij conſeruatio. myrobalan. empeliticarum ℥. j. ß. ſtillatitiorũ liquorum abſinthij, menthæ, bugloßi, ana ℥. iij. Miſceãtur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe Aromatici roſa. ℥. ß. utatur cum ſerapijs. Recipe myrobalanorum cepularum, & empeliticarũ confricatarum oleo amygdal. dulc. ana ʒ. iij. medullæ cnici ʒ. vj. polypod. quer. ℥. j. Macerentur in cõmuni medicinarum decocto horis xij. déinde lento

igni

igni fricentur, & colentur, adiectáq; mel. rosacei col. unc. una, fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Recipe cortic. citri sacccharo cōditi ℥.iij. Sumantur ʒ.ij. quotidie manè ante pastum. Aut corticis citri loco sumat de serapio absinth. quantum cochlearia duo capiunt. Aut tessellam unam elect. solidi aromatici rosa. quibus alternis uti magis conducet. Cùm uerò aluus sua sponte excrementa, ut conuenit, non deijcit, utendum sequentibus pilulis.

Recipe pil. de bdellio (laxant & constringunt) ʒ.ij. excipiantur stillatitio liquore plantag. fingantur pilul. vj. è drachma, sumātur tres per horā ante cœnam quoties expedire uidebitur. Si cum fluxu dolor quoq; adsit, ad eius mitigationem scarabei, aut uermes, qui à centū pedum numero appellantur, in oleo de semine lini contriti decoquantur, eo hæmorrhoides linantur. Insesßio quoq; ex sequenti decocto plurimùm confert. Recipe foliorum plantaginis, florum, & foliorū uerbasci, ana M.j. seminis lini (mitigat enim dolorem) ℥.ij. corticis malorum punicorum, balaustiorū, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, ana M.j.ß. Decoquantur in aqua chalybata, & uino astringente, fiátque ut dictum est. Aut eo decocto foueatur anus, & mitigabitur dolor.

Suppreßionis Mensium Curatio. Caput XVII.

MEnses plerunque quartodecimo ætatis anno fluere incipiunt, paucißimis ante decimumtertiū, aut duodecimum: nonnullis post decimumquartum. Purgatio autem hæc in quibusdam duobus, tribúsue diebus terminatur, pluribus quinque, in alijs ad septimum usque diem perdurat. Desinit autem plerunque anno quinquagesimo, in quibusdam ad annum quinquagesimum quintum, in paucißimis ad sexagesimum extenditur.

Non

Non purgantur steriles mulieres, nec grauidæ. Quæ se quoq; uehemēter exercent, aut calidioris sunt temperamē-ti, aut longis ægritudinibus laborant, ut quartana, phthisi, hectica, parùm, aut nihil purgantur. Pingues quoque, quòd uenas angustas habeant, & sanguinem paucißimū, parùm, aut nihil purgantur. Inedia quoq;, aut ciborū paucitas menses reprimit. Itidem & multitudo, nam ciborum copia meatus obstruuntur. Quibus quoque sanguis crassus est, & lentus, hæ parum, aut nihil purgantur: aut quibus sanguis per alia loca uacuatur, puta per nares, aut anum. Aliæ quoque immodicæ excretiones, ut per alui profluuia, aut uomitum, menses retinent. Ob peculiare uteri uitium, menses quoque interdum retinentur: uerbi gratia ob pinguedinis copiam, aut carnis excrescentiam, aut callum, aut cicatricem ex hulcere quod in utero antecesßit. Hæc enim omnia uasorū uteri ora obstruere possunt. Plerunque uerò menses supprimi contingit, aut à melancholico succo, aut à bile sanguinem assante, aut à pituita uenarū ora obturante. Quibus menses præter naturam retinentur, dolores circa lumbos, femora, collum, sinciput, & oculorum radices accidere solent. Corporis adest grauitas, nausea, cibi fastidium, & horridi quidam per uniuersum corpus discursus, quale ijs, quæ conceperunt, accidere solent. Vrina interdum in nonnullis difficulter redditur, interdum planè supprimitur. Mensium suppreßio si à pituita copiosa, & uenarum ora obstruente contingat, uidere est laborantem somnolentam, ad omnem motum segnem, colore candidam, plumbei quoque interdum coloris, pituitam aßiduè excreantem, & aliquando euomentem. Vrina quoque aquosa esse solet. Curatio à pharmaco materiam minuente auspicanda hunc in modum. Recipe pilul. de hiera simpl. pilul. de agar. ana. drachm. ß. Excipiantur stillatitio liquore artemisiæ, fingant

Causæ.

Signa.

gant

gantúrque pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe cathol. unc. ß. diaphœnici, diacnici, ana. drach. j. serapij adianti unc. j. communis medicinarum decocti q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Materia deinde hunc in modum concoquatur. Recipe quinque radic. com. maceratarum in uino albo (acetum nocet utero) radicis erythrodani, radicis peucedani, ana. unc. ß. chamædryos, chamæpityos, pulegij, nepetæ, melissophylli, ana. Manip. j. artemisiæ, thymi, ana. Manip. ß. cicerum rubr. M. j. seminum anisi, apij, dauci, fœniculi, ana. drach. ij. florum sambuchi, & rorismarini, ana. P. j. ß. florum buglossi, & cirsij, ana. p. j. polypod. quer. ℥. j. Decoquantur in s. q. aquæ, tantisper dum dimidium absumatur. accipiantur iuris decocti unc. xx. adiectísque saccharo, & melle dulces reddantur, fiátque serapium mediocriter coctum, quod depuretur, additísque cinnamomi selecti, & cas. ligneæ, ana. drach. ij. suauiore & sapore, & odore reddatur. Eo utetur ægrotans dies quinque appetente diluculo.

AVT SIC.

Recipe serapij de rad. sine aceto, oxymelitos compositi, serapij adianti, ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum artemisiæ, nepetæ, melissophylli, ana. unc. iij. Misceantur. fiátq; zulapium depuratum, quod adiectis drach. ij. cinnamomi selecti, & drach. j. pul. diamoschi dulc. ori iucundius reddatur. Eo utatur ægrotans per triduum diluculò. Si uerò hoc zulapio absumpto, materia nondum planè cocta uideatur, repetatur & altero triduo. Recipe pil. fœtid. drach. j. stillatitij liquoris nepetæ. q. s. fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe cathol. drach. vj. elect. indi maior. drach. iij. serapij

rapij adiant.℥.j.communis medicinarum decocti unc.iiij. addendo chamædryos,& chamæpit. ana. tertiam partem M.j.fiat potio,quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe turpeti optimi.℈.iiij.zinzib.ʒ.ß.salis foßilis gr. vj.sacchari.ʒ.ij.Commista puluerentur, iuréq; decoctorũ cicerũ rub.aut decocti pulli excepta,bibantur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. trypheræ magnæ sine opio,ana.ʒ.ß.conseruæ buglos.ʒ.j.ß. Misceantur,& postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Quoniã autem unica uacuatione humor ille expurgari non poteſt,rursum igitur laborãs menſe proximo ſequenti uacuetur pharmacis proximè dictis repetitis. Poſt geminam purgationem uno,atque altero die,ſequenti balneo lauetur. Recipe artemiſiæ,meliſſophylli,nepetæ,chamædryos,chamæpityos, thymi,foliorum lauri,pſeudonardi,roriſmarini,ana.M.iij. chamæmeli, meliloti, florum roriſmar. ana.P.iiij.radicis ualerianæ,radicis ruſci,radicis aſparagi,radicis apij,radicis petroſelini,ana.℥.iiij.ſeminum lini, & fœnogr.ana.℥. iij.florum ſambuchi P.v.Decoquantur in aquæ.q.ſ.in qua lauetur ægrotans,habeátq; ſedens eo in decocto ſacculum artemiſiæ plenũ ſuper uentrem inter umbilicũ, & pectinẽ: decoctæ autem & herbæ, & radices in ſaccum magnum reponantur,ſuper quem dum lauatur ſedeat.In eo moretur, ſi poteſt,horam.Ex eo autem dum egredietur,ungatur uenter infra umbilicum,párſq; poſterior ei oppoſita, & renes calido hoc unguẽto. Recipe olei de lil.olei amygdal.dul. butyri recentis,medullæ cruris uituli, ana.℥.j.ß.muccaginis altheæ,& ſeminũ lini, & fœnogr.an.ʒ.ij. ceræ parũ. Fiat unguentũ,quo ungãtur partes dictæ,ſeq; mox in lecto cõponat,ac ſumat theriacæ ueter.aut mithridat. trypheræ magnæ ſine opio,ana.ʒ.ß.Aut iure cicerum rubr.& porri

excepta bibantur. Atque hoc, itidem & balneũ diebus quatuor, aut quinque repetãtur. Quòd si in balneo lauari recuset, recipiat dicti decocti fumum per infundibulum. His peractis, appetente tempore eruptionis Mensium incidatur sophena pedis dextri, sanguísque ad duas. ℥. detrahatur, aut tres ad summum. Si uenam incidi non permiserit, cucurbitulæ fœminibus, aut poplitibus cum scarificatu affigantur.

Si neque his perfectis Menses erumpant, peßis utendum hunc in modum paratis. Recipe theriacæ ueteris, tryphe ræ magnæ sine opio, ana. ʒ. ij. pul. myrrhæ, baccarum iuniperi, ana. ʒ. j. succo linozostidos excipiantur, cunctísque panno lineo raro impositis fingatur pessus, qui in uterum demittatur, filo coxæ alligatus. Porrò si pessus utero dolorem induxerit, metrenchyta olei rosacei amurca, aut olei uiolacei injciatur. A bile autẽ, & calidiore temperatura, si Menses supprimãtur, si ualetudinis tantùm habeatur ratio, non malum: si uerò cõceptionis, non item. Nam quantũ ad integram sanitatem attinet, præstat mulierem corpore ita esse desiccato, ut purgatione non egeat. Atqui id genus mulieres coitum quidem appetunt, cæterùm non cõcipiunt.

Non enim cõcipiunt, quæ non purgantur. Conceptionis igitur gratia, & has curare expedit. Cibo itaque, ac potu & humidiore, & uberiore, has humectare oportet, bilémque minuere: cuius copia sanguinẽ interdum inflammat, aut incrassat, unde huius mali origo. Commoda igitur uictus ratione præscripta, leuis sanguinis mißio fiat, incisa uena dextri cubiti interna, sanguine ad ℥. ij. aut tres detracto. Concoquatur deinde humor, & uacuetur. Recipe serapij acetati simpl. ℥. ij. oxymelitos simp. ℥. j. ß. serapij adianti. ℥. j. stillatitiorũ liquorum, intybi satiui latioris, artemisiæ, buglos. an. ℥. iij. Misceãtur, & per triduum à ieiuna diluculò bibãtur. Recipe diarrhodi abb. ℥. ß. utatur cum serapijs.

AVT

AVT SIC.

Recipe quinque rad. com. maceratarũ in aceto, ana ℥.ß. radicis ualerianæ ℥.j.ß. foliorum ſalicis, artemiſiæ, chamædryos, chamæpityos, nepetæ, bugloßi cum rad. foliorum oxalidis, & intybi ſatiui latioris, ana M.j. ſeminũ petroſelini, apij, dauci, ana ʒ.ij. quatuor ſeminum frig. maiorum, ana ʒ.j.ß. ſeminis intybi ſatiui latioris ℈.iiij. florum ſambuchi, trium florum com. ana P.j Decoquantur in ſ.q. aquæ, donec dimidium abſumatur: accipiatur iuris decocti libr. j.ß. ſerapij byzant. ſerapij acetati compoſiti, ana ℥.ij. ſacchari ad dulcedinem inducendam q.ſ. Commiſtis omnibus fiat ſerapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectiſque ʒ.ij. cinnamomi ſelecti, & ʒ.j. pul. diarrhod. abb. iucundiore & odore, & ſapore reddatur. Eo utetur laborans ieiuno uentriculo circiter diluculum, diebus quinque.

Recipe cathol. drachm. vj. elect. de ſucco roſ. drachm. ij. compoſitionis hamech. drach. j.ß. ſerapij uiolacei unc.ß. communis medicinarum decocti unc. iiij.ß. adiecta quatuor ſeminum frig. maiorum, ana drach. j. fiat potio, quæ ſumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe rhabarb. ſelecti ʒ.j.ß. polypod. quer. unc.ß. ſpicæ nardi gran. v. Macerentur in ſero caprino horis xij. Deinde exprimantur, adiectis cathol. unc.ß. elect. de ſucco roſac. compoſitionis hamech, ana drachm. j. ſerapij roſa. purgatorij unc. j. communis medicinarum decocti ℥. iiij.ß. fiat potio, quæ ſumatur ad auroram.

AVT SIC.

Recipe pil. aggreg. ʒ. j. ex ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur. Diebus poſt tribus, aut quatuor ſequenti balneo lauetur.

Recipe Artemiſiæ, nepetæ, pſeudonardi, foliorũ lauri,

thymi, ana Manip. vj. foliorum salicis, foliorum intybi satiui latioris, ana Manip. ij. rad. ualerianæ unc iiij. radicum apij, petroselini, fœniculi, ana ℥. ij. florum sambuchi. P. v. Decoquantur in s. q. aquæ, in qua laborãs lauetur manè, & uesperi ante pastum, in ea quantum uolet immorans, habens super pectinem sacculum artemisiæ plenum, sedens in dicto balneo super saccum, eorum omniũ, quæ decocta sunt, plenum. Idq; dies tres, aut quatuor repetatur. Cùm autem è balneo egredietur, ungatur uenter inter umbilicum, & pectinem, pársque posterior ex aduersum, & renum regio unguento sequenti. Recipe muccaginis altheæ ℥. iij. muccaginis seminis lini, & fœnogræ. ana ℥. j. ß. olei amygdal. dulc. medullæ cruris uituli, butyri recentis, ana ℥. ij. Adiecta cera fiat unguentum, quo partes dictæ ungantur calidè. Eodem quoque tempore sumat trypheræ magnæ sine opio ℈. ij. conseruæ florum cichor. & adianti, ana ʒ. j. ß. Commista hæc, & iure cicerum rubr. excepta in balnei egressu bibantur. His peractis, mox quoque à balnei exitu mittatur sanguis, ambabus sophenis incisis, altera post alteram, uno die interposito. Detrahantur ℥. ij. sanguinis, aut tres ad summum. Melancholicus humor, si in causa suppreßionis Mensium fuerit concoquatur primùm, déinde euacuetur hunc in modum. Recipe oxymelitos simpl. serapij byzantini, serapij de buglos. ana ℥. j. ß. stillatitiorũ liquorum, artemisiæ, melissophylli, lupi salictarij, ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs. Aut utatur apozemate dicto in detentione Mensium à bile, adiectis melissoph. buglos. cirsij, ana M. ij. polypod. quer. ℥. j. epithymi unc. ß. Quo utetur ægrotans diebus quinque appetente diluculo. Déinde purgetur hunc in modum. Recipe cathol. drach. vj. compositionis hamech ʒ. iij. serapij de buglos. ℥. ß. Com-

munis

munis medicinarum decocti unc.iiij.ß.adiectis epithymi ʒ.j.ß.folliculorum sennæ ʒ.ij.polypod.quer.℥.ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueteris,trypheræ magnæ sine opio,ana ʒ.ß.cõseruæ buglossi ʒ.ij.Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum.Balneo deinde,compositionibus,& unctionibus proximè dictis in retentione mensium à bile,utendum. Pesso quoque, qui hunc in modum paretur. Recipe trypheræ magnæ sine opio ℥.j.Myrrhæ ʒ.ij.galbani,hammoniaci, ana ʒ. j. Excipiantur succo helxines, aut artemisiæ, fingatúrque pessus ex panno lineo raro, qui filo coxæ alligatus demittatur in uterum. Vtilis autem hic pessus non solùm retentis mensibus à melancholia, sed & à bile. Metrenchyta quoque aliquid de decocto proximè dicto,balnei causa parato, inijciatur in uterum. Fiant prætereà fricationes,& ligaturæ dolorificæ in extremitatibus inferioribus. Cucurbitulæ quoque fœminibus, & poplitibus, cum scarificatu affigantur.

Redundantis Mensium fluxus Curatio. Cap. XVIII.

MEnstrua purgatio tunc redundans,iustóque largior esse censetur, cùm ultra consuetum tempus effluit. Multis enim (ut diximus) ad duos, aut tres dies, quibusdam ad quintum, alijs ad diem septimum, paucißimis ad duodecimum usque extenditur. Immodicæ purgationes oriuntur interdum ob partus grandiores, cæterùm hæ plerunq; sua sponte cessant. Sæpenumero post aborsus, uehemens excitatur profluuiũ, nec citra periculum. Magna uteri uasa si aperta fuerint, fluit quoq; sanguis, sed cõfertim. Parua uerò si reclusa fuerint, sensim, nec magna profluit copia. Reserantur autẽ interdum à sanguinis copia ad ora uasorũ cum Causæ.

impetu irruente, præsertim si ipsa ora imbecilla sint. Aut à sanguinis acritudine ora uasorum erodente. Sanguis etiam si tenuis, calidúsque sit, tunicáque oris uenarum rarefacta, sudoris instar transmittitur. Si ab erosione oris uenarum contigerit, magno cum dolore effluit. Si cui mulieri Menses immodicè, prætérque naturam fluant, fœdo colore conspicitur, pedes molli tumore inflantur, uiribus est imbecillis, cibum fastidit, sumptúmque malè concoquit. Hic fluxus non semel, confertímque, sed paulatim astringendus. Quem si mulier bene ferre uideretur, non astringatur. Magna ex parte fluor hic immodicus, est à sanguinis caliditate, tenuitate, & acritudine. Curandi ratio ab humorũ concoctione, & euacuatione exordienda, aluo priùs lenienti aliquo enemate ducta, si non (ut cõuenit) excrementa deijcit, hunc in modum. Recipe cas. recèns extractæ, sacchari rub. ana unc. j. olei uiolacei ℥. iij. salis parum, iuris decocti quatuor herbarum remollientium, prunis xij. additis, libr. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur.

Signa.

Curatio.

Recipe serapij rosacei de rosis siccis, serapij ex cotoneis, serapij omphacini, aut de succo oxalid. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum rosarum, & plantag. ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò sumantur.

Recipe elect. trium santalo. unc. ß. utatur cum serapijs.

Recipe pruna damasc. x. mixorum, ziziphorũ, ana ℥. ß. florum nympheæ, florum uiolarum, florum buglos. ana P. j. Decoquantur in s. q. aquæ usq; ad dimidij cõsumptionem: accipiantur iuris decocti ℥. iiij. ß. in quibus horis xij. macerentur corticum myrobal. flauarum confricatarum oleo amygd. dulc. ʒ. iij. manè lento igne fricẽtur, & colentur, adiectisq; rhab. selecti pulnerati ℈. iiij. (rhabarbarũ infusum tantùm soluit, ipsum autẽ sumptũ etiã astringit.) cas. recèns extractæ ʒ. vj. serapij rosa. laxat. unc. j. fiat potio, quæ sumatur

matur hora quinta matutina. Recipe conseruæ rosa. antiquæ, conseruæ symphyti, ana. ℥. j. ß. corallij rubri, lapidis hæmatitis, an.. ʒ. ij. cornu cerui usti, mumiæ, ana. drach. j. ß. (scoria ferri non adijcienda, nam mulieres steriles facit) acaciæ, hypocistidos, ana. ℈. iiij. carnium cotoneorum conditarum sacchαro, sine speciebus. ℥. iij. pul. corticis ouorum. ʒ. ij. serapio myrtheo excipiantur, fiátque elect. molle, de quo sumatur instar castaneæ paruæ, duabus horis ante pastum mané, & uesperi. Quo deglutito, parum uini chalybati mox bibatur.

AVT SIC.

Recipe serapij myrthei, serapij ex cotoneis, ana. unc. ij. succi stercoris asinini recentis. ℥. iij. stillatitij liquoris plantaginis. ℥. vj. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò sumantur. Repetantur, & altero triduo, si expedire uideatur. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe olei myrtei, ol. mastich. ol. ex cotoneis, ana. ℥. ij. lapidis hæmatitis, corallij rubri, acaciæ, hypocistidos, ana. ʒ. ij. mumiæ. ʒ. j. cucullarũ glandium, balaustiorũ, an. ʒ. j. ß. pul. corticis ouorum. ℈. iiij. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur uenter ab umbilico ad pectinem, & renum regio mané, & uesperi. Cucurbitulæ magnæ subter mammas affigantur ante pastũ, ibiq; per horam hæreant. fricentur brachia, uinculísq; excipiantur, crura quoq;, à balis, & inguinibus incipiendo. Crura tamẽ ualidé ante pastum fricanda non sunt. Pesso deniq; utendum. Recipe micletæ, trypheræ, ana. ℥. j. ß. equiseti, acaciæ, ana. ʒ. j. spicæ nardi. ʒ. ß. (sistit enim Menses) commista hæc linteo raro inuoluantur, fingatúrque pessus, qui filo coxæ ligatus in mulieris pudenda immittatur. Renum prætereà regio, uentérq; ab umbilico ad pectinẽ, si unguento comitissæ, sic enim appellari solet, ungãtur, salubre erit. Insessus quoque ex sequentium decocto saluberrimus erit.

Recipe polygoni, foliorum plantaginis, foliorum symphyti, balaustiorum, equiseti, an. M. iij. gallarum, rhois obsoniorum, cucullarum glandiũ, ana. unc. ij. radicis symphyti unc. iij. rosarum rubr. florum, & foliorum uerbasci, ana. M. j. ß. Decoquantur in aqua chalybata, aut aqua pluuia, in qua se ad umbilicum usque irriget. Balneum egressa ungat renes, & uentrem ab umbilico ad pectinem, partémq; posteriorem ei oppositam unguento paulò antè dicto, utatúrque elect. molli inibi tradito. Aut loco balnei, ipsius decocti fumum per infundibulum recipiat in uterum. Et quoties aluus sua sponte excrementa. ut conuenit, nõ deijciet, sumat drac. j. pil. de bdellio circiter xj. noctis horam. Id quod commodè facere licebit, semel aut bis in hebdomada.

Fluoris muliebris Curatio.
Caput XIX.

Contingit interdum mulieres nonnullas destillatione quadam diuturna laborare, cuius quidem destillantis humoris color, humorẽ in corpore superantem demõstrat. Est enim interdum rubens, & ueluti quædam sanguinis sanies. Curabitur uenæ sectione, non semel, affatímq;, sed repetitis uicibus facta, ut prolixiori tempore auersio fiat. Vincula quoque extremitatibus corporis inijcienda. Ea denique omnia facienda, quæ fluxum in contrarium auertunt.

Interdum uerò colore est pallido, ob exuperantem bilem. huic fluxui initio non resistendum, cæterùm, ubi diutiùs persistens robur prosternere uidetur, medicamentis cholagogis superiùs crebrò commemoratis primùm utendum, deinde reuulsioni incumbendum; non neglectis medicamentis astringentibus, atque abstergentibus, ob effluentis humoris acrimoniam; quorum formulæ ex superioribus proximis capitibus petendæ. Interdum autem & magna quidem

quidem ex parte is effluens humor albus est, aut serosus, pituitæ soboles, cui quoque fluori inter initia non resistendum, expurgante se corpore, & humorem illum ueluti à se alienum excernente. Vbi autem iusto plus perseuerat, laboránsq; mulier decolor euadit, cibum fastidiēs, inter ambulandum difficulter spirans, oculis aliquādo cum dolore, aliquando etiam sine dolore tumentibus, toti tunc corpori exiccantia auxilia admouenda, quandoquidem hoc malum humidum est. Phlegmagogis deinde medicamētis utendum, quoniam id quod effluit à pituita originem habet. Materia igitur primùm concoquatur, déinde euacuetur hunc in modum. Recipe oxymelitos scillini, serapij de radicibus, serapij de artemisia, ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorū artemisiæ, nepetæ, melissophylli, ana. unc. iij. Adiectis cinnamomi selecti drach. ij. pul. diamosch. dulc. scrup. ij. ori suauius reddatur. Misceantur, & à ieiuna diluculo per triduum bibantur. Repetantur & altero triduo, si materia nondum satis cocta uideatur.

AVT SIC.

Recipe radicis erythrodani, radicis cyperi, quinque radicum com. ana. unc. ß. artemisiæ, nepetæ, melissophylli, pulegij, cassuthæ, ualerianæ. ana. M. j. seminis seseleos, seminis dauci, ana. drach. iij. seminū anisi, cari, fœniculi, ana. drac. ij. sisymbrij, spicæ nardi (exiccant humiditatem) an. drach. j. ß. cicerum rubr. M. ß. stœchados, helichrysi, florum chamæmeli, & rorismar. ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidium absumptum sit. Accipiatur iuris decocti libr. j. ß. adiecto sacchoro dulcedo inducatur, fiátque serapium mediocriter coctum, quod depuretur, additisque drac. ij. cinnamomi selecti, & drach. j. pul. diambræ iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utetur ægrotans diebus quinque appetente diluculo. Recipe pilul. fœtid. drach. j.

ex stillatitio liquore melissophylli fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe *diaphœnici drach. iij. sacchari. q. s. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur.*

AVT SIC.

Recipe *agar. recens in pastillorum formam redacti. ʒ. j. ß. maceretur in stillatitio liquore nepetæ, & melle rosaceo col. horis. xij. deinde exprimatur cas. recẽs extractæ. ʒ. vj. elect. indi. maioris. ʒ. j. ß. serapij de rad. ʒ. ß. excipiantur. ℥. iiij. ß. cõmunis medicinarum decocti, adiecto folliculorum sennæ. ℥. ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur.* Eo die domi manendum, sumendum horis post sex lotorium superius frequenter commemoratum. Recipe *mithrid. aut theriacæ ueter. trypheræ magnæ sine opio, ana. drach. ß. scobis eboris scrup. ß.* Misceantur, & *postridie manè sumantur sex horis ante pastũ.* Duobus aut tribus post diebus lauetur balneo naturali sulphureo, & aluminoso manè, & uesperi ante pastum dies decem. Quod si desit, sequenti utetur hunc in modum parato. Recipe *foliorum lauri, origani, calaminthæ, pulegij, mentastri, sabinæ, an. M. iij. artemisiæ, melissophylli, nepetæ, betonicæ, sampsuchi, ana. M. iiij. radicis erythrodani, rad. cyperi. an. ℥. iij, radicum rusci, asparagi, graminis, ana. ℥. iiij. spicæ nardi, iunci odorati, ana. ʒ. ij. seminum rutæ, dauci, anisi, fœniculi, seseleos, an. ℥. ß. rad. ualerianæ. ℥. iiij.* Decoquantur in *s. q. aquæ, in qua irrigetur, & lauetur. his autem quæ decocta sunt impleatur sacculus, super quem in balneo sedeat.* Balneum egressa utatur elect. sequenti. Recipe *pul. trypheræ magnæ sine opio. pul. diambræ, pul. pliris cum moscho, pul. diasatyr. an. ʒ. j. scobis eburneæ, seminis linozostidos, ana. scrup. ij. seminum anisi, ammeos, corticis libani, ana. drach. ß. spicæ nardi. ℈. ij. sa*

ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore melissophylli. q. s. adiecto corticis citri saccharo conditi, conseruæ florum rorismar. ana unc. ß. fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis drachm. iij. Ex his sumat unum cùm balneo exit. Si balneo lauari recuset, calentis decocti prædicti fumum per infundibulum in uterum recipiat. His autem remedijs si fluor huiuscemodi non uincatur, sequentia adijciantur. Recipe pil. mastich. agar. in pastillorum formam redacti, ana drach. ij. corticis myrobalanor. cepularum ℈. ij. excipiantur melle rosa. fingantur pil. vj. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel, aut bis singulis hebdomadibus. Pesso deinde utendum, hunc in modum parato. Recipe artemisiæ, sabinæ, sampsuchi, dictamni, absinthij, ana drach. ß. corticis libani ℈. j. colocynthidos ℈. ij. redigantur in tenuißimum puluerem, qui linozostidos succo exceptus, linteo raro inuoluatur, fingatúrque pessus, qui filo coxæ alligatus, in uterum demittatur. Quotidie mutetur, recénsque aliud immittatur. Vbi autem declinante hac affectione, quod ex humore perquàm pauco effluente cognoscetur, ut prorsus exiccentur sequenti pesso utendum. Recipe acaciæ, balaustiorum, cucullarum glandium, menthæ, libani, spicæ nardi, ana drachm. j. ß. excipiantur succo polygoni, aut myriophylli, fingatúrque pessus, his omnibus linteo raro inuolutis, qui filo (ut sæpe dictum est) coxæ alligatus, in laborantis pudenda immittatur. Mutetúrque quotidie, recenti alio imposito. Oboritur autem ob uirosum hunc humorem circa pudenda fœtor quidam, propter quem uxor à uiro plerunque fastiditur, uulua quoque lubrica fit, & dilatatur, quo fit, ut genitale profluuium retineri non poßit. Vtrique autem affectioni hunc in modum succurrendum.

Recipe symphyti, balaustiorũ, gallarũ, rhois obsoniorum

rum, baccarũ myrthi, aluminis, boli Armeniæ an.q.v. horum pars una in puluerem redigatur, pars altera decoquatur in uino astringẽte, & pauco aceti. Decocto calido uulua sæpe foueatur, puluere uerò post fotum inspergenda: deinde linteum madefactum in uino, quo dicenda proximè excepta sint, admoueatur. Recipe galliæ moschatæ, nucis moschatæ, ana ʒ.iij. caryophyllorum ʒ. j. ß. moschi ℈.ß. excipiantur uino, in quo calefacto linteum madefiat, fiátque, ut dictum est. Prætereà goßipij lanugo, aut linteum in prædicto uino madefactum in uterum, in modum peßi, demittatur per noctem, manè auellatur.

Suffocationis ab utero Curatio. Caput XX.

SVffocatio ab utero est uehemens uniuersi corporis refrigeratio: quæ interdum tanta est, ut nulla ab ore spiratio prodeat, quamuis ea quæ in arterijs fit, transpiratio appellata, nequaquam intercipiatur. Quæ interdum tam est exigua, ut sensum omnino effugiat, sufficit tamen ad exiguũ calorem in corpore relictum conseruandum. Respirationis enim maximus usus est, ut calor intimus & refrigeratione, & uentilatione seruetur, qui quantò est maior, tantò maiore refrigeratione & uentilatione eget: contrà quantò est minor, tantò quoq; minore conseruari potest. Ad hanc autem refrigerationem inducendam, plus uirium habet seminis cohibitio, quàm Mensium suppreßio, ut paulò mox dicetur. Vt enim in mulieribus semen est humidius, ita & frigidius. Próinde ipsum excerni oportet, præsertim si plena sit mulier, in otióque educata, atque inde uitiosis humoribus abundet, multóq; semine exuberet. Oritur igitur hæc affectio interdum ob menstruorum retentionem, interdum uerò ob semen cohibitum. Cæterum ad hoc excitandum

Causæ.

malum

malum retentum ſemen maiorum uim obtinet, quàm menſes ſuppreßi. Nam uidere eſt uiduas mulieres probè quidem, ut anteà purgari, & tamen hoc pathemate corripi, ob ſemen ſcilicet ſuppreſſum: contrà uerò, nuptas menſium ſuppreſſione laborantes, alijs quidem grauibus ſymptomatibus infeſtari, ſuffocatione uerò non corripi. Cúmque uidetur mulier hyſtericis corripi accidentibus utero ſua in ſede manente, certum eſt ea ob retentum ſemen eueniſſe. Nam uteri peruerſiones, ut modò ſurſum, modò in latus retrahi uideatur, ſuppreſſa ſequuntur menſtrua. Id autem ex plenitudine, & ſuſpenſione uaſorum, hoc eſt, uenarũ, & uinculorum ad uterum peruenientium contingit. Plenitudo enim, ea in latum, & profundum extendit, longitudinem uerò abbreuiat. Quò igitur breuiora efficiuntur, eò magis ad originem retrahuntur. Ea autem plenitudo ex menſtruorum retentione oritur. Nam peruenit quidem ſanguis ad uterum, ſed ad interna ipſius ingredi non poteſt, aut quia craßior eſt, quàm ut per ora uenarum poßit penetrare, aut quia clauſa ſunt ora. Multiplicatus igitur ſanguis in uenis eas extendit, atq; uicina ipſis uincula madefacit. Ad horum autem extenſionem continuò uterum retrahi neceſſe eſt. Quæ ſi æqualiter undiq; trahantur, recta erit, & ſine inclinatione tranſmutatio: ſi uerò inæqualiter, ad partẽ uehementiùs trahentem fiet intenſio. Simul autem cum utero ceruicem quoque ipſius retrahi neceſſe eſt. Mulieres hyſtericis ſymptomatibus laborantes, interdum ſine ſenſu iacent immobiles, cum obſcuro, paruóque pulſu, uel omnino ſine ullo. Interdum ſentiunt quidem, & mouentur, integráq; ſunt ratione, cæterùm animi defectione, & difficili ſpiratione laborant. Interdum uerò & crura, & brachia contrahuntur. Pro multitudinis enim, qualitatíſue ratione aut meſtruorum, aut putrefacti ſeminis, aliàs aliæ accidentium ſpecies oriri ſolent. Noxia nanque

Signa.

nanque causa uniuersum corpus refrigerare potente, adeò uehementer corpus infrigidatur, ut & spiratio, & arteriarum pulsus sensu deprehendi nequeant. Quæ si uel crassa fuerit, uel acris, conuulsiones: si uerò atræ bilis naturã habuerit, mœstitiam inducet. Paßio hæc magna ex parte iunioribus uiduis euenit, iisq; maximè quæ anteà probè purgabantur, ac pariebant, uirorúmque concubitu gaudebant.

Præcedit autem hoc malum, cùm acceßio propinqua est, mentis torpor, pigritia, crurum imbecillitas, faciei pallor, aspectus mœstus. Omni quidem tempore superuenire potest, præcipuè autem hyeme, & autumno. Multæ à malo hoc se recolligunt, atque ad se redeunt, nonnullæ uerò in ipsis acceßionibus subitò, aut paucis post horis moriũtur. Quod contingit, ubi pulsus crebriores, & inordinati fiunt, deinde in totum abolentur. Postremò frigidus, & modicus humor superficiem irrorat. In acceßionibus manus, & crura dolorificis uinculis deligare oportet, ac ualidè fricare, corpúsque uniuersum, eáque facienda, quibus animo deficiẽtes recuperamus. Naribus prætereà admouenda fœtida, ut funiculus lucernæ nuper extinctus, fumus plumarum perdicum combustarũ, aut solearum calceamentorum, aut alliorum, aut corticum cæparum, aut cornu caprarum, aut picis super carbones eliquatæ, aut galbani, aut castorei, aut id genus aliorum. Horum omnium, aut singulorum combustorum fumus in nares immissus, plurimùm confert. Pudendis autem odorata admoueantur, aut emplastra, aut linimenta, aut suffitus. Emplastra quidem in hunc, aut similem modum concinnata. Recipe emplastri ceronei, emplastri pro matrice, ana unc. j. galliæ moschatæ, aliptæ moschatæ, ladani ana ʒ. j. subigantur cum oleo nard. fingatúrque emplastrum rotundum, quod inter umbilicum, & pectinem applicetur. Suffitus autem hunc in modum fiant.

Curatio.

Recipe

Recipe galliæ moſchatæ, ſtyracis calamitidis, aliptæ moſchatæ, caryophyllorum, ana. ℥. ß. Miſceantur, particuláque ſuper prunas iniecta, fumus in uterũ per infundibulum recipiatur. Linimenta uerò ſic fiant. Recipe ol. nard. ol. de lilio, ana. ℥. j. ß. moſchi. ℈. j. galliæ moſchatæ. ʒ. j. Miſceantur, atque his obſtetrix duos ungat digitos, indicem, & medium, quibus os uuluæ linat, ac intrinſecus fricet tantiſper dum humor corruptus è uulua excidat. Aut à uiro egregiè ſubigatur. Extra paroxyſmum, ſi à menſium ſuppreſsione hoc mali contigerit, euocentur menſes, modis ſuperiùs dictis, uenáque iecoraria dextri brachij incidatur, ſi ſanguinis adſit plenitudo, cætera uerò fiant, ut dictum eſt.

Si uerò à ſemine cohibito, ſi uirgo ſit, aut uidua nubat, aut uehementi utatur exercitio, à carnibus, atque à uino abſtineat, ac a cibis multiplicantibus ſperma, ſuúmque cubile ſpargat floribus, & folijs nympheæ, folijs ſalicis, & uiticis: aut ab obſtetrice fricationes fiant, ut dictum eſt, digitis in prædicto linimento inunctis. Si à putrefactis, & corruptis in uulua humoribus, purgentur prout humoris natura expoſtulat.

Vteri procidentiæ Curatio. Caput XXI.

VTerus procidere dicitur, cùm egreditur, exteriúſque eminet: idque quod eminet, ſtruthiocameli ouo ſimile eſt, maioris tantùm, aut minoris ratione differens.

Huius procidentiæ multæ poſſunt eſſe cauſæ. Caſus ab alto, ſaltatio uehementior, membranas uterum continentes, ipſumq́; uicinis partibus connectentes, interdum rumpunt. In difficili quoque partu nonnunquam procidit, dum uidelicet ſecunda extrahitur, quam uterus illi adhærens ſequitur. Idem contingit in mortui fœtus extructione, dum Cauſæ.

negligēter aut imperitè fit. Ex nimio conatu in graui aliquo pondere attollendo interdum quoq; procidit. Ob uehementem timorem, aut insignem animi perturbationem, soluentem quicquid toto in corpore cōcretum est, uterus quoq; simul delabitur. In senescentbus, ob membranarū, & musculorum imbecillitatem: in paralysi, tota corporis mole soluta, idem euenire solet. Magna autē ex parte uterum procidere contingit, ob partuum frequentiam: aut ob humoris plurimi, ac tenacis defluxum laxantis, ac mollificantis ligamenta matricis. Ipsa etiam ligamenta interdum ab hulcere putrent. Si malum hoc adhuc recens est, difficulter curatur: si antiquum, nunquám. Si ab humiditatibus muccaginosis matricis appēdices laxantibus ortum habeat, quod cum ex mulieris habitu, tum ex copioso humorum fluore cognoscitur, materia cōcoquatur, & uacuetur, ut in suppressione Mensium à pituita, dictum est. Pil. præterea sequentibus utatur laborans. Recipe pilul. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana. drachm. j. ß. corticum myrobalano. cepularum. ʒ. j. excipiantur melle rosaceo, fingantúrque pil. vj. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnam septimo quoque die. Recipe theriacæ ueter. trypheræ magnæ sine opio, ana. ℥. ß. Sumatur ʒ. j. ß. manè sex horis ante pastum singulis hebdomadibus.

Curatio.

Recipe elect. diamoschi dulc. in rhomborū figurā formati. ℥. ij. sumatur rhombus unus manè ante pastum quater in hebdomada. Vterus deinde lauetur sequenti decocto.

Recipe folio. lauri, baccarum lauri, menthastri, artemisiæ, sampsuchi, ana. M. j. Decoquantur in uino astringente, eóque decocto lauetur pars uteri exteriùs eminens. Vngatur déinde muccagine seminis cotoneorū, inspergatúrq; puluere sequenti. Recipe acaciæ. ʒ. ij. baccarum myrti, rosarum rubr. ana. ℈. ij. cornu cerui usti. ʒ. ij. ß. redigantur

in

in tenuem puluerem, quo post fotum, & unctionem prædictam inspergatur uterus, ut dictũ est. His peractis, laborãtem supinã figurare oportet, ut coxas habeat sublimiores, poplites flexos, cruribus dilatatis, & diuaricatis inuicem, deinde prolapsam uteri partẽ obstetrix manu inũctã axungia gallinæ leniter in proprium locũ reponat. Initio nanq; repositioni prompte paret, & locatus perseuerat, præcipuè si conuenit ætas, nam in senioribus reponitur quidem uterus, sed rursus qualibet leui causa relabitur. Porrò priùs quàm suũ in locũ uterus reponatur, à recto intestino fæces enemate aluum mollienti educendæ: lotiũ quoque si in uesica collectum fuerit, cathetere euocãdum, ut undiquaque uterus, qui inter rectũ intestinum, & uesicã medius statuitur, sit liber. Ab his enim plenis cõpressus prohibetur repelli, & in proprium situm reduci. Affigantur deinde cucurbitulæ duæ in ilibus, & magna una super umbilicũ. Emplastrum quoq; sequens inter umbilicum, & pectinem applicetur. Recipe emplastri ceronei (confert frigiditati matricis) emplastri pro matrice, ana. unc. j. galbani, ammoniaci, ana. drac. j. ß. gummi dissoluãtur in uino, fingatúrque emplastrũ rotundum, quod uentri inter umbilicum, & pectinem admoueatur. Odorifera iugiter naribus admoueantur, fœtida uerò inferiùs. Vtendum quoque pesso, hunc in modum parato.

Recipe assæ fœtidæ unc. j. picis colophoniæ. mastich. an. drac. ij. inuoluãtur linteo raro, fingatúrque pessus, qui filo coxæ alligatus in uterum demittatur. Cunnus deinde decocto sequenti foueatur. Recipe balaust. gallar. rhois obsoniorum, rosarum rubrarum, ana. q. v. Decoquãtur in aqua chalybata, & uino astringente: fiátque ut dictum est. Ei quoque puluis paulo antè dictus inspergatur, quo uterus exteriùs eminens inspergendus dicebatur. Vtero autem citra suffocationem sursum uersus ascendere uiso, fœtida

naribus, odorifera uerò inferiùs tradita in uteri suffocatione admoueantur. Sequens prætereà emplastrum applicetur inter umbilicum, & pectinem. Recipe galliæ mosch. aliptæ mosc. an. ℥. ij. emplastri coronei, emplastri, pro matrice, an. ℥. j. subigantur cum oleo nard. fingatúrque emplastrum rotundum, quod applicetur, ut dictũ est. Vtero uerò ad latus alterum declinãte, quod ob causam in suffocatione ab utero dictam interdum contingit, nonnunquam uerò ob flatus impellentes, si à flatibus fiat, cucurbitula magna primum lateri opposito affigatur, in ipsúmque laborãs mulier cubet. Sequens deinde enema infundatur. Recipe helxines, alth. linozost. ana. Manip. j. orig. calaminthæ, ana. M. ß. seminum dauci, cari, anisi, fœniculi, ana. drach. ij. seminum lini, fœnogr. ana. ℥. iij. florum chamæm. rorisma. meliloti, ana. P. j. Decoquãtur in s. q. aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. saccha. rub. ana. ℥. j. benedictæ. ℥. ß. mellis anthosati. ℥. j. ß. olei chamæm. ℥. iij. fiat enema, quod ante pastum infundatur. Sequenti quoque elect. utendum.

Recipe pul. dyacym. pul. diambr. an. ℥. j. ß. saccha. in stillatitio liquore melissophylli dissoluti. q. s. elect. solidum in rhomborum figuram fingatur, rhombus unus sumatur manè ante pastum quater in hebdomada. Quo deglutito parum uini meri bibendum. Vteri procidentia si à casu, aut saltu, aut percußione, aut ob difficilem partum fuerit, prædicta omnia fiant, purgatione excepta.

Molæ Curatio. Cap. XXII.

Mola triplex est, carnea, humoralis, & uentosa. Eadem methodo, ad carneæ & humoralis curationem proceditur. Carnea autem Mola est propriè dicta: quæ nihil aliud est, quàm caro quædã informis interdum in uteri ostiolo, interdum in toto ipso prominẽs, cuius tactus ferè

lapid.

lapidosus est. Fit autem à seminis muliebris, & plurimi Causæ. sanguinis in uterum affluentis retentione, quæ calor immodicus cogit, ac in carnis formam transmutat. Hoc in malo Signa. corpus gracilescit, decolor facies euadit, appetentia deijcitur, tumor durus cum hypochondriorum cõtractione oritur, Menses supprimuntur, mammæ intumescunt, lumbi grauantur, uentérque attollitur. Quo fit, ut inter initia, conceptionis suspicio oriatur. Cæterum temporis progressu à conceptione Mola distinguitur, quod hanc punctionis sensum dolor inferens subsequatur, motúsque ferè nullus percipitur. In nonnullis aquæ inter cutem suspicio excitatur, corpore imminuto, & uentre ampliato: facilè tamen hoc malum ab hydrope discerni potest: tumor quidem durus est, sed non, ut in hydrope, dum digitis impellitur cedit, aut excauatur, aut tympani modo sonum edit. Contingit tamen interdum ob hunc affectum iecur refrigerari, hydropémque subsequi. Malum hoc magna ex parte insanabile est, nisi inter initia remedia adhibeantur. Victus ratio Victus calida sit, & humida. Calida quidem, ad aperiendum, & ra= ratio. refaciendum: humida uerò, ad molliendum. Si plenitudo affuerit, uirésque, & ætas permittant, incidatur sophena, sanguísque pro plenitudine detrahatur. Materia déinde antè quàm concoquatur, hunc in modum minuatur.

Recipe cathol. unc. j. diaphœn. drach. j. sacchari quantitate sufficienti fingatur bolus, qui manè iiij. aut. v. horis ante pastum sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorũ formam redacti, ana ʒ. ß. excipiantur stillatitio liquore absinth. fingantúrque pil. v. quæ statim à primo somno sumãtur. Materia déinde hunc in modum concoquatur. Recipe serapij de radic. sine aceto, serapij adianti, serapij de artemisia,

ana ℥.ij.stillatitiorum liquorum absinth.melissophyl.apij, ana ℥.iiij.Misceantur, & à ieiuna per quatriduum diluculò sumantur. Recipe elect.diamoschi dul.℥.j.utatur cum serap. Aut depuretur, & adiectis ʒ.ij.cinnamo.cas.ligneæ ʒ.j.ori iucundius reddatur.

AVT SIC.

Recipe quinque rad.com. maceratarũ in uino albo, ana ℥.ß.rad.raphani ℥.j.hyperici, nepetæ, artemisiæ, melissophylli, chamedryos, chamæpit. ana M.j herbarum capil. sabinæ, ana M.ß.cicerum rub, M.j.ß.semin.apij, anisi, fœniculi, ana ʒ.ij.florum rorismar.sambuchi, & genistæ, ana P.j.seminis iuniperi ʒ.iij.asari drachm.ij.Decoquantur in s.q.aquæ, donec dimidium absumatur. Accipiatur iuris decocti lib.j.ß.saccharo adiecto dulcedo inducatur, fiátq; serapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectísque cinnamo.selecti ʒ.ij.pul.diamoschi dulc.ʒ.j.iucundiore & sapore, & odore reddatur. Eo quatuor diebus manè ieiuna ægrotans utetur. Recipe pil.fœtidar.ʒ.j.ex stillatitio liquore nepetæ fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. trypheræ magnæ sine opio, ana ʒ.ß.Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Vacuato corpore, balneo sequenti utendum. Recipe maluarum, altheæ, ana M.j.helxines, acanthi, florum chamæmeli, & meliloti, ana M.ij.seminum lini, & fœnogræc.ana libr.j.Decoquantur in s.q.aquæ, in qua ægrotans dies complures ante pastum manè, & uesperi lauetur, atq; irrigetur. Cùm autem balneum egredietur, ungantur renes, uenter infra umbilicum, & pudendis uicinæ partes unguento dialtheæ, aut sequenti. Recipe ol.amygdal. dulc.unc.ij.axungiæ gallinæ, axungiæ anseris, butyri recentis, ana ℥.j.ß.muccaginis seminũ lini, & fœnogr.ana ℥.iij.ceræ albæ parum.fiat unguentũ, quo prædictæ partes ungantur,

ungantur, ut dictum est. Balneum quoque egrediens sumat rhombũ unum elect. sequentis. Recipe cinnam. selecti ℥.ij. corticis cas. fistulæ, aristolochiæ longæ, cas. ligneæ, seminis sabinæ, croci, ana ℈.ij. dictamni ℥.j ß. sacchari dissoluti in succo subsidendo depurato rorismar. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborũ figuram, sintq́; singuli rhombi ponderis ℥.ij. sumat rhombũ unum in exitu balnei. Quo deglutito, bibat uinum in quo asarum maceratum fuerit. Quibus autem diebus balneo nõ utetur, sumat rhombum unum elect. prædicti, tribus horis ante pastum, eóq; deglutito bibat itidem uinũ in quo asarum maceratum sit. Vtatur & sequenti pesso. Recipe bauracis, asphalti, castorei, dictamni, ellebori albi, galbani, gentianæ, sabinæ, sagapeni, scammonij, ana ℥. ß. puluerentur, succóque porri excepta linteo raro inuoluantur, fingatúrque pessus, qui coxæ filo alligatus in uterum demittatur, ídque sæpe repetatur. Aut ex croci sufficienti q. succo porri excepti, & linteo raro inuoluti fingatur pessus, qui in uterũ, ut dictum est, immittatur. Mirificè enim dilatat, & aperit. In uterum deinde sequens decoctum inijciatur. Recipe folio. uiticis, folio. rutæ, ana M. j. (& in Mola carnea) maluarũ, altheæ, helxines, ana M. j. ß. origani, calaminthæ, ana M. ß. seminum anisi, cari, fœniculi, ana ℥.iij. Decoquantur in aqua, quæ calida in matricem inijciatur. Prætereà suffitu utendum ex equi, aut asini ungula. Mola uentosa, id est, à flatu, in amplitudine uteri contento, facilè curatur: difficiliùs, si in altero uteri cornu fuerit: difficillimè uerò si in ipsius uteri substantiam inclusi sint. Ad huius Molæ curationem apozemate in Mola carnea tradito utendum, ad concoquendam materiam unde flatus gignuntur, adiectis seminum cari, & ammeos, ana ℥.iij. Vacuetur autem hunc in modum. Recipe pil. fœtidarum, pilul. de agar. ana ℥. ß. Excipiantur stillatitio liquore arte-

misiæ, aut rutæ, fingantúrq; pil. v. quæ sumantur circa noctis dimidium. Recipe theriacæ ueter. ℨ. j. tryphera magnæ sine opio ℨ. ß. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Vtatur enemate sequenti septimo quoque die. Recipe maluarum, helxines, linozostidos, ana M. j. origani, calaminthæ, ana M. ß. seminum anisi, cari, & fœniculi, ana ℨ. ij. florum chamæmeli, & meliloti, ana P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cathol. saccha. rubr. ana ℥. j. benedictæ (respcit uterum) unc. ß. mellis anthosathi ℥. j. ß. olei chamæmeli unc. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur septimo quoq; die. Nam huius affectus curatio longa est. Pil. quoque sequentibus septimo quoque die utetur. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana ℨ. j. ß. Excipiantur melle rosaceo fingantúrq; pil. vj. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante pastum: ut dictum est. Vtatur deinde dies complures manè, & uesperi ante pastum balneo in Mola carnea dicto, adiectis origani, calaminthæ, ana M. j. foliorum uiticis, & rutæ, ana M. ß. seminum cumini, anisi, cari, & fœniculi, ana ℥. ß. Mox autem ubi balneum egressa fuerit, ungantur renum regio, & lumborum, uentérque infra umbilicum sequentibus oleis calidis, & alijs quoq; diebus, quibus balneo non utetur, manè, & uesperi. Recipe olei rutæ, olei de lilio cōpositi, olei chamæmelini, ana ℥. ij. Misceantur, fiátque, ut dictum est. Sequenti præterea elect. ad flatus resoluendos utendum, in exitu balnei. Recipe diacurcumæ maioris, pul. dianisi, pul. diacymini, ana ℨ. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rutæ. q. s. fingatur elec. solidum in rhomborū figuram, sintq; singuli rhombi ponderis ℨ. ij. ß. sumet laborans rhombum unum, balneū egrediens. Quibus etiam diebus balneo non utetur, manè unum

sumet

sumet tribus horis ante pastum, quo deglutito, bibet parum uini in quo asarum maceratum fuerit. Vtetur & in fine pastus sequenti puluere uentriculum, & uterum corroborãte.

Recipe coriandri præparati.℥.ij.anisi, cari, fœniculi, cinnamomi selecti, an.℥.ß.maceros.ʒ.j.sacchari ad pondus omnium: fiat puluis, quo utetur: ut dictum est. Venter quoq; hunc in modum fouendus. Recipe milij partes tres, salis partem unam, torresiant simul, atque in linteis raris imponantur, finganturque sacculi duo, qui calidi applicẽtur alter post alterum inter umbilicum, & pectinem. Foueatur & sequenti decocto. Recipe foliorum lauri, foliorum uiticis, origani, calaminthæ, ana.M.j.ß.anisi, cari, cymini, ana.ʒ.ß. Decoquantur in lixiuio, eóque decocto foueatur non solùm uenter inter umbilicum & pectinem, sed & pars posterior opposita. Vngantur déinde partes illæ unguento proximè dicto: aut admoueatur sequens emplastrum. Recipe emplastri ceronei.℥.ij.emplastri pro matrice.℥.j.ß. Bdellij, ammoniaci, ana. drachm.ij.seminum anisi, cari, & fœniculi, ana.drach.j.ß.subigãtur cum oleo rutæ, & pauco terebinthinæ, fingantur duo emplastra, quorum unum orbiculatum sit, quod inter umbilicum, & pectinem applicetur, alterum uerò quadratum, quod parti posteriori circa regionem renum admoueatur.

De regimine prægnantis, ut fœtus conseruetur, & uitetur aborsus. Caput XXIII.

VErsetur prægnans mulier in aere temperato, uitet nimium aut calidum, aut frigidum. Vescatur cibis euchymis, caueat ab acribus, ut allijs, cæpis, capparibus, croco, quoniam Menses euocant. Caueat quoque ab odoramentis

acribus, ut cinnamomo, pipere, zinzibere. In summa uitentur omnia menses euocantia. Vtatur caryophyllis, nuce moscata, macere: sunt enim astringenti facultate prædita. Potus sit uinum rubrum mediocris substantiæ. Abstineat à uino albo, à uino ualido & firmo, qualia sunt, aruisium, apianum, œnosaccharum. Aluus sit semper mollis, excrementa, quando conuenit, deijciens, ne rectum intestinũ plenum uterum premat. Vtatur in pastus principio prunis aut siccis, aut non siccis, sed coctis in aqua, quæ cum saccharo comedantur, sic enim aluum mollem efficiunt: in uino ueró cocta ad aciditatem declinant, & astringunt. Cùm autem continget aluum adeò astrictam esse, ut enemate opus sit, utatur sequenti. Recipe iuris decocti pulli libr. j. cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana. unc. j. olei chamæmeli unc. iij. Fiat enema, quod ante pastum infundatur. Si enema recuset, sumat bolum sequẽtem. Recipe cas. recèns extractæ drach. vj. adiecto saccharo fingatur bolus, qui sumatur per horam ante pastum. Cas. cum melle præparata uitanda, quando emollire opus est.

AVT SIC.

Recipe mannæ granulosi unciã unam, iuris decocti pulli quantitate sufficienti. Fiat potio quæ sumatur duabus, aut tribus horis ante pastum. Prægnantem febrire si cõtigerit, regatur ut febriens. Quam purgare si opus fuerit, purgetur à quarto mense, usque ad septimum, non duobus postremis, aut tribus primis mensibus. Venam tamen incidere, si necesse fuerit, incidenda potius in tribus primis mensibus quàm in alijs, quòd eo tempore fœtus paruus est, minoréq; nutrimẽto eget, quàm maior. Purgari autẽ poterit à mense quarto ad septimum usque, aut hoc, aut simili medicamento.

Recipe rhabar. selecti scrup. iiij. spicæ nardi gra. vj. Macerentur in stillatitio liquore plantaginis horis duodecim, dein

dein exprimantur, adiectísq; cathol. drach. vj. serapij rosa. purgatorij unc. ß. fiat potio, quæ sumatur ad aurorã, præcipuè materia turgente. Caueat prægnãs ab exercitio laborioso, saltu, choreis, coitu, tribus præsertim primis mensibus, quoniam tunc ligamenta sunt debilia. Vitet iram, timorem, mœrorem, uomitum, tußim. Habenda cura roboris cordis, & uentriculi quoniam à corruptis humoribus infestantur, laborántque prægnantes plerunque pica. Vtrique igitur robur hunc in modum addemus. Recipe conseruæ ros. cõseruæ buglos. corticis citri saccharo cõditi, an. drac. vj. pul. diamargariti Auicennæ drach. ij. omnium fragmẽtorum pretiosorum cõmunium drach. j. ß. corallij rubr. ʒ. j. margarit. ℈. ij. sacchari. q. s. fiat mistura auro cooperta, de qua prægnans ante pastum sumat quãtum cochlear unum capit. Aut fiat electar. molle, omnibus his serapio rosaceo de rosis siccis exceptis, adiecto myrobalano. empeliticarum conditarũ, accuratè cõtusarum. unc. ß. si quidem prægnans diues fuerit. Sumet autẽ de eo electar. castaneæ instar, manè ante pastum ter, aut quater in hebdomada. Vtatur & sequẽti unguento uentriculum roborante. Recipe olei absinth. unc. j. ß. olei nard. olei mastich. olei ex cotoneis, ana. unc. j. caryophyllorum, menthæ siccæ, galangæ, corallij rubr. rosarum rubr. an. ʒ. j. ceræ parum: fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi calidè manè ante pastum.

AVT CERATO SEQVENTI VTATVR.

Recipe emplastri de mastich. emplastri stomachici, an. unc. j. corallij rubr. ʒ. ij. Subigantur cum oleo ex cotoneis, fingatúrque ceratũ in formam scuti stomachalis uulgo appellati, quod uentriculi regioni applicetur. Si contingat prægnantẽ ex uentriculo paulò grauiùs dolere, utatur pil. sequẽtibus. Recipe pil. de hiera simpl. drac. ij. rhabar. se-

lecti.℈.ij.mastich.(ne aloe aperiat uenat) drach.ß.rosarũ rub.℈.ß.Excipiantur melle rosaceo, aut serapio ex cotoneis (si sit caliditas) finganturq; pil. vj.è drachma,è quibus sumat unam per horam ante cœnam semel aut bis in hebdomada. Ab agarico cauendum est, ne uim aloes adstrictoriã impediat. Quoniam autem propter mensium suppreßionẽ, uertigine, fumis ad cerebrum elatis, nonnunquam afficiuntur, utantur in fine pastus fructibus astringentibus, uerbi gratia, mespilis, pyris coctis, aut cotoneis. Aut sumant.ʒ.ij. carnium cotoneorum conditarum saccharo sine speciebus in fine pastus. quibus sumptis, ne bibant.

AVT VTANTVR PVLVERE SEQVENTI.

Recipe coriandri præparati.ʒ.iij.pul.diacydonites sine speciebus.ʒ.iij.sacchari rosa.tessellati ad pondus omniũ, sumant quantum cochlear unum capit in fine pastus, nec pòst bibant. Si prægnans quæpiam appetat non solita comedi, non denegentur, sed ab astantibus ut horrenda, & abhominanda proferantur. Præterea prægnantiũ pedes interdum intumescunt, braßicæ in uino & aceto coctæ in emplastri modum tumori admoueantur, & subsidet. Aut charta in aceto mollita & macerata, & apposita, idem præstabit: éstque hanc ad rem præstans remedium. Aut ungatur pes tumens oleo rosaceo & aceto. Ad hæc in prægnantibus renum ligamenta nõnunquàm laxantur, quare si euenerit, ut prægnans renum imbecillitate laboret cum calore, ob quam cõtingit interdum aborsum fieri, ei hunc in modum succurremus.

Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olel mastich. ana. unc.j.ß.acaciæ, hypocistidos, boli Armeniæ santali citrini, ana. drachm.j.ß. baccarum oxyacanthæ scrup.ij.ceræ parum: fiat unguentum, quo regio renum frigidè dies aliquot ungatur. Apponatur & sequens ceratum.

Recipe

Recipe mastich. ℥. ß. ladani ʒ. vj. ceræ citr. ʒ. ij. nucum cupreßi, bistortæ, (uim dicitur habere bistorta fœtus in utero retinendi, ac conseruandi) acaciæ, hypocistid. boli Armeniæ, terræ sigillatæ, rosarũ rub. ana ʒ. j. ß. subigãtur cũ oleo myrtheo, & pauco terebinthinæ, si sit necesse (nam frigidis miscenda sunt calida astringẽtia) fingatur ceratũ, quod renum regioni applicetur. Si uerò renum imbecillitas sit cum frigiditate, utendum sequenti cerato. Recipe mastich. ʒ. vj. ladani ʒ. iij. ß. ceræ citrinæ, picis colophoniæ, picis naualis, styracis calamitidis, ana ʒ. ij. nucum cupreßi, bistortæ, menthæ, galangæ, myrrhæ, thuris, ana ʒ. j. ß. Excipiantur terebinth. fingatúrq; ceratũ, quod renũ regioni apponatur. Si inde pruritus quispiã molestus in renũ regione oriretur, auferatur per aliquot dies, déinde reponatur.

De partus acceleratione, fœtúsque euocatione in difficultate partus.

Caput XXIIII.

PArturiens mulier si dolores graues ab umbilico ad pectinem sentiat, partus erit uelox. Dolores uerò si lenti fuerint, tardus, & difficilis futurus est partus. Si dolores in parte posteriore circa dorsum percipiantur, grauis quoque & difficilis partus. Hunc igitur in modum per mensem appetente pariendi tempore prægnans regatur, ea præsertim quæ cum difficultate parere sueta est.

Vescatur cibis euchymis, concoctu facilibus, croco, & cinnamomo conditis. Nam cinnamomũ leuiora facit partus accidentia: iisque solet misceri, quæ in partus difficultate exhibentur, quòd ea sint gustu ingrato, cinnamomum autem additum gratiora facit. Maiore utatur exercitio, quàm anteá. Loca edita ascendat: balneóque sequenti dies duos Victus ratio.

aut

aut tres lauetur, atque irrigetur. Recipe *altheæ* M.vj. *maluarum, acanthi, helxines, artemisiæ, foliorum lauri, pseudonardi, chamæmeli, meliloti, ana* M.ij.*seminum lini & fœnogr. ana. lib.* j.ß. *Decoquantur in aqua, in qua temperatè calida mulier ad umbilicum usq; irrigetur.* Balneum *autem ingrediens iusculum pulli sorbeat cum uitellis ouorum, cinnamomo, & croco.* Egrediens *autem utatur elect. sequenti.* Recipe *cinnamomi selecti* ʒ.j.ß.*corticis caſ.fist. caſ.ligneæ, myrrhæ, ana* ʒ.j.*sacchar. dissoluti in stillatitio liquore adianti.q.s. fingatur elect. solidum in rhomborũ figurã, sintq; singuli rhombi ponderis* ʒ.ij.ß.*sumatur rhombus unus in egressu balnei: quo deglutito parũ œnosacchari bibat.* Quibus *diebus balneo non utetur, electario hoc etiã utetur manè ante pastũ.* Iisdem *è rebus puluis fieri potest, sumendus manè ante pastum cum ouo sorbili.* Prætereà *ubi balneũ egressa fuerit, renũ regio, lumbi, & uenter inter umbilicũ, & pubem ungantur sequenti unguento.* Recipe *olei amygdal. dulc.* ℥.ij.*olei de lilio, butyri sine sale, axungiæ gallinæ, ana* ℥.j.*muccaginis seminis lini, & fœnogr. an.* ℥.j.ß.*ceræ parũ: fiat unguentũ, quo partes dictæ ungantur.* Loco *solidi elect. prædicti poterit interdum elect. molli sequenti uti.* Recipe *myrrhæ, castorei, styracis calamitidis, ana* ℥ß.*sabinæ, cinnamomi selecti, ana* ʒ.ij.*mellis q.s. fiat electa. molle, de quo sumat instar castaneæ paruæ.* Modicum *deinde uini bibat, in quo lini semen decoctum fuerit.*

Difficultatis partus Curatio. *Caput XXV.*

PArtus *difficultas uarijs ex causis contingit: aut ob humoris in tunicis fœtum continentibus collecti expulsionem, fœtu manente: aut ob fœtus, aut parturientis imbecillitatem: aut ob frigus matricem condensans: aut ob parturientis*

rientis obeſitatem & craßitiem. In tunicis enim fœtum continentibus humor colligitur, conſeruatúrque ad diem partus uſq;: ſolétq; is humor die partus fractis tunicis exire cum fœtu, uuluámque lubricam reddere, atq; inde fœtus facilius exit, minoréque moleſtia. Quòd ſi contingat tunicas rumpi, humorémque illum effluere, fœtu in utero manente, maiore moleſtia, ægriúſque poſteà parit mulier, uulua ſicca effecta. Hoc ubi cõtigerit, locáque exaruerint, quò leuius, faciliúſque fœtus exeat, hunc in modum humectetur, lubricáque fiat. Recipe altheæ M.ij. artemi. M.j. ſemi. lini, & fœnogræc. ana ℥.ij. ficus xij. Decoquantur in aqua, ídque decoctum in uuluam inijciatur. Quo iniecto, ſi fœtus non exeat, ſternutamenta, pipere, & oleo cõmiſtis, & in nares immiſſis, excitentur. In uterum quoque ſequens peſſus immittatur. Recipe croci. q.ſ. excipiatur ſucco porri, linteóque raro eo inuoluto, fingatur peſſus, qui filo coxæ alligatus, in uterum immittatur. Partus difficultas interdum contingit ex imbecillitate fœtus, quæ cognoſcitur ex debili, & tarda eius motione. Interdum uerò ex imbecillitate parturientis fœtum propellere nequeuntis, quæ ex habitu corporis, morbiſque præcedentibus deprehenditur. Huiuſcemodi mulier ijs quæ reficiunt, & roborant cibis, & potionibus refocillanda: ut uino odorifero, bonis iuſculis, adiectis cinnamomo & croco: ſumat teſſellam unã diamarga. calidi. Iucundi odores, ut ſtyrax calamitis, moſchus, naribus admoueantur, nec uerendum matricẽ, quæ bonis odoribus delectatur, ſurſum reuocari, ſicq; partum impediri. Nam fœtus grauitas uterum deprimit, ſurſúmque aſcendere prohibet, atque interim bonis illis odoribus parturientis uires, & ſpiritus roborantur, ualdéque iuuantur. Partus difficultas nonnunquam oritur à frigore externo uterum denſante, meatúſque anguſtiores reddente. Vbi hoc contigerit,

Cauſæ.

gerit, collocetur parturiens in cubiculo calido, pannique multi calidi circum uuluam applicentur, uenter quoque iasmelæo ab umbilico infra ungatur: artemisia contusa in emplastri modum uentri admoueatur. Partus difficultatis si parturiens crassa, obesáq; in causa sit, eam in lecto pronam, uultu in terram deiecto figurare oportet, flectentem, & inclinantem genua ad femora. Obstetrix deinde manu aut oleo, aut butyro, aut axungia anatis, aut gallinæ oblita, os uteri linat. Lapis aetites coxæ sinistræ alligatus, polypodium quoq; pedi alligatum, & magnes partum faciliorem, celerioremq; efficere feruntur. Vir haud dubiè cum parturiente coiens, partum adiuuat, maturátq;. Partus difficultas si ob fœtum in utero mortuum fuerit, fortiora sunt adhibenda præsidia ad eum extrahendum, quàm si uiueret. Fœtus enim uiuus suo motu, nisúq; partum & adiuuat, & accelerat. Mortuus uerò prorsus cessat à motu, uentrísque tunc frigiditas adest, dolórque iuxta umbilicum grauis. Spiritus exhalatur fœtidus, facieíque color prauus adest. Ad eum autem extrahendum pesso hūc in modum parato utendum.

Recipe aristolochiæ rotundæ, myrrhæ, ellebori, an. ℥. ß. Excipiantur succo pulegij, linteo deinde raro inuoluantur, fingatúrque pessus, qui in uterum demittatur. Suffitus præterea fiant ex fimo equi, aut asini, aut ex ungula eorundem. Tunica, quam secundinam uulgò appellant, si fœtu egresso remaneat, adhibeantur balnea, unguenta, & cætera remedia in maturatione partus tradita. Nam putrescere solet, uterúmque putrefacere, & mala symptomata inducere, interdum mortem. Sternutamenta præterea fortia cienda sunt, pipere & elleboro pulueratis, & flando in nares immißis. His peractis, si non exierit, unguentum basilicum in uterum immittendum, ut eam putrefaciat, putrefactam autem posteà natura expellet.

Inflam

Inflammationis uteri Curatio.
Caput XXVI.

VTeri uniuersum corpus inflammatio interdum occupat, túncque uterus undequaque dolet. Parte uerò eius aliqua inflammatione laborãte, in ea dolor percipitur. Anteriore igitur parte inflammatione correpta, dolor partes umbilico uicinas, pubémque occupat, pressáque uesica urinæ difficultas excitatur. Posteriore uerò parte inflammatione obsessa, lumbos & renes dolor uexabit, rectóque intestino compresso excrementa retinebuntur. Lateribus autẽ uteri inflammatione correptis, tensio circa inguina, grauitas circa crura, cum difficultate motus superuenit. Si autẽ in uteri ore inflãmatio fuerit, tactu percipitur, ósque durum, clausum, & feruidum deprehenditur. Fit magna ex parte à sanguine menstruo, suppreßis mensibus, cui aliquãdo humor alius miscetur, qui si sanguis est, phlegmone dicetur: si bilis, erysipelas, si pituita, œdema. Fieri potest à semine cohibito, rarò tamen. Nam semen retentum in ueneni naturam uertitur, parítque suffocationẽ. Siue autẽ sit phlegmone, siue erysipelas, febris acuta, ut in omnium uiscerum internorum inflammationibus, sequitur capitis dolor, & radicis oculorum, uomitus & nausea, brachialis, digitorum & colli cõuulsio, atq; in aduersum declinatio. Sunt autem symptomata aut magna aut parua, pro magnitudine, aut paruitate inflammationis. Curandi ratio à uenæ sectione auspicanda. Incidenda igitur uena iecoraria dextri cubiti ad reuellendum, sanguis autẽ pro uiribus laborãtis detrahatur: déinde ad materiã coniunctam, aut quasi coniunctã uacuandam, incidetur uena poplitis, aut malleoli. Aluus tamẽ ante sanguinis mißionem si non sua sponte excrementa deiecerit, enemate emolliente eluenda, & uacuanda, hunc in modum.

Causæ. *Signa.* *Curatio.*

Recipe

Recipe caſ.recens extractæ, ſacchari rubr. ana. unc. j. olei uiol. unc. iij. iuris decoctarum quatuor herbarum emollientium, & prunorũ x. lib. j. ß. Cõmiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum inijciatur, eóque eiecto, ſanguis ante paſtum, ut dictum eſt, mittatur. Quòd ſi aut ætas, aut corporis habitus, aut anni tempus, aut ſequens inflammatio aborſum, aut magnam aliquã ſanguinis euacuationẽ, ſanguinis miſſioni obſtiterint, loco ſectionis uenæ internæ, cucurbitulæ natibus affigantur cum ſcarificatu, loco uerò ſectionis uenæ poplitis, aut malleoli ſuper coſtas affigãtur. Materia in his tumoribus calidis intra dies tres, aut quatuor ad ſummum fluit, itaque intra diem quartũ, ſi fieri poteſt, reuellatur, & repellatur. Vinum non bibat ægrotans, ſed aquam coctam, cum ſerapio uiol. Collocetur in cubiculo obſcuro, moderatè calido, ubi quieſcat, cruráque à motu prohibeantur. Artus, partéſque corporis extremæ perfricentur, ut fluoris ad uterum impetus prohibeatur. Cibus ſit modicus, ptiſanæ cremor, ouáque ſorbilia. Quoties aluus ſua ſponte, ut cõuenit, excrementa non deijciet, leniatur enemate iam dicto. In hoc affectu ſolutiuo forti uti nõ expedit. Priùs cõcoquantur humores, deinde uacuentur. Intereà tamen dum & cõcoquentur, & uacuabuntur, topicis præſidijs paulò poſt dicendis utendum. Humores autem hunc in modum concoquentur.

Recipe ſerapij intybi ſatiui latioris ſimpl. unc. iij. ſerapij uiolacei unc. j. ß. ſtillatitiorum liquorum cichorij, bugloßi, oxalidis, ana. unc. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe electar. ex tribus ſantal. unc. ß. utatur cum ſerapijs. Recipe caſ. recens extractæ unc. j. ſerapij roſacei purgatorij unc. ß. communis medicinarum decocti, (adiectis oxyphœnicωn drachm. v.) q. ſ. fiat potio, quæ ſumatur ad auroram. Bilis uerò ſi abundare uideatur, quod dolor acutus, multúſque ardor indicant, ua-

cuetur hunc in modum. Recipe rhabarb. selecti drach. v. oxyphœnicωn drach. vj. Macerentur in stillatitio liquore plantag. horis xij. deinde exprimantur, adiectísque serapij rosa. purgatorij sine scammonio drach. ij. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & buglos. an. ℥. ij. fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Remedia topica inter initia adhibenda, hæc sunt. Recipe succi plantaginis, succi polygoni, ana. lib. ß. aceti unc. j. boli Armeniæ, sang. draco. ana. ℥. ß. Commistis omnibus fiat epithema tepide uentri inter umbilicum & pectinem. & circa renes.

AVT SIC.

Recipe stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & plantag. ana. libr. ß. aceti. ℥. j. boli Armeniæ, sang. draconis, terræ sigillatæ, ana. ℥. ß. Commistis omnibus fiat epithema partibus dictis.

AVT SIC.

Recipe olei rosacei. ℥. iiij. olei myrthei. ℥. ij. aceti. ℥. j. boli Armeniæ. ℥. ß. His commistis partes prædictæ ungãtur. In huius mali principio non utendum est tam astringentibus, & repellentibus, quàm in alijs inflammationibus, ne in duritiem tumor conuertatur, tenui resoluto, sed ad duos, aut tres dies dictis astringentibus, & repellentibus utendum. Sequens quoq; decoctum metrenchyta tepidum in uterum inijciatur. Recipe foliorũ plantaginis, peræ pastoritiæ, polygoni, ana. M. j. lentium excorticatarũ. ℥. j. rhois obso. unc. ß. folio. myti. M. j. ß. gallarum, balaustiorum, an. ℥. ß. Decoquãtur in aqua, quæ tepida, ut dictũ est, inijciatur. Cæterùm prædicta, quæ in aqua decocta fuerunt, contundantur, adiectis hordæi farinæ unc. ij. atq; in emplastri modum inter umbilicum, & pectinem applicentur, & in parte posteriore circa renes, & lumbos. Si autem ardor magnus fuerit cum dolore, fiat sequens iniectio. Recipe lactis mu=

lieris.℥.iiij. aquæ albuminis oui.℥.xv. Miſceantur, & in uterum inijciantur. Lac muliebre in acrimonia reprimenda plurimùm commendatur. Vomitus quoque prouocatus ſumptis ieiuno uentriculo.℥.vj.aquæ tepidæ, & ℥.j.ß.ſerapij acetati ſimpl. conferet. Peſſo quoque ſequenti utendum. Recipe farinæ hordei.℥.ij. lentium excorticatarum.℥.j.ß.foliorum plantaginis, peræ paſtoritiæ, ana.M.ß.Contundantur ſimul, pannóq; raro inuoluantur, & fingatur peſſus, qui coxæ filo alligatus in uterum immittatur.

Si laborans uirgo fuerit, loco iniectionum, & peßi, ex prædictis cataplaſma fiat, quod applicetur uentri inter umbilicum, & pectinem, & ſuper renes, & lumbos. Aut fiat balneum ex prædictorum decocto. Cùm malum hoc ad incrementum peruenerit, ei hunc in modum ſuccurrendum. Recipe folior.plantaginis, polygoni ſemperuiui, intybi ſatiui latioris, ana. M.j.maluarum, altheæ, chamæmeli, meliloti, ana.tertiam partem. M.j.ſeminum lini, & fœnogr.ana.℥.j.Decoquantur in aqua, de qua iniectio fiat in uterum. Si uirgo laborans fuerit, ex prædictis paretur balneum, in quo ad umbilicum uſque irrigetur: fiátque ex iiſdem contuſis cataplaſma, quod inter umbilicum & pubem applicetur.

AVT SIC.

Recipe olei roſa.℥.iiij.olei chamæm.℥.ij.aceti.℥.j. His commiſtis ungãtur renes, lumbi, & uenter infra umbilicum calidè. Cùm uerò ad ſtatum peruenerit, quod plerunq; fit circiter diem ſeptimum, repellentia æqualiter cum diſſoluẽtibus admoueri debent, hunc in modum. Recipe maluarum, altheæ, an.M.j.ß.roſarum rub. lentium excorticatarum, foliorum plantag. polygoni, an.M.j.ſeminum lini, & fœnogr.an.℥.j.ß.Decoquantur in aqua, fiátque balneũ. Et de eo decocto tepido iniectio fiat in uterũ mulieris, non au-

tem

tem uirginis. Declinãte hoc malo, dissoluentibus puris utendum hunc in modum. Recipe stillatitij liquoris sampsuchi ℥.iij. ol. de lilio ℥.ij. his commistis iniectio in uterum fiat.

AVT SIC.

Recip. stillatitij liquoris sampsuchi ℥.iij. styracis calamitidis, galbani ana ℥.j. axungiæ anseris ʒ.ij. Misceantur, & tepida in uterũ inijciantur. Vtendum deinde sequenti pesso.

Recipe ladani unc. ß. styracis calamit. galbani, axungiæ anseris, axũgiæ gallinæ an. ʒ.j ß. subigãtur simul, linteóq; raro inuoluta fingantur in modum peßi, qui filo coxæ alligatus demittatur in uterũ. Prædicta fiunt, quando per uiam dissolutionis inflammatio terminatur, quæ quidem dissolutio, si non fiat, symptomatáq; augeantur, ut febris, dolores, ad suppurantia ueniendum hunc in modum. Recipe pollinis ℥.iij. farinæ seminis lini ℥.ij. carycas pingues x. uitellos duos ouorum, croci ℈.ij. subigantur simul, fiátq; cataplasma inter umbilicum, & pectinem. Pus autem aliquando deriuatur ad urinam, aliquando ad intestina, aliquando ad os uuluæ. Si deriuetur ad uesicam, quoniam acrimoniam habet, timenda est hulceratio, cui sic occurrendum.

Recipe emulsionis quatuor seminum frig. maiorum factæ cum aqua hordei ℥. iij. serapij uiolacei ℥.j. Misceantur, & fiat potio, quæ sumatur manè ante pastum. Quotidie repetatur, donec puris mundificatio appareat. Si pus ad intestina deriuetur, quod ex deiectionibus cognoscitur, hunc in modum fiat. Recipe aquæ decoctionis hordei libr. j. uitellos duos ouorum, sacchari rubri. ℥.j. ol. rosacei ℥.iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur, ídque quotidie usque ad perfectam puris mundificationem. Si uerò ad os uuluæ deriuetur, fiant iniectiones sequentes.

Recipe aquæ hordei unc. vj. inijciantur in uuluam, præcipuè si calor appareat: sin minùs, inijciatur aqua mulsa.

AVT SIC.

Recipe fellis caprini ℥.iiij.mellis rosacei col.℥. ij.Misceantur,& tepida in uterum inijciantur quotidie ad perfectam usque puris mundificationē. Si ob aliquam aliā causam dolor uehemens fuerit cum ardore, fiat hunc in modum.

Recipe arnoglossi, solani, ana M.j. Decoquantur in aqua. accipiantur iuris decocti ℥.iij.lactis ℥. ij. aqua albuminis oui unius diu, multúmque agitati. Misceantur, & in uterū inijciantur. Si uerò dolor his non mitigetur, addatur in decoctione seminis papaueris albi unc. ß. Dolore adhuc perseuerante, misceatur ℈.j.opij cum fœnograeci decocto. Stupefacit enim opium,& reprimit dolorem. Pure mundificato, ut caro regeneretur, fiat hunc in modum. Recipe thuris, aloes, sarcocollæ nutritæ, sanguinis draconis, corticis arundinis combusti, cucurbitæ siccæ combustæ, ana ℥. j.ß. Redigantur in puluerem, qui excipiatur lactis uaccini, aut ouilli unc.vj. deinde in uterum inijciatur tepidé.

Oedematis uteri Curatio. Caput XXVII.

Signa. Victus ratio.

OEdema in utero frigidum cognoscitur, quòd pauco cum dolore sit, tumórque non multus est. Declinet ad calidum, & siccum uictus ratio, adhibeantúrque initiò topica remedia, quæ paulò pòst dicentur, atque intereà pituitosus humor concoquatur, & uacuetur hunc in modum.

Recipe serapij de rad. unc.ij.oxymelitos simpl. ℥. j. ß. serapij de artemisia unc.j.stillatitiorum liquorum nepetæ, buglossi, melissophylli, ana unc.iij.Misceantur, & à ieiuno manè per triduum diluculò bibantur. Materia autem crassa ualde, & uiscida existente loco oxymel. simpl. substituatur oxymeli scillinum.

Recipe diamoschi dulc, unc.ß. utatur cum serapijs.

AVT

AVT SIC.

Recipe quinque rad.com.maceratarum in aceto, ana ℥.ß.v.herbarum capil.ana M.ß.hyssopi, nepetæ, artemisiæ leptophylli,melissoph.artemisiæ platophylli (de qua semper intelligendum,cum artemisia tantùm dicitur) ana M.j. asari ʒ.ij.cicerum rubr.M.ß.seminum anisi, apij, fœniculi, ana ʒ.j.ß.uuarum passarum detractis uinaceis ℥.ß. florum rorismarini,& sambuchi,ana P.j.ß.florũ buglosi, & cirsij,ana P.j.polypodij quer.℥.j.medullæ cnici, agar. recèns in pastillorum formã redacti,ana ℥ ß.Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur, accipiatur iuris decocti libr.j.ß.sacharóq; dulcedo inducatur,atque adiectis serapij adianti,oxymelitos scillini,ana ℥.ij.fiat serapiũ mediocriter coctum,quod depuretur,additisq; cinnamomi selecti ℥.ij.pul.diamb.℥.j.iucundiore, & odore, & sapore reddatur. Eo utetur laborans dies sex matutinis horis ieiuna.

Recipe pil.fœtid.ʒ.j.si fortis sit: sin debilis, pil. fœtid. & pilul. de agar.ana ʒ.ß.ex stillatitio liquore nepetæ fingantur pilul.v.quæ sumantur circa noctis dimidium.

AVT SIC.

Recipe cathol.℥.ß.diaphœnici,elect.indi maioris, ana ʒ.j.ß.serapij adianti ℥. ß. communis medicinarum decocti ℥.iiij.ß.fiat potio,quæ sumatur in aurora.

AVT SIC.

Recipe cathol.ʒ. vj. diaphœnici ʒ.iij.adiecto sacchâro fingatur bolus,qui antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe turpeti selecti scrupul.ij.ß.sacchari drachm. ij. redigantur in puluerem, qui iure cicerum rubr.exceptus, sumatur appetente diluculo.

Recipe theria.uet.ʒ.j.conseruæ buglos.ʒ.j.ß.Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum.

Topica autem remedia hunc in modum adhibenda sunt.

Recipe aloes, myrrhæ, acaciæ, croci orientalis, cyperi, boli Armeniæ, ana.q.v. Redigantur in puluerem, de quo ℥.ß. braßicæ succi.℥.v.ß. aceti.℥.ß. excipiatur, in uterúmq; iniiciatur tepidé. Ex materialibus autẽ dictis fiat cataplasma, quod inter umbilicum, & pubem applicetur. Prætereà lixiuio, sale, & aceto simul feruefactis foueatur uenter inter umbilicũ, & pectinem. Cùm malum hoc ad incremẽtum peruenerit, ea fiant, quæ in principio fieri debere diximus, cæterùm plus aceti admiscendum ad ualidius dissoluẽdum. In statu autem, & declinatione, puris dissoluentibus utendum, consumentibúsq;, nullo autẽ modo astringẽtibus, ídq; cum œdema resolui uidetur. Fiat igitur hunc in modum.

Recipe aluminis, sulphuris, salis, myrrhæ, ana.q.v. Ex his ℥.ß. excipiatur ℥.iiij. olei rosacei, & ℥.j.ß. aceti. dein in uterum iniiciantur. Panni quoque his immersi, uentri inter umbilicum & pectinem applicentur. Quòd si non resoluatur œdema, sed in uigore maneat, suppuratio expectanda, quæ hunc in modum adiuuanda est.

Recipe diachyl. ireati ℥.iij. fingatur emplastrum, quod uentri inter umbilicum, & pectinem admoueatur.

AVT SIC.

Recipe acanthi, maluarum, radicis altheæ, radicis lilij, ceparum torrefactarum, fermenti, seminis lini, limacum, ana.q.v. Contundantur, fiátq; cataplasma, quod uentri, inter umbilicum, & pectinem apponatur. Déinde ℥.vj. iuris decocti ficuum, & seminis lini in uterum calidé iniiciantur. Si seriùs rumpi uideatur, sitq; in ore, aut collo uuluæ, ferro aperiatur: Si uerò intra uterum, iniectioni dictæ addatur fimi columbini, & fermenti, ana ℥.ß.

AVT SIC.

Recipe succi scabiosæ, succi nasturtij, ana ℥.iij. fimi co-

lumbini,

lumbini, fermenti, ana. ℥. ß. Commista hæc in uterum inijciantur. Rupto abscessu, pus hunc in modum abstergatur.

Recipe aquæ mulsæ. ℥. iiij. succi apij, succi absinth. ana. ℥. j. Commista hæc in uuluam inijciantur. Quòd si hæc dolorem in utero excitauerint, inijciatur oleum chamæmelinum cum œsipo ad dolorem mitigandum.

Scirrhi uteri Curatio.
Caput XXVIII.

Scirrhos tumor est durus in aliqua corporis parte. Estq; duplex, unus quidem uerus, & exquisitus, éstque sine sensu ullo, atq; incurabilis. Alter uerò est cum aliquo sensu, éstque curabilis, sed ægrè. Scirrhos autem in utero, inquit Auicennas, si sit in interiore spatio, incurabilis est: si uerò in ore, aut uteri ceruice, nec omnino sensus expers sit, curabilis est. Medicamēta autem scirrhum curantia, sint, ut solis calor, temperata, hoc est, tepida magis, quàm calida: sint quoque humida, nō multùm tamen, nec parum quoque, nec ac siccitatem nimium declinent. Galenus his scirrhis curandis adhibere solebat per multos dies emollientia, déinde resoluentia: cæterùm neoterici utuntur medicamentis emollientibus, & resoluentibus hunc in modum. Recipe ficus quinq; decoquantur in aqua, déinde subigantur. accipiatur de eis subactis unc. j. ß. adipis anseris, uel gallinæ, œsypi, ana. ℥. j. picis naualis, ceræ citrinæ, an. ʒ. j. ß. olei de lilio (dissoluit, & emollit) ℥. ß. diachyli communis unc. ij. liquefiāt simul, ipsisq; liquefactis addantur pul. rad. iridis. ʒ. iij. cineris corticis salicis. ʒ. ij. subigantur simul, fiátque ceratum, quod applicetur loco duritiei.

AVT SIC.

Recipe olei chamæmeli. ℥. ij. olei de spica. ℥. j. ß. medullæ cruris uituli, uel cerui (quæ est melior.) ℥. j. fiat unguen-

tum quo ungatur locus duritiei calidè dies complures. Lauetur præterea in balneo ex sequenti decocto parato.

Recipe chamæmeli, meliloti, ana. M. j. ß. altheæ cum rad. M. iiij. seminum lini, & fœnogr. ana. libr. j. Decoquātur in aqua, ex qua balneum fiat, in quo laborans mulier ante pastum dies cōplusculos irrigetur. Sequenti quoque iniectione utendum. Recipe olei de lilio, olei chamæmeli, ana. unc. ij. adipis anseris, medullæ cerui, an. ℥. j. bdellij dissoluti in uino. ʒ. iij. uitellum oui unius, rob. uini. id est uini cocti. q. s. ut dictis admistum ea liquida reddat, ut in uterum inijci possint. De his commistis accipiantur unc. vj. quæ tepidè in uterū inijciātur. ídque dies aliquot repetatur. Sequēs quoq; pessus in uterum demissus plurimùm conferet. Recipe thuris, ammoniaci pinguis, ana. ʒ. j. mastichis, styracis liquidæ, castorei, adipis anseris, ana. ʒ. ij. Gummi dissoluantur in melle, hisque omnibus linteo raro inuolutis fingatur pessus, qui coxæ filo alligatus demittatur in uterum.

Cancri in utero Curatio. Caput XXIX.

Causæ. Scirrhos in utero quādo perdurat, in cancrum conuertitur, conuersa illa crassa pituita, aut melancholia nō usta in melancholiam ustam. Cancer, alius quidem hulceratus, alius non hulceratus. Hulceratus cum dolore est, habens hul-

Signa. ceris latera dura, fluítque è uulua humor fæci uini nō absimilis. Non hulceratus uerò, est cū dolore, & ardore. Dum in scirrho dolor, & ardor percipiuntur, indiciū est eum in cancrum esse cōuersum. Cancer nisi curetur totus cū omnibus radicibus, redit: quare in utero cùm id fieri non poßit, est incurabilis. Prohiberi tamen potest augmentum, miti-

Victus ratio. gari dolor, hulcus tolli, si hulceratum sit, si nondum hulceratum sit, ne hulceretur cōseruari. Vitentur primum cibi

sang

ſanguinem melancholicum efficientes, ijs utendum quibus cum cancro pugna eſt: ut cancris fluuiatilibus, polygono, ſcolopendrio, chelidonio minore (ſcrophulariũ appellant) tertia geranij ſpecie, quam herbam Roberti appellant, & hemionitide: harum herbarum decocto uinum diluatur. Humor melancholicus frequenter uacuandus, uere præſertim, & autumno, materiam primùm minuendo, eam déinde cõcoquendo, & uacuando hunc in modum. Recipe cathol. tryphera Perſicæ, ana. unc. ß. ſerapij uiolacei unc. ß. decocti rad. bugloßi, & ſcolopendr. unc. iiij. ß. fiat potio, quæ ſumatur mane horis quatuor ante paſtum. Recipe quinque herbarũ capil. herbæ Roberti, chelidonij minoris, uerbaſci, bugloßi cum rad. ſummitatum lupi ſalictarij, fumariæ, ana. Manip. j. foliorum ſolani (proprietatẽ occulta diſcutit humorem cancri) intybi ſatiui latioris non loti, an. M. j. ß. uuarum paſſarum mundatarum unc. j. trium florum cõmunium ana. P. j. ß. polypodij quer. unc. j. foliorũ ſennæ oriental. drach. vj. epithymi drach. iij. (hæc humores uſtos mundificant.) Decoquãtur in ſ. q. aquæ aduſque dimidij cõſumptionem. accipiatur iuris decocti libr. j. ß. ſaccharo dulcedo inducatur, fiátque ſerapium mediocriter coctum, quod depuretur, & adiectis drach. ij. ſantali citrini, & drach. j. pul. diarrhodi abb. ſuauiore, & ſapore, & odore reddatur. Eo utetur ieiuna manè diebus quinque. Eſt autem hoc apozema ad humores acres accommodum.

AVT SIC.

Recipe ſerapij de bugloſſo unc. ij. ſerapij de fumaria unc. j. ß. ſerapij uiolacei unc. j. ſtillatitiorum liquorum lupi ſalictarij, ſolani, & intybi latifolij, ana. unc. iij. Miſceantur, & à ieiuna per triduum diluculò ſumantur. Recipe diarrhod. abb. ℥. ß. utatur cum ſerapijs. hunc in modum déinde purgetur. Recipe cathol. tryphera Perſicæ, ana. unc. ß.

compositionis hamech.ʒ.iij.serapij uiol.℥.ß.com.decocti, ℥.iiij.ß.adiectis epithymi.ʒ.ij.folliculorum sennæ orietal. polypod.quer.an.℥.ß.fiat potio quæ sumatur ad aurorã.

AVT SIC

Recipe pil.indarum.ʒ.j.ex stillatitio liquore buglossi fingantur pil.v.quæ circa noctis dimidium sumãtur. Recipe conseruæ rad.buglossi, conseruæ rosa.ana.ʒ.ij.Misceãtur, & postridie manè ieiuno uentriculo sumantur. Medio autẽ tempore utatur elect.sequenti. Recipe cathol.℥.ij.tryphe ræ Persicæ.℥.j.ß.compositionis hamech.℥.ß.diasennæ.ʒ. iij.rhab.selecti.ʒ.j.ß.in sero caprino, aut stillatitio liquore intybi satiui latioris macerati. Omnibus his serapio uiol. exceptis fiat elect.molle, de quo sumatur castaneæ instar manè quatuor, aut quinque horis ante pastũ bis in mense, domiq; maneat laborans eo die. Prætereà semel in hebdomada seri caprini.℥.vj.bibat, in quibus, epythymi.ʒ.ij.fol liculo.sennæ.℥.ß.macerata fuerint horis.xij.& expressa. Et hoc quidem tantisper dum seri caprini copia esse potest. Topica dein præsidia admouẽda. Recipe succi solani subsidendo depurati, aut stillatitij liquoris eiusdem,℥.vj.plumbi usti (dissoluit, & infrigidat humores ustos, reprimitq;, ut alia mineralia) drac.ij.tuthiæ præparatæ.ʒ.j ß.diu agitẽtur in mortario plumbeo, pistillo plumbeo, & fiat iniectio in uterum. Recipe cerussæ lothæ, litharg.plumbi usti, an. q.v.terantur in mortario plumbeo, pistillo plumbeo, oleo rosaceo adiecto, fiatq; in modum unguenti, quo ægra ungatur infra umbilicum, aut ubi durities apparet. Conueniunt autẽ prædicta tam cancro hulcerato, quàm non hulcerato. Sequens autem iniectio cancro hulcerato maximè cõuenit.

Recipe herbæ Roberti, uerbasci, scabiosæ, chelidonij minoris, anethi, stercoris humani, ana.q.v.comburantur. de cinere autem accipiantur drac.iij.quæ stillatitij liquoris solani

lani unc. vj. excepta, in mortario plumbeo, pistillo plumbeo agitentur, deinde in uterum inijciantur. Vnguenti quoque prædicti ℥. ß. stillatitij liquoris solani ℥. vj. excipiatur, & in uterum inijciatur.

Pruritus, seu priapismi vteri Curatio. Cap. XXX.

Est insatiabilis quædam coeundi cupiditas, quæ coitu non extinguitur, at quò magis mulier ita affecta coit, & coeundo fricatur, eò magis ardor ille augetur, fricatione illa irritatis humoribus pruritum illum gignentibus, & tantò magis ad uterum confluentibus. Oritur autem uel à pi- Causæ.
tuita usta, quod indicat humor ex utero defluens, si albus quidem est, ad obscuritatem declinans. Aut à bile usta, quod humor quoque ex utero defluens ostendit, si luteus, siue citrinus est, ad obscurum itidem declinans. Aut à sanguine, quod ex ipsius humoris defluentis sanguineo colore cognoscitur. Aut ab humore melancholico, quod ex humoris atro colore cognoscitur. In summa, usti humores huius affectus in causa sunt. Si sit à sanguine usto incidatur uena media, aut iecoraria cubiti, sanguísque pro laborantis uiribus detrahatur. Materia autem, & concoquatur, & uacuetur, ut mox cùm est à bile usta dicetur, electar. de succo rosa. sublato. Si à bile usta, uenæ sectione nihil opus, materia uerò concoquatur, atque uacuetur hunc in modum.

Recipe serap. uiol. serapij acetati simpl. (hæc bilem respiciunt) serapij de buglos. (hoc ustionem respicit) ana ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, intybi satiui latioris, cichor. ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò bibantur. Recipe elect. ex tribus santalis unc. ß. Vtatur cum serapijs. Recipe rhabarb. select. scrup. iiij. follicul. sennæ unc. ß. oxyphœnicωn drach. vj. Macerentur

rentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & buglos. horis xij. deinde exprimantur, adiectísque serapij rosa. de infusione rosa. ℥. ij. elect. de succo rosa. drach. j. stillatitiorum liquorum cichorij, & lupi salictarij ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ rof. conseruæ buglos. ana ʒ. ij. Misceantur, & postridie manè sumantur ieiuno uentriculo. Si uerò sit à pituita usta, materia cōcoquatur, & uacuetur hunc in modum. Recipe serapij de duabus rad. mellis rosacei col. serapij de fumaria, ana ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum melissophylli, lupi salictarij, bugl. ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò bibantur. Recipe diarrh. abb. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe cath. drach. vj. diaphœ. compositionis hamech, ana drachm. j. ß. serapij de buglos. unc. ß. com. medicinarum decocti (adiectis polyp. quer. folli. sennæ, ana ʒ. iij.) q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Recipe theriacæ ueter. ∋. ij. conseruæ buglos. conseruæ rof. ana drach. j. ß. Misceātur & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Si uerò sit ab humore melancholico adusto, hunc in modum concoquatur, & uacuetur. Recipe serapij de bugl. ℥. iij. serapij de fumaria ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, bugl. melissoph. ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuna per triduū diluculò bibantur. Recipe diamoschi dulc. unc. ß. utatur cum serapijs. Recipe cathol. ʒ. vj. compositionis hamech ʒ. iij. serap. de buglos. ℥. ß. com. medicinarum decocti. q. s. adiectis folliculo. sennæ, polypodij quer. ana ℥. ß. epithymi ʒ. ij. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ radi. buglossi ℥. ß. sumatur postridie manè. Præsidia deinde topica, quæ sequuntur, adhibenda sunt, quando à pituita salsa in uteri cauitate existente hoc malum oritur. Recipe lithargy. cerussæ lotæ, ana unc. iiij. plumbi usti, scoriæ argenti, ana ℥. j. ß.

ʒ.ß.mastich.libani, ana ʒ.j.ß.puluerentur, & in mortario plumbeo pistillo plumbeo agitentur, adiectis oleo ros. & aceto albo, non simul, sed alternis, repetitis uicibus, donec unguenti formam induat: deinde adde argenti uiui hominis ieiuni saliua extincti ʒ.iij. stercoris muris ʒ.ij. accipiatur huius unguenti ℥.ß. stercoris muris ʒ.ij. dissoluantur in ℥.vj. sequentis decocti, deinde in uterum inijciantur per dies complures, manè, & uesperi. Decoctum autem hunc in modum fiat. Recipe lapathi acuti, fumariæ, maluarum, scabiosæ, oxalidis, solani, pentaphylli, betæ, ana M.j. Decoquantur, fiatque, ut dictum est. Vitis quoque lacrymæ manantes cùm uites putantur, in uterum iniectæ conferunt. Succorum quoque saxifragiæ, lapathi acuti, saluiæ, intybi satiui latioris unc.vj. utiliter inijciantur, adiectis stercoris muris ʒ.ij. Materia autem huius mali causa, calida ualde, & biliosa existente, commodè inijcientur ℥.vj. succi solani, aut lactucæ, aut portulacæ, aut intybi satiui latioris. Sequentia quoq; cupiditatem illam immoderatam coeundi, aut tollent, aut certè mirũ in modum mitigabunt. Recipe succi foliorum salicis, succi lactucæ, ana ℥.iij. stercoris muris. ʒ.ij. misceantur deinde in uterum inijciantur. Betæ quoque succus iniectus hanc ad rem utilis. Sumantur autem hæc.

Recipe pul. nymphеæ ʒ.j. excipiatur serapio de papauere, aut succo foliorum salicis, & ante pastum bibatur.

AVT SIC.

Recipe caphuræ ℈.j. excipiatur aliquo prædictorum succorum, & bibatur. Succus quoque syncerus foliorum lactucæ, aut foliorũ salicis, aut intybi satiui latioris, aut portulacæ manè à ieiuna sumptus, pruritum illum, tentiginemque mirificè extinguit, ac deijcit. Si uerò delicatæ fuerint, ex prædictis succis serapia hunc in modum parentur.

Recipe succi lactucæ, succi foliorũ salicis, succi portulacæ,

lacæ, succi intybi satiui latioris ana ℥. ij. adiecto sacchar. fiat serapium probè coctum, quod depuretur, adiectáq; caphuræ ʒ. ß. eius uires augeantur, matutinis horis à ieiuna per dies complures sumatur. Inferius suffitus fiat ex uitice.

Vitex quoque, & uerbena, cubili in quo cubat, insternantur. Renum prætereà regio frigidè manè, & uesperi sequenti unguento ungatur. Recipe cerati albi Gal. ℥. iiij. caphuræ ℈. ß. Misceantur, fiátque, ut dictum est. Lamina quoque plumbea perforata super renes feratur.

Relaxationis dydimi Curatio.
Caput XXXI.

SI omentum, aut intestinum sine fæce (nam quando cum stercore omento rupto descendit, exitiale est) in scrotum descendat, ob solam extentionem, resupinato ægrotāte diductis cruribus, intestinum sensim reducere, atque reductum idoneis uinculis retinere oportet. Cognoscitur autem ob solam laxationem hoc mali contingere, quando nō uniuersim, sed particulatim temporis spatio, & ob causas quaslibet intestinum deuoluitur, tumor æquabilis, & profundus apparet, intestino, quod deuolutum est, à peritoneo constricto. Si autem, quod plerunq; contingit, loca scroto, aut inguini uicina magnis doloribus cum inflammatione affligantur, tormináq;, & flatus superuenerint, atque ideo intestina reductioni non obtemperent, emollientia, flatúsque dissoluentia, ac inflammationem, doloremque leuantia balnea, aut fomenta adhibeantur, ex decocto maluarū, altheæ, chamæmeli, seminum lini, & fœnogræc. Porrò priusquàm intestini reductio tentetur, ægrotantē hunc in modum uacuare summè conferet. Recipe mel. rosa. col. unc. iij. serapij ex coton. ℥. j. ß. serapij conseruationis corticis citri unc. j. stillatitiorum liquorum absinth. peculi ros. plantaginis, ana unc.

Signa.

unc.iij.Misceantur,fiat zulapium depuratũ, quod adiecta nucis moschat.& caryophyllorum,ana.drac.j.ori suauius reddatur. Eo utetur ægrotãs ieiunus diluculò per triduum.

Recipe pilul.de quinque generibus,myrobalanorũ, pil. aggregatiuarum, pil.de agar.ana.℈.j.excipiantur succo cotoneorum, fingantúrque pilul.quinque, quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe comm.medicinarum decocti.℥.iiij.in quibus macerentur horis xij.myrobalanorum empeliticarum confricatarum oleo amygdal.dulc.ʒ.iij.myrobal. flauarum similiter confricatarum.ʒ.ij.lento deinde igni fricentur,& colentur,adiectísque cathol.℥.ß.rhabar.puluerati.℥.j.spicæ nardi.gr.v.diaphœnici.ʒ.ij.mel.rosa.col.℥.ß.fiat potio, quæ sumatur in aurora. Recipe theriacæ ueter.ʒ.j.conseruæ rosar.antiquæ.ʒ.ij. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Vacuato laborante, intestinum, ut dictum est, reducatur, reductúmque, emplastro priùs constringente,ac glutinante admoto, idoneis uinculis retineatur.Emplastrum autem huiusmodi sit. Recipe emplastri contra rupturam unc.iiij.emplastri de mastich. ℥.iij.lapidis magnetis unc.ij.subigantur cum oleo ex cotoneis,& pauco terebinth.formetur ceratum, de quo sumatur quantum satis esse uidebitur ad emplastri loco læso cõuenientis formationem, quod in pelle arietis impositum alligetur, subligaculo deinde constringatur, nec ante diem nonum soluatur. Nono quoque die mutetur, recénsque emplastrum admoueatur. Quiescat intereà ægrotans, & per dies triginta in lecto iaceat, abstinens à motu uehementi,uino copiosiore, cibis flatuosis, à clamore, & tussi. Cùm aluum exonerabit, manu subligaculum comprimat. Præterea summopere aduertendum, ne aluus indurescat.

Dum

Dum enim nimio conatu ſtercora excernũtur, inteſtinum delabitur. Vtatur igitur pil. ſequentibus, quæ laxant, & aſtringũt. Recipe pilul. alephang. pilul. de bdel. an. ʒ. ij. rhabar. ſelecti. ʒ. j. excipiantur melle roſ. fingantúrq; pil. vj. è drachma. è quibus ſumãtur tres per horã ante cœnam bis in hebdomada. Si contigerit aluum aſtringi, ſumatur bolus unus caſ. per horam ante paſtum.

VTATVR ET ELECTARIO SEQVENTI.

Recipe conſer. ſymphyti unc. iij. corticis citri ſaccharo conditi, conſer. roſ. antiquæ, ana. unc. j. polygonati utriuſq; plantaginis, iaceæ albæ, & nigræ, ana. drach. iij. ualerianæ pimpinellæ, ana. drach. ij. ß. nucũ cupreßi, nucis moſchat. cinnamomi, rhabarbari torrefacti, ana. drach. ij. thuris, maſtich. ſanguinis draconis, mumiæ, boli Armeniæ, terræ ſigillatæ, ana. drach. j. ß. limaturæ chalyb. unc. j. ß. ſubigantur cum ſerapio conſeruationis myrobalanorum empeliticarum, fiátque electarium molle, de quo ſumat inſtar nucis quotidie manè cum uino craſſo.

Calculi Renum Curatio. Caput XXXII.

CAlculus in renibus hominum ætatis prouectæ frequenter, in puerorum renibus rarenter gignitur.

Cauſæ. Cuius cauſæ duæ ſunt, una quidem, quæ eſt, ut materia, altera, ut efficiens. Humor craſſus, uiſcidus, & terreus ab aßiduis cruditatibus coaceruatus, eſt ueluti materia: ardor, igneáue caliditas renum humorem illum craſſum, & pituitoſum adaſſans, & cogens, atque in lapidem indurãs, eſt ueluti efficiens. Pro ratione autẽ magnitudinis uentriculorũ, qui ſunt in renibus, calculi aut parui aut magni gignũtur. aut plures, aut pauciores, inter ſe colore, forma, leuitate,

aut

aut asperitate differentes. Qui forma rotundi sunt, & leues, omniũ facillimè excutiuntur, alia forma præditi difficulter, omnium difficillimè qui oblongi, & asperi sunt.

Grauis dolor, aculeíque infixi sensum præbens, nullo foris apparente tumore, calculum in renibus comitari solet. Vomitus, & nausea urgent. Id quod & in colico dolore cõtingit: sed ab eo distinguitur, quod in colico dolore post cibum dolor augetur: in calculo minuitur. Præterea in calculo circa dorsum dolor est fixus: in colico dolore circa uẽtrem & abdomen, nec fixus stabilísq; magna ex parte est. Crus eiusdem lateris cum rene patiente stupet in nephritide. Vrina circa obstructionis initium aquosa, paucáq; meijtur: obstructione autem perfecta, prorsus supprimitur, excrementa retinentur, frequens tamen, sed inanis, egerendi cupiditas adest. Calculo è renibus emoto, urina subsidentiã arenosam habet. Et sanguis plerunque excernitur, ob uiolentiam uidelicet asperioris calculi excußi. Signa.

Curandi ratio à doloris mitigatione auspicãda. Vitanda autem inter initia solutiua fortia, atque diuretica. Nam solutiua fortia humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt, dolorémque augent. Diuretica uerò uẽtriculi humores, & intestinorum ad renes dirigunt, unde & dolor augetur. Aluo nõ ut conuenit excrementa deijciente, enemate leniente, & emolliente ducatur, hunc in modum. Curandi ratio.

Recipe altheæ cum radic. maluarum, uiolariæ, braßicarum, ana. M. j. ficus pingues. vj. mixa. vij. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. ß. furfuris in linteo ligati. M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti. ℥. x. cas. recens extractæ. ℥. j. butyri recentis. ℥. ij, olei com. ℥. iij. salis parum. Cõmistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur, quoties ægrotantis aluus astricta fuerit. Enemata hoc in affectu, quantitate solito minore

esse debent, ne renes cōprimant, dolorém'q; augeant. Quare si balanis fæces educi poßint, potiùs immittantur, quàm enema infundatur. Aluo uacuata, si ægrotantis robustum, corpus fuerit, & plenitudine laborans, sanguis è uena poplitis cruris stupentis, quod est è directo patiētis renis mittatur, ne sanguinis multitudo ob dolorem, & tensionem in particulam patientem procumbens dolorem augeat. Si uerò cacochymum fuerit, uitioso humore abundans purgetur.

Cæterùm calculo laborantes flatus in intestinis habent, qui renes comprimentes, dolorem augent, sequenti igitur iniecto clystere discutiantur. Recipe maluarum, helxines, anethi, meliloti, ana. M.j. florum chamæmeli. P.ij. semi. anisi, cari, & fœniculi, ana. drach. ij. Decoquantur in s.q. aquæ ad tertias: accipiātur iuris decoct. ℥. x. olei chamæm. olei anethi, an. ℥. ij. benedictæ. ℥. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur.

AVT SIC, ET PRAESTANTIVS EST.

Recipe olei chamæmeli. ℥. viij. fiat enema, quod inijciatur, ut dictum est. Perseuerante in renibus ob calculum dolore, sequēti fotu, renum regio foueatur. Recipe altheæ cum rad. maluarum, ana. M. j. ß. helxines M. ß. florum chamæmeli, & meliloti (ista sunt anodyna. Nam quæcunque habent calorem temperatum, anodyna uera sunt: quoniam naturali calori sunt conformia, ipsúmque delectant,) ana. P. j. ß. seminum lini, & fœnog. an. ℥. itij. Decoquantur in s.q. aquæ, spongiáque in decocto madefacta, & expressa, foueatur renum regio: ut dictum est. Déinde sequenti unguento ungatur. Recipe butyri recentis, olei amygd. dulc. axungiæ gallinæ, uel anseris, ana. ℥. j. ß. olei de lilio (nam emollit.) ℥. j. olei scorpio. ℥. ß. His commistis renum regio calidè post fotum per dies complures ungatur. Peractis his, si dolor

dolor fixus permaneat, cucurbitula super renes affigatur, déinde alia paulò inferiùs, alia, atque alia déinceps paruis interuallis obliquè usque ad inguina, ut sic calculus in uesicam descendat. Postremò perseuerante dolore, calculóque è renibus non emoto, lauetur ægrotans in balneo ex decocto proximè dicto. Mitigato dolore, quod fieri debet priùs, quàm lapidem expellentia, & comminuentia exhibeantur, uentriculus expurgandus, & uiæ, quæ sunt ad renes, ne humores alij unà cum medicamentis lapidem comminuentibus sumptis ad renes descendant. Purgentur igitur & uentriculus, & uiæ hunc in modum. Recipe uuarum passarũ mundatarum, carycarum pinguium, glycyrrhi. ana ℥.ß. adianti recentis P.j.ß. trium flor. cõmunium, ana P.j. quatuor semi. frig. maior. ana ʒ.j.ß. mixorum ʒ. ij. Decoquantur in s.q. aquæ usque ad dimidij consumptionem: accipiantur iuris decocti ℥.iiij. cas. recens extractæ ℥.j. serapij uiol. ℥.ß. Commistis omnibus fiat potio, quæ sumatur in aurora. Prandeat ægrotans sumpta potione hora solita, siue operata fuerit, siue non. Ante cœnam autem, si nihil operata fuerit, utatur enemate sequenti. Recipe iuris pulli ℥. x. cas. unc. j. mellis rosa. col. ℥.j.ß. ol. communis ℥.iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante cœnam infundatur. Mitigato dolore, uentriculo, & uijs expurgatis, ea exhibeantur, quæ calculum expellunt, & comminuunt hunc in modum. Recipe lithontripontos unc. iiij. sumatur drach. j.ß. manè horis quatuor ante pastum cum iure cicerũ rub. aut uino albo, aut uino aruisio, aut cũ decocto radicis graminis. Similis quantitas de Iustiniano sumpta idem præstabit. Laborans autem si ualde extenuatus sit, renésque siccos habeat, addantur ℥.iiij. lithontripontos seminis papaueris albi, & seminis melonum, ana ʒ.j. Renum regio & calidè, & sæpe ungatur oleo scorp. composito.

De præcautione Calculi. Cap. XXXIII.

CAlculo comminuto, & expulso, danda opera, ne rursum in renibus generetur, quod fiet, si renum caliditatem augentia, & crassos, uiscidos, glutinosósque humores generantia uitentur. Sint igitur cibi boni succi, cōcoctu faciles, & moderati. Duræ substantiæ cibi, qui manducando ægrè conteruntur, uitentur. Legumina, frumentacea, caseus, lac, & quæcunque ex lacte præparantur obsonia, uitentur. Omnia denique quæ succi sunt craßi, nimiúmq; calidi, & acris. Vino utendum tenui, & albo. Exercitium sit mediocre. Omnia urinam cientia, siue sint cibi, siue medicamina, conferunt. Vitentur prætereà renes extrinsecus calefacientia, ut culcitra plumea, pelliceæ uestes, & alia id genus. His obseruatis, quos calculus afflixit, ne rursum affligantur, hunc in modum Vêre & Autumno purgandi.

Recipe serapij adianti ℥.ij. oxymelitos simpl. ℥.j.ß. serapij intybi satiui latioris ℥.j. stillatitiorū liquorum, lupi salictarij, cicho. graminis, ana ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per tridum diluculò bibantur. Recipe diarrhodi abb. ℥.ß. utatur cum serapijs. Recipe pil. aggregat. ℈.ij. pil. de agar. ʒ.ß. Excipiantur stillatitio liquore adianti, fingantúrque pil. v. quæ circiter noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe caſ. recèns extractæ ℥.ß. diaphœnici ʒ.ij. elect. de succo rosa. ℈.iiij. serapij adiant. ℥.ß. Excipiantur ℥.iiij. communis medicinarum decocti, fiátque potio, quæ sumatur ad auroram. Recipe diarrhodi abb. tessellam unam, sumatur postridie mané. Temporibus intermedijs utendū sequentibus pil. Recipe pil. de hiera simpl. aloe lota in stillatitio liquore intybi satiui latioris drach. ij. agar. recèns

in

in pastillorum formam redacti ʒ. j. ß. rhabarb. selecti ʒ. j. Excipiantur serapio rosa. purgatorio, fingantúrq; pil. vj. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel in hebdomada. Aestiuo autem tempore sumat bolum ex cas. ℥. j. cum baccis quatuor oxyacanthæ, loco pilularũ, horis quatuor ante pastum mané. Sumat prætereà semel in mense ʒ. j. ß. terebinth. lotæ in stillatitio liquore halicacabi, æstate excepta, horis quatuor ante pastum. Renum quoque regio ungenda sequenti cerato. Recipe cerati albi Gal. ℥. iiij. ß. ol. uiola. unc. ij. His commistis ungatur regio renum frigidè, in lecti ingressu, bis in hebdomada.

Calculi uesicæ Curatio. Cap. XXXIIII.

CAlculus interdum à renibus in uesicam descendit, ibíq; ob craßitiem retinetur, & temporis progressu augetur, alijs humoribus craßis, & lentis, qui se illi in uesica coniungunt, induratis. Cognoscitur autem à renibus profectus, quando in renibus, ut Capite proximo superiore dictum est, dolores præcesserunt. Generatur & in uesica, sed pueris frequentiùs, quàm ætate prouectis, ob craßitiem urinæ ipsorum, & calorem. Voraces enim sunt, cibis utcunq; oblatis utentes, siue sint utiles, siue noxij, sæpe priore cibo nondum concocto alium ingerentes, hora cibum sumendi neque certa, neque ordinata seruata. Perpetuò prætereà mouentur, efficítque motus eorum uehementior, præsertim à cibo, ut crudus, & incoctus chylus in uenas distribuatur. Cùm autem ob mollitiem eorum corpora facilè cedant, obthuratio circa renes non fit, cæterùm urina in uesicæ amplitudinem craßißima fertur, quæ ibidem ueluti uini fæx, aut aquæ limus subsidit. Quod autem subsedit, ob caliditatem, quæ in pueris multa est, desiccatur, ac lapidescit.

Circa initia generationis lapidis, urina aquæ similis est, in eáque subsident sabulosa quædam, ubi iam genitus est, urina alba est, & tenuis sine sedimine ullo, grauitásque in perinæo, & pectine. Vesicæ calculo laborantes crebrò pruriunt, pudendáque scalpunt, eáque uel laxa, uel præter rationem intenta. Calculus autem nonnunquam in uesicæ ceruicem incidit, repentéque urina supprimitur. Quod ubi contigit, supinus laborans ita figurandus est, ut crura reliquo corpore multò sublimiora sint, déinde multifariàm cõcutiendus, ut lapis ex meatu recedat. Quibus peractis, si nihilominus urina supprimitur, ænea, aut argentea fistula. aut candela cerea demissa, lapis à uesicæ ceruice repellatur, urináque euocetur. Vbi igitur lapide in uesicæ fundum detruso, laborans minxerit, dolórque sedatus fuerit, foueantur pecten, & perinæum sequenti decocto. Recipe maluarum, altheæ cum rad. ana M. iij. anethi, chamæmeli, melil. ana M. ij. semi. lini, & fœnogræ. ana libr. ß. Decoquantur in aqua, eóque decocto partes dictæ frequenter foueantur. Aut in eo decocto ad umbilicum usque irrigetur, & lauetur. Aut embroca fiat ex eo decocto super pectinem. Déinde ungantur partes prædictæ unguento sequenti. Recipe olei amygdal. dulc. axungiæ gall. axungiæ cuniculi, ana ℥. j. ß. ol. de lilio, succi helxines, ana ℥. ij. sang. hirci præparati ʒ. ij. Commistis omnibus ungantur loca prædicta post fotũ calidè. Si in raphanũ cauatum ueretrum immittatur, lapidem, nisi magnitudo obstet, trahet. Quidam in raphano cauato crocum adijciunt. Nec solùm calculi causa hoc fiat: sed etiã in difficultate urinæ ob crassum, uiscidum, & glutinosum humorem, aut sanguinis trombum meatum obstruentem. Sumantur autem sequentia. Recipe cas. recens extractæ unc. j. olei amygdal. dulc. ʒ. ij. Adiecto sacchàro fingatur bolus, qui manè sumatur horis quatuor ante pastum.

Quoties

Quoties autem aluus, non ut conuenit, excrementa deijciet, utatur emolliente enemate. Sumat & sequentem potionem ad lapidem pellendum. Recipe sanguinis hirci præparati. ℈.ij. uel drachm.j. serapij adianti.℥.j. Excipiantur iure cicerum rubr. aut decocto rad. apij, & graminis, fiátque potio, quæ ad auroram sumatur. Aut loco sanguinis hirci detur.ʒ.j. lithontripontos. Fiat præterea iniectio in uesicam ex oleo scorpionum composito, & oleo de lilio æquis portionibus commistis.

Ardoris urinæ Curatio. Caput XXXV.

VRinæ ardor interdum est sine hulcere, & sine calculo, fitq; à sola caliditate acri urinæ, ob bilem cum ipsa permistā: ex qua quidem acrimonia sequitur interdum hulceratio & renum, & uesicæ. Priusquàm autem hulceratio fiat, acritudo illa ab urina remouenda tum uictus ratione opportuna, tum medicamentis tam sumptis, quàm admotis. Causæ.

Abstinendum igitur ab aceto, à salsis, à speciebus acribus, ab omnibus denique acres humores gignentibus, ab omnibus diureticis, à uino albo & tenui, à quatuor seminibus frigidis, quæ licet sint frigida, diuretica autem calida, tamen diuretica sunt, & à tota substantia urinam euocant. Vrinam autem euocantia in urinæ ardore nocent, urinam enim multiplicant, atque ita dolor augetur. Victus ratio.

Curandi autem ratio ab humoris biliosi cōcoctione cum urina permisti, & euacuatione auspicanda. Recipe serapij uiolacei simpl.℥.j.ß. stillatitij liquoris intybi satiui latioris.℥.ij. stillatitij liquoris portulacæ.℥.j. Misceantur, & à ieiuno diluculò sumantur. Repetātur autē alijs quinque diebus. Ardore autem uehementi existente sic concoquemus. Recipe serapij de portulaca.℥.j. serapij de ace- Curatio.

tositate citri.℥.ß.stillatitiorum liquorum, oxalidis, nymphex, intybi satiui latioris, ana.unc.j. Misceantur, & à ieiuno diluculò sumantur. Repetantur alijs quinque diebus. Perseuerante autem ardore, pro serapio de portulaca, substituatur serapium de papauere. Recipe cas.recens extractæ drach.x.serapij uiolacei unc.j.stillatitiorum liquorum oxalidis, & intybi satiui latioris q.s.fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante pastum.

AVT SIC.

Recipe mannæ granulosi unc.ij.stillatitiorum liquorum oxalidis, & nymphex.q.s.fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante pastum. Si uerò hæc parùm contulisse uideantur, sequens potio sumatur. Recipe myrobala. flauarum drach.ij.macerentur in decocto uuarum passarum ex stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & oxalidis facto, horis xij.deinde exprimantur, adiectisque rhabarb.pulnerati drac.j.ß.serapij rosa.de infusione rosa.℥.j.fiat potio, quæ sumatur manè horis quinque ante pastum. Hoc in affectu nõ utendum medicamẽtis fortibus, nec acribus, nec compositis, quoniam maiorem acrimoniã inducunt, sed lenibus, & simplicibus. Vacuato corpore bilis reuellenda fricationibus, & leni uomitu. Fiat igitur lenis fricatio capitis, brachiorũ, & scapularum ad reuellendam bilem ne defluat ad renes. Sudor quoque si fricando excitetur, confert. Vomitus lenis in corpore ad uomendum apto irritetur haustu aquæ tepidæ, & olei cõmunis. Aluus quoque ne astringatur, sed semper mollis sit, excrementa, ut conuenit, deijciens, utendum igitur enemate sequenti semel, aut bis in hebdomada. Recipe maluarum, altheæ, uiolariæ, ana.M.j.pruna.xij. Decoquantur in s.q.aquæ ad tertias: accipiãtur iuris decocti lib. j.ß.cas.recens extractæ.℥.j.olei uiolacei.℥.iij.fiat enema, quod ante pastum immittatur: ut dictũ est. Poterit & aluus

sumpto

ſumpto medicamento ſequẽti loco enematis leniri. Recipe caſ. recens extractæ. ℥. j. baccas oxyacanthæ. iiij. Adiecto ſaccharo fingatur bolus, qui manè ſumatur horis quatuor ante paſtum ſemel in hebdomada.

AVT SIC.

Recipe caſ. recens extractæ drach. vj. diapruni ſimpl. drac. ij. Adiecto ſaccharo fiat bolus, qui ſumatur manè horis quatuor ante paſtum ſemel in hebdomada. His peractis, membra ad calidum lapſa, quæ urinam ad calidum alterãt, præcipuè renes, & hepar, refrigerare oportet, medicamentis tam ſumptis, quàm admotis. Extrinſecus autem hæc admoueantur hepati. Recipe ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris unc. viij. ſtillatitiorum liquorũ roſa. & nymphea, ana. ℥. ij. ſantali albi, & rubri, corallij albi, & rub. an. ʒ. j. ß. ſeminũ oxalidis, & portulacæ, an. ℈. ij. ſpicæ nardi. ℈. ß. caphuræ (ſi inflammatio magna fuerit) gra. ij. aceti. ℥. j. fiat epithema hepati tepidè, manè, & ueſperi ante paſtum. Epi themata, quæ cordi fiunt, aut hepati, & ſi refrigerandi gratia fiant, tepidè tamẽ admoueri debent. Aut admotis ſacculis hunc in modum paratis, refrigeretur. Recipe roſa. rubrarum, florum nympheæ, & uiolarum, an. P. j. ß. intybi ſatiui latioris quartam partem M. j. ſantal. albi & rubri, ana. ʒ. ij. ſeminum oxalid. portula. & intybi ſatiui latioris, ana. ʒ. j. ſpicæ nardi. ℈. j. Commiſtis omnibus, & in ſericeo panno rubro, & raro impoſitis, ſacculus fiat ſemilunæ inſtar, qui ſtillatitio liquore roſa. & intybi ſatiui latio. irrigatus, tepidè regioni hepatis applicetur manè ante paſtum. Cùm autem frigeſieri cœperit, auferatur: rurſúmque tepefactum admoueatur. Sequens quoque unguentũ ad hepatis alterationem, hoc eſt, ad infrigidandum, uim non modicam obtinet. Recipe cerati ſantalini uncias tres, olei roſacei, ol. nympheæ, ana. uncias duas, ſpicæ nardi ſcrup. ß. Lauen=

tur hæc (excepta ſpica nardi) in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, híſque commiſtis hepatis regio manè ante paſtum tepidè ungatur. Cauendum autem ne ab his infrigidantibus ſeptum tranſuerſum attingatur, etenim immobile redderetur, fierétque difficilis admodum reſpiratio. Si quando tamen id contigerit, infrigidantia hæc omittantur, ſeptum autem tranſuerſum calidis temperatis foueatur, uerbi gratia, chamæmeli, & meliloti decocto. Quòd ſi hoc fotu in priorem habitum non reſtituatur, ei origani, calaminthæ, ſtœchados Arab. an. M. ß. addatur. Septo tranſuerſo curato, ad dicta infrigidantia redeundum. Renes autem extrinſecus admotis hunc in modum refrigerandi. Recipe unguenti Gal. unc. ij. cerati ſantalini unc. j. Subigãtur cũ oleo ex cotoneis, híſq; regio renum frigidè ungatur, cùm lectum ueſperi laborans dormiturus ingredi uolet. Sumptis autem elect. ſequentibus, tam hepar, quàm renes refrigerabuntur.

Recipe ſantali albi & rubr. ana. ʒ. j. ſantali citrini. ℈. ij. ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore roſa. aut ſemperuiui (ſi calor intenſus ſit) q. ſ. fiat elect. ſolidum in rhomborum figuram, ſintq́; ſinguli ponderis. ʒ. ij. ß. ſumatur unus duabus aut tribus horis ante paſtũ matutinis horis, quo deglutito, parum ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris bibatur.

AVT SIC.

Recipe conſeruæ roſarum, conſeruæ nymphææ, conſeruæ florum cichorij, ana. unc. j. ß. ſeminum oxalidis, portulacæ, & intybi ſatiui latioris, ana. drach. j. omnium ſantalorum, ana. drachm. j. ß. trochiſcorum de caphura. ℈. iiij. Excipiãtur ſerapio uiolaceo, aut nymphææ (ſi inflammatio magna ſit) fiátque elect. molle, de quo ſumatur caſtaneæ inſtar, horis tribus ante paſtum, cóq; deglutito, parũ ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris bibatur. Porrò quoniam bilis ab hepate cum urina iam ſolita ſit defluere, hepar quoque

quan

quantumuis temperatũ ſit, bilem generet, nec prohiberi poſſit, quin adhuc cum urina aliquid bilis feratur, medicamentis glutinoſis, & muccaginoſis uim humorum ad renes, ueſicam, meatúſq; urinarios tranſeuntiũ obtundentibus, hunc in modum utendum. Recipe ſeminis altheæ, ſeminis maluarum, ſeminis cotoneorũ, ana ℥ j. gummi tragacãthæ ʒ. iij. macerentur in decocto rad. altheæ, ſeminũ papaueris albi, & halicacabi, fiátque muccago, de qua ſumatur ℥. j. ß. cum ℥. iij. prædicti decocti manè, per dies octo, aut nouem. Aut bibantur ℥. iij. aut iiij. lactis ouiũ acidi, à quo butyroſa pars ſeparata ſit, horis quatuor ante paſtum. Lac deinde, quodcunq; ſit illud, tepidum per catheterẽ infundatur. Aut aqua albuminis oui diu agitati cum lacte & oleo uiolaceo commiſta. Aut loco aquæ albuminis oui, in ardore magno, muccago pſyllij ſubſtituatur. Pudendis quoq; in uas lacte plenũ aliquantiſper immerſis ardor magnus mitigabitur. Perinæum prætereà, & uenter inter umbilicũ, & pectinem ungantur ol. nympheæ & roſac. æquis portionibus miſtis. Perſeuerãte ardore, lauetur atq; irrigetur in balneo ex decocto maluarum, uiolarum, lactucæ, & florum nympheæ.

Diabetes Curatio.
Cap. XXXVI.

PRoprium hoc malum renum eſt, ſitim multã inducens. Potus autem ſimul, ut aſſumptus eſt, & plerunq; qualis aſſumptus eſt, mox redditur. Huius origo mali ex retentricis renum facultatis imbecillitate eſt, attractricis uerò eorundem immodicè calentium tanto robore, ut uniuerſum corpus ob calorem uehementem exhauriat. Hinc in toto corpore ariditas, & tandem mors. Inter initia, ſi ægrotans iuuenis ſit, curabilis hæc quidem eſt paßio, in ſene nequaquam. Curatur autem iiſdem remedijs, quibus urinæ ar- Causæ. Curat.

dor, exceptis muccaginibus, iniectionibus, & unguentis, quæ circa perinæum, & inter umbilicum, & pectinem admouentur, excepta quoq; pudendorum in lacte immersione. Crassa in cibis conueniunt, ut oriza, & caro bubula.

Hulcerum in renibus Curatio. Caput XXXVII.

Causæ. HVlcerantur renes aut ab acribus, & mordacibus humoribus in ipsos delatis: aut quoniã uenæ, quæ in ipsis sunt, ruptæ sunt: aut propter suppuratioẽ inflammationis.

Signa. Hulcus autem in renibus cognoscitur ex dolore in lumbis cum grauitate. Pus quoque cum urina miscetur, quod à pure cum urina excreto ab hulcere uesicæ discernitur odore. Nam ab hulcere uesicæ fœtet pus, ab hulcere renum non fœtet. Vesica enim cùm sit exanguis, & nerueæ substantiæ, pus concoquere nõ potest, ut renes. Pus præterea ab hulcere renum urinæ primùm permiscetur, déinde subsidet, & cum urina tantùm exit: pus uerò ab hulcere uesicæ urinæ quoque permiscetur, & subsidet, sed sine urina etiã exit. Pus etiam interdum ab hepate malè affecto defluẽs, cum urina mistum excernitur, quod ab hepate esse deprehendere est facile, tum ex doloribus, qui in eo præcesserunt, tum ex ipso pure, quod cum urina permistum est ualde, nec unquam subsidet. Hulceratis prætereà renibus carunculæ paruæ, aut ueluti pili unà cum urina plerunq; exeunt.

Victus ratio. Hæc ubi apparuerint, satietas, cruditatésq; uitandæ, ob multiplicationẽ excrementorum. Nihil edendum, quod crudum sit, aut ægrè concoquatur, aut corrumpatur facilè, aut inflationes pariat, aut citò acescat. Vitandus aer calidus, ardorẽ enim urinæ auget. Vitanda acida, acuta, & salsa, & quæcunq; acrimoniã generant. Quare si citranguli apponantur, sine sacchairo ne sint, ad tollendam aciditatẽ. Bilem gignentia auersetur laborans,

borans, ut sitim multam, inediam, laborem, iram, solicitudinem, exercitationē uehementem (quæ facit ut humores motu agitati ad renes defluant) uigilias, species acutas. Somnus prolixior uitādus, quòd plura excremēta aggreget: sit igitur sex, aut septem horarū, non plurium. Nec super mollem culcitram plumeā cubet, sed quæ de goßipij lanugine farta sit. Renum quoq; regio leuiter tecta sit. Vescatur pane recenti, & accuratè apparato, carnibus hœdinis, & id genus carnem tenerā habentibus, piscibus saxatilibus, cancris fluuialibus, amylo cum lacte cocto, lacte ouis permisto, iusculis caponum, gallinarū, pullorum gallinaceorum, ouis sorbilibus, uuis paßis, nucibus pineis, amygdalis decorticatis, & probè mundatis. Oleribus uti potest, sed coctis, intybo, portulaca, lactuca, & quæ simili sunt facultate prædita. Diuretica omnia uitanda, & uehementer dulcia. Insipida leuiter dulcia, & glutinosa, ut animalium pedes, ex usu sunt. Potus sit lac ouillum, aut caprinum, aut amygdalinum, aut uinum rubrum dilutum, si ferre potest, hordei, & glycyrrhizæ decocto. Frigidus autem potus ne sit, cùm sit frigidum hulceribus inimicum. Coitus etiam pernitiosus, præsertim si laborans ætate prouecta sit, aut natura imbecillus. Danda quoque opera, ut aluus lenis sit, & mollis, excrementa (ut conuenit) deijciens: quod fiet sumptis cibis aluum emollientibus, ut prunis, quæ sicut cibi omnes uentrem lenientes per quartam horæ partem ante cibum sumi debent: aut balanis immißis, aut enemate infuso, hunc in modum parato.

Recipe maluarum, altheæ, uiolariæ, acanthi, ana M. j. pruna x. hordei M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. recèns extractæ, sacchari rub. ana ℥. j. olei uiol. ℥. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Hoc autem enemate utetur, quoties aluus astricta uidebitur. Vomitus etiam

irritandus, potu aquæ tepidæ, & olei cõmunis ante pastum quo solo remedio sæpe repetito hic affectus interdum curatur. Nam uomitus humores ad renes defluentes reuellit, & auertit. Humores deinde, qui cum urina miscentur, concoquantur, & euacuentur. Recipe serapij uiolacei, serapij de portulaca (cuius defectu geminetur serapium uiol.) serapij de glycyrrhiza, ana ℥.ß. stillatitiorum liquorum fumariæ, oxalidis, ana unc.j. Misceantur, & à ieiuno sumantur. Repetantur alijs quinque diebus. Recipe cas. recens extractæ ℥.j. mixorum ʒ.ij. baccas oxyacanthæ (cas. ardorem tollunt) aut oxyphœnicas iiij. aut v. seminis altheæ ʒ.ß. Adiecto sacchare fingatur bolus, qui manè sumatur, horis quatuor ante pastum. Potest etiam sumi per horã unam ante pastum. Hoc bolo utetur laborãs semel singulis hebdomadibus. Cuius aluus si facilè laxetur, exhibeatur cas.℥.ß. non autem ℥.j. & cas. loco, exhiberi potest ℥.j.ß. mannæ granulosi. Hoc in affectu medicamentum solutiuum lene debet esse: Nam fortia humores agitarent, fieréq; ad renes maior defluxus. Et bolum præstat exhibere, quàm potionem, quòd potio faciliùs ad renes means quàm bolus, acrimoniã auget. His peractis, hulcera à pure purificanda sunt, déinde glutinanda. Purificabuntur autem sumpto manè hordei decocto cum glycyrrhiza, ante pastum. Aut sumptis unc.vj. seri caprini cum sacchare albo. Mundatis autem, & purgatis hulceribus, quod palàm fit, pure nullo cum urina exeunte, aut certè perpauco, & eo subalbo, leni, & æquali, tunc resiccantia, astringentia, & glutinantia medicamenta exhibere oportet. Vtatur igitur ægrotans lacte ouillo, aut uaccino, cum bolo Armeniæ, & sang. dracon. manè horis quinque ante pastum. Trochisci autem sine opio à Gordonio in Capite de Renum hulceribus traditi, ad hunc affectum utiles admodum sunt. Siquis enim hulcus renum

purificare magis, quàm glutinare uelit, trochiſcum quotidie manè cum hordei decocto, aut lacte caprino diſſoluat, & bibat. Contrà uerò, ſi glutinare magis, quàm purificare hulcus uelit, trochiſcum in lacte ouillo diſſoluat. Pus uerò ſi craſſum fuerit, diſſoluatur trochiſcus in aqua mulſa, cum qua parum decoctum ſit ſpicæ nardi, & hyſſopi.

GORDONII TROCHISCI.

Recipe quatuor ſeminum frigidorum maiorum mundatorum, ſeminis papaueris albi, ſeminis maluarum, ſeminis goßipij, ſeminis portulacæ, ſeminis cotoneorum, baccarum myrti, tragacanthæ, gummi Arabiæ, nucum pinearum mundatarum, piſtaceorum, penidiarum, glycyrrhizæ mundatæ, muccaginis pſyllij, amygdalarum dulcium, hordei mundati, ana. drachm. ij. boli Armeniæ, ſanguinis draconis, ſpodij, roſarum, myrrhæ, ana. unc. ß. Excipiantur hydromelite, & fingantur trochiſci, qui ſint ſinguli ponderis. ʒ. ij. qui, cùm uti uoles, diſſoluantur, ut dictum eſt.

Hulceris ueſicæ Curatio. Cap. XXXVIII.

HVlcus eſſe poteſt, aut in ueſicæ profundo, amplitudinéque, aut in eius ceruice, iuxta urinæ meatum.

Cognoſcitur autem hulceratio in ueſicæ amplitudine, ex dolore perpetuo, qui circa pubem ſentitur: in ueſicæ uerò ceruice hulcus ſi fuerit, tẽpore mictionis tantùm, & potißimùm ubi meiere aut cœperint, aut deſierint, dolor percipitur. qui quantò urina eſt acrior, tantò eſt maior. Hulcerato ueſicæ profundo, plerunque pelliculæ tenues inſtar foliorum, & lanarum cum urina excernũtur. Si hulcus ſerpendo depaſcat, præſertim in ueſicæ ceruice, ſubcruẽta ex- Signa.

cernunt

cernuntur, & saniosa, & fœtentia. Accedit urinæ difficultas, pudendorúmq; arrectio, ac petulantia. Si sordidum hulcus fuerit, fæculenta meiendo excernũtur, & muccosa, crassámq; subsidentiã urina instar farinæ habet. Hulcera in uesicæ profundo incurabilia, aut certè sunt curatu difficillima: tum quia uesica neruosæ est substantiæ, tum quia urina, quæ ferè acris est, ea semper contingit, atque erodit, nec glutinari permittit. Nunquam enim uniuersa è uesica euacuari potest urina, cúmq; eius copia meiendo excreta est, uesicæ in sese concidentis partes omnes contingit id urinæ, quod relictum est. Cæterùm cùm uideamus multa aliquando præter spem euenire, huius mali curationem aggredi oportet, ut si non prorsus tolli, dolores saltem unde & febres, & uigiliæ oriuntur, minuantur. Victus ratio eadem sit cum ea, quæ in renum exhulceratione est tradita, lactis potus huic malo remediũ est eximium, asperitates enim lenit, hulcerationes eluit, abstergit, & glutinat. Aluo non (ut conuenit) excrementa, sua sponte deijciente, sequẽs enema infundatur, prono laborante, & in genua reclinato. Recipe caput ueruecis, decoquatur in aqua usque ad oßium separationem, accipiantur iuris decocti lib. j. ß. uitelli ouorum duo, commisceantur, fiátque enema sine sale. Si uerò cum hulcere uesicæ flatus in intestinis contineantur, quod interdum cõtingit, addantur lenia aliqua flatus dissoluẽtia, uerbi gratia, florũ chamæmeli, & meliloti ana. M. j. Decoquantur autem cum capite ueruecis. Prætereà semel in hebdomada sumatur bolus sequens. Recipe cas. recèns extractæ. ℥. j. baccas oxyacanthæ. iiij. mixorũ. ʒ. ij. adiecto sacch aro fingatur bolus, qui manè horis quatuor ante pastũ sumatur. Quo sumpto, ne dormiat. Sumpto enim medicamento leni & debili solutiuo, dormiendum non est, ne natura, quæ somni tẽpore intrinsecus est fortior, quàm in uigilijs, tanquã nutrimentum

Victus ratio.

medic

medicamen in suam substantiam cõuertat. Medicamen autem si acre, fortéque fuerit, siue sit potio, siue bolus, siue pil. eo sumpto, dormiat ægrotans. Solutiuum autem medicamẽtum non operatur, nisi reducatur de potentia ad actum à calore naturali, qui intrinsecus in dormiẽte fortior est, quàm in uigilante. Minùs autem dormiendum sumpta potione, quàm bolo: minus uerò sumpto bolo, quàm pilulis. Sed ad institutum reuertamur. Si materia biliosa corpus affluere uideatur, leniatur hunc in modum aluus. Recipe diapruni non solutiui drach. vj. mixorũ drach. iij saccharo albo adiecto fingatur bolus, qui manè horis quatuor ante pastũ sumatur. Si uerò pituita salsa abundet, hunc in modum. Recipe cathol. (respicit pituitam, & bilem) unc. ß. cas. recèns extractæ drach. vj. adiecto saccharo, fingatur bolus, qui manè sumatur horis quatuor ante pastum. Præstat huius in mali curatione bolis uti, quàm potionibus. Remedia déinde topica admoueantur, quæ ardorẽ reprimant, pus abstergant, & hulcus glutinent. Fiat igitur hunc in modum.

Recipe trochiscorum Gordonij sine opio unc. ij. dissoluatur unus in lacte caprino, aut hordei decocto, si hulcus purificare quis malit, quàm glutinare, & per catheterem in uesicam per dies aliquot inijciatur. Purificato hulcere, dissoluatur trochiscus unus in lacte ouillo (nam glutinat) & per catheterem in uesicã inijciatur manè, & uesperi. Si uerò pus, quod inhæret, admodum crassum sit, trochiscus unus in aqua mulsa dissoluatur, & per catheterem, ut dictum est, in uesicam inijciatur. Hæc autem magis conducunt, quàm sumpta. quòd ab ore ad uesicam longa sit uia. Dolor autẽ, quem meiendo patitur ægrotans, hunc in modum mitigetur.

Recipe maluarum, radicis altheæ, ana. M. j. chamæmel. meliloti, ana. Manip. ß. radicis nympheæ, & seminis eiusdem, an. unc. j. ß. seminis halicacabi unc. ß. calami aromati-

ci drachm.ij. Decoquantur in aqua, in qua calida madefacto filtro, & expresso fiat fotus super pectinem. Fotus autem spongia non faciendus propter salsedinem, quam à mari habet. Deinde ungatur unguento sequenti. Recipe olei amygd.dulc.unc.j.ß.olei uiolacei, muccaginis altheæ, & fœnogræci, & seminis cotoneorum, ana.unc.j.seminis halicacabi in tenuißimum puluerem redacti, seminis nymphœæ, ana.drach.j.ß.croci(ingreditur enim omne medicamentum sedatiuum doloris) ℈.j.adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur pecten, & perinæum post fotum.

DION.

DIONYSII FONTANONI Doctoris Medici Mompessulensis,

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE, LIBER QVARTVS.

De Febribus Humoralibus. Caput I.

IN Humoralibus febribus materiæ communes sunt quintuplices, quæ de materia febris quidem non sunt, febrem tamen augent. Sunt igitur euacuandæ. Harum autem aliquæ contingenter, & non semper adsunt, aliæ necessariò & semper. Primùm, sanguinis copia, uenas implens, & meatus obstruens: qui (ut in febre tertiana) febris materia non est, febrem tamen auget, & interdum materiei febris tertianæ, hoc est bili, miscetur. Euacuatur autem hæc materia communis uenæ sectione. Secundùm, humores in uentriculo nauseam excitantes. Euacuantur uerò aut uomitu, si laborans facilè uomat, alioqui non cogendus: aut leniente sumpto pharmaco, putà cas. aut manna, præsertim cùm in ipso uentriculo sentitur grauitas. Tertium, fæces in intestinis, aut superfluitates in uenis meseraicis: enemate autem euacuantur. Quartùm, serosi, & aquosi humores in uenis. Euacuantur autem in morbo à causa calida, ut in tertiana, emulsione quatuor seminum frigidorum maior. Causa uerò frigida existente, stillatitio liquore adianti, aut hordei, & radicis fœniculi

decocto. Quintùm, uaporosæ materiæ, ex humoribus ad superiores partes euaporantes. Euacuantur autem per poros cutis, fricando apertos, aut sudoribus, operimẽtis ægro tantem tegendo, leniter elicitis.

Synochi citra putredinem Curatio. Caput II.

Causa. Fit hæc febris à sanguinis inflammati copia, uenas, & eas maximè quæ cordi propinquæ sunt, replentis, non tamen putris, per quam quidem copiam fit coartatio, debitáq; transpiratio prohibetur. Signa. Hac plerunq; corripiuntur iuuenes corpulenti, & succulenti, ac rubicundi hyeme, aut uerno tempore. Vrina his rubra est, & pulsus fortis, séque ægrotans intumescere putat, ac inflari. Curandi ratio. Curandi ratio à uenæ sectione auspicanda, quæcunque diei hora sit. Metus enim est ne sanguis ad pulmones repat, indéque peripneumonia nascatur: aut in thoracẽ, unde pleuritis oriretur: aut ne putreat sanguis, putrísque fiat febris ex non putri. Antè tamen quàm uena incidatur, si aluus sua sponte (ut cõuenit) excrementa non deiecerit, enemate molliatur potiùs, quàm lenitiuo pharmaco, periculum enim est, ne intereà dum lenitiuum operatur, ab ebullientis sanguinis copia ægrotans, ut dictum est, lædatur. Si tamen in uentriculo crudi humores fuerint, ante sanguinis missionem uacuandi: ne inanitæ uenæ crudos è uentriculo humores ad se rapiant, mutetúrq; non putris febris in putrem. Vacuabuntur autem crudi illi humores aut lenitiuo pharmaco, aut uomitu, aut inedia, siquidem morbus tantas dederit inducias. Enema autem hunc in modum paretur. Recipe quatuor emollientium herbarum, ana M. j. lactucarum M. ß. pruna decem. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti colati lib. j. & ß. cas. recèns extractæ, sacchari rub. ana unc. j. ol.

uiol.℥.iij.ſalis parum. Commiſtis omnibus fiat enema, quod infundatur, eóque effuſo incidatur uena iecoraria dextri cubiti, aut media (ita uult Conſtantinus) ſi laborans ſano, fortique pectore fuerit. Sit autem ſanguinis miſsio copioſa: præſtabit tamen rurſum ſanguinem detrahere, quàm ſemel ad animi uſque deliquium. Toto morbi tempore, quoties aluus aſtricta uidebitur, utendum enemate prædicto. Materiæ deinde bilioſæ uacuentur hunc in modum.

Recipe corticum myrobalano. flauarum confricatarum ol. amygdal. dulc. oxyphœnicωn, ana ℥.ß. rhabarb. ſelecti ʒ.j. macerentur in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris horis xij. deinde exprimantur, adiectiſq; ſerapij roſa. purgatorij ℥.ij. fiat potio, quæ manè ſumatur horis quatuor ante paſtum. Satis erit interdum ℥.iij. ſerapij uiolacei ſumi, ad ſanguinis purificationem. Concedatur ægrotãti potus frigidæ multæ, ſi non ante febrem uentriculo imbecillo fuerit: alioqui ſequentibus infrigidationis gratia utatur. Recipe conſeruæ roſa. conſeruæ nymphœæ, conſeruæ oxalidis, ana ʒ.vj. conſeruæ bugloſsi ℥.ß. trochiſcorum de caphura ʒ.j. pul. diamarg. frigidi, pul. elect. trium ſantalorũ, pul. coralij rub. ana ʒ.j. fragmentorum communium precioſorum, ana ℈.j. bracteas auri. vj. ſacchari. q. ſ. Commiſtis omnibus fiat conditum aureis bracteis opertum, quo ſæpe & cum aqua, & ſine ea utatur. Aut electario, quam Chriſti manũ perlatam appellant, frequenter utatur. Renum quoq; infrigidanda regio cum dorſo, hunc in modum. Recipe cerati albi Gal. unc. iiij. caphuræ gran. iiij. Miſceãtur, & ungatur regio renum, & dorſi frigidé. Porrò quoniam hoc in morbo & cor, & hepar inflammari ſolent, ea hunc in modum refrigeranda ſunt. Recipe ſtillatitij liquoris roſa. unc. viij. ſtillatitiorum liquorum oxalidis, & nymphœæ, ana unc. iij. omnium ſantalorũ, corallij rub. ana ʒ.j.ß. caphuræ gra. v.

croci (ad seruandam naturalem temperiem partis) scrup. j. aceti unc. semissem. His commistis fiat epithema cordi.

Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris unc. viij. stillatitij liquoris rosa. ℥. vj. omnium santalorum, ana sesquidrachmam, spodij drachm. ij. aceti ℥. ß. spicæ nardi (ad seruandam naturalem temperiem partis) ℈. ß. his commistis, fiat epithema hepati tepidè ante pastum. Præterea fricationes lenes fiant, ad cutis poros aperiendos, ut per eos, uapores ab humoribus excitati expurgentur.

Synochi cum putredine Curatio. Caput III.

Causæ. *SAnguis aliquando putret in uenis solus, alijs humoribus sanis manentibus, & hoc contingit, aut ob nimiam ipsius quantitatem, aut malam qualitatem. Aliquando putret ob permistionem alterius humoris corrupti, ut putà* Signa. *bilis, aut pituitæ, aut melancholiæ. In hac febre urina aliquantum rubra ad liuiditatem accedere uidetur, fœtétque. Calor autem intensior est, quàm in febre proximè dicta, pulsus ut in illa magnus, sed uelocior, systoléque quàm diastole maior, multi enim fumi eleuantur, qui expulsione indigent. Hæc febris intermissione caret, mitior tamen est matutino tempore, non ratione quidem febris, sed horæ matu-* Curandi ratio. *tinæ frigidæ. Curandi ratio in euacuatione consistit, & alteratione. Euacuandæ primùm materiæ communes aut enemate, aut leniente pharmaco. Déinde materiæ propriæ, febrem efficientes. Tertiò, pori aperiendi, obstructionésque tollendæ. Quartò, æquandi humores. Postremò putredo corrigenda. Primùm itaque si aluus excrementa non deiecerit, enemate sequenti eluenda. Recipe quatuor emollientium herbarum, ana Manipul. j. lactucarum Manip. ß. florum nymphaeæ P. j. pruna x. hordei M. ß. Decoquantur*

in

ins.q.aquæ ad tertias, accipe iuris decocti lib.j.ß.caſ. recens extractæ, ſacchari rub.ana.℥.j.ol.uiol.℥.iij.Cōmiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum, & uenæ ſectionem inijciatur. Si autem in ſuperioribus uentris partibus, grauitas percipiatur, aut in uentriculo humores corrupti contineantur, conſultius erit, aluum leniente ſumpto pharmaco ſubducere hunc in modum. Recipe caſ.recens extractæ. ℥.j.ſerapij uiol.℥.ß.aquæ fructuum Meſuæ.℥.iij.ß.His cōmiſtis fiat potio, quæ ſumatur manè horis quatuor ante paſtum. Si non fuerit copia aquæ fructuum Meſuæ, ſubſtituātur ſtillatitij liquores intybi ſatiui latioris, & bugloſsi.

AVT SIC.

Recipe caſ.recens extractæ.℥.j.baccas oxyachāthæ.iiij. adiecto ſaccharo fingatur bolus, qui ſumatur per horā ante paſtum. Ante enematis iniectionem, aut lenientis pharmaci ſumptionē, ſi periculum ſuffocationis eſſet, ſectio uenæ fieri poteſt, poſt quam ſtatim alterum duorum exhibendum. Toto morbi tempore quoties aluus excrementa, (ut expedit) non deijciet, utatur prædicto enemate, aut lenienti pharmaco. Bilis ſi cum ſanguine miſta ſit, hunc in modum concoquatur, deinde uacuetur. Recipe ſerapij de acetoſitate citri, ſerapij ſimpl.oxalid. ſerapij de ziziphis, ana.℥.j.ß. ſtillatitiorum liquorum intybi ſatiui latioris, oxalidis, bugloſsi, ana.℥.iij.Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò ſumantur. Repetantur uſque ad humoris cōcoctionem. quæ ex urina cognoſcitur. Recipe elect.trium ſantalo. ℥.j.utatur cum ſerapijs. Recipe oxyphœnicωn.ʒ.vj.myrobalanorum flauarum.ʒ.iij.rhabar.ſelecti.ʒ.j.Maccretur in ſtillatitijs liquoribus intybi lati folij, & buglo.horis.xij. deinde exprimantur, adiectiſque ſerapij roſa.de infuſione roſa.ſine ſcamon.aut de ix.infuſionibus.℥.j.ſtillatitiorum liquorum oxalidis, & bugloſsi.℥.iiij.ß.fiat potio purgans,

quæ ſumatur ad auroram. Sanguis autem putridus corrigetur ſerapio de limonibus, & de acetoſitate citri: pane quoq; intincto in granatorum ſucco. Vt autẽ uapores euacuentur, aperiendi ſunt pori fricationibus, aut oleo chamæmelino. Poſtremò febris hæc alterationẽ, ſiue infrigidationem requirit, id quod frigidæ potus præſtabit, ſiquidẽ iuuenis ſit, forti uẽtriculo, nec apoſtema in uiſceribus habeat, & aquæ potui ſit aſſuetus. Galenus uult frigidæ potum ante humoris concoctionem non exhibendum, ne maior inde obſtructio naſcatur. Si dentur induciæ concoctionẽ expectare cõducibile eſt. Febris tamen ſi uehemens admodum fuerit, non deſunt qui uelint ante concoctionem quatuor frigidæ libras poſſe exhiberi: gloriatúrq; Auerrois multos ſe frigidæ potu à morte liberaſſe. At ſatius erit ægrotantem aliter tam ſumptis, quàm admotis infrigidare. Sumatur igitur ſerapiũ acetatum ſimplex cum muccagine pſyllij. Extrinſecus autẽ admoueãtur epithemata & cordi, & hepati in ſynocho citra putredinem tradita. In principio tamen nõ eſt infrigidandum cum his, quæ ſtipticitatem habent: in declinatione uerò aſtringentia non exhibeantur. His peractis, partibus per calorẽ debilitatis, robur hunc in modum reſtituendum.

Recipe pul. elect. trium ſantalo. drach. ij. trochiſcorum de ſpodio, trochiſcorũ de caphura, an. drach. ß. corallij rubri ſcrup. iiij. conſeruæ roſarum, conſeruæ radicis bugloßi, ana. drach. ij. ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore roſarũ, q. ſ. Fingatur elect. in rhomborum figuram: è quibus unum ſumet manè, & ueſperi ante paſtum. Quo deglutito, bibat parum ſtillatitiorum liquorum intybi ſatiui latioris, & bugloßi. Sanguine uerò cum pituita permiſto, ſequentibus utendum. Recipe ſerapij acetati ſimpl. uncias ij. oxymelitos ſimpl. unc. ij. ß. ſtillatitiorum liquorũ adianti (incidit pituitã) bugloßi, intybi lati folij, ana. unc. iij. Miſceantur, &

à ieiu

à ieiuno per triduum diluculo sumantur. Recipe diarrhodi abb.unc.ß.utatur cum serapijs. Hæc autem repetantur, donec ex urina completa coctio appareat. Qua apparente hunc in modum purgetur. Recipe agar.recens in pastillorum formam redacti.ʒ.j.medullæ cnici.ʒ.iij. Macerentur in oxymelite simpl.& stillatitijs liquoribus adianti, & intybi satiui latioris, horis.xij. Deinde exprimantur, adiectisque cathol.unc.j.serapij adianti unc.ß.communis medicinarum decocti.q.s.fiat potio purgans, quæ ad auroram sumatur. Recipe corticis citri sacchoro conditi, conseruæ rosarum, ana.drach.ij.pul.diarrhodi abb.℈.ß. Misceãtur, & postridie manè sumantur.

De febribus biliosis.
Caput IIII.

Biliosarum febrium alia pura, & simplex, quæ à bile est alij humori non permista: altera notha, à bile cum pituita, aut melãcholico humore mista. Et hæc est multiplex, prout pituita, quæ bili miscetur, aut crassa est, aut aquea, & tenuis: aut prout magis, aut minùs cum bile miscetur. His itaque in febribus Medicum circunspectum esse oportet, & rationem habere euacuandæ pituitæ pro eius natura, quantitate, & qualitate. Febris autem biliosa, à bile simplici & pura, triplex est. Aut enim est intermittens, aut continua, aut causos. Cùm enim extra uenas bilis putret, atque id quod putruit resoluitur, priusquam alia portio putruerit, oritur hæc tertiana intermittens, ideo sic dicta, quod ad infebricitationẽ perueniat. Si autem in uenis bilis putrescat, sintq; eæ uenæ à corde remotæ, cõtinua est tertiana. Si uerò putrescat in uenis pulmonis, aut hepatis, aut alijs cordi propinquis, causos est, siue febris ardens, exiguam habens requiem. Continua maiorem habet requiem, neutra tamen

ad infebricitationem peruenit, sed tertio quoque die exacerbatur, medióque tempore est mitior.

Tertianæ puræ intermittentis, id est, à bile pura factæ, Curatio.

Caput V.

SEptem paroxysmos febris hæc non superat, paucioribus plerunque finitur. Longißimus paroxysmus horarum est duodecim. Hac febre corripi solent iuuenes biliosi, & graciles, cibis calidis, siccis, & bilem generantibus usi, anni potißimùm tẽpore & aere calido, & regione calida. Inuadit cum rigore acuum puncturis simili nõ diu durante, cui statim uehemens succedit calor cum sudore copioso. Si paroxysmi principio nausea ægrotantem infestat, uomitus hunc in modum eliciatur. Recipe serapij acetati simpl. unc. ß. aquæ tepidæ unc. v. Misceantur, & bibantur, uomitúsque digitis in os immißis magis irritetur. Si in intestinis grauitatem, & molestiam ægrotans paroxysmi tempore sentiat, balanus cõmunis ex sale, & melle immittatur. Enemate enim in paroxysmo non est utendum. Cùm incipit calere, corpus leniter fricetur, ut meatibus apertis uapores euacuentur. Nec cibus, nec potus ægrotanti in paroxysmo exhibeatur, nisi fortè in declinatione. Si uerò uehementer sitiat, nec potu abstinere poßit, serapio uiolaceo cum aqua cocta misto utatur. Ægrotans autem si biliosus insigniter fuerit, & corpore gracili, aquæ exucco, ei in ipsa acceßione, si anteà cibum non sumpserit, cibus exhibeatur, cremor uidelicet hordei, hecticæ metu. Corporibus quoque sanguineis texturæ raræ, si anteà non fuerit exhibitus, paulò ante accessionẽ, atque adeò in ipsius acceßionis principio, cibus exhiberi potest, ne nimium dissoluantur. In declinatione, si sudet ægrotus, operiatur leuiter, sudor quoque

abste

abstergatur, ne poros obstruat. Ipsa etiam abstersio sudorem alium elicit. Aqua cocta cum pauco uini albi si tūc bibatur, copiosior sudor elicietur. Febris huius curatio à materiarum communium, quæ febrem nō efficiunt, eam tamen augent, & sunt in uentriculo, intestinis, & uenis meseraicis, euacuatione inchoanda. Inijciatur igitur aut hoc, aut simile enema. Recipe quatuor emollientium herbarum, ana Manip. j. pruna duodecim. Decoquātur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana ℥. j. ol. uiolac. ℥. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut enematis loco sumat potionem sequentem, si nolit enema, aut si materia aliena sit in uentriculo. Enema enim usque ad uentriculum ascendere non potest.

Recipe cas. recens extractæ unc. j. serapij uiolacei ℥. ß. (caue à melle, quòd calfacit, hic autem refrigerandi scopus est) stillatitiorum liquorum intybi lati folij, & buglossi, ana ℥. ij. Commistis omnibus fiat potio.

AVT SIC.

Recipe diapruni simplicis, caßiæ recens extractæ, ana unc. ß. serapij uiolacei ℥. j. communis medicinarum decocti unc. iiij. ß. adiectis oxyphœnicωn drach. vj. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum. Post horas quatuor pascatur ægrotus, siue potio sumpta operata fuerit, siue non, propositum enim est materias communes tantùm uacuare. Materijs communibus euacuatis, propriæ, quæ febrem efficiunt, deinde euacuentur, sed nō ante coctionem, quæ ex urina cognoscitur, nisi materia abundet, metúsque sit ne ab ipsius copia natura suffocetur: aut nisi turgeat, sentiátque ægrotus aliâs in capite, aliâs in pectore, aut alia quauis corpore parte dolorem. Tunc enim periculum est, ne repat ad aliquam corporis partem nobilem, aut

ne

ne de intermittente, continua fiat. Cùm enim intermittens in continuam uertitur, plerunque lethalis est: arguit enim imbecillitatem uirium, quæ non possunt extra uenas putrescentem humorem depellere. Vbi igitur materia turget, hũc in modum uacuetur. Recipe *rhabar. selecti ℈. iiij. myrobalano. flauarum (incrassant, & adstringunt turgentem, & discurrentem humorem) confricatarum ol. amygdal. dulc. ʒ. iij. macerentur in stillatitio liquore intybi lati folij, & pauco uini albi horis xij. deinde exprimantur.* Adiectis *serapij rosac. de nouem infusionibus sine scammonio ℥. ij. stillatitiorum liquorum oxalidis, & buglossi ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur.*

AVT SIC.

Recipe *cas. recens extractæ ℥. ß. elect. de succo rosa. ʒ. ij. ß. serapij rosa. purgatorij ℥. j. communis medicinarum decocti ℥. iiij. ß. adiectis oxyphœnicωn unc. vj. fiat potio, quæ sumatur in die quietis ad auroram. Materia turgente, exhibeatur pharmacum eradicans: cùm uerò nõ turget, sed tantùm abundat, & multa est, exhibeatur pharmacũ ipsam duntaxat minuens hunc in modum in principio.*

Recipe *cas. recens extractæ unc. ß. elect. de succo rosa. drachm. j. ß. serapij rosa. purgatorij ℥. ß. communis medicinarum decocti. q. s. fiat potio, quæ ad auroram sumatur quatuor horis ante pastum.*

AVT SIC.

Recipe *rhabar. selecti ʒ. j. spicæ nardi. gra. iiij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis xij. deinde exprimantur, adiectóque serapij rosa. unc. ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur. Si uerò materia nec turget, nec abundat, expectanda concoctio, prohibenda autem interim ulterior humorum putrefactio, iuuandáque natura ad concoquendum hunc in modum.*

Recipe

Recipe ſerapij acetati ſimpl. (corrigit putredinem humoris) ℥.ij.ſerapij uiola.℥.j.ß.ſerapij intybi lati folij ℥.j. ſtillatitiorum liquorum cichorij, intybi ſatiui latioris, bugloßi, ana ℥.iij. Miſceãtur, & à ieiuno per triduum dilucula bibantur. Serapium uiolaceum ne ſit in febribus bilioſis in multo uſu, præſertim ſolum, nam propter dulcedinẽ facile inflammatur, & uertitur in bilem, augétque calorem. Miſcendus igitur cum ſerapijs de acetoſitate citri, aut de limonibus, & ſimilibus. Nec etiam his in febribus ſerapium adiantinum conuenit, quòd humores tenues, ac ſubtiles reddat. Vtatur autem laborans ſerapijs prædictis donec perfectæ concoctionis appareant ſigna, deinde ſumat aliquod ex pharmacis prædictis eradicantibus. Vena ſi incidenda uideatur, id fiat inter primum, & quartum paroxyſmum, in die quietis, non autem pòſt: tunc enim morbus eſt in ſtatu, in quo non eſt dandum medicamentum, neque uena ſecanda. Quoties aluus (ut conuenit) excrementa non deijciet, utendum enemate ſuperiùs tradito, aut bolo ex caſ. aut manna. Calor præterea febris mitigabitur potu aquæ hordei, aut aquæ coctæ, adiecto ſerapio uiola. miſto cum ſerapijs, aut de limonibus, aut de acetoſitate citri. Serapia quoniam ad perfectionem coquuntur, inſpiſſantur, igitur ſtillatitijs liquoribus miſcentur & diluuntur: zulapia non item, quoniam mediocriter tantùm coquuntur. Aqua cocta non nutrit, ideo in paroxyſmis, ubi nutriendum non eſt, præſtat aquam coctam bibendam dare, quàm aquam hordei. In ore habenda aliqua, quæ refrigerent, & humectent, qualia ſunt hæc. Recipe ſeminis pſyllij integri drachm.ij.ſeminis cotoneorum drach.j.ß.gummi tragacanthæ drachm.j. ſacchari candi.℥.ß.linteis raris in ligularum modum formatis, acúque interpunctis inſuantur, quæ ſtillatitio roſarum liquori crebrò immerſæ in ore habeantur, præſertim

quando

quando nigra est lingua. Refrigerant & mali punici acini in ore habiti, aut saccharum candum: & hæc quoq; compositio. Recipe conseruæ rosar. conseruæ nymphea, conseruæ buglossi, ana ℥.ß. pul. electar. trium santal. pul. diamargar. frigidi, ana ʒ.j.ß. coral. rubr. ʒ.j. trochisco. de caphura ʒ.ß. sacchari. q.s. his cõmistis fiat conditum auro coopertum, quo utetur ægrotans cum aqua cocta, & sine ea tempore sitis. Accessionis uerò tempore nihil est prorsus foris admouendum, ne admotis quibusdam frigidis calor febrilis intrò pellatur, atque tunc accessio multò quàm esset longior fiat. Verùm extra accessionem epithemata sine periculo præscribi poterunt. Symptomatibus post hæc occurrendum, & primùm dolori capitis. Recipe olei rosa. ℥.iij. aceti ℥.j. Misceantur, & applicentur fronti tepidè in hyeme, in æstate uerò frigidè, deinde uigilijs. Recipe serapij de papauere ℥.j.ß. stillatitij liquoris lactucæ unc.iij. pul. diamargar. frigid. ℈.j. Misceãtur, & appetente somni tempore ab ægroto sumantur.

AVT SIC.

Recipe seminum papaueris albi, & melonum mundatorum, ana ℥.ß. inuoluantur in panno lineo raro, fingantúrq; frustula auellanarũ instar, deinde cum iure pulli fiat emulsio, quæ somni, ut dictum est, appetente tempore sumatur. Postremò tollenda inflammatio, si qua in toto corpore, aut aliqua eius parte post febrem, & humorum euacuationem, à quibus febris erat, remanserit: ne illa inflammatio alios aut corrumpat, aut generet humores, febrem rursum excitaturos. Recipe electa, trium santalo. duplicato rhabarb. unc.iij. in rhomborum figuram formatas, è quibus sumatur unus manè horis tribus ante pastum: quo deglutito, parum stillatitij liquoris intybi satiui latioris bibendum. Hepatis quoque regio sequenti unguento ungenda.

Recipe cerati santalini.℥.iiij.olei nymphee,ol.uiolacei, an.℥.j.ß.Lauẽtur hæc accuratè aqua frigida,aut stillatitio rosarum liquore,ne poros obstruant, & unguentum penetrare prohibeant,deinde adde spicæ nardi.℈.ß.ad seruandum naturalem temperiem partis. Misceãtur,& tepidè manè ante pastum hepatis regioni applicentur. Post euacuationem humorum, febrem efficientium, qui tamen omnino euacuari non potuerunt,ut reliquiæ euacuentur,eliciantur sudores fricationibus,& operimentis nõ grauibus.Eliciantur & urinæ potu uini albi,& euulsionis quatuor seminum frigidorum maiorum in iusculis positæ.

Tertianæ nothæ, siue non puræ intermittentis, Curatio.

Caput VI.

Duplex hæc febris est. Aut enim fit à bile mista cum pituita,aut aquea, aut crassa, & hæc frequentiùs accidere solet,quæ dicitur cholera maioris famæ:aut à cholera mista cum atra bile,& hæc rariùs accidere solet,quæ dicitur cholera minoris famæ.Cholera autẽ maioris famæ duplex est,citrina,& uitellina.Quãdo enim bilis cum pituita tenui,& aquea miscetur,appellatur bilis citrina:quando uerò cum crassa pituita miscetur, uitellina bilis appellari solet, quòd uitellis ouorum sit similis. Et hæc quidem uitellina rursum duplex est, sicuti uitellorum ouorum duplex est color. Quidam enim magis alijs albicant, alij rufiores uidentur. Bilis autem quæ rufioribus est similis, per assationem fit. Minoris quoque famæ cholera duplex est. Aut enim cholera naturalis miscetur atræ bili ex bilis naturalis assatione facta: aut miscetur bilis naturalis cũ humore melancholico naturali,qui in hepate cũ alijs humoribus generatur.Dicemus igitur primũ de tertiana notha quæ fit à bile maioris

maioris famæ, at prius de ea, quæ fit à bile citrina. Hæc autem non multum differt à tertiana pura, nō enim multò longiores habet paroxysmos, suntq́; excrementa, & urinæ citrini coloris. Victus ratio sit in hac febre plenior, quàm in pura, quòd hæc aliquantò longior esse soleat. Cæterùm iisdem penè præsidiis utraque curatur. Curandi itaque ratio ab euacuatione materiarum communium auspicanda, quæ fiet aut leniente pharmaco sumpto, aut enemate infuso. Debet autem enema propter materiam pituitosam, quæ in intestinis, & uenis meseraicis continetur, esse acre, cui rei plurimùm cōuenit. ℥. ß. hieræ picræ, hunc in modum. Recipe quatuor emollientium herbarū ana. M. j. helxines M. ß. quatuor seminum frigidorum maiorum, ana. ʒ. j. seminum anisi, & fœniculi, ana. drachm. j. ß. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiātur iuris decocti libr. j ß. cas. unc. j. hieræ picræ simpl. unc. ß. mel rosac. col. unc. j. ß. ol. commun. unc. iij. salis communis drach. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Aut si nolit enema æger, sumat pharmacum leniens hunc in modum. Recipe cathol. cas. ana. unc. ß. serapij adianti unc. ß. propter pituitam. Communis medicinarum decocti. q. s. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum.

Victus ratio.

Curandi ratio.

AVT SIC SI VTRVNQVE RECVSET.

Recipe cathol. ʒ. vj. cas. ℥. ß. adiecto sacchəro fingatur bolus, qui horis quatuor ante pastum sumatur, & prandeat non expectata ampliore eius operatione. Nam si differretur prādium, natura, quòd benignum est medicamentū, illud in alimentum mutaret. Confert plurimùm quotidie in hoc febris genere uti aut enemate, aut leniente pharmaco, cùm ad materias cōmunes educēdas, tum ad muccositates intestinorum

norum abstergēdas,& præcipuè die quietis. Vomitus probatur in febre tertiana pura,& exquisita, ieiuno uentriculo,in hac uerò post cibum, aut initio accesionis. Faciliùs enim educitur materia pituitosa pleno uentriculo,quàm uacuo,& ieiuno:propterea quòd unà cum cibis pituita mista uacuatur per uomitum,qui sic elicietur. Recipe oxymelitos simpl.℥.j.ß.aquæ pluuiæ tepidæ.℥.v. Misceantur, & sumpto cibo bibantur,aut in ipsius accesionis principio,si uomendi cupiditas incesserit.Turgente materia in principio medicamentum eradicans potest exhiberi hunc in modum. Recipe cathol.℥.ß. diaphœnici, electar. de succo rosa.ana.ʒ.ij.serapij adianti.℥.ß.communis medicinarum decocti.q.s.fiat potio,quæ ad auroram sumatur.

AVT SIC.

Recipe diaphœnici,elect.de succo roso.elect.indi maioris,ana.ʒ.j.ß. Adiecto sacchars fingatur bolus, qui ante diluculum sumatur.Bolus maturiùs sumendus quàm potio, seriùs enim operatur.

AVT SIC.

Recipe rhabar.selecti.ʒ.j.cinnamomi gr.v.turpeti selecti.℈.ij.zinzib.℈.j.sacchari albi.ʒ.ij. Redigantur in puluerem,qui iure cicerum rub.aut pulli exceptus hauriatur.

AVT SIC

Recipe pil.aggreg.℈.iiij.Excipiantur stillatitio liquore intybi satiui latioris, fingantúrq; pil.vij.quæ circa noctis dimidium sumantur.Deinde lotoriū bibat ex.℥.ß.sacchari rub.& aquæ hordei.ʒ.vj.cōmistis,siquidem materia ualde sit calida:si mediocriter,& uires sint debiles,misceatur saccharum cum iure pulli: si uerò parùm calida sit, cum iure cicerum rubr.& saccharo. Recipe conseruæ rosa.conser. adianti,conser.rad buglos.an.ʒ.j.ß.Misceātur,& postridie manè sumantur.Si materia nō turgeat,multa tamen sit,

exhibebitur medicamentum materiam propriam minuens. Talia autem erunt ſuperiùs tradita medicamenta, ſi de ſingulis aliquid demas. Materia autem neque abundante, neq; turgente, naturam, ut eam celeriùs concoquat, hunc in modum iuuabimus. Recipe ſerapij acetati ſimpl. ℥. iij. mellis roſa. col. ℥. j. ß. ſtillatitiorũ liquorum abſinth. intybi ſatiui latioris, lupi ſalictarij, ana. ℥. iij. (aperit enim leuiter, quæ autem ualenter aperiunt initiò non conueniunt.) Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò ſumantur. Recipe diarrhodi abb. ℥. ß. utatur cum ſerapijs. Repetãtur hæc tribus alijs diebus, ſi cõcoctionis ſigna nondũ appareãt, quæ ubi apparuerint, purgetur aliquo ex prædictis medicamentis. Cæterùm quoniam materia hæc contumax eſt, nec ſemel tota coquitur, nec uacuatur, igitur ubi ægrotus dies quinq;, aut ſex quieuerit, rurſum materia & coquatur, & uacuetur, utendo in morbi progreſſu ſerapijs magis aperientibus hunc in modũ. Recipe ſerapij acetati de duabus rad. ℥. ij. mellis roſa. col. unc. j. ß. ſerapij adianti. ℥. j. ſtillatitiorũ liquorum abſinthij, adianti, intybi ſatiui latioris, ana. unc. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò ſumantur. Déinde uacuetur ſumpto aliquo ex prædictis medicamẽtis ſolutiuis. Vbi dies aliquot quieuerit, perſeuerátque febris rurſus materia coquatur ſerapijs magis aperientibus, hunc in modum. Recipe ſerapij intybi lati folij compoſiti, ſerapij acetati de duabus radicibus, ſerapij adianti, ana. ℥. ij. ſtillatitiorum liquorum, apij, abſinthij, bugloßi, ana. ℥. iiij. Miſceantur, & à ieiuno per quatriduum diluculò ſumantur.

Recipe diarrhodi abb. ℥. j. utatur cum ſerapijs. Déinde purgetur aliquo ex prædictis medicamentis ſolutiuis. Vbi etiam poſt hæc dies aliquot quieuerit, rurſum materia & coquatur, & uacuetur hunc in modum. Recipe ſerapij byzantini (nam in declinatione conuenit) ℥. iij. ſerapij intybi

tybi satiui latioris compositi uncias duas, serapij adianti unciam unam, stillatitiorum liquorum, apij, fœniculi, pimpinellæ, cichorij, ana drachm. iij. Misceantur, & à ieiuno per quatriduum diluculo appetente sumantur.

Recipe diarrhodi abb. ℥. j. utatur cum serapijs. His peractis, si febris perseueret, tædeátq; ægrotū & serapiorum, & solutiuorum medicamentorum, hoc apozemate utatur.

Recipe quinque radic. com. maceratarum in uino albo, ana ℥. ß. v. herbarum capill. pimpinellæ, pilosellæ, intybi lati folij non loti, buglos. cum rad. eupatorij, ana M. j. quatuor seminum frig. maior. ana ʒ. j. ß. seminum anisi, apij, fœniculi, ana ʒ. ij. cicerum rub. M. ß. uuarum passarum detractis uinaceis ℥. ß. polypodij quer. (melancholiam, & pituitam educit) foliorum sennæ orientalis mundatæ, ana ℥. j. (quoniam multæ partes bilis in melancholiam uertuntur à calore febrili) medullæ cnici ʒ. vj. agarici in pastillorum formam redacti ℥. ß. trium florum com. ana P. j. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidium absumatur: accipiatur iuris decocti libr. j. ß. adiectóque sacchara dulcedo inducatur, fiátque serapium mediocriter coctum, in quo depurato macerentur ʒ. ij. rhabarb. selecti, spicæ nardi, cinnamomi, ana drachm. ß. horis xij. deinde exprimantur, & utatur diebus quatuor, aut si malit quinque, matutinis horis. Postremò symptomatibus occurrendum, & primò siti.

Recipe serapij uiolacei, serapij adianti, ana unc. ij. Misceantur cum aqua cocta, aut aqua hordei tempore sitis extra pastum. Imbecillitati autem uentriculi hunc in modum succurrendum. Recipe olei absinth. ℥. iij. ol. mastich. ol. cotoneorum, ana unc. j. ß. menthæ siccæ, caryophyllorum, galangæ, corallij rubr. ana drach. j. rosa. rubr. ℈. ij. adiecta cera fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & uesperi ante pastum sed nō in accesione. Dolori autem

capitis hunc in modum medendum. Recipe olei rosa. ℥.ij. olei chamæmeli unc.j.ß.aceti unc.ß. His commistis ungatur frons tepidè.

Tertianæ non puræ à bile vitellina, quæ fit per adustionem pituitæ crassæ, Curatio. Cap. VII.

Simili modo, ut in proxima superiore traditum est, & coquendi, & euacuandi humores, nisi quòd in hac, serapia humores magis tenuantia esse debent. Febris hæc longior, quàm antè dictæ, esse solet, longioréstque habet paroxysmos, pleniore igitur uictu utetur ægrotus, ut diutius durare poßit. Tres plerunque menses febris hæc superat, atq; ad horas triginta paroxysmus nonnunquam extenditur. Sunt qui præcipiunt ægroto cibum dúntaxat exhibendum die quietis, altero uerò non. Si paroxysmus horas triginta occupet, cibus ægroto exhibeatur horis sex ante accessionem. Vtatur uino tenui, albo: aut rubro claro, tempore pastus. Extra pastum autem, & die acceßionis utatur aqua hordei, in qua fœniculi radix decocta sit, cũ serapio adiantino. Cum cibis misceantur humores attenuãtia, ut ius cicerum rubrorum. In rigore acceßionis lapides calidi pannis inuoluti pedibus apponendi, cùm in alijs febribus panni calidi dúntaxat sint admouendi. Vbi autem caluerit, fricetur ægrotus & quidem ualidè, quoniã & uapores, & humores craßiores sunt. Curandi ratio à materiarum communium eductione exordienda, quod fiet enemate infuso, aut leniente medicamẽto sumpto, hunc in modum. Recipe maluarum, helxines, altheæ, betæ, ana M.j. seminum anisi, & fœniculi, ana ʒ.ij. quatuor seminum frigid. maior. ana ʒ.j. ß. furfuris frumenti (ad abstergendas muccositates intestinorum)

Victus ratio.

Curandi ratio.

norum) florũ chamæmeli, & meliloti, ana P. j. Decoquantur in ſ. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. & ß. caſ. recens extractæ, ſacchari rub. ana ℥. j. mell. roſar. col. ℥. j. ß. ol. com. ℥. iij. ſalis ʒ. j. ß. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtũ inijciatur. Si enema diſpliceat ægroto, aut in uentriculo, & partibus ſuperioribus grauitas, & plenitudo percipiatur, ſumat ſequens medicamentũ leniens.

Recipe caſ. recens extractæ, cathol. an. ℥. ß. ſerapij violacei ℥. j. (ad leniendum) ſtillatitiorum liquorum intybi lati folij, & abſinth. q. ſ. aut communis decocti ℥. iiij. ß. adiecto adianti recentis (ad incidendum) P. j. & ß. fiat potio, quæ manè horis quatuor ante paſtum ſumatur. Si urina rubra ſit, adſitq; ſanguinis copia, ſecus nõ incidatur uena media, uel iecoraria, fiátque lata uenæ diductio: nam materia craſſa eſt. Materia deinde ſi multa ſit, quæ febrem faciat adeò, ut eam natura uincere non poßit, in principio ipſam hunc in modum minuere licebit. Recipe diaphœnici ʒ. ij. (educit utranq; materiã, ſed pituitam magis) elect. de ſucco roſa. ʒ. j. (bilem purgat) cathol. ℥. ß. ſerap. uiola. ℥. ß. com. deco. ℥. iiij. ß. cõmiſtis omnibus, fiat potio, quæ ad auroram ſumatur horis ſex ante paſtum. nam materia eſt fortis.

AVT SIC.

Recipe rhabarb. ſelecti ʒ. j. cinnamomi gran. v. agar. in paſtillorum formam redacti ℈. ij. Macerentur in ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui lati folij, & abſinth. ac pauco uini albi horis xij. deinde exprimantur, adijciantúrque ſerap. roſ. laxat. ℥. j. ß. diacnici ʒ. j. quibus omnibus com. decocti unc. iiij. ß. exceptis fiat potio, quæ ad auroram ſumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. aggreg. ℈. iiij. excipiãtur ſtillatitio liquore bugloſ. fingantúrq; catapotia ſeptẽ, quæ circa noctis dimidium ſumantur. Facta operatione ſumat lotorium ſequens.

Recipe saccha.rub.℥.ß.iuris cicer.rub.decoctorum,aut aquæ hordei (si febris cum intenso calore fuerit) ℥.vj.fiat lotorium,quod hora post sumptum medicamentum purgans sexta,bibatur. Recipe cortic. citri sacchar.conditi.ʒ.iij. (non tantùm daretur in tertiana à cholera citrina, quoniã non est tanta debilitas uentriculi.) conseruæ rof.ʒ.j.ß.Misceantur,& postridie manè sumantur.Humores deinde concoquantur,sumptis primùm serap. tenuantibus, & abstergentibus,deinde magis aperientibus,fiátq;,ut dictum est in febre proxima superiore. Vtendum autem serapijs per multò plures dies ad materiã concoquendam.Prætereà per sesquihorã ante pastũ sumat sequẽtis electarij tessellam unam.

Recipe specierũ diarrho.abb.ʒ.ß.specierum arom.rof. maio.Gabriel.ʒ.j.ß.(harum parum detur propter febrem, quia calidæ sunt) conser.adianti,& buglos.ana ʒ.ij.saccha. dissoluti in stillatitio liquore absinth. & rosa.q.s.fingatur elect.solidum in rhomborum figuram,sintq; singuli ponderis ʒ.ij.ß.hæc roborãt membra,& uentriculum, cuius magnoperè soliciti esse debemus.Nam si is imbecillior fiat,malè concoquet:atq; ita multam pituitam generabit.Tempore autem paroxysmi utatur condito sequenti,cum aqua hord. aut sine ea. Recipe conser.bugl.conseruæ rof.conser.adianti,ana ℥.ß.pul.diarrh.abb.ʒ.ij.corallij rub.℈.iiij.conser.florum rorismarini (propter pituitam, calida enim est) ʒ.iij.saccha.q.s.fiat conditum auro coopertũ.Post usum serapiorum,apparentibus cõcoctionis signis,utendum medicamentis solutiuis iam dictis.Perseuerãte febre utendum & apozemate suprà proximè tradito.Medicamẽta autem solutiua,& serapia prædicta non solùm semel danda sunt,sed repetitis uicibus,partem humorũ,qui non facilè cõcoquuntur,coquendo,& eam euacuando. Humoribus autem aliqua ex parte euacuatis,roboretur uentriculus unguẽto sequenti.

Recipe

Recipe olei absinthij, olei nardini, ana. ℥. ij. olei ex cotoneis, olei mastichini, an. ℥. j. menthæ siccæ, cardamomi, caryophyllorum, galangæ, corallij rubri, ana. ʒ. ij. styracis calamitidis drach. j. ß. coriandri præparati. ℥. iiij. rosa. rubrarum. ℈. ij. ceræ flauæ. q. s. fiat unguentũ, quo ungatur regio uentriculi manè, & uesperi ante pastum. Aut unguenti loco utatur sequenti emplastro. Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho. an. ℥. j. galangæ. ʒ. iij. corallij rub. ʒ. ij. Subigantur cum oleo ex cotoneis, fingatúrque emplastrum in scuti (ut Medicorum uulgus loquitur) stomachalis figuram, quod regioni uentriculi, uitato hepate, nam calidum est nimium, admoueatur. Cibi autem tempore auferatur, nam propter uim astringentem, quam habet, prohiberet cibum in fundum uentriculi descendere. Inunctio autem non item, ut quæ iam sit tempore pastus imbibita.

Tertianæ non puræ, à bile mista melancholico humori Curatio.

Caput VIII.

Bilis melancholiæ bifariàm miscetur. Aut enim miscetur melancholiæ, quæ ex ipsius bilis assatione fit, quæ propriè atra bilis dicitur, & simul miscentur bilis usta, & nõ usta. Aut miscetur melancholiæ naturali, quæ propriè melancholicus humor appellatur. Si quispiã tertiana intermittente laboret, sitq́; is iuuenis, biliosus ualdè, & gracilis, qui cibis, & speciebus acribus sit usus, sint prætereà tempus anni, regio, cæli constitutio calida, urina ignea cum aliqua obscuritate, iudicare licet febrem illam ex mistione bilis & melancholiæ per bilis assationem factæ consistere. Si uerò usus fuerit cibis melancholicum humorem gignentibus, febrem ex bilis mistione cum melancholia naturali consistere existimabimus. Non multum hæ febres

Causæ.

Signa.

à tertiana pura differunt, nisi quòd in his rigor quidã fortior percipitur, ut ægrotanti ossa frangi uideãtur, & dentes tremant, ob grauitatem materiæ, quæ in tertiana pura leuis est: & propterea in ea rigor breuior, in hac uerò in qua bilis cum melancholia miscetur, longior est. Humectãtia *in hac febre magis cõueniunt, in tertia pura magis infrigidantia.* Curandi *ratio à materiarum cõmunium euacuatione auspicanda hunc in modum.* Recipe *maluarũ, betæ, buglos.(propter melancholiam) uiolariæ, ana.* M.j. *(ualde humectat) pruna.xij. ficus pingues.x. (pruna & ficus humectant)* Decoquãtur *in s.q. aquæ ad tertias: accipiatur iuris decocti lib.j.ß. cas. recens extractæ.ʒ.x. dosis maior esse debet, nam humectandi scopus est, sacchari rubr.℥.j. mellis uiol. (est enim melãcholia in se genita.)℥.j.ß. ol.com.℥.iij. salis parum (ad irritandum.)* Fiat *enema, quod ante pastum infundatur.* Aut *utatur medicamẽto lenienti ob causas sæpe superius dictas hunc in modum.* Recipe *cas. recens extractæ, ℥.ß. mannæ. ℥.j. serap. uiolacei.℥.ß. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris & bugloss. q.s. fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante cibum, post quas prandendum, siue operata fuerit, siue non.* Materia *autem si turgeat exhibeatur in principio medicamentum eradicans, hunc in modum.* Recipe *cathol. drac. vj. elect. de succo rosa. (propter choleram) compositionis hamech. ana. drach. j ß. serap. uiolac. unc. ß. communis decocti.℥.iiij.ß. adiectis polypod. quer. foliorum sennæ, ana.℥.j.& ß. fiat potio, quæ sumatur diluculò, sex horis ante pastum.*

Curandi ratio.

AVT SIC.

Recipe *rhabar. selecti.℈.iiij. cinnamomo. gr. vj. myrobalano. cærulearum confricatarũ ol. amygdal. dul.ʒ.iij. macerẽtur in sero caprino, & pauco uini albi, uel in stillatitijs liquoribus intybi satiui lati folij, & buglos. horis .xij. deinde*

de exprimantur, adiectisq; serapij rosa.laxat.℥.j.ß.elect. de succo rosa.elect.diasennæ,(hoc adijcitur loco cōpositionis Hamech ad uariandum) an.ʒ.j.ß.communis decocti.℥. iiij.ß.fiat potio,quæ ad aurorā sumatur. Recipe pul.sacchar.rub.℥.ß.cum iure pulli,aut aqua hord. fiat lotorium.

Recipe conseruæ ros.conseruæ radic. bugloss. ana.ʒ.ij. Misceantur,& postridie manè sumantur.Si uerò bolus,aut pil.magis placeant,hunc in modum parētur. Recipe cōfectio.Hamech.elect.de succo ros.ana.ʒ.ij.adiecto sacchato fingatur bolus,qui ante lucem sumatur. Recipe pil.aggregat.pil.indarū,an.ʒ.ß.Excipiantur stillatitio liquore bugloss.fingantúrq; pilul.v.aut vij.quæ circa noctis dimidium sumātur.Si materia nō turgeat,ante quàm euacuetur, cōcoquatur hunc in modum. Recipe serap.uiol.(ad humectandum)sera.acetati simpl.(propter bilem)serap.buglo. (propter melancholiam) an.℥.ij.stillatitiorū liquorum fumariæ,lupi salictarij,cichorij,intybi satiui lati folij,an.iij. Misceantur,& à ieiuno per quatriduū diluculò sumantur. Plures doses sunt dandæ,nā materia est crassa:ideo tam facilè nō educitur,quàm pura bilis in tertiana pura. Recipe diarrhodi abb.unc.j.utatur cū serapijs. Euacuetur deinde aliquo ex prædictis medicamētis solutiuis sumpto.Si febris perseueret,repetantur & serapia,& medicamenta solutiua prædicta.Fricationibus fortibus & in paroxysmo,& tempore quietis aperiēdi pori ad uaporum,qui sunt craßiores, quàm in tertiana pura, euacuationem, uacuo tamen uentriculo,ne aliquid in ambitum corporis trahatur.In declinatione utendum pharmacis mēbra roborantibus,hunc in modum. Recipe specierum diarrhodi abb.drachm.iij.(& in bile usta pul.elect.trium santalorum drach.j.ß.)pul. elect. de gemmis(propter melancholiam)scrup.quatuor.conseruæ rad.bubloss.conseruæ rosarū an.drach.ij.sacchar.disso-

luti in stillatitio liquore rosarum, (quia adstringit, & est odorata) & bugloss. quantitate sufficienti, fingatur electar. solidum in rhomborũ figurã, fiatque singuli rhombi ponderis drach. ij. ß. è quibus sumat unum manè, & uesperi horis tribus ante pastum. Quo deglutito, bibat parum uini, quod in melancholia plurimùm confert, diluti stillatitio liquore buglossi.

Tertianæ continuæ Curatio. Caput IX.

FIt interdum hæc febris à bile pura in uenis, quæ cordi, sed non adeò, ut in causo propinquæ sunt, putrescente: interdum à bile mista pituitæ, nonnunquã à bile mista melancholiæ. Quarũ omniũ signa, ex his quæ dicta sunt, colligi possunt. Principium huius febris est sine horrore, sine tremore, nullus sudor, nisi in crisis die, linguæ asperitas cũ citrinitate, & nigredine, sitis, & alienatio maior, quàm in tertiana intermittente, urinæ rubræ intensæ, ualde subtiles, subrufæ cum quadam liuiditate. In hac calor nõ tam intensus quàm in causo, & maiorẽ habet hæc quietem, quàm causos. Crisis in hac, & in synocho non superat diem xiiij. Et quoniam bilis diebus imparibus mouetur, diebus imparibus si crisis fiat, aut per alui deiectionem, aut urinas, aut sudorem, bonum: si paribus, malum. Quòd si uisis signis perfectæ coctionis natura nihil expellat, postridie detur solutiuum medicamentum modò non sit dies exacerbationis. Petatur autem solutiuum medicamentum ex his quæ habentur in febribus intermittentibus superiùs traditis. Conueniunt in hac febre magis infrigidantia, quàm in intermittente.

Signa.

Curandi ratio.

Curandi ratio exordienda ab eductione materiarum cõmunium hunc in modum. Recipe maluarum, uiolariæ, lactucæ, ana. Manip. j. ß. florum nympheæ, florum uiolarum, ana.

ana.P.j.quatuor ſeminorum frigidorum maiorum, ana ʒ.j. pruna decem. Decoquantur in ſufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiãtur iuris decocti libr.j.ß.caſ.recens extractæ, ſacchari rubr.ana unc.j.olei uiolacei ℥.iij.ſalis parum: fiat enema, quod infundetur ante paſtum die minoris afflictionis. Si uerò grauitas in uentriculo fuerit, aut ſuperioribus inteſtinis ſumatur medicamentum leniens.

Recipe caſ. recens extractæ ʒ.vj.diapruni ſimpl.℥.ß. ſerapij roſa. laxatiui ℥.j.ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui latioris & bugloßi excipiãtur, fiátq; potio, quæ manè horis quatuor ante paſtum ſumatur. Curandum ut aluus quotidie excrementa deijciat, ſi nõ ſua ſponte ob nimium febris calorẽ, certè enemate infuſo, aut ſumpto leniẽte medicamento, aut balanis immißis. Vomitus in hac febre nõ adeò, ut in tertiana intermittẽte cõuenit, niſi nauſea urgeat, & ægrotans facilè uomat, tũc eliciatur aqua tepida, & pauco aceto. Vrina ſi rubra fuerit, aut ad ruborẽ tendens, incidatur uena iecoraria, niſi ſi quid aliud obſtet, ſanguíſq; pro ægrotantis uiribus detrahatur. Si materia turgeat, detur in principio medicamentũ eradicans: aut ſi multa eſt, detur medicamentum minuens propriam materiam: quæ omnia petenda ſunt ex his quæ tradita ſunt in febribus tertianis intermittentibus. Si uerò concoctio expectari poteſt, iuuanda eſt natura, ut ipſam celeriùs perficiat, hunc in modum. Recipe ſerapij acetati ſimpl. oxyſaccharæ, ana ℥.j.ß.ſtillatitiorum liquorũ oxalidis, bugl.ana ℥.ij.Miſceantur, & à ieiuno per biduũ ſumantur diluculó. Repetantur autem donec materia appareat perfectè cõcocta. Vtatur electar.triũ ſantalorum cum ſerapijs. Vti quoq; licebit emulſione quatuor ſeminum frigid. cum ſerapijs, loco ſtillatitiorũ liquorũ in progreſſu febris, cui ſumma caliditas ineſſe uidetur. Deinde materia concocta, detur aliquod ſolutiuum ex dictis in tertianis intermittentib

termittentibus. Succurrendum etiã symptomatibus, & primò siti. Recipe serapij de limonibus, serapij uiolacei, ana ℥.ij. Misceantur cum aqua frigida, si sit robustus, aliâs cum aqua cocta frigida, aut aqua hordei frigida, & utatur tempore sitis. Conueniunt etiã serapia de succo uuarum acerbarum, & de acetositate citri. Vtatur etiã manu Christi perlata, tempore sitis, & sine siti quando libuerit, & hoc condito. Recipe conseruæ rosarum, conseruæ oxalidis, conseruæ nympheæ, ana ℥. ß. pul. diamargar. frigid. ʒ. j. ß. fragmentorum cõmunium lapidum preciosorum, corallij rub. ana ℈. j. bracteas auri. x. fiat conditum auro coopertũ, quo utendum cum aqua cocta, & sine ea cùm uolet.

AD NIMIAS VIGILIAS.

Recipe serapij de papauere ℥. j. ß. stillatitij liquoris lactucæ ℥. iij, pul. diamarg. frigid. ℈. j. semper enim sunt admiscenda quædam corroborantia propter narcotica. Misceantur, & bibantur appetente somni tempore.

AVT SIC.

Recipe foliorum lactucæ, foliorum salicis, foliorum cucurbitæ, ana M. iij. florum nympheæ, florum uiol. rosa. rub. ana P. ij. corticis papaueris albi unc. j. ß. seminis papaueris albi contusi unc. ß. Decoquantur in aqua, qua & brachia, & crura lauentur.

AD CAPITIS DOLOREM.

Recipe olei rosa. unc. iij. olei nymphеæ unc. ij. aceti ℥. j. Misceantur, & fiat oxyrrhodinon: in æstate frigidè, in hyeme tepidè.

AD NIGREDINEM LINGVAE.

Recipe muccaginis psyllij extractæ in stillatitio rosa. liquore libr. j. madefiant in ea panni linei, qui uicißim linguæ superponantur. Curata febre, calor ab hepate hunc in modum tollatur. Recipe cerati santalini ℥. iiij. olei nympheæ,

pheæ, olei rosa. ana ℥. ij. lauentur hæc accuratè ad tollendam uiscositatem, ne obstructionem pariat, in aqua frigida, aut in stillatitio rosarum liquore, déinde adiecto spicæ nardi ℈. ß. misceantur, & hepatis regioni admoueantur tepidè.

AVT SIC.

Recipe rosa. rub. florum nymphea, florum uiolarũ, ana P. j. ß. omnium santalorum, ana ʒ. j. ß. seminis oxalidis, seminis portulacæ, seminis intybi satiui latioris, ana ℈. ij. spicæ nardi ℈. ß. insuantur in sindone rubra, fingatúrq; sacculus in semilunæ speciẽ, qui stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris & rosarũ irrigatus, hepatis regioni admoueatur tepidè manè ante pastum. In morbi progressu tutius est cordi quàm hepati refrigerantia apponere, quoniam gibba pars hepatis uenas multas habet, quas metus est propter frigiditatem obstrui. Fiat igitur cordi hunc in modum.

Recipe stillatitij liquoris rosa. lib. ß. stillatitiorũ liquorum oxalidis, & bugl. ana ℥. iiij. omnium santalorũ, utriusq; corallij, ana ʒ. j. ß. pul. diamargar. frig. ʒ. j. fragmentorum communium preciosorum, ana ℈. j. croci (ad seruandam naturalem temperiem partis) ℈. ß. aceti ℥. ß. fiat his commistis epithema cordi tepidè, si uideatur intensus calor.

Causi Curatio.
Cap. X.

Febris hæc biliosa & continua est, cum maximo & ardore, & dolore, nullam, aut certè perquàm exiguã habens requiem, nisi (ut synochus) in aurora, non à se quidem, sed à tempore, quod tunc est frigidius, & eo tempore cibus laboranti præbendus. Symptomata longè sunt grauiora, quàm in tertiana continua, ut sitis, cui tußicula superuenit, linguæ ariditas, & nigredo, sed quæ non tantùm apparent, cùm aliquid humoris qui linguam humectat, à cerebro in os Signa.

defluit, mordicatio circa uentriculum, uel regionẽ hepatis, uel pulmonis, in quorũ uasis plerunq; putret bilis, quæ hãc febrẽ facit, aut in uenis cordi magis propinquis. Et quoniã uapores aliqui nõ cutem, ubi fieret rigor, subeunt, sed musculos oßibus uicinos, ideo percip tur quasi quædam oßium fractura, nõ tamen cũ grauitate, ut in quartana, quia leuior, & tenuior est eorũ materia. Delirium etiã solet cõtingere, propter uapores biliosos cerebrũ ascẽdentes, propter quos oritur interdum phrenitis uera. Accidit etiã nonnunquam conuulsio, propter nimiã cerebri exiccationẽ à uehementi ardore. Præterea uigiliæ, & inquietudo. Potest & hæc febris à sola bilis incensione sine putredine, ut synochus à sola sanguinis inflãmatione sine putredine, fieri. Victus ratio sit humectans, & refrigerãs, aer ad frigidum, & humidum alteretur, præsertim si à bile in pulmonibus prodeat febris. Potus aquæ frigidæ detur etiã ante concoctionem. Admoueantur epithemata ad infrigidandum in ipsius febris augmento, & statu, non expectata declinatione, capiti, cordi, hepati, & testiculis. Cæterùm quoniã excremẽta alui propter uehementẽ calorem plerunq; sicca sunt, igitur curandi ratio ab enematis molliẽtis, & infrigidantis iniectione inchoanda. Recipe cas. recẽns extractæ ℥.x. sacchari rubr. ℥.j. ol. uiol. ℥.iiij. Commista hæc excipiãtur lib.j.ß. decocti quatuor emollientium herbarũ, adiecto foliorũ lactucæ & cucurbitæ, ana M.j. cum prunis x. fiátq; enema, quod ante pastum sine mora infundatur. Aut ob causas superiùs frequenter cõmemoratas sumat laborãs medicamentũ leniens, quod sequitur. Recipe cas. recẽns extractæ ℥.j. serap. uiol. ℥.ß. excipiantur communis decocti ℥. iiij. ß. adiectis oxyphœnic. ʒ. vj. fiátque potio, quæ ad auroram sumatur.

Victus ratio.

Curatio.

AVT SIC.

Recip. pruna damas. x. uuarũ passarũ detractis uinaceis ℥.ß

℥.ß.iij.flor.com.an.P.j.quatuor semi.frigid.maior.ana.ʒ.j.ß.oxyphœnicωn.ʒ.vj..Decoquātur in s.q.aquæ tātisper dum dimidium absumatur,colo deinde expressa trāsfundantur. Accipiantur iuris decocti colati.℥.iiij.ß.mannæ.℥.j.cas.recens extractæ.℥.ß.serap.uiol.℥.j.Cōmistis omnibus fiat potio,quæ sumatur ad aurorā.Quādo autē aluus ægré soluitur,lenientiū quantitas est augenda. Quæ quidem lenientia aucta nō solùm materias cōmunes,sed & aliquid de materia propria educunt.Quòd si leniente medicamēto natura non iuuari uideatur,eodē die glandes in hunc modum paratæ immittantur. Recipe mel.uiol.℥.ij.salis triti.ʒ.j.ß.fingantur balani iustæ quantitatis,hoc est longitudinis quinque aut sex digitorum.Si uerò ex urina rubra aut alijs signis plenitudinis ægrotus sanguine abūdare uideatur,aut bilis uideatur sanguini mista,poterit fieri uenæ sectio,sed in ipso statim principio post enematis eiectionē. Raró hac in febre fit sanguinis mißio,ne bilis nimium efferueat,maioresque uires minuto sanguine acquirat, ac morbus augeatur.Itaque uitanda,nisi nos aliæ circunstantiæ cogant, tuncque nō ultra quatuor uncias sanguis detrahendus.Aduersus sitim detur aqua frigida,aut aqua hordei etiam frigida,aut aqua cocta, sed quoque frigida. Dentur autem in magna quantitate cum modico de serapijs aut de acetositate citri,aut de limonibus,aut omphacio,aut de succo oxalidis. Deinde fiant epithemata primùm cordi hunc in modum.

Recipe stillatitij liquoris rosati libram ß.stillatitij liquoris oxalidis,stillatitij liquoris nymphee,stillatitij liquoris buglossi,ana.uncias iij.omnium santalorum,utriusque corallij,ana.drachmam unam ß.margaritarum drach.ß.(roborant enim)caphuræ gran.iij.aceti unciam ß.croci scrupul.ß.Commistis omnibus fiat epithema cordi tepidé, hepati uerò sequens epithema paretur.

Recipe

Recipe ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris.℥.viij.ſtillatitij liquoris roſarum, ſtillatitij liquoris cichorij, ana.℥.iiij.omnium ſantalorum an.ʒ.j.ß.caphuræ gra.iiij.aceti.℥.ß.ſpicæ nardi ℈.ß.Cõmiſtis omnibus fiat epithema hepati tepidè per dies complures. Si magna quoque partium pectoralium exiccatio appareat, utendum unguento ſequenti.

Recipe olei uiolacei, olei nymphea, ana.℥.ij.muccaginis pſyllij in ſtillatitio roſarum liquore extractæ.℥.j.ß.ceræ albæ.q.ſ.fiat unguentũ, quod lauetur ter, aut quater in ſtillatitio liquore plantag.eo deinde pectus ungatur. Conferet etiã renes, & dorſum ſequenti unguento ungere, licet in eis nullus percipiatur dolor. Recipe unguenti Gal.℥ iiij.olei uiolacei, olei nymphea, ana.℥.j.ß. caphuræ gra. iiij. his omnibus cõmiſtis, actu frigidis ungantur renes, & dorſum. Sequens quoque epithema teſticulis fiat. Recipe uini aromatici unc.j.ſtillatitij liquoris plantaginis, ſtillatitij liquoris nymphea, an.unc.iiij.His commiſtis, linantur teſticuli, quoniam magnum habent conſenſum cum toto corpore. Si materia bilioſa febrem faciẽs in principio multa appareat, metúſq; ſit eam à natura uinci nõ poſſe, detur medicamentum materiam propriam minuens, quod minoratiuum proprium Medicorum uulgus appellat. Ea autem, quæ dantur leniendi uentris gratia, ad materias communes educendas, ſi maiore quantitate exhibeantur, propriam materiam, ut dictum eſt, minuent. Materia uerò ſi turgeat, in principio detur medicamentum eradicans. Porrò neque in morbi incremento, neque in ſtatu dandum medicamentum propriam materiã minuens. Itaq; diligenter eſt utrunque cognoſcendum, & conſiderandum. Quibus autẽ ſignis morbi tempora diſcernantur, uidere eſt apud Galenũ libro de Criſibus. Sumpto autem medicamento materiã minuente iuuetur natura ad humorẽ morbum facientem cõcoquendum ſerapijs,

infrigidantibus,& humectantibus hunc in modum. Recipe serapij de acetositate citri, serapij nymphee, serapij uiolacei, ana.℥.j.ß.stillatitiorum liquorum oxalidis, intybi satiui latioris, buglos. ana.℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduũ diluculò sumãtur. Recipe elect.ex tribus santal.℥.ß.utatur cum serapijs. Hæc autem repetantur, donec materia planè concocta uideatur. Causos exquisitus septimum diem nõ excedit, quò dum peruenerit, animaduertendum an natura moueatur ad crisim, & humorum morbum facientium expulsionem. Quæ si moueatur quidem, sed imperfectè, iuuanda est, per eam quidem uiam, qua euacuationem tentat. Si per fluxum sanguinis è naribus, iuuetur setis porcinis. De locis itidem alijs dicendum, per quos se natura expurgare consueuit. Quòd si natura nihil moueatur, remittatur tamen febris, aut octauo, aut nono die detur medicamentum eradicans, hunc in modum. Recipe rhabarb. selecti.ʒ.j.ß.cinnamomi gra.v.oxyphœnicωn.ʒ.ß.macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis.xij.deinde exprimantur, adijciantúrque serapij rosa.laxatiui.℥.ij.rhabarb.pulucrati.ʒ.ß.hoc in declinatione est addendum, ut membra roborentur. Excipiantur stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris & buglossi, fiátque potio, quæ hora quarta matutina sumatur.

AVT SIC.

Recipe decocti communis.℥.iiij.ß.in quibus maceretur horis.xij.corticum myrobalanorum flauarũ cõfricatarum oleo amygdalarum dulc.℥.ß.lento deinde igni fricẽtur, & colentur, adiectisq; cas.recens extractæ drach.vj. electar. de succo rosa.drach.ij.serapij uiolacei unc.ß.fiat potio.

Recipe conseruæ rosa. conseruæ radicis buglos.ana.ʒ.ij. Misceantur, & postridie manè sumantur. Febre soluta, ad morbi reliquias educendas, fricationibus leuibus eliciatur

ſudor, & potu uini albi diluti. Eliciantur & urinæ hunc in modum. Recipe emulſionis quatuor ſeminum frig. maiorum. ℥.ij. ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris. q. ſ. fiat potio, qua diebus aliquot utendum. Aſperitati autē, & nigredini quoq; linguæ proſpiciendū. Fricetur lingua panno lineo molli leniter, qui aliquando immergatur muccagini pſyllij, aliquādo uerò malorū Punicorum ſucco. Habeatur interdum in ore nucleus pruni carnis non expers. Os quoq; hordei aqua colluatur frequenter, nonnunquam & frigida.

AD VIGILIAS.

Recipe ſerapij de papauere. ℥. j. ß. ſtillatitij liquoris lactucæ. ℥. iij. pul. diamargar. frig. ℈. j. (ut corrigatur mortificatio papaueris) his commiſtis fiat potio, quæ ſomni appetente tempore bibatur. Cōfert & crurum, brachiorúmq; lotio hunc in modum. Recipe foliorum lactucæ, foliorum cucurbitæ, foliorum nympheæ, & florum eiuſdem, an. M. j. foliorū ſalicis, & uitis, an. M. j. ß. Decoquātur in aqua, qua crura, & coxæ ueſperi lauentur: habēt enim hæ partes magnum cum cerebro cōſenſum. Prohibendū prætereà magnū cerebri incendiū, ne in phrenitidem incidat ægrotans, hunc in modum. Recipe olei roſa. unc. iij. olei nympheæ. ℥. j. ß. aceti. ℥. j. Miſceantur, & fronti, & temporibus applicētur, in æſtate quidem frigidè, in hyeme uerò tepidè. Quæ ſi nō contulerint, fiat hunc in modum. Recipe unguenti popul. unc. ij. ol. nymphæ. ol. roſa. ana. ℥. j. Miſceantur, & fronti, & temporibus applicentur, dèque his in aures aliquid immittatur. Prohibenda etiā nimia exiccatio partium pectoralium, ne inde reſpiratio impediatur, & ſuffocetur laborās, hunc in modum. Recipe ol. uiolacei, ol. amygdal. dul. olei nympheæ, an. ℥. j ß. his cōmiſtis inungatur pectus frigidè frequenter, fiant & epithemata hepati, & cordi ſuperiùs tradita. Si cōtigerit hac in febre naturā criſim per fluxum

sanguinis è naribus facere, & sanguis plus quàm par sit fluat, sistatur inijciẽdo in nares bolũ Armeniã cũ stillatitijs liquoribus rosa. & plãtag. aut admouẽdo cucurbitulas hypochondrijs, utrisq; quidẽ, si ab utraq; fluat nare sanguis: aut illi tantùm quod est eiusdem lateris cũ nare è qua fluit sanguis. Laudant quoq; practici succũ stercoris asinini, & porci. Plurimùm ualet etiã succus lysimachiæ, si inueniatur. Sed hæc fusius sunt tradita Libri primi Cap. xxxj.

De Febribus Phlegmaticis.
Caput XI.

FEbris phlegmatica duplex est, continua, & intermittens. Continua frequentior est intermittente, quartana non item.

Quotidianæ febris phlegmaticæ intermittentis Curatio. Cap. XII.

HAec febris quotidiana dicitur, quia quotidie inuadit, & ferè totum diem occupat. Longißimus paroxysmus durat horas xviij. quietis uerò horas sex habet, quæ tamen uera quies non est, nam non perfectè quiescit, semper enim fit aliqua effumatio, cùm materia sit crassa, & lenta. Paroxysmi nonnunquam breuiores sunt, & tunc maior apparet quies. Signa autem uniuersalia, quibus hæc febris Signa. *cognoscitur, & distinguitur à tertiana duplici, aut à quartana triplici, hæc sunt. Nam febris hæc cum rigore nõ incipit, ut tertiana, sed principiò sentitur in extremitatibus frigiditas quædam, quæ deinde per totum diffunditur corpus, perinde ac si glacies quædam cõprimeret. Nulla est, aut certè minima horripilatio, quoniã materia nec pungẽs est, nec acuta, nisi fortè esset à phlegmate salso. Frigiditati succedit calor mitis propter pituitam, non autem uehemens, ut*

in tertiana à bile. Nulla, aut perquàm pauca sitis est, quæ alijs in febribus multa esse solet. Os habent hac febre laborantes insipidum cum muccagine quadam uiscosa. Colorem uerò liuidum, pallidum, aut plumbeum. Debilitas uentriculi hanc febrem comitatur ob pituitam, hinc mala cõcoctio, & uomitus phlegmaticus. Splenis quoq; dolor, unde nonnunquam illi Hydrops succedit. Pulsus est mollis, debilis, tardus, & in principio paroxysmi inæqualis, & inordinatus. Quantò phlegma aquosius, tantò mollior pulsus est. Quantò uerò magis est uarium, & è diuersis phlegmatibus compositum, tantò pulsus inæqualior, & inordinatior. Cùm uerò febris est à phlegmate salso, pulsus non tam inæqualis, ac inordinatus, nec tam mollis, ac tardus. Vrina in hac febre principio alba, & tenuis propter materiã crudam, ubi autem materia concoqui incipit, colorata, & turbida euadit. Cùm autem cõcocta est, maior est eius quantitas, & spissitudo, frigus minuitur, calor augetur, accessio prolixior fit. Nam materia concocta, natura facta fortior maiorem materiæ copiã mouet, hinc fit paroxysmus longior. Sudor in hac febre nullus, nisi in statu uniuersali morbi, & declinatione: nam principij uniuersalis tẽpore materia nimis adhuc crassa est, & uiscida. Huius febris principiũ uniuersale longũ est, durat enim interdum dies xviij. declinatio quoque longa est, status uerò breuis, omnium uerò longissimum est augmentum. His igitur signis omnibus, aut pluribus ex eis apparentibus, nõ dubitabit quisquam febrem phlegmaticam appellare, præsertim si in corpore humido fuerit, ut in puero, aut sene, aut muliere, aut ocioso, & comedone, aut eo qui se uehementer post cibum exercet, aut qui cibis pituitam generantibus uictitauit, & hyeme, quo quidem tempore

Victus ratio.

febris hæc potissimum inuadit. Aestate enim rarò cõtingit, nisi à forti causa. Tam autem uictus, quàm curandi ratio sit

ad

ad humores incidendos, & attenuandos idonea, magis quidem, aut minus pro humorum natura. Adnitatur hoc in affectu Medicus magis morbi causam, quàm morbũ tollere, quod non fit in biliosis febribus. In huius febris principio per dies septem, aut octo, uictu utendum tenui. Vtatur itaq; iure pulli cum modico panis, potúsq; sit aqua cocta cum saccharo rubro, quod magis ad mellis naturã accedit. In progressu morbi utatur uictu pauló pleniore, quoniam febris hæc longa est. Poterit igitur uti oliuis, capparibus, ouis sorbilibus, iure cicerum rubr. buglosso, betis. Quæ comedet obsonia condiantur cinnamomo & croco. Vino quoq; licebit uti, sed tenui, & oligophoro. Cibus sumatur horis quatuor ante paroxysmum. Vigiliæ, & exercitium magis ex usu sunt, quàm somnus, & quies. In accesionis principio somnus uitetur. Ad iram quoque ægrotum concitare, non est inutile. Curandi ratio potiùs ab enematis iniectione auspicanda, quàm à lenientis pharmaci sumptione, potissimum si aluus (ut conuenit) excrementa non deijciat. Nam stercus magis abundat in craßioribus intestinis, quàm in alijs, impellitur enim deórsum à materia biliosa, quæ ad duodenum intestinum non fluit. Recipe maluarum, betæ, linozostidos, ana M. j. furfuris frumenti (ad absterssionem muccositatum intestinorum) in panno ligati. M. ß. florum chamæmeli, & meliloti, ana P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana ℥. j. mellis uiolacei ℥. j. ß. olei com. ℥. iij. salis ʒ. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Postridie uerò detur medicamentũ leniens ad tollendas muccositates uentriculi, & superiorum intestinorum hunc in modum. Recipe cas. recens extractæ ℥. j. serapij adianti ℥. ß. excipiantur ℥. iiij. ß. stillatitiorum liquorum buglosi, & graminis, fiátq; potio, quæ sumatur

manè horis quatuor ante pastum. Prandeat deinde ægrotans siue potio operata fuerit, siue non, hora non insolenti. In morbi progressu nõ utendum lenientibus medicamentis ex cas. nam hac febre laborantes uentriculo imbecillo esse solent, cas. autem, si quis ea frequentiùs utatur, ipsum nimis emollit. In febris progressu, quoties aluus excrementa (ut expedit) non deijciet, utendum enemate prædicto, additis hieræ picræ Galen. ℥. vj. quod tamen in principio fieri non debet. Hoc etiam enemate, adiecta hiera picra uti licebit solutiui medicamenti loco, si contigerit laborantẽ adeò debilem esse, ut nõ citra periculum solutiuo pharmaco uteretur. In hac febre non est timendum materiã turgere posse, cùm frigida sit, & immobilis, tanta tamen esse potest, ut eam natura non poßit uincere, metúsque sit, ne ab ea suffocetur. Tunc igitur dandum medicamentum materiam propriam minuens, hunc in modum. Recipe turpeti selecti ʒ. j. zinzib. ℈. ß. (quãdo materia ualde crassa est, ut est pituita uitrea, zinziberis quantitas augenda, alias minuenda, ut cùm est pituita aquea) sacchari ℥. ij. fiat puluis, qui cum stillatitijs liquoribus adianti & bugloßi ad auroram sumatur.

AVT SIC.

Recipe elect. indi maioris ʒ. ij. serapij adianti ℥. ß. communis decocti. q. s. fiat potio, quæ ad aurorã sumatur. Horis sex post utrumuis horum medicamentorũ sumptum, sumatur lotoriũ ex. ℥. ß. sacchari rubr. & ℥. vj. iuris cicerum rubrorum. Nisi materia ualde multa appareat, minuens pharmacum ante coctionem exhibendum non est: nam per medicamentũ minuens sumptum materia agitata intumescit, & maiores obstructiones parit. Neque unquam ferè in hac febre fit crisis, neq; materia ad unicam criticã expulsionẽ seruatur: est enim crassa, lenta, ob id ualde tarda. Quãobrẽ morbi potiùs solutio fit, ut ait Gal. Dato igitur medicamẽto

to minuente, aut non dato, quia non fuerit neceſſe, iuuanda natura ad humorem concoctionē attenuantibus, & incidentibus in principio quidem debilibus, progreſſu uerò fortioribus, & ualentioribus, gradatim aſcendendo, hunc in modum. Recipe mel roſa. ℥. j ß. ſtillatitiorū liquorū, adianti, bugloßi, an. ℥. j. ß. Miſceantur, & à ieiuno diluculò ſumantur. Repetantur alijs quinque diebus. Recipe Aromatici roſa. ℥. j. ß. utatur cum ſerapijs. Die ſeptimo ſumat ægrotus alterum ex medicamētis ſolutiuis paulò antè traditis. Debemus enim partim conquoquere, partim euacuare. Déinde ubi dies aliquot quieuerit, materia rurſum hunc in modum concoquatur. Recipe oxymelitos ſimpl. mel. roſa. colati, ana. ℥. j. ſerapij de duabus radic. ℥. ij. ß. ſtillatitiorū liquorū fœniculi, intybi ſatiui latioris, bugloßi, an. ℥. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum ſumantur diluculò. Recipe aromatici roſa. ℥. ß. utatur cū ſerapijs. Repetantur hæc tribus alijs diebus. Déinde uacuetur. Recipe turpeti ſelecti ℈. iiij. zinzib. ℈. j. ſacchar. ʒ. ij. puluerata iure cicerū rub. excipiantur, & ad aurorā ſumantur. His factis, & nō ante, ſit Medicus ſolicitus de robore cerebri, uētriculi, & cordis tuendo hunc in modum. Recipe cōſeruæ adianti, cōſeruæ roſ. ana. ℥. ß. aromatici roſ. in mollis elect. formā cōpoſiti. ℥. ij. pul. elect. de gemmis (propter cor) pul. diarrhodi ab. an. ʒ. j. coralij rub. ℈. iiij. ſacchar. q. ſ. fiat conditū auro coopertū, quo frequenter utatur. Aut unguēto ſequēti ungatur uentriculi regio. Recip. ol. abſinth. ol. nardini, ol. maſtichini, ol. ex cotoneis, an. ℥. j. ß. coralij rub. galāgæ, caryophyllorū, mēthæ ſiccæ, cardamomi, an. ℥. j. ß. roſ. rub. ℈. ij. ceræ parū, fiat unguentū, quo uētriculi regio ungatur manè & ueſperi ante paſtum. Aut uentriculo ſequēs admoueatur emplaſtrum. Recipe emplaſtri de maſtich. emplaſtri pro ſtomacho, an. ℥. j. coral. rub. galāgæ, an. ʒ. j. ſubigātur

cum oleo nardino, fingatúrque emplastrum in scuti stomachalis figuram, quod uentriculi regioni ante pastum applicetur. Cæterùm dum cibus ingeritur auferatur, ne prohibeat cibum in uentriculi fundum descendere, propter uim astringendi, qua præditũ est. Aut hunc in modum paretur sacculus, qui uentriculo admoueatur. Recipe mẽthæ siccæ, absinthij sicci, sisymbrij, ana. M. ß. rosarum rubr. florũ rorismar. ana. P. j. coriandri præparati. ℥. ß. caryophyllorũ. ʒ. ij. maceris. ʒ. j. insuantur hæc puluerata in panno sericeo raro, & rubro, fingatúrque sacculus acu interpunctus in scuti (ut loquuntur) stomachalis figurã, qui super uentriculi regionem deferatur. Rursum ubi ægrotus dies aliquot quieuerit, humores hunc in modum concoquantur, morbus enim est diuturnus. Recipe serapij byzantini, serapij de rad. serapij adianti, an. ℥. ij. stillatitiorum liquorum, absinthij, fœniculi, buglossi, ana. ℥. iiij. Misceãtur, & à ieiuno per quatriduũ diluculo sumantur. Recipe electar. diamoschi dulc. ℥. j. utatur cum serapijs. Repetantur hæc alijs quatuor diebus. Hac in febre rarò fit sanguinis missio, nisi laborans sanguine admodum abundare uideatur, sitq; urina rubra, tunc poterit sanguis in exigua tamen quãtitate mitti, cũ lata diductione uenæ. Probatur in huius febris curatione uomitus, sed non ante septimũ, aut octauum diem, nam ante hos dies materia ualde cruda est, quæ non euomeretur sine magno & dolore, & labore. Tutò autẽ potest prouocari uomitus, signis concoctionis apparẽtibus. Post igitur septimũ diem, præsertim si facilè uomat laborans, atque adsit nausea, aut apparentibus coctionis signis prouocetur uomitus, ante paroxysmũ, leuat enim ipsum, & minuit, uel in augmẽto paroxismi circa ipsius principium, non autẽ in principio paroxysmi, nam tunc est magnum frigus. Hunc autem in modum eliciatur. Recipe seminis atriplicis, seminis anethi,

seminis raphani, ana. unc. j. Decoquantur in s.q. aquæ usque ad dimidij cōsumptionem. Accipiātur iuris decocti. ℥. vj. oxymelitos simpl. aut scillini, si ualde sit crassus humor, unc. j. ß. Cōmista hæc bibantur tepida, ante paroxysmū, ut dictū est. Quòd si uomitus temporibus illis elici non potuerit, cibetur æger raphanis & piscibus salitis, & sumantur prædicta post cibum. Vrina quoque eliciēda, per quam aliquid de materia propria morbum faciente euacuari potest, id quod efficiet asarum, nam aperit. His omnibus peractis, perseuerāte febre, si tædeat ægrotantem tot pharmacorum, & serapiorum, utatur sequenti apozemate. Recipe quinque radicum com. maceratarum in aceto, ana. unc. ß. quinq; herbarū capil. pimpinellæ, cassuthæ, ana. M. j. pentaphylli, filipendulæ, absinth. ana. M. ß. buglossi cum rad. M. j. uuarum passarum detractis unaceis. ℥. j. seminū apij, anisi, fœniculi, ana. drach. ij. quatuor seminum frigid. maiorū, ana. ʒ. ß. cicerum rubr. M. ß. trium florum com. an. P. j. medullæ cnici, agar. in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. vj. turpeti selecti. ℥. ß. zinzib. ʒ. j. polypodij quer. ℥. j. foliorum sennæ oriental. ℥. ß. Decoquātur in s.q. aquæ tantisper dum absumatur dimidium. Accipiantur iuris decocti lib. ij. adiectisque sacchar. & melle, dulcedo inducatur, fiátq; in zulapij modum, quod depuretur, déinde adiectis cinnamomi selecti. ʒ. iij. iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utatur laborans dies sex appetente diluculo. Propter longitudinem morbi debilitantur uentriculus, & hepar, hinc & prima & secunda cōcoctio male perficiuntur, quo fit, ut & pedes, & crura intumescere uideantur, immineátque aquæ inter cutem periculum, cui hunc in modum occurrendum. Recipe corticū radic. cappar. ℥ j. quinque rad. com. maceratarum in aceto, an. ℥. ß. eupatorij, pentaphylli, filipendulæ, absinth. ana. M. ß. quinque herbarū capil. pimpi-

nellæ, an. M. j. asari, casiæ ligneæ, an. drac. ij. cicerum rub. M. ß. seminũ anisi, apij, fœniculi, an. drach. ij. quatuor seminum frigid. maiorum, ana. drach. ß. florũ sambuci, & genistæ, an. P. j. ß. trium florum com. ana. P. j. medullæ cnici (ducit aquosum humorem, ob id in maiori quantitate ponendum est) unc. j. polypod. quer. foliorũ sennæ orientalis, an. drach. vj. agar. in pastillorũ formã redacti unc. ß. corticum myrobalanorum, cepularum, & empeliticarum, cõfricatarum oleo amygdalarum dulc. an. ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidium absumatur. Accipiantur iuris decocti libr. ij. adiectisque saccharo, & melle fiat serapium mediocriter coctum, quod depuretur, in eo deinde macerentur rhabar. selecti drach. iij. quæ horis pòst duodecim exprimantur. Postremò adiectis cinnamomi selecti drach. ij. spicæ nardi, & iunci odorati, an. ʒ. ß. suauiore & odore, & sapore reddatur. Eo utetur laborans diebus v. appetente diluculo. Porrò quoniã appetitus hac in febre deijcitur, eum hunc in modum excitabimus. Recipe serap. de absinth. ℥. iiij. sumantur ante pastum per horam manè, & uesperi duo aut tria cochlearia: aut uinum absinthile bibatur: & id potißimùm in in declinatione. Cùm autẽ ægrotus debilis relictus est, & conualescit, ut maturiùs reficiatur, utatur aromatici ros. ʒ. ij. ß. horis ante prandium & cœnam duabus. Vtatur & pilul. sequentibus. Recipe pil. alephang. ʒ. iij. agarici in pastillorum formã redacti. ʒ. j. ß. mastich. ℈. ß. Excipiantur mel. rosa. fingantúrque pil. vj. è drac. de quibus sumantur tres per horam ante cœnam bis, aut ter in hebdomada. Et non solùm his pilul. utantur, qui ab his febribus reualescunt, sed & ab alijs omnibus. Si uerò uideatur aliqua caliditas in hepate relicta, quod raro in febribus phlegmaticis cõtingit, sæpe autem in biliosis, addatur prædictis pilul. rhabarb. & oxyphœnicon, ana. drach. ß.

De

De febre Phlegmatica, in qua Melancholia admista cum Pituita est. Caput XIII.

FEbris hæc inuadit cum frigore, putátq; ægrotans ossa sibi frangi, quod propter melancholiæ grauitatē contingit. Materiæ communes & enematibus, & lenientibus medicamentis in febre superiore proxima traditis uacuentur. Serapia autem, & solutiua pharmaca non solùm pituitam concoquant, & uacuent, sed & melancholiam, procedendo gradatim à minùs incidentibus, ad magis incidentia & aperientia. Materia igitur hunc in modum concoquatur. Signa.

Recipe oxymelitos simp. ℥. iij. stillatitij liquoris buglossi (propter melancholiam) ℥. iiij. stillatitij liquoris fœniculi unc. ij. Misceātur, & adiecto cinnamomo ori gratiora reddantur, quibus per biduum ægrotus diluculò utetur. Repetantur & alijs quatuor diebus. Recipe cathol. drach. vj. confect. Hamech ʒ. j. ß. diaphœnici ʒ. ij. (plura sunt, quæ pituitam respiciunt, nam nos ponimus eam dominari alijs) mellis rosa. col. ℥. j. communis decocti ℥. iiij. ß. adiectis in eo cassuthæ, florum bugloss. & cirsij, ana P. j. sennæ, thymi, & epithymi, ana ʒ. j. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe conseruæ rad. bugloss. ℥. ß. pul. diamoschi dul. ℈. ß. Misceantur, & postridie manè sumantur. Cùm autem dies aliquot ægrotus quieuerit, rursum materia hunc in modum concoquatur. Recipe oxymelitos compositi ℥. ij. serapij de bugloss. ℥. j. stillatitiorū liquorum, fumariæ, absinthij, fœniculi, ana ℥. j. Misceantur, & adiecto cinnamomo sapore suauiore reddantur, quibus ægrotus per triduum diluculò utetur. Repetantur hæc altero triduo. Vacuetur deinde sumpto medicamento solutiuo prædicto.

AVT SIC.

Recipe pilul. de agar. ℈. ij. pil. indarum ʒ. ß. Excipiantur stillatitio liquore buglossi, fingantúrque pilul. vij. quæ circa noctis dimidium sumantur. Postridiè sumatur bolus paulò antè traditus. Intereà augmenti uniuersalis præsertim, & status tempore cor hunc in modum roborandum.

Recipe conseruæ rad. cirsij, conser. buglossi, corticis citri sacchаro conditi, ana ℥. ß. conseruæ rosarum, conseruæ uiolarum, (propter febrem, neq; enim est tantopere negligenda, ut nihil non, quod eam respiciat, addamus, quod tamen in minori quantitate esse debet) ana ʒ. j. ß. pul. elect. de gem. pul. electarij diamoschi dulc. (quod si desit, eius loco pluris cum moscho) pulueris diarrhodi Abbatis, ana ʒ. j. fragmentorum pretiosorum communium, ana ℈. j. margaritarum ℈. ij. bracteas auri x. sacchar. quantitate sufficienti fiat conditum, quo sæpe utatur. In declinatione uerò, & non antè, cor hunc in modum roboretur.

Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diamoschi dulc. ana ʒ. j. ß. pul. aromatici rosa. maior. ℈. iiij. conseruæ rosa. corticis citri sacchar. conditi, ana ʒ. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore buglossi, quãtitate sufficienti fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis ʒ. ij. è quibus sumatur unus duabus, aut tribus horis ante pastum. Quo deglutito, bibatur parum uini diluti. Post declinationem, ubi reualescere cœperit, ut maturiùs reficiatur, utatur pil. sequentibus.

Recipe pil. alephang. ʒ. ij. agar. in pastillorum formam redacti ℈. iiij. foliorum sennæ orientalis ʒ. j. Excipiantur serapio de buglosso, fingantúrque pilul. vj. è drach. de quibus tres sumat per horam ante cœnam alternis diebus. Robur autem uentriculo hac in febre addatur, præsidijs in febre proxima superiore traditis.

Febris

Febris phlegmaticæ quotidianæ à pituita mista cum bile, hoc est, à phlegmate salso Curatio.
Caput XIIII.

HAc in febre materiæ communes uacuentur, & enematibus, & lenientibus medicamentis traditis in febre à bile uitellina proueniente. Concoquant autem serapia, & uacuent solutiua medicamenta non solùm pituitã, sed & bilem, magis quidem aut minùs, prout ipsa cum pituita misceatur. Nam si solam pituitam uacuaremus, ferueret, fureretque bilis, & quoddam aliud febris genus longè periculosius excitaret: Si uerò sola bilis educeretur, pituita incrudaretur. Itaq; danda sunt mista medicamenta. Materia autem si multa appareat, non expectata coctione, detur medicamentum utranque minuens hunc in modum.

Recipe rhabar. selecti ʒ. j. cinnamomi gra. v. agarici in pastillorum formam redacti ℈. iiij. propterea quòd superat pituita bilem, datur agaricus in maiori dosi. macerentur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & buglossi horis duodecim: deinde exprimãtur, adiectisq; cas. recèns extractæ ʒ. iij. mellis rosa. col. ℥. j. communis decocti ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram horis sex, ante lotorium superiùs sæpe commemoratum.

AVT SIC.

Recipe cas. recèns extractæ ℥. ß. diaphœnici ʒ. ij. electarium de succo rosa. ʒ. j. pro bilis copia possumus aut augere, aut minuere doses. mellis rosa. col. unc. j. Excipiantur com. decocti ℥. iiij. ß. fiátq; potio, quæ ad aurorã sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. aggreg. respiciunt utranq; materiam, magis

tamen

tamen pituitosam ℈.iiij. Excipiantur stillatitio fœniculi liquore, fingantúrque pil. vij. quæ circiter noctis dimidium sumantur. Dato medicamento materiam minuente, aut non dato, si forte dari non expediebat, materiã hunc in modum cõcoquemus. Recipe serapij acetati simpl. ℥.ij. mellis ros. col. ℥.j. stillatitiorũ liquorum absinth. intybi satiui latioris, fœniculi, ana ℥.j.ß. cinnamo. parũ, saporis gratiâ. Misceãtur, & à ieiuno per triduũ sumantur diluculò. Repetantur & alijs quatuor pòst diebus. Vacuetur déinde sumpto aliquo de solutiuis medicamẽtis prædictis. Intereà in augmẽto, & statu uniuersali, partes principes hũc in modum roborẽtur.

Recipe conseruæ rosarũ, conseruæ buglossi, conseruæ adianti, ana ℥.ß. pul. diarrhodi abb. respicit utranq; materiã ʒ.ij. manus Christi cũ unionibus ℥.ij. pul. elect. de gem. pul. diamoschi dulc. ana ℈.ij. fragmentorũ communiũ pretiosorum, ana ℈.j. bracteas auri, si sit diues x. sacchar. q. s. fiat conditum auro coopertũ. In declinatione uerò hunc in modũ robur eisdem addemus. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diamoschi dulc. ana ʒ.j.ß. corallij rubr. ℈.ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosa. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figurã, sintq; singuli rhombi ponderis ʒ.ij. è quibus sumatur unus duabus, aut tribus horis ante pastum manè, & uesperi. Cùm autem ægrotus dies aliquot quieuerit, materia rursum hunc in modum concoquatur.

Recipe serapij intybi lati folij compositi ℥.ij. mell. rosa. col. ℥.j.ß. serapij adianti ℥. j. stillatitiorum liquorũ absinthij, fœniculi, cichorij, ana ℥.iij. Misceãtur, odorísq; & saporis gratia parum cinnamomi adijciatur, & à ieiuno per triduum sumantur. Repetantur & altero triduo. Vacuetur déinde sumpto aliquo ex prædictis medicamentis solutiuis. His omnibus peractis, si perseueret febris, & denuo materiam concoquere opus sit, utendum serapijs proximè

me dictis, mutato dúntaxat serapio de intybo lati folio cō=
posito in serapium byzantinum. Post declinationem febris,
ubi reualescere ægrotus cœperit, ut maturiùs reficiatur,
utatur pil. sequentibus. Recipe pil. alephang. drach. ij. ß.
agarici in pastillorum formam redacti drach. j. rhabarb.
selecti, oxyphœnicon, ana. scrupul. ij. Excipiantur serapio
rosa. laxatiuo, fingantúrque pil. v j. è drachma, de quibus su
mantur tres alternis diebus per horam ante cœnam.

Lipiriæ, & Hepialæ febriū (ex Arabum magis, quàm Galeni sententia, ut etiam multa antè dicta) Curatio. Cap. XV.

HAe quoque febres de genere quotidianarū intermittē=
tium sunt. Verùm in Hepiala interiora in toto paro=
xysmo, excepto corde frigent, exteriora uerò calent. In Li=
piria contrà est. Fit Hepiala à phlegmate uitreo, quod uel Causæ
in uentriculo, uel in hepate, uel in liene, uel aliquo alio ui= Hepialæ.
scere interiore, puta in aliquo interiore musculo putret pro
parte aliqua sui, pars uerò altera non putret. Vapores au=
tem à parte putrescente in exteriores corporis partes ela=
ti, in illis calorem excitant. Pars autem, quæ nondum pu=
truit, agitata, frigoris in interioribus causa est. Antè quàm
autem à natura agitaretur, non infrigidabat, quòd ei loco
in quo quiescebat, assueta, & familiaris foret.

Lipiria fit à phlegmate quoque uitreo, in interiore ali= Lipiriæ
quo uiscere putrescente: sed phlegma illud crassum non causæ.
est, sed aqueum, & bili permistum, quod in interioribus
putrescens, ibi calorem excitat: uapores autem, qui exte=
riùs feruntur, quoniam sunt debiles, nec multi, citò frige=
scunt: quo fit, ut exteriora frigeant, interiora uerò caleant.

Materiæ communes & enematibus, & lenietibus medicamentis traditis in superioribus febribus phlegmaticis uacuentur, dictis quoque ibidem medicamentis solutiuis utendum. Concoquatur autem materia & uacuetur, ut dictũ est, incipiendo à minus incidentibus, & attenuantibus, ut ab oxymelite simpl. stillatitijs liquoribus fœniculi, buglossi, & absinthij, adiecto cinnamomo odoris, & saporis gratia, ascendendo gradatim ad magis incidentia, attenuantia, & aperientia, ut ad serapium de duabus radicibus, postremò ad oxymeli compositum, cum stillatitijs liquoribus prædictis. Intereà sollicitus sit Medicus de robore partium internarum, hunc igitur in modum roborandæ.

Recipe corticis citri sacchar o conditi. ℥. j. conseruæ rosarum, conseruæ adianti, ana. ℥. ß. aromat. rosar. maior. in elect. mollis formam cõpositi. ℥. ß. pul. diamoschi dulc. ʒ. ij. pul. elect. de gem. ʒ. j. ß. Excipiantur serapio cõseruationis corticis citri, fiátque cõditum auro coopertum, quo utatur sæpe laborans & in paroxysmo, & extra paroxysmum. Extrinsecus autẽ uentriculus roboretur, admotis præsidijs in superioribus febribus phlegmaticis dictis. Porrò quoniam pituita hæc uitrea in intestina nonnunquam decumbit, dolorémque efficit colicum, id si hac in febre cõtigerit, ei hunc in modum medebimur. Recipe maluarum, helxines, florum chamæmeli, brassicarum rubrarum, ana. M. j. medullæ cnici drac. vj. cẽtauri minoris M. j. seminũ anisi, aneti, fœniculi, ana. ʒ. ij. Decoquãtur in s. q. aquæ, aut iuris omasorum coctorum ad tertias. Accipiantur iuris decocti, libr. j. cas. sacchar. rubr. an. ℥. j. mel. anthosati. ℥. j. ß. hieræ Gal. aut diaphœn. ʒ. vj. olei chamæ. unc. iij. salis fossilis, drac. j. ß. Cõmistis omnibus fiat enema, quod ante pastũ inijciatur. Agaricus in colico dolore nõ miscẽdus enematibus, intestina enim lædit. Conferet & plurimũ sequẽs enema.

Recipe

Recipe gallum unum annosum, fatigetur, sæpéque uerberetur, tandem caput abscindatur, sanguísque effluere sinatur. Deinde in s.q. aquæ decoquatur, adiectis medul. cnici, polypod. quer. ana. ʒ. vj. semin. anisi, anethi, fœnic. an. ʒ. ij. florum chamæmel. & meliloti, ana. P. j. ß. accipiatur iuris decocti lib. j. adiectísque sacca. rub. mel rosa. col. ana. ℥. j. hieræ Gal. ℥. ß. ol. anethi. ℥. iij. fiat enema, quod ante pastũ inijciatur. Intereà uerò dum parantur enemata, si laborans ingenti dolore afficiatur, sequenti fotu foueatur. Recipe altheæ, florum chamæmeli, & meliloti, ana. M. j. ß. seminum lini, & fœnogræci, an. ℥. ij. Decoquãtur in aqua, qua calida foueatur uenter. post fotum ungatur ol. chamæm. & aneth. æquis portionibus mistis. Hoc quoque mox inijciatur enema. Recipe olei chamæmeli, ol. aneth. ana. libr. ß. fiat enema, quod post fotum, & unctionem inijciatur, post hoc, suprà dicta ad perfectam curationem addatur.

Quotidianæ febris continuæ Curatio. Cap. XVI.

IN hac febre humor intra uenas putret. Victus ratio sit tenuior, quàm in intermittente, minúsque ad calidum, & siccum declinet. Vino igitur non utatur, nec odoramẽtis. Cibus autem exhibeatur ægroto, quo tempore minus affligitur. Id autem tempus accuratè obseruãdum. Materiarum communium eductio, materiæ propriæ minutio, concoctio, & eradicatio, remedijs in Febre quotidiana intermittente traditis fiant, aucta in serapijs concoquentibus serapij intybi satiui latioris quantitate. In conditis quoque diarrhodi abb. & conseruæ rosa. quantitas augeatur. Pilul. alephang. quæ reualescentibus, ut maturiùs reficiantur, exhibentur, addantur refrigerationis gratia, ad reprimendam aromatum caliditatem myrobalani, aut aliud eadem facul- Victus ratio.

tate præditum.

Febris Syncopalis ab humore phlegmatico Curatio. Cap. XVII.

HAec febris sic dicta est, quòd in paroxysmo soleat superuenire Syncope, & maximè circiter uesperam pituitæ accommodam, si quidem febris intermittens sit: si uerò continua fuerit, in exacerbatione Syncope cõtingere solet.

Causæ. Sunt quoque hæ febres de phlegmaticarum genere interdum, à multa pituita uenenata, à qua putrescente uenenati uapores ad cor efferuntur, à quibus spiritus læduntur. Hæ autem febres magna ex parte lethales sunt, quoniam medicamento solutiuo materia uacuari sine periculo non potest.

Medicamentum nanque solutiuum materiam illam uenenatam magis agitaret, quàm in paroxysmo agitari soleat, quare & grauiorem Syncopen induceret. Non sunt igitur danda neque minuentia medicamenta materiam propriam, neque eradicantia, sed tantùm lenientia aluum, atque enemata ad materiarum cõmunium uacuationem. Duo traduntur huius febris curandæ modi. Primus à Gal. qui iubet ægrotantem fricationibus ualidis panno aspero per triduum fatigari, excepto somni tempore, qui quidem somnus breuis esse debet. Primùm fricentur pedes, & crura, déinde reliquum corpus ascendendo usque ad brachia, & manus, quæ etiam fricentur, déinde collum, dorsum denique, & pectus, Fricentur autem, & dorsum & pectus obliquè, latera uersus, ut à corde uapores auertantur: cæteræ autem partes rectè déorsum uersus. Pannus autẽ, quo fricatur pectus, suffiatur caryophyllis, agallocho, & cortice citri super prunas incensis. Toto autẽ hoc triduo, quo fricatur, utatur solùm aqua mulsa cum hyssopo: húncque tenuißimum uictum, si uires permittant, ad septimum

mum usque diem ferat. Secundus modus ab Auerroe, & Alexandro traditur, iubentibus hanc febrem curari serapijs incidentibus, attenuantibus, aperientibus, & medicamento solutiuo debili, & forti: quale est turpetum, quod cum zinzibere forte est: si uerò in pauca quantitate detur, debile est. In summa, ægrotantis cubiculum sit lucidum, moderatè autem calidum, ac frigidum. Nam si calidius fuerit, uires resoluet: si uerò frigidius, per ipsum obstructio fiet. Si calidius fuerit, alteretur infrigidantibus superiùs sæpe commemoratis: sin frigidius, temperetur igne facto ex roremarino, iunipero, & id genus alijs aromaticis lignis. Fiat & hic suffitus in cubiculo.

Recipe thuris, mastichis, ana unc. j. corticis citri sicci unc. ß. styracis calamitidis, agallochi, caryophyl. ana drachm. iij. ex his leniter contusis suffitus fiat paulò antè paroxysmum. Aegrotantis cubiculum ne sit in loco humido, aer enim humidus illi obest. Vtatur uino albo oligophoro à principio, quamuis in alijs febribus non detur, nisi apparentibus concoctionis signis. Cibus sit paucißimus, sed qui sæpe exhibeatur, sitque concoctu facilis, ut ouorum uitelli, pulli parui, pulli contusum, aut stillatus liquor ex pullo conciso in frustula, & contuso, stillatitio rosarum liquore rigato, ac uino albo, caryophyllorum, santalorum, & cinnamomi puluere consperso. A principio, aut certè post fricationes, cor sequenti epithemate roborandum.

Recipe stillatitij liquoris buglosi, stillatitij liquoris cirsij, stillatitij liquoris melissophylli, ana libr. ß. agallochi drachm. ij. corticis citri sicci drachm. j. ß. croci drachm. ß. His commistis, fiat epithema cordi panno in chermes tincto immerso, & admoto. Deinde fingatur sacculus, qui cordis regioni semper adhæreat hunc in modum.

Recipe melissophylli, florum buglossi, florum cirsij, ana P. j ß. caryophyllorum, cinnamomi, agallochi, ana ʒ. j. ß. santalorum omniũ, ana ʒ. j. rosar. rubr. ʒ. ß. croci ℈. ij. cocci infector. drachm. j. moschi, ambari, ana ℈. j. Insuantur hæc puluerata panno sericeo rubro, & raro, fingaturque sacculus acu interpunctus, in cordis figuram, cuius pars angustior infrà, latior suprà dum cordi admouetur, collocetur. Materiæ communes sequenti enemate uacuentur. Recipe iuris decocti hordei, & furfuris libr. j. uitellos duos ouorum, sacchari rub. ℥. j. olei com. ℥. iij. His cõmistis fiat enema, quod ante pastũ infundatur. Hac febre laborantes neq; meiendi, neque alui exonerandæ causa surgant è lecto, ne motus moueat humores, syncopéque mox sequatur. Prohibeantur à somno syncopes tempore. Materia eiusmodi serapijs concoquatur. Recipe oxymelitos simpl. ℥. iij. stillatitiorum liquorum buglossi, fœniculi, hyssopi, ana unc. ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum sumantur. Repetantur autem & alijs quatuor diebus. Deinde utatur sequenti medicamento solutiuo. Recipe turpeti selecti drach. ß. zinzib. gra. vj. sacchari ʒ. ij. Puluerata hæc stillatitio buglossi liquore excepta ad auroram sumantur. In morbi progressu, perseuerante febre, & constante uirtute, utendum serapio de duabus radic. & stillatitijs liquoribus fœniculi, & buglossi, sicq; déinceps ascendendo à minùs incidentibus ad magis incidentia, attenuantia, & aperientia, ut in superioribus febribus phlegmaticis dictum est.

Febris syncopalis à bilioso humore Curatio. Cap. XVIII.

Causæ. Fit hæc febris à bile supra modum tenui, & uenenata in corpore iuuenili, macro, raræ texturæ, & bilioso. Si igitur quispiã in paroxysmi principio syncopen patiatur,

&

& talis fuerit, qualem descripsimus, certò à bile esse, non à phlegmate possumus affirmare, idq; maximè si tempus anni, aut Aestiuũ, aut Autumnale fuerit, quibus quidem temporibus in eas temperaturas grassari solet. Adde quòd si sit intermittens, tertio quoq; die paroxysmũ facit: sin continua, exacerbationem. Plerunque lethalis est, & uix ad quartum paroxysmum peruenit, quin iugulet. Aer cubiculi, in quo decumbit ægrotans, ad humidum, & frigidum declinet aut natura, aut arte. Probibeat Medicus quãta poterit diligentia, nimiam euaporationem, quæ multa contingere solet in corporibus raris, uirésque exoluit. Immergatur igitur ueluti in balneo, in stillatitio rosarum liquore, aut linteo in stillatitio rosarũ liquore madefacto inuoluatur: aut, quod conducibilius uidetur, inuoluatur linteo, puluere è rosis siccis consperso. Cibum sumat ægrotans paulò ante paroxysmum. Quòd si tunc non licuerit, in ipsius paroxysmi principio. Cibus autem sit uitelli ouorum cum omphacio, panis in minutißimas partes, ueluti in scobem redactus & coctus (panatam uulgò appellant) hordei cremor cum malorum Punicorum succo, aut ius stillatitium ex carnibus pulli irrigatis stillatitijs liquoribus rosarũ, oxalidis, & bugloßi. Vinum bibatur acerbum, & ponticum, dilutum aqua frigida, aut iure decocti cirsij radicis. Extra pastum utatur aqua hordei cũ zulapio rosa. In primis, quanta poterit Medicus maxima diligentia syncopæ occurrat, eique hunc in modum medeatur. Recipe manus Christi cum unionibus, & santalis unc. ij. utatur frequẽter. Vtatur & sequenti condito. Recipe conseruæ rosa. conseruæ rad. cirsij, ana unc. ij. corticis citri saccharo conditi drachm. ij. fragmentorum comm. preciosorum, margaritarum, ana ℥. ß. scobis auri, & argenti, ana scrupul. j. sacchari quantitate sufficienti fiat conditum, quo sæpe utatur laborans.

Signa.

Curandi ratio.

Vtatur & potione sequenti cor mirificè iuuante.

Recipe pul. diamargar. frig. scrupul. ij. corallij rubr. drachm. ß. compositionis alchermes, compositionis de hyacintho, ana scrupul. j. serapij de acetositate citri unc. j. excipiantur stillatitijs liquoribus oxalidis, & buglossi, fiátque potio, quæ syncopes tempore sumatur. Non fiant hac in febre fricationes, quoniã humores nimiùm subtiles sunt, & tenues. Vacuentur autem materiæ communes aut balanis, ut superiùs sæpe dictum est, immissis, aut enemate, aut medicamento leniente sumpto hunc in modum.

Recipe maluarum, uiolarum, altheæ, betæ, ana Manipul. j. pruna xij. foliorum lactucæ Manip. ß. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. cas. recèns extractæ, sacchari rub. ana unc. j. olei uiolacei ℥. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Leniens autem medicamentũ huiusmodi sit. Recipe pruna damasc. x. zizipha. vij. uuarum passarum detractis uinaceis ℥. ß. oxyphœnicωn ℥. j. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ donec dimidium absumatur. Accipiantur iuris decocti ℥. iiij. mannæ ʒ. x. aut cas. recèns extractæ ℥. j. serapij de acetositate citri ℥. ß. his commistis, fiat potio, quæ manè horis quatuor ante pastum sumatur, aut per horam dúntaxat, si diutiùs inediam ferre nequeat. Cor déinde refrigerare, & corroborare sequenti epithemate plurimùm conferet. Recipe stillatitij liquoris rosa. unc. viij. stillatitiorum liquorum oxalidis, nympheæ, buglossi, ana unc. iij. omnium santalorum, utriusque corallij, ana drachm. j. ß. croci scrupul. ß. aceti unc. ß. caphuræ gran. iij. His commistis fiat epithema cordi, in æstate quidem frigidè, eóque utendum manè, & uesperi ante pastum. Hoc eodem epithemate testiculos madefacere, atque irrigare non mediocriter conferet.

De melancholicis Febribus, Caput XIX.

MElancholia multipliciter dicitur. Interdum morbus est, interdum animi symptoma, nõnunquam & melancholicum humorem melancholiam appellamus. Atque hæc duplex est, naturalis, & præter naturam. Naturalis dicitur melancholia fæcalis, & propriè humor melancholicus, aut melancholicus sanguis. Cùm enim chylus in hepate in quatuor humores conuertatur, pars subtilior, magísque cocta in bilem, mediocris substãtiæ, & coctionis in sanguinem, minùs cocta, & crassa in pituitã. (Minus quidem cocta dicitur respectu sanguinis, & bilis, non ratione sui, nam ratione sui cõpletè cocta est ad nutritionem partium phlegmaticarum) pars uerò craßior, quæ fæcis instar residet, éstque ueluti fæx aliorum humorum, melancholia fæcalis dicitur. Huius pars humoris ad lienem defertur, pars uerò cum sanguine per uenas ad nutritionẽ melancholicarum partium. Est autem hic humor frigidus, siccus, & crassus. Quare cum ex eo gignitur febris, propter frigiditatem calefactione indiget: propter craßitiem attenuantibus, sed nõ in principio, ut posteriùs dicetur: propter siccitatem uerò, quæ in eo excellit, humectantibus eget. Dum itaque febrem excitat, ad humectandum præcipua Medici cura se conuertat. Melancholia præter naturam, siue non naturalis est quadruplex. Aut enim fit ex adustione melancholiæ naturalis: aut ex adustione bilis: quæ omniũ humorũ facillimè aduritur, unde fit melancholia, quæ atra bilis dicitur, quæ in terrã proiecta feruet more aceti fortißimi. Fit & ab adustione pituitæ, quo fit, ut nonnunquã quotidiana in quartanam uertatur, pituita in melancholiam conuersa. Fit quoque à sanguine adusto, siue putrescente. Cæterùm,

oritur quartana febris interdum à melancholia naturali, interdum à non naturali, & ab unaquaque eiusdem speciei nempe à melancholia sanguinea, biliosa, pituitosa, & naturali adusta. Et sæpe contingit post tertianam, per bilis adustionem.

Febris quartanæ intermittentis ab humore melancholico Curatio.

Caput XX.

Causæ. CVm enim melancholia naturalis in corpore abundat, siue ratione uictus, siue à temperie ab initio comparata, & putret extra uenas, febris oritur quartana intermittens, quæ pura, & exquisita dicitur.

Signa. Dignoscitur primo ut docet Gal. statim paroxysmo, solo pulsu. Nam cessante paroxysmo, pulsus minor, rarior, ac tardior naturali sentitur, contra aliarum febrium naturam. (Nam in alijs febribus post paroxysmum maior est, ac frequentior, quàm sanitatis tempore) Cuius pulsus ratio est, grauitas humoris arteriam exiccantis. Prætereà in huius febris paroxysmo ante calorem superuenit primùm horror, deinde frigus, postremò rigor, & confractio quædam, perinde ac si ossa frangerentur, ob grauitatē humoris membra onerantis. Victus ratio. Victus ratio, cùm melancholia sit frigida, & sicca, sed sicca magis, ad humiditatem magis declinet, quàm ad caliditatem: quæ uictus ratio cōmunis est omnibus melancholicis morbis. Elixa itaque conueniunt, non assa. Quòd si carnes elixæ febrienti displiceant, in aqua ad perfectam usque coctionem decoquantur: deinde, ut ægroto satisfiat, parùm torreantur. Si elixæ non displiceāt, illis solis utatur. Sint autem carnes, pulli gallinacei, hœdi, capi, perdices, & similes. A siccantibus omnino abstinendum. In morbi progressu cibis attenuātibus utendum, cuiusmodi

sunt

ſunt cappares, & oliuæ conditæ, at non in principio, ne his craſſa materia agitetur, & agitata magis obſtruat, & febrem augeat. Vuæ quoque aliquantiſper ſuſpenſæ propter humiditatem cõferunt. Rapæ quoque, quoniam humectant, conueniunt: ſed duplici aqua priùs leuiter coquantur, tertia deinde aqua perfecté. Victus tenuis non conuenit, quoniam morbus chronicus eſt. Si tamen ægrotans corpulentus, & ſucculentus fuerit, tribus ſeptimanis prioribus, ſi uictu tenui utatur, ei plurimùm cõducet. Liberaliùs deinde nutriatur cibis ſupradictis. Huius febris rigori adhibenda ſunt remedia. Oleo enim aneth. & chamæmel. in rigore ungenda ſpina dorſi ſecundum longitudinem. Aut è pomo colocintid. medulla auferatur, deinde ol. aneth. & chamæmel. impleatur, ac ſuper prunas torreatur uſque ad oleorum feruorem, deinde pomum cum oleis exprimatur, ex oleóque expreſſo, dorſi ſpina ſecũdum longitudinem ungatur. Prohibeatur ſomnus, & potus uſque ad declinationẽ paroxyſmi. Quòd ſi à potu abſtinere nequeat: aquam coctam cum ſaccharo bibat, aut aquam hordei: aut cum illarum altera miſceatur conditum ſequẽs præſertim in declinatione uniuerſali febris. Recipe conſeruæ bugloßi, conſeruæ cirſij ana. unciam unam. pul. lætitiæ Gale. uel diamoſchi dulc. unciam unam, fragmentorum communium pretioſorũ, ana. ſcrup. j. bracteas auri. x. His commiſtis fiat conditum, quod ſitis tempore cum prædictis aquis miſceatur, ut dictum eſt. Poterit & eo uti ſine illis aquis extra ſitim ad cordis, & partium internarum roborationem. Medicamẽtis autem in principio uehementer calidis, aut frigidis abſtinendum, ut compoſitionibus, quas cõfectiones appellant, nam compoſitiones calidæ inflammant, crudáque adhuc materia inflammatur: atque inde febris peßima continuáque ſuboritur. Quare à theriaca, & œnoſaccharo abſtinendum. Ex

Curandi ratio.

usu enim calidorum hæc febris plerunque transit in duplicem, deinde in cõtinuam, quæ ferè lethalis est, ubi de intermittente, continua efficitur. Nimiùm quoque refrigerantia uitanda, quoniã materiam incrassant. Nec sunt à principio danda medicamẽta solutiua fortia, nã hic humor est omniũ maximè expulsioni rebellis, atque ita agitaretur, non educeretur, aliósque humores secum agitaret, magno febrientis malo. Abstinendum quoque in principio à uehementer incidentibus, attenuantibus, & aperientibus, non enim hæc agerẽt in humorem crassum, sed in subtiliorẽ, sicq; crassus humor craßior redderetur. Sint in principio serapia, quæ exhibentur, leuiter & moderatè attenuantia. Prætereà solutiua medicamenta hac in febre magis in forma potionis conueniũt, quàm in forma solida. Si tamen ægrotus potionem auersetur, pil. uti licebit.

Curatio. Curandi ratio à materiarũ communium euacuatione auspicanda, ut in alijs febribus, aut enemate iniecto, aut leniente medicamẽto sumpto hunc in modum, in quartana pura à naturali melancholia.

Recipe betæ, maluarum, linozostidos, ana. M. j. florum chamæmeli. P. j. ß. Decoquantur in sufficienti quantitate aqua ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j ß. cas. recèns extractæ, sacchar. rub. an. ℥. j. mellis uiol. (magis enim lenit, quàm rosaceum) unc. j. ß. olei communis. ℥. iij. salis drach. j. ß. Commistis omnibus, fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut enematis loco utatur leniente medicamento sequenti. Recipe cas. recèns extractæ. ℥. j. serapij de bugloß. unc. ß. stillatitiorum liquorum cirsij, bugloss. an. q. s. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum. Materijs communibus uacuatis, si melancholia fæcalis cum sanguine mista uideatur, sanguis mittatur, fiátque uenæ diductio lata. Si sanguis niger exeat, sinatur exire, pauca tamen sanguinis quãtitas detrahatur, sin rubicundus,

claudatur mox uena. Nonnulli tamen inter medicos nō postremæ notæ, censent sanguinis missionē in morbi progressu, materia iam cocta potiùs, quàm in principio faciendam. His peractis, materia hunc in modum concoquatur.

Recipe oxymelitos simpl. ℥. iij. stillatitiorum liquorum cirsij, buglos. lupi salictarij ana ℥. ij. Misceantur, & cinnamomo saporis gratia adiecto, à ieiuno per biduum diluculò sumantur. Repetantur alijs quatuor diebus. Et quoniā hæc materia concoctu admodum est difficilis, si per dies uiginti serapia cōcoquentia repetantur, multò utilius erit. Vacuetur deinde materia medicamento leui hunc in modum.

Recipe cathol. ʒ. vj. cōpositionis Hamech ʒ. j. serapij de buglo. ℥. ß. communis decocti ℥. iiij. ß. adiectis in fine decoctionis epithymi ʒ. ij. (epithymum coctionem multam non sustinet, siue in serapijs, siue in apozemate, siue in solutiuo addatur, multa enim coctione uis eius exoluitur) fiat potio, quæ ad auroram posteriore die quietis sumatur: quo quidem die portio melancholiæ, quæ sequentem paroxysmum factura est, quodammodo mouetur, quæ sic mota faciliùs educitur, quàm priore die. Recipe conseruæ buglos. unc. ß. sumatur postridie mane. Transactis deinde diebus aliquot, iterum atq; iterum purgandus est, præmissis tamen serapijs concoquentibus. Nam in morbis longis partem humorum concoquere oportet, partem uacuare repetitis uicibus. In morbi igitur progressu, rursum sic cōcoquamus humorem.

Recipe serapij de epithymo ℥. ij. serapij acetati simpl. ℥. j. stillatitiorum liquorum cirsij, buglossi, lupi salictarij, ana unc. ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum diluculò sumantur, adiecto cinnamomo saporis gratia. Repetantur alijs quatuor diebus. Aut utatur apozemate sequenti.

Recip. cortic. radic. cappar. ℥. j. quinque rad. com. maceratarū in aceto, ana ℥. ß. buglossi cū radice, fumariæ, cirsij,

melis§

melissophylli, ana Manip. j. quinque herbarum capill. ana Manip. ß. uuarum passarum detractis uinaceis ℥. j. florum genistæ, trium florũ communiũ, ana P. j. ß. polypodij quer. unc. j. foliorum sennæ oriental. unc. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, tantisper dum dimidiũ absumatur. Accipiantur iuris decocti libr. ij. aceti passulati ℥. iij. in fine decoctionis addantur drach. ij. epithymi, adiectisq; saccharo, & melle, fiat serapium mediocriter coctum quod depuretur, deinde cinnamomi selecti drach. iij. & saporis, & odoris gratia addantur. Hoc apozemate utatur ægrotus, sex diebus mané. Deinde in hunc modum uacuetur. Recipe cathol. ʒ. vj. compositionis Hamech ʒ. iij. serapij de buglos. unc. ß. decocti communis unc. iiij. ß. adiectis foliorum sennæ, polypodij quer. ana ℥. ß. fiat potio, quæ die à paroxysmo secundo sumatur ad horam quartam matutinam. Recipe ther. ueter. drach. j. conseruæ rad. cirsij ʒ. ij. Misceantur, & postridie mané sumantur sex horis ante pastum. Apparente concoctione, bis deinde singulis hebdomadibus duabus horis ante paroxysmum, & cibum mané theriacam sumere plurimùm conferet. Ante autem concoctionem materiæ sequenti compositione utatur ægrotus. Recipe specierum diarrhodi abb. specierum elect. ex tribus santalis ana ℈. ij. pul. diamoschi dulc. (calidum hoc est, sed cum frigidis in principio dari potest) pul. lætitiæ Gal. ana ʒ. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus rosa. & bugl. q. s. fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sint autem singuli rhombi ponderis drach. ij. ß. é quibus sumatur unus mané, & uesperi per horam ante pastum diebus quietis, quando aliud non sumitur, aut sumptum est. Post autem materiæ coctionem utatur electario sequenti. Recipe elect. diamoschi dulc. & lætitiæ Gale. ana ℥. ij. capiat. tab. j. mané & sero per horam ante pastum, quando non sumit aliud.

Febr

Febris quartanæ intermittentis à melancholia per bilis adustionem, Curatio. Cap. XXI.

Cognoscitur hæc febris dupliciter. Primùm si tertiana præceßit, quæ in quartanam conuersa sit. Secundò, si æstatis tempore, aut Autumni, iuuenis biliosus, cibis calidis & bilem gignentibus antè usus quartana laboret. Medicamenta, quæ ad huius febris curationem adhibentur, ad humidum, & frigidum præsertim in principio declinare debent, quoniam multum caloris in principio habet. In progressu uerò, minuto calore, calfacientibus utendum. Deinde prohibeatur bilis ustio, & quæ iam usta est, si fieri potest, corrigatur. Cibus quoq; sit in principio frigidus. Lactucæ ferculis misceantur. Melones, cucurbitæ, carnes suillæ recentes conferunt. Quies motui utilior. Fiant fricationes leues panno molli. Cibus tribus aut quatuor horis ante paroxysmum sumatur, cùm in alijs quartanis die paroxysmi inedia ferenda sit. Potus sit uinũ aqua hordei, aut aqua cocta dilutum. Vitanda & ira, & tristitia. Curandi ratio à materiarum cõmunium uacuatione inchoanda, aut enemate infuso, aut medicamento leniente sumpto hunc in modum. Signa. Victus ratio. Curandi ratio.

Recipe maluarũ, uiolariæ, betæ, linozostidos, ana M. j. pruna x. Decoquãtur in s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. recèns extractæ, sacchari rub. ana unc. j. ol. uiol. ℥. iij. salis triti parum. Fiat enema, quod ante pastũ infundatur. Aut enematis loco utendum medicamẽto leniente sequenti. Recipe pruna damasc. x. trium florum com. ana P. j. oxyphœnicωn ℥. ß. Decoquãtur in s. q. aquæ, donec dimidiũ absumatur. Accipiantur iuris decocti ℥. iiij. cas. recèns extractæ, uel mannæ ℥. j. serapij uiol. ℥. ß. Commistis omnibus fiat potio, quæ manè horis quatuor ante pa-

ſtum ſumatur. Materia autem in principio humectantibus, & infrigidantibus hunc in modum concoquatur. Recipe ſerapij uiolacei (infrigidat & humectat) ℥. ij. ſerapij acetati ſimpl. ℥. j. ſtillatitiorum liquorũ intybi ſatiui lati folij, bugloßi, lupi ſalictarij, ana ℥. ij. Miſceãtur, & adiecto puluere ſantalorum citrinorũ per biduum à ieiuno ſumantur. Repetantur quatuor alijs diebus. Vacuetur deinde leui medicamento, forte enim in principio exhibendum non eſt.

Recipe cathol. unc. ß. compoſitionis Hamech ʒ. j. ß. ſerapij uiolacei unc. j. decocti paulò antè ſcripti ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ ſumatur die ſecundo poſt paroxyſmũ manè horis ſex ante cibum. Theriaca poſt ſolutiuũ in principio huius febris eſt bona. Quieſcat deinde dies aliquot, ac intereà utatur electario ſequenti. Recipe diacorallij unc. ij. ſumat teſſellam unam manè, & ueſperi ante cibum. Si uerò magna appareret in hepate inflãmatio, loco diacorallij utatur electar. ex tribus ſantalis. Fiat & ſequens epithema hepati.

Recipe ſtillatitij liquoris intybi ſatiui latioris ℥. viij. ſtillatitiorum liquorum oxalidis, & roſarum, ana unc. iij. omnium ſantalor. ana ʒ. j. ß. aceti unc. ß. ſpicæ nardi ℈. ß. Commiſtis omnibus fiat epithema hepati tepidè ante paſtum. Prohibeatur potus in paroxyſmo uſq; ad declinationem, ſi tamẽ ſitim ſuſtinere non poſſet, aut aquã coctam, aut aquã hordei utranq; cum ſerapio uiolaceo bibat, aut cũ ſequenti condito. Recipe conſeruæ roſa. conſeruæ bugloſ. conſeruæ cirſij, conſeruæ uiolarum, ana ℥. ß. manus Chriſti cum unionibus ℥. j. ß. fragmentorum cõmunium pretioſorum, ana ℈. j. corallij rubr. ʒ. ß. ſacchari. q. ſ. fiat conditum adiectis auri bracteis x. Et ſine aquis prædictis eo interdum utatur ad partiũ principũ uires roborandas. Vbi deinde dies uiginti, aut ampliùs quieuerit, cõcoquatur humor hũc in modum, præſertim ſi multus adhuc appareat calor.

Recipe

Recipe serapij de epithymo.℥.ij.serapij uiolacei unc.j. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, buglossi, fumariæ, ana.℥.ij.adiecto santalo citrino misceãtur, & à ieiuno per biduum sumantur. Repetantur & alijs quatuor diebus. Aut utatur apozemate sequenti. Recipe succi buglos. succi cirsij, ana.lib.j.ß.succi pomorum redolentium libr.j.sacchari.q.s. Decoquãtur usque ad consumptionẽ tertiæ partis, addendo aceti unc.ij. Eo utatur sex diebus appetẽte diluculo. Deinde detur solutiuum sequens, quod fortius dari potest, quàm in principio, si materia iam cocta sit. Recipe pruna damasce.decem, uuarum passarum detractis uinaceis, mixorum, ziziphorum, ana.unc.ß.trium florum com.ana. P.j.ß. Decoquãtur in s.q.aquæ usq; ad dimidij cõsumptionem, accipiantur iuris decocti unc.iiij.ß.in quibus macerentur myrobalanorum flauarum & cærulæarum cõfricatarum ol.amygdal.dulc.an.℥.j.manè lento igni fricentur, & colentur, adiectisque cathol.unc.ß. compositionis Hamech.drach.iij.serapij uiolacei unc.ß.fiat potio, quæ sumatur ad auroram die secundo à paroxysmo. Hic dari potest theriaca hunc in modũ. Recipe ther.uet.℈.ij.dissoluatur in stillatitijs liquoribus rosarum, & buglossi, & postridie manè sumantur horis sex ante pastum. Circa statum huius febris, si laborans corpulentus sit, & succulentus, ac iuuenis, incidi poterit aut iecoraria uena, aut saluatella manus sinistræ. Sanguis autem si crassius, & niger appareat, pro ægrotantis uiribus detrahatur: sin tenuis, & minimè melancholicus, statim supprimatur. In statu uerò sequẽti elect. utatur. Recipe pul.diarrhodi abb.pul.diamarg.calidi, uel elect.de gem.an.ʒ.j.ß.saccha.dissoluti in stillatitio liquore buglossi.q.s.fingatur electar.solidum in rhomborum figuram, è quibus unum sumat manè, & uesperi ante pastum. In febre quartana à melancholia naturali, & à bile adusta, quo

quoniam in utraque ſiccitatis multum eſt, poterit ægrotan ad humectandum corpus in principio ante coctionem aqu dulcis balneo uti.

Febris Quartanæ à Melancholia à ſanguine aduſto Curatio.

Caput XXII.

Victus ratio.

Curandi ratio.

HAec febris ſi accuratè regatur, alijs quartanis breuio eſſe ſolet, ut quæ uix uiginti acceßiones ſuperet. E uictus ratio, & medicamenta ad caliditatem, & humiditatem moderatè declinent: nam hæc melancholia non adeo frigida eſt, & ſicca, quàm aliæ. Curandi ratio ab eductione materiarum communium exordienda, aut enematibus, aut medicamentis lenientibus hunc in modum.

Recipe uiolariæ, maluarum, altheæ, ana. M. j. ſpinæ albæ M. ß. quatuor ſeminum frigid. maiorum ana. drach. j. Decoquantur in ſufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. caſ. recens extractæ, ſacchar. rubr. ana. ℥. j. ol. uiol. ℥. iij. ſalis parum. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum infundatur die quietis. Aut enematis loco, ſumat ſequens medicamentum leniens.

Recipe pruna damaſc. x. trium florum com. an. P. j. oxyphœnicωn. ℥. ß. Decoquantur in ſ. q. aquæ donec dimidium abſumatur. Accipiãtur iuris decocti. ℥. iiij. adiectiſque caſ. recens extractæ, uel mannæ. ℥. j. ſerapij uiolacei. ℥. ß. fiat potio, quæ die quietis manè horis quatuor ante paſtum ſumatur. Materijs cõmunibus eductis, incidatur uena interna dextri cubiti, ſanguiniſq;. ℥. vj. detrahantur, ſi uires & ætas permiſerint. Poterit & mißio ſanguinis rurſum fieri inciſa aut mediana, aut iecoraria ſiniſtri brachij poſt paroxyſmum ſequentem priorem ſanguinis mißionem, niſi quid aliud obſtet. His peractis, materia hunc in modum concoquatur.

quatur. Recipe ſerapij acetati ſimpl.unc.ij.ſerapij uiolacei unc.j.ſtillatitiorũ liquorũ,intybi ſatiui latioris,adianti,lupi ſalictarij,an.unc.ij.Miſceantur,adiecto ſantalo citrino,& à ieiuno per biduum diluculò bibantur.Repetantur alijs quatuor diebus.Hac in febre medicamentum ſolutiuum debile admodum ſit oportet,in hunc modum.

Recipe rhabar.ſelecti.ʒ.j.ſpicæ gra.iiij.foliorum ſennæ oriental.ʒ.ij.Macerentur in ſero caprino, & pauco uini albi horis.xij.deinde exprimantur,adiectiſque ſerapij roſ. laxat.℥.ij.ſtillatitijs liquoribus intybi ſatiui latioris, & buglosſ.unc.iiij.fiat potio,quæ die ſecundo poſt paroxyſmum ad auroram ſumatur.Quieſcat deinde per dies complures,atque intereà utatur elect. diacorall.quotidie ante paſtum matutinis horis.Si calor uehemens ſit,pro diacoral. utatur elect.ex tribus ſantalis. Vbi dies aliquot quieuerit, rurſum concoquatur materia hunc in modum. Recipe ſerapij intybi ſatiui latioris unc.iij. ſtillatitiorum liquorum fumariæ,lupi ſalictarij,buglosſi,ana.unc.ij.Miſceãtur, & à ieiuno per biduum ſumantur. Repetantur & alijs quatuor diebus.Vacuetur deinde materia ſumpto rurſum medicamento ſolutiuo proximè dicto. In fine augmenti utatur laborans electar.ſequenti. Recipe ſpecierũ diarrodi abb. drach.ij.corallij rubri drach.j.margaritarum ſcrup.ij.ſacchari diſſoluti in ſtillatitio liquore buglosſi.q.ſ.fingatur elect.ſolidum in rhomborum figuram è quibus unum ſumat manè ante paſtum uſque ad declinationem morbi.In declinatione autem utatur dúntaxat elect.diarrhodi abb.Paroxyſmi uerò die utatur condito ſuperiùs tradito in Quartana à Melancholia à bile aduſta.

DE FEBRE QVINTANA, SEPTANA, ET NONANA.

QVINTANA, Septena, & Nonana, curantur eo modo quo Quartana à melancholia pituitosa.

Hippocrates in Epidemijs, ponit febrem quintanam, septanam, & nonanam: asseritque quintanam esse alijs deteriorem, quamuis sextana & septana sint longiores, non tamen mortales. At quintana mortalis est, nō tamen omnis. Hoc intelligendum de quintana quæ præcedit, uel sequitur hecticam. Nam febris erratica quæ migrat in quartanam, & ex quartana in quintanam lethalis est. Talis igitur quintana quæq; prædictas febres sequitur, & præcedit hecticam, lethalis est corpus incinerando & exsuccando. Quintana quæ sequitur febres erraticas uel hecticam, periculosa est.

Cæterùm, notandum est, quòd in corpore hectici aliquādo sunt humores, qui incinerantur & paucificati faciunt quintanā, quæ materia à quartana nō differt quamuis materia quintanæ sit paucior & craßior. Præterea notandū est quòd quartana neq; præcedit neq; sequitur quintanā. Potest enim aliquādo ita incrassari & paucificari pituita ut quintanā incipientē excitet. Gal. exponēs Hippocratē loquentē de Quintana, Septana. & Nonana ualdè frigidè exponit.

Porrò sextana, quintana & aliæ possunt accidere ex errore Medici, uel ægroti, nempe à multitudine cibi. Galenus in Commentarijs quos edidit in Hippocratem ita inquit. Si esset sextana, esset sextus humor, & si esset septana, esset septi

ſeptimus, & ſi eſſet nonana, eſſet nonus humor. Galeno reſpondere poſſumus unũ & eundem humorẽ excitare quartanam, quintanam, ſextanam, ſeptanã, & nonanam, ſecundum maiorem & minorem craßitiem: quoniam ut humor moueatur certo die, requiritur certa quædam magna quantitas talis humoris. Proculdubio in aliquibus regionibus quidam morbi dominantur, qui in alijs regionibus non dominantur. Rhaſis affirmat ſe uidiſſe hominem, qui quintodecimo quoq; die laborabat febre, & alium, qui ſemel dúntaxat in menſe laborabat febre. Has autem prædictas febres certũ eſt fieri à ſola Melancholia pituitoſa, propterea quòd humidior eſt alijs ſpeciebus Melancholiæ, & per conſequens ſic uſta non eſt quin aliquid de humore retineat.

De febre peſtilentiali.

Cauſæ Febris peſtilentialis ſunt multæ: nempe aer, qui poteſt alterari multis modis. Poteſt enim calefieri, ſiccari, &c. Item poteſt putreſcere: Putredo eſt uia ad corruptionem. Putrefactio eſt paßio miſti, per quam quatuor elementa ſeparantur, & tandem ſequitur corruptio. Sed elementum purum nullo modo poteſt putrere. Verum eſt quod putrefactione propriè dicta, aer & aqua, non poſſunt putrere. Aer tamen & aqua dicuntur putrere, quòd uapores aliqui putridi eleuati à locis putridis miſcentur aeri, & aquæ, & ita aer & aqua dicuntur putrere, non tamen propriè. Cauſæ febris peſtilentialis.

Item Ariſtoteles quarto Metheororum aſſerit omnia elementa præter ignem putrere, quod intelligi debet de putredine per miſtionem, & non de putredine propriè dicta. At ignis nulla putredine poteſt putrere propter inſignem caliditatem, quæ potiùs aſſumit quàm putreat.

Item in problematibus Ariſtoteles aſſerit aerem non

putrere, quod intelligi debet de aere supernæ regionis: hic enim non potest putrere propter uicinitatem ignis.

Causæ putredinis elementorum.

Causæ putredinis elementorum non simplicium, aliæ sunt propinquæ, ut delatio uaporum putridorum à cadaueribus, qui deferuntur per uentos, & attrahuntur per respirationem, & ita excitant febrem pestilentialem. Vapores eleuati à cadaueribus corporum humanorũ magis inficiunt homines, quàm uapores eleuati ab alijs cadaueribus.

Item uapores eleuati à cadaueribus equorum magis inficiunt equos quàm alia animalia. Aer secundum diuersas sui alterationes diuersas febres in nobis gignit.

Putredo quid.

Item Putredo est remollitia quædam cum febre in aere & aqua. Aer humidus potest generare febres putridas, non pestilentes. Prætereà causæ putredinis aeris remotæ, sunt influxus cælestis, qui potest etiam causare pestilentiales, quando simul coniunguntur causæ inferiores.

Nota quòd Doctores dicũt hanc febrem pestilentialem fieri posse à solo influxu cælesti, non concurrente inferiori causa, nempe nec putredine aeris, nec aquæ. Hoc tamen rarò fit. Videmus enim aliquando aerem purißimum esse, & tamen febris pestilens est.

Item à profunditatibus terræ aliquando oriũtur uapores qui inficiunt aerem, & pestem generant, & præcipuè si uapores fuerint longo tempore retenti intra terram.

Item nota quod aer putrens causat pestilentialem febrem perueniendo ad cor, cuius spiritus uitales corrumpit & humiditates quæ sunt in corde, & prope cor, quod est pars maximè sanguinea. Plus enim sanguinis in corde naturaliter quàm in alijs partibus est, proptereà igitur aer putridus perueniens ad cor corrumpit temperiem spiritus uitalis & cordis.

Re uera febris pestilens quæ fit à putredine aeris, &

succendit

ſuccendit ſpiritus cordis eſt diaria, quamuis ſpiritus poßit putrere, ſed ſtatim diſſoluitur cùm putret.

Verum quod ut plurimum febris peſtilentialis eſt humoralis ab humore putrido, quia aer putridus putrefacit humores cordis. In febre peſtilente illico putret ſanguis exiſtens intra cor, ſecus ſe habet in alijs febribus in quibus ſanguis qui eſt in corde nō primo loco putret. Febris peſtilens ut plurimum eſt ſynochos putrida, ideo ſectio uenæ conuenit in febre peſtilentiali: poteſt tamen eſſe Cauſos, ſi ſit multa bilis in corde, rarò fit à melancholico humore, & pituita febris peſtilens. In febre peſtilenti humores & ſpiritus cordis corrumpuntur & putrefiunt, præcipuè in febre peſtilentiali humorali.

Item ut plurimùm febris peſtilentialis fit à ſanguine, quia ſanguis magis abundat in corde quàm alij humores. Corpora ualde imbecilla, ut quæ nimio coitu utūtur, & cacochyma. Item humida quæ utuntur multo balneo, ſunt obnoxia peſti. Item corpora pororum dilatatorum ſunt obnoxia peſtilentiali febri, idque à natura: corpora denſa à cauſa præter naturam, nempe propter humores obſtruentes cutim ſunt magis obnoxia peſti, ſed corpora denſa, naturaliter ſunt minus obnoxia peſti, quàm corpora rara.

Signa febris peſtilentialis hæc ſunt. Febris peſtilens eſt quieta quoad tactum & caliditatem acrem, & eſt conturbans interiùs, quia humiditates cordis putrent uenenoſa putredine. *Signa febris peſtilentialis.*

Item ægri ſunt inquieti, & uolunt mutare locum, propter malignam putredinem, quæ eſt in corpore quando bilis putret.

Peſtilens febris habet caliditatem externam exteriús.

Item in febre peſtilentiali eſt eleuatio anhelitus, quia natura conatur euentare cor. Interdum curtatur anhelitus,

quia uires multum debilitantur, & ita ſymptomata ſtatim à principio fortia apparent. Eſt etiam ſitis magna propter uapores, eſt nigredo linguæ, & ſiccitas linguæ, & calor immodicus.

Quartum ſignum eſt, quod ſæpe nauſea accidit, quia aliquæ materiæ pergunt ad uentriculum.

Item eſt proſtratus appetitus ægri. Debent horatim ſumere cibum, quia putredo uenenoſa corrumpit ſtatim ſpiritus, qui citò reſtaurari debent, alioqui moreretur æger.

Item comedunt nolentes ægri, quibus dabimus uinum.

Aliud ſignũ eſt quod puſtulæ quædã naſcũtur in lingua, & partibus oris propter uapores eleuatos acres ad partes oris, tales puſtulæ ſtatim hulcerãtur. Dabimus lotiones oris.

Item Puſtulæ ſæpe accidunt infantibus propter lactis acrimoniam, puluis myrtillorum confert his puſtulis.

Item Puſtulæ impediunt tranſglutitionem, & hulceratur lingua, tum folia lauri contuſa, & redacta in cinerem, conferunt huic affectui.

Aliud ſignum, quòd Puſtulæ multiplicantur in corpore febricitantibus febre peſtil. Puſtulas uocant, le rac.

Cauſantur à uaporibus malignis iſtæ Puſtulæ, quæ ſunt nigræ aliquando, nõnunquam uiolaceæ, ſubalbidæ, & ſubnigræ: quia ſubitò liueſcunt. Tunc malum ſignum eſt, quia tunc materia uenenoſa redit ad cor.

Aliud ſignum eſt tenſio hypochondriorum: nam propter imbecillitatem caloris innati multiplicantur multi flatus circa hypochondria: unde ſequitur tenſio hepatis uentriculi & aliarum partium.

Aliud ſignum eſt, quòd tenditur uenter aliquando, ac ſi laborarent Tympanite, idque propter multitudinem flatuum, generaliter propter imbecillitatem caloris natiui.

Item ſtercus eſt fœtidum, quia aliqua portio humoris

putridi symptomaticè ui morbi qui excitat naturã eijcitur: aliquando partes corporis aliquæ eliquescunt sic, ut stercus sit oleaginosum. Sunt enim fœtidæ urinæ, propter putredinem. Finis putredinis & ustionis, est incineratio, sudores etiam sunt fœtidi in hac febre, propter malignam putredinem, quæ est in uenenositate. Notandum est, quod omnia prædicta signa statim apparent à principio, quia à principio humiditates cordis putrent. Profectò datur aliqua febris pestilens diaria, quæ citius interimit, quàm alia.

Quædam est febris pestilens, quæ raró accidit, de qua tractat Gal. tertio de febribus, & est in qua nõ sentit æger magnam sitim: neque alterationem pulsus, uel urinarum, & tamen statim æger moritur.

Dubium ocurrit quomodo æger nõ sentit multitudinem caloris? dicendum est ægrum sentire calorem acrem sed non plurimũ. Item ista febris contingit raró, eam tamen uidi. Ista febris citò interficit, quia habet uenenositatem, quæ est occulta qualitas. Notandum est, quod in hac febre pestilenti pulsus non alteratur magna alteratione, quia febris pestilentialis est, in qua natura non audet inuadere morbũ. Sed hæc ratio non est bona, quia sequeretur naturam agere cum uoluntate. Altera ratio est, ob quã pulsus non alteratur alteratione magna secundum rationẽ febris, quia uires sunt imbecillæ. Vel dicendum est, pulsus nõ alterari, quoniam in humoribus cordis, qui alterantur in hac febre, duo sunt cõsideranda, putredo, & uenenositas. In hac febre aliquando à principio uenenositas magna introducitur antè quàm humores putrescant, & statim symptomata sunt magna, aliquãdo uenenositas & putredo simul corripiunt humores, & tunc calor magnus in initio apparet, aliquãdo prius putredo incipit in humoribus cordis, aliquãdo uenenositas, &

tunc pulsus in initio parum alteratur, quia calor non est uehemens. Calor enim putredinis non est uehemens, & tamen uenenositas corripiens humores interficit ægrum.

Sunt qui asserunt hanc materiam uenenosam posse esse in locis remotis à corde, & tunc materia uenenosa distans à corde parum alterat pulsum. Alij asserũt quod accidit aliquando febris materiam concoqui à natura, quia humor uenenosus mouetur ad cor, & ita interimitur æger, & hoc sæpius accidit in alijs febribus. Nam sæpe quando morbus non est periculosus in initio, moritur ægrotus humore concocto, nempe delata maligna materia ad cor, materia mota, per crisim à natura.

Cæterùm urina est excrementum hepatis, ideo quia hepar parum afficitur in febre pestilente urina bona, cum bona hypostasi potest apparere cùm æger moritur. Hepar tamen fungitur suo officio, adiuuante corde facultate uitali, quæ defertur à corde.

Notandum est quòd licet hepar concoquat chylum beneficio cordis adeò ut facultas hepatis deficiat deficiẽte uitali facultate cordis. Tamen potest esse satis magnum nocumentum in corde non existente proportionaliter nocumento in hepate. Erit tamen aliquod nocumẽtum in hepate, & tamen poterit urina satis esse bona in hac febre. Iudicia Medicorum sunt uera ut plurimùm. In febre omni pestilentiali, quãdo anhelitus fœtet, statim æger moritur, quia talis fœtor anhelitus procedit à putredine magna existẽte in corde, dummodo talis fœtor nõ proueniat ab humoribus putridis, circa pulmones. Aliquando catarrhus putret circa pulmones, & tamen talis humor non est phtisicus.

Sunt nonnulli morbi, ut hectica, in quibus urina est laudabilis, & tamen æger moritur. Hæc abundé de signis febris

bris pestilentialis.

Signa febris pestilentialis ab aere in Autumno, quando apparent in suprema regione aeris ignes diuersimodè propter aerem pestilentialem.

Item isti ignes apparentes in principio Autumni denotant futuram pestem per hyemem & Autumnum. Cometa sequitur influxum alicuius maligni astri præcipuè Martis, ideo cometa mouetur ab Oriente in Occidentem cum Marte, ideo cometa significat pestem & febres biliosas futuras.

Re uera isti ignes apparentes in aere non sunt causa pestis, significant tamen uel influxum malignum syderis, & eleuantur ab infima aeris regione. Ignes isti denotant multos uapores eleuari à terra, & craßi uapores remanẽt in infima aeris regione, & ita putrefaciunt aerem.

Item nota quod pestilentia capitur bifariam, propriè nempe pro ægritudine, quæ multos interficit. Alia est pestilentia communiter pro morbo eueniente uno tempore, non tamen ita interimente homines, & hoc est quando multæ biliosæ febres, uel causi regnant in uno tempore, & in eadem regione.

Item nota quod hyeme, quando Auster multiplicatur, est causa putredinis.

Item quando uentus Subsolanus qui est calidior Austro, flat hyeme, tunc est signum pestis futuræ in hyeme.

Item quando aer turbulentus apparet, & uidetur pluere, & non pluit, tunc est signum pestis hyeme.

Præterea quando uidetur uer siccum esse cum aliquali frigore & nõ pluit uere, tunc futura est pestis æstate. Nam quando uer est siccum, tunc terra generat & eleuãtur multi uapores qui permiscentur cum aere, & sunt cum aere putrefaciente aerem, quia non pluit.

Nota etiam quòd quando non fuerit multum calida, significat aerem pestilentem.

Item quando in æstate uidemus quòd certa hora noctis uiget frigus, & de die est caliditas. Idq́; æstate tunc est signum pestis, quia uapores miscentur cum aere, & reducunt se ad frigiditatem.

Item nota quòd quædam sunt signa communia aeris pestilentis. Nam uarietas in calore & frigore in omni tempore significat aerem pestilentem: unde Autumnus inter omnia tempora est tempus maximum propter eius uarietatem in frigore & calore. Hæc enim uarietas est causa uirium imbecillitatis. Alia signa communia quocunque tempore sunt, quando animalia quæ generantur per putredinem maximè multiplicãtur, uidelicet, quando ranæ quæ sunt paruæ multiplicantur in terra, & multi uermes miscentur, signum est aerem esse pestilentem, quãdo etiam animalia, ut talpæ, quæ uiuunt intra terram, mouentur ad partes externas terræ, tunc est signum aeris pestilentis. Quando pestilentia aeris pendet ab astris, animalia quæ sunt in montibus currunt ad ualles, & partes infimas, & aues mõtanæ relinquunt nidos suos, & contrà quando infectio aeris à partibus internis ut à terra, tunc animalia terrestria à partibus infernis ad supernas fugiunt, & uitant contraria sibi.

Hemitritæi Curatio.

HAemitritæos consideratur multis modis. Nam hæmitritæus uerus est febris composita ex tertiana intermittente & quotidiana continua. Fit ubi putrescens pituita putrefactæ bili admiscetur.

Non uerus fit ex pituitosa intermittente, & tertiana continua, uel ex utraque continua, uel intermittente: idque

sem

ſemper ſecundum Galenum. Quando igitur paroxyſmi quotidianæ, & tertianæ ſimul & ſemel incipiunt, talis febris eſt cognitu difficilis, tunc multi ſunt rigores. Sed talis febris cognoſcitur, quia paroxyſmus tertianæ citiùs finietur quàm paroxyſmus quotidianæ, quia paroxyſmus quotidianæ eſt longior.

Interdum prædictæ febres non incipiunt ſimul, ſed paroxyſmus unius febris, ut tertianæ incipit poſt paroxyſmum quotidianæ, & hoc poteſt facilè cognoſci.

Porrò notandum eſt quòd aliquando ſunt duæ cõtinuæ: nempe quotidiana continua, & tertiana continua.

Hæmitritæos eſt de febribus interficientibus, quia natura eſt aggrauata propter diuerſitatem materiæ. Et aliquando extenditur uſque ad menſem: quamuis ſit aliquando febris breuis, ut quando materia eſt pauca, & in uijs ductuum. Sæpe hæmitritæus ducit ad hecticam propter diuturnitatem ſui. Aliquando cauſat hydropem propter obſtructionem. Quidam doctor aſſerit hanc febrem accidere eccleſiaſticis, quibus propter labores magnos initiò, multa bilis fuit collecta, deinde multa pituita. Quidam Medici diuidunt hæmitritæum in maiorem, minorem & medium.

Signa hæmitritæi aliqua ſunt quæ ſignificant hæmitritæum abſolute: primum eſt quod unus dies eſt intenſior alio die, ſi hæmitritæos eſt febris compoſita ex tertiana & quotidiana, quia tertio die eſt paroxyſmus tertianæ & quotidianæ.

Nota tamen quòd iſtud ſignum non eſt neceſſarium niſi ſit cõiunctum cum alijs ſignis, quia aliquando ſunt duæ tertianæ nothæ quarum unius paroxyſmus erit fortior paroxyſmo alterius uel debilior: & in tali tertiana duplicata materia putret in diuerſis locis & corporibus.

Hæmitritæos non definit ad infebricitationem.

Secundum signum est tale, quando tertiana & quotidiana sunt intermittentes, quòd rigores & frigus multiplicantur, præcipuè quando simul incipiunt, uel quando principium unius sequitur alterius principium, hoc signum hæmitritæi est uerum. Imò in hæmitritæo quando febres simul ueniunt, una particula manet frigida, & altera calida. Cùm igitur nunc frigus, nunc calor apparet in paroxysmo alicuius febris est hæmitritæos.

Quotidianæ quies nõ est munda.

Tertium signum hæmitritæi absolutè est quòd non remanent sine febre ægroti, etiam quando febres constituentes hæmitritæum sunt intermittentes, quia quotidianæ quies nunquam est munda, etiam si sit quotidiana exquisita.

Signum hæmitritæi secundum diuersitatem temporum uniuersalium & particularium uariatur, quia quando tertiana & quotidiana simul inuadunt, & paroxysmi simul incipiunt, tunc propter choleram & pituitam tardatur & augmentatur calor uicißim propter pugnam duorum humorum.

Item status in paroxysmo prolongatur magis in hæmitritæo quàm in simplici tertiana.

Item citiùs aduenit status in hæmitritæo, quàm in simplici quotidiana: idem dicendum de declinatione. Nam in hæmitritæo, in fine paroxysmi exiguus sudor aduenit, multus sudor aduenit in declinatione tertianæ. Quando sanguis est copiosus phlebotomia conuenit, uomitus conuenit quando plus pituitæ est quam bilis, si bilis dominetur, etiam dabis uomitiuum, sed aliud, in principio.

Prouocantia urinam debent esse debilia, & syrupi in initio debent esse parum aperitiui, in principio mel rosatum coctum cum syrupo de endiuia simplici, dabis in processu oxymeli, & syrupum capilli ueneris, & de duabus radicibus, dabis postremo ordine, syrupos magis aperiti-

uos

uos procedendo ad maiora, ut ad apozemata bene aperitiua ex asaro facta, quod educunt bilem per urinas. In declinatione syrupum byzantinum ordinabis. Quæ prouocant urinas, prouocant sudores.

Primò educendæ materiæ communes cuiuslibet concoctionis cum caßia & manna. Materiæ communes sunt educendæ, in processu febris per clysteres, quia materiæ illæ declinãt ad partes inferiores, aliquando phlebotomia conuenit in hac febre, quia est repletionalis, déinde cõcoquenda est materia primùm & posteà uacuanda, tandem prouocandæ sunt urinæ per apozemata, quando apparent signa perfectæ concoctionis sudores sunt prouocandi. Postremò oportet succurrere symptomatibus.

FINIS.

Est Zachariæ
Caimi.